

3

19

4

50

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1940

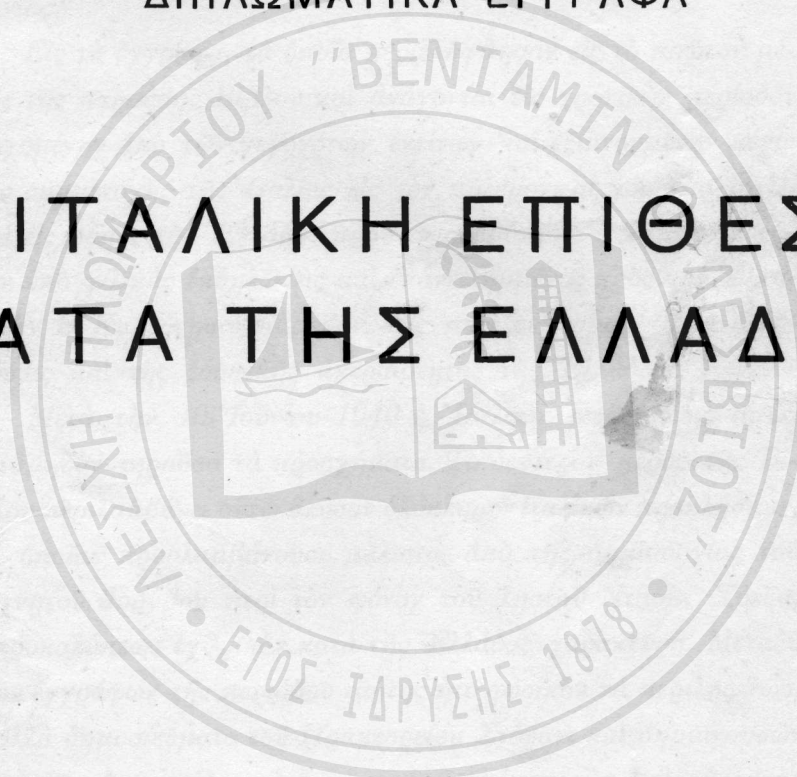
Λεοχιν

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1940

Λεοχιν

Τη γραφειον

Ἡ κατὰ τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1940 ἐπίθεσις τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ τὴν τελικὴν προσπάθειαν πρὸς πραγματοποίησιν παλαιῶν σχεδίων καὶ προθέσεων τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως, αἱ ὁποῖαι ἤρξαντο σαφέστερον ἐκδηλούμεναι ἀπὸ τῆς κατ' Ἀπρίλιον 1939 καταλήψεως τῆς Ἀλβανίας.

Εἰς τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα περιελήφθησαν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης Βίβλου καὶ ἀνάγονται εἰς χρονικὴν περιόδον ἀρχομένην ἀπὸ τῶν γεγονότων ἐκείνων καὶ ἐξικνουμένην μέχρι τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν πόλεμον, αἱ τοιαῦται ἰταλικαὶ εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος προθέσεις κρύπτονται κατὰ τὸ δυνατὸν ὑπὸ φιλικᾶς ἐκδηλώσεως καὶ ἐπανειλημμένας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Β. Κυβέρνησιν διαβεβαιώσεις περὶ σεβασμοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν 10 Ἰουνίου 1940 ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις παύει βαθμηδὸν τηροῦσα τὰ προσχήματα. Τὸ δεύτερον μέρος τῆς Βίβλου περιλαμβάνει οὕτω ἄλλωσον ὁλόκληρον ἰταλικῶν προκλήσεων, αἱ ὁποῖαι προσλαμβάνουσι μάλιστα, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ τεχνητοῦ θορύβου περὶ τὸν φόνον τοῦ ληστοῦ Ντιαὸντ Χότζα, ἀπροκαλύπτως ἐχθρικὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος χαρακτῆρα. Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῆς περιόδου ταύτης ἦτο φυσικὸν νὰ περιληφθῶσι πολλὰ δημοσιεύματα τοῦ Πρακτορείου Στέφανι καὶ σημαινουσῶν ἰταλικῶν ἐφημερίδων, δεδομένου τοῦ τρόπου τῆς ὑπὸ αὐστηρὸν κρατικὸν ἔλεγχον λειτουργίας τοῦ ἰταλικοῦ τύπου.

Ὡς τρίτον μέρος τῆς Βίβλου παρατίθενται τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν ἰταλικὸν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος αἰφνιδιασμὸν καὶ τὴν τηρηθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς στάσιν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἑλληνοϊταλική συνθήκη φιλίας, συνδιαλλαγῆς καὶ δικαστικοῦ διακανονισμοῦ (23 Σεπτεμβρίου 1928)

Ἔγγραφον ὑπ' ἀριθ. 1 Σελ. 7 — 8

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀπὸ τῆς ἰταλικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Ἀλβανίας μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν πόλεμον (7 Ἀπριλίου 1939 - 10 Ἰουνίου 1940)

Ἔγγραφα ὑπ' ἀριθ. 2 - 76 » 9 — 56

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἰταλικάι προκλήσεις (10 Ἰουνίου - 28 Ὀκτωβρίου 1940) :

1) Περίοδος Α' (10 Ἰουνίου - 11 Αὐγούστου 1940)

Ἔγγραφα ὑπ' ἀριθ. 77 - 110 » 57 — 86

2) Περίοδος Β' (11 Αὐγούστου - 28 Ὀκτωβρίου 1940)

Ἔγγραφα ὑπ' ἀριθ. 111 - 177 » 87 — 141

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἰταλικὴ ἐπίθεσις (28 Ὀκτωβρίου 1940)

Ἔγγραφα ὑπ' ἀριθ. 178 - 183 » 143 — 149

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Διαταγὴ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἰταλικῆς Μεραρχίας «Φερράρα» (26 Ὀκτωβρίου 1940) »

151

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Άριθ. 1

Συνθήκη φιλίας, συνδιαλλαγῆς καὶ δικαστικοῦ διακανονισμοῦ
μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας

(ὕπογραφεῖσα ἐν Ρώμῃ τὴν 23 Σεπτεμβρίου 1928).

Ἄρθρον 1

Τὰ δύο Ὑψηλὰ Συμβαλλόμενα Μέρη ἀναλαμβάνουσιν ἀμοιβαίως τὴν ὑποχρέω-
σιν νὰ παρέχωσι πρὸς ἄλληλα τὴν ὑποστήριξιν των καὶ τὴν ἐγκάρδιον συνεργα-
σίαν των διὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως τῶν πραγμάτων τῆς καθιερωθείσης διὰ
τῶν Συνθηκῶν Εἰρήνης, ἃς ἀμφότερα ἔχουσιν ὑπογράψῃ, καθὼς καὶ διὰ τὸν σεβασμὸν
καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν ταῖς Συνθήκαις ταύταις καθοριζομένων ὑποχρεώσεων.

Ἄρθρον 2

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐν τῶν Ὑψηλῶν Συμβαλλομένων Μερῶν ἤθελε γίνῃ
ἀντικείμενον ἐπιθέσεως μὴ προκληθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐκ μέρους μιᾶς ἢ πλείονων Δυ-
νάμεων, τὸ ἕτερον Μέρος ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηρήσῃ οὐδετερότητα
καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συρράξεως.

Ἄρθρον 3

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἀσφάλεια καὶ τὰ συμφέροντα ἐνὸς τῶν Ὑψηλῶν
Συμβαλλομένων Μερῶν ἤθελον ἀπειληθῇ συνεπείᾳ βιαίων ἐισβολῶν προερχομένων
ἐξωθεν, τὸ ἕτερον Μέρος ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παράσχῃ αὐτῷ τὴν πο-
λιτικὴν καὶ διπλωματικὴν αὐτοῦ ὑποστήριξιν πρὸς ἄρσιν τῶν αἰτίων τῶν ἀπειλῶν
τούτων.

Ἄρθρον 4

Ἐν περιπτώσει διεθνῶν περιπλοκῶν, ἐὰν τὰ Ὑψηλὰ Συμβαλλόμενα Μέρη εἶναι
σύμφωνα ὅτι τὰ κοινὰ αὐτῶν συμφέροντα ἀπειλοῦνται ἢ δύνανται νὰ ἀπειληθῶ-
σιν, ἀναλαμβάνουσιν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συνεννοηθῶσιν ἐπὶ τῶν ληπτέων πρὸς κατο-
χύρωσιν αὐτῶν μέτρων.

Ἄρθρον 5

Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ἰταλία ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς συνδιαλλαγῆς, τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τῶν κατωτέρω ἄρθρων 8 ἕως 19, πάντα τὰ ζητήματα ἅτινα ἤθελον τυχὸν διαιρέσει αὐτάς καὶ ὧν ἡ λύσις δὲν θὰ ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς συνήθους διπλωματικῆς ὁδοῦ.

Ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τῆς διαδικασίας συνδιαλλαγῆς, θὰ ἐπιζητηθῇ δικαστικὸς διακανονισμὸς, συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 20 καὶ ἐπόμενα τῆς παρούσης συνθήκης.

Ἄρθρα 6-25

(Κανονίζουν τὰ τῆς διαδικασίας τῆς συνδιαλλαγῆς καὶ τοῦ δικαστικοῦ διακανονισμοῦ).

Ἄρθρον 26

Ἡ παρούσα Συνθήκη, τῆς ὁποίας ἡ ἐρμηνεία ἢ ἐφαρμογὴ δὲν δύνανται οὐδόλως νὰ θίξωσι τὰ ἐκ τοῦ Συμφώνου τῆς Κ.Τ.Ε. δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Ὑψηλῶν Συμβαλλομένων Μερῶν, θὰ ἀνακοινωθῇ πρὸς καταχώρισιν εἰς τὴν Κ.Τ.Ε. συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 18 τοῦ Συμφώνου.

Ἄρθρον 27

Αἱ ἀμφισβητήσεις αἵτινες δύνανται νὰ γεννηθῶσιν εἴτε κατὰ τὴν ἐρμηνείαν εἴτε κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρούσης Συνθήκης θὰ ὑποβάλλωνται ἀπ' εὐθείας δι' ἀπλῆς αἰτήσεως εἰς τὸ Δ.Δ.Δ.Δ. Χάγης.

Ἄρθρον 28

Ἡ παρούσα Συνθήκη θὰ κυρωθῇ τὸ ταχύτερον καὶ θὰ τεθῇ ἐν ἰσχύϊ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπικυρώσεων ἥτις θὰ λάβῃ χώραν ἐν Ρώμῃ. Θὰ ἔχῃ διάρκειαν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐπικυρώσεων.

Ἐὰν δὲν καταγγελθῇ ἕξ μῆνας πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ταύτης, θὰ παραμείνῃ ἐν ἰσχύϊ διὰ μίαν εἰσέτι πενταετίαν.

Πρὸς πίστωσιν τῶν ὁποίων οἱ ὡς ἄνω πληρεξούσιοι ὑπέγραψαν τὴν παρούσαν Συνθήκην καὶ ἐπέθεσαν τὰς σφραγίδας τῶν.

Ἐγένετο ἐν Ρώμῃ τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1928

(Ὑπογραφαί)

Ε. Κ. Βενιζέλος

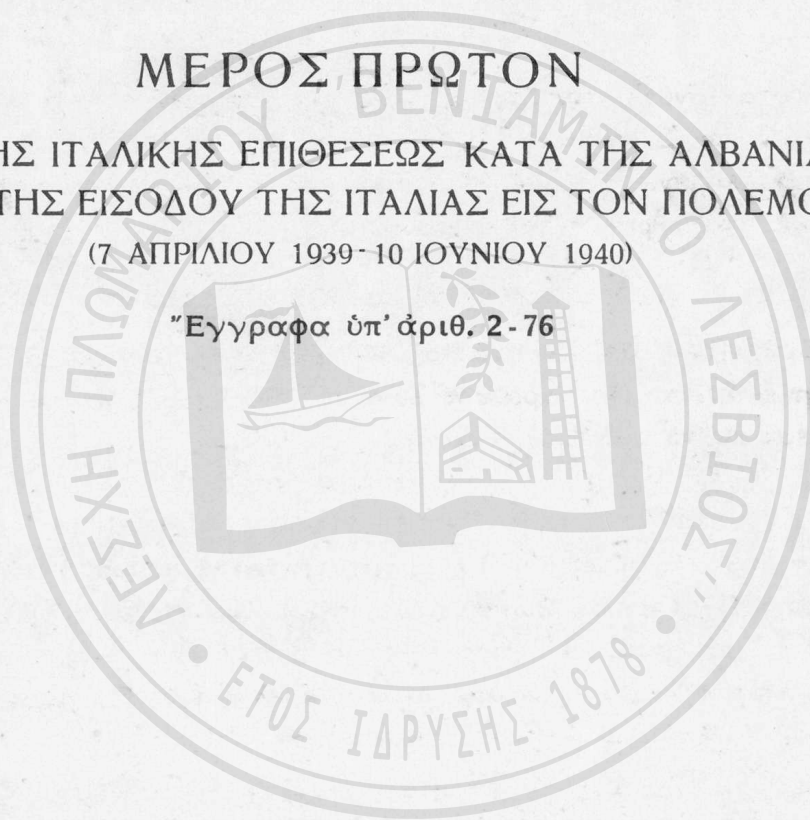
Μπενίτο Μουσσολίνι

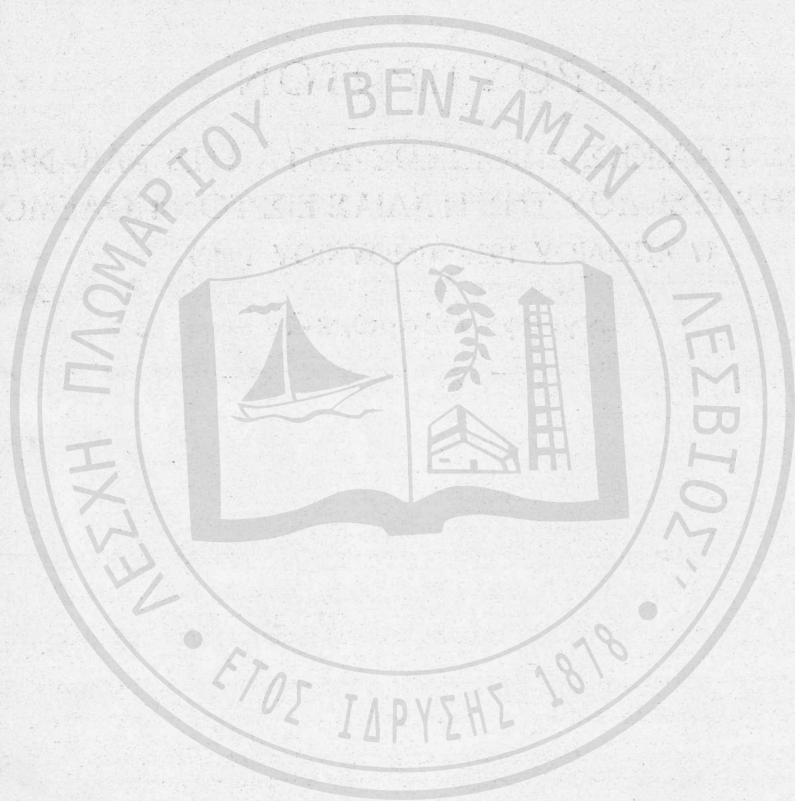
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

(7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1939 - 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1940)

"Εγγράφα ὑπ' ἀριθ. 2-76

Ἀριθ. 2

Ἰταλικὴ Διάψευσις.

Ρώμη, 17 Μαρτίου 1939

Ἐπίσημος Ἰταλικὴ ἀνακοίνωσις τονίζει ὅτι αἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κυκλοφορήσασαι φήμαι περὶ μιᾶς δῆθεν ἐπικειμένης Ἰταλικῆς ἐπεμβάσεως ἐν Ἀλβανίᾳ ἀποτελοῦν κακοήθη ψεύδη διαδιδόμενα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διαταράξεως τῆς εἰρήνης ἐν τῇ Ἀδριατικῇ.

(Ἀθηναϊκὸν Πρακτορεῖον)

Ἀριθ. 3

Ὁ ἐν Βελιγραδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

17 Μαρτίου 1939

Εἰς τὸ ἐνταῦθα Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν οὐδεμία δίδεται πίστις εἰς τὴν εὐρέως κυκλοφορήσαν ἐῖδησιν περὶ ἐπικειμένης ἀποβάσεως τῶν Ἰταλῶν εἰς τὸν Αὐλῶνα καὶ εἰς ἄλλα σημεῖα τῆς Ἀλβανίας. Ἡ φήμη αὕτη, μεταδοθεῖσα χθὲς ὑπὸ τοῦ ἀσυρμάτου τῆς Μόσχας, ἔρχεται εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς προσφάτους κατηγορηματικὰς διαβεβαιώσεις τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως περὶ σεβασμοῦ τοῦ καθεστώτος εἰς τὴν Ἀδριατικὴν.

Ρωσέττης

Ἀριθ. 4

Ὁ ἐν Βελιγραδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

18 Μαρτίου 1939

Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας ἐπισκεφθεὶς χθὲς τὸν Γιουγκοσλαβὸν Πρωθυπουργὸν παρέσχεν αὐτῷ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυΐα δύναται νὰ εἶναι ἀπολύτως ἡσυχος ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς Ἀλβανίας.

Παρὰ ταῦτα ὁ Ἰταλὸς Στρατιωτικὸς Ἀκόλουθος ἀνεχώρησε σήμερον τὴν πρωτὴν ἀεροπορικῶς εἰς Ρώμην ὅπως ἐνημερώσῃ τοὺς ἀρμοδίους ἐπὶ τῆς διαδιδομένης ἐνισχύσεως τῶν φρουρῶν Δίβρης καὶ Πριζρένης. Μέλος τῆς Γερμανικῆς Πρεσβείας, μεταδίδον εἰς τὸν Γραμματέα τῆς ἡμετέρας Πρεσβείας τὴν εῖδησιν ταύτην, προσέθεσεν ὅτι ἡ χθεσινὴ παρὰ τοῦ Πρακτορείου Στέφανι διάψευσις τῶν Ἰταλικῶν εἰς βάρος τῆς Ἀλβανίας προθέσεων ἐλάχιστα ἔπεισε τοὺς γνωρίζοντας τὰ πράγματα ὥς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ σημεριναὶ συνθήκαι ἐπιβάλλουσιν εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀλβανίαν.

Ρωσέττης

Ἀριθ. 5

Ὁ ἐν Βελιγραδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

24 Μαρτίου 1939

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐν γνώσει τῶν ἀνησυχητικῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν ἱταλικῶν προθέσεων εἰς βάρος τῆς Ἀλβανίας, οὐδεμίαν ἀποδίδει εἰς αὐτάς πίστιν, βασιζόμενος ἐπὶ τῶν κατηγορηματικῶν διαβεβαιώσεων τῆς Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως, ἃς καὶ θεωρεῖ πανηγυρικῶς ἐπικυρωθείσας ὑπὸ τοῦ χθεςινοῦ ἐνώπιον τῆς νέας Ἱταλικῆς Βουλῆς Λόγου τοῦ Στέμματος.

Ρωσέττης

Ἀριθ. 6

Ὁ ἐν Τιράνοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

3 Ἀπριλίου 1939

Ὁ ἐν Αὐλῶνι Ὑποπρόξενος τηλεγραφεῖ ὅτι οἱ ἐκεῖ Ἱταλοὶ ὁμιλοῦν ἀπεριφράστως περὶ ἀμέσου καταλήψεως τῆς Κερκύρας ἐν περιπτώσει γενικωτέρας τινὸς περιπλοκῆς.

Σκέφερης

Ἀριθ. 7

Ὁ ἐν Ρώμῃ Ἐπιτετραμμένος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

4 Ἀπριλίου 1939

Ὁ ἀντικατασταθεὶς πρῶν Ἀλβανὸς Πρεσβευτὴς ἐξήγησεν εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Τουρκίας ὅτι αἱ προκύψασαι δυσκολίαι μεταξὺ Ἱταλίας καὶ Ἀλβανίας εἶναι οἰκονομικῆς φύσεως καὶ ὅτι προσωπικῶς δὲν πιστεύει ὅτι ὑφίσταται κίνδυνος ἱταλικῆς στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως ἐν Ἀλβανίᾳ. Τοῦτο ἐνίσχυσε τὴν ἐντύπωσιν τοῦ Τούρκου Πρεσβευτοῦ ὅτι αἱ εἰδήσεις περὶ ἱταλικῆς στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως εἶναι ἀνακριβεῖς, δεδομένου ὅτι ὁ Ἱταλὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἀνεκοίνωσε πρὸ ἑβδομάδος αὐθορμήτως εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Γιουγκοσλαβίας τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως ὅπως σεβασθῇ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἀλβανίας.

Ρωμάνος

Ἄριθ. 8

Ὁ ἐν Ἀργυροκάστρῳ Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

4 Ἀπριλίου 1939

Παρακαλῶ ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ μοὶ χορηγήσητε ὁδηγίας ἐπὶ τοῦ κάτωθι ζη-
τήματος: Οἱ ἐνταῦθα ὁμογενεῖς μοὶ ἀπηύθυναν ἐρώτημα περὶ τῆς παρ' αὐτῶν τηρη-
τέας στάσεως ἐν περιπτώσει πιθανῆς δημιουργίας ὑπὸ τοῦ πληθυσμοῦ Ἀργυροκά-
στρου ἀντιιταλικῶν ἐκδηλώσεων.

Χειμαριῶς

Ἄριθ. 9

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὸ
ἐν Ἀργυροκάστρῳ Β. Ὑποπροξενεῖον.

4 Ἀπριλίου 1939

Παρακαλοῦμεν ὅπως συστήσητε μετ' ἐπιμονῆς εἰς τοὺς ὁμογενεῖς νὰ ἀπόσχουν
ἐπιμελῶς οἰασδὴποτε ἐκδηλώσεως ἀντιιταλικῆς.

Μαυρουδῆς

Ἄριθ. 10

Ὁ ἐν Ρώμῃ Ἐπιτετραμμένος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

4 Ἀπριλίου 1939

Ὁ κόμης Τσάνο διεβεβαίωσε σήμερον ρητῶς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας
ὅτι οὐδόλως προτίθεται ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐπέμβῃ ἐν Ἀλβανίᾳ, τοσοῦτω
μᾶλλον καθόσον δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμπλακῇ εἰς νέας περιπλοκάς.

Ρωμάνος

Ἄριθ. 11

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς
τὴν ἐν Τιράναις Β. Πρεσβεῖαν.

5 Ἀπριλίου 1939

Εὐαρεστηθῆτε νὰ διαβιβάσητε ἐπείγοντως ρητὰς ὁδηγίας εἰς τὰς ὑφ' ὑμᾶς
Προξενικὰς Ἀρχὰς ὅπως, συμφώνως πρὸς τὴν αὐστηρὰν ἐπιθυμίαν τῆς Β. Κυβερ-
νήσεως, ἀπέχωσιν οἱ ὁμογενεῖς ἐπιμελῶς πάσης ἀντιιταλικῆς ἐκδηλώσεως οἰασδὴ-
ποτε μορφῆς.

Μαυρουδῆς

Ἀριθ. 12

Ὁ ἐν Τιράνοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

6 Ἀπριλίου 1939

Ἐσπευσα νὰ τηλεγραφήσω εἰς τὰ προξενεῖα ρητὰς ὁδηγίας ἐν τῷ πνεύματι τοῦ χθεσινοῦ ὑμετέρου τηλεγραφήματος.

Σκέφερις

Ἀριθ. 13

Ὁ ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

6 Ἀπριλίου 1939

Μὲ ἐκάλεσαν σήμερον εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ μοὶ ἀνεκοίνωσαν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις παρέσχε διαβεβαιώσεις ὅτι δὲν πρόκειται νὰ προβῇ εἰς οἰονδήποτε ἐν Ἀλβανίᾳ κίνημα.

Σιμόπουλος

Ἀριθ. 14

Ὁ ἐν Τιράνοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

7 Ἀπριλίου 1939

Τὴν 6ην πρωΐνῃν πέντε Ἰταλικά πολεμικά πλοῖα ἤρχισαν βομβαρδίζοντα τὸ Δυρράχιον. Συνοδεύονται ὑπὸ δύο ὀπλιταγωγῶν.

Σκέφερις

Ἀριθ. 15

Ὁ ἐν Τιράνοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

7 Ἀπριλίου 1939

Ἰταλικά ἀεροπλάνα ὑπερίπτανται ἀπὸ τῆς πρωΐας τῶν Τιράνων καὶ ρίπτουν προκηρύξεις δι' ὧν καλεῖται ὁ λαὸς νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ μὴ ἀντισταθῇ καὶ ἐν αἷς δηλοῦται ὅτι αἱ Ἰταλικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις θὰ παραμείνωσιν ἐν τῇ χώρᾳ μόνον τὸν χρόνον τὸν ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, τῆς τάξεως καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Σκέφερις

Ἀριθ. 16

Ὁ ἐν Βελιγραδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

8 Ἀπριλίου 1939

Ὁ Γιουγκοσλαβὸς Πρωθυπουργὸς μοὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἐπανάλαβε τὰς διαβεβαιώσεις της περὶ σεβασμοῦ τῶν περὶ Ἀδριατικῆς καὶ Ἀλβανίας συμφωνιῶν, ἐπεξηγήσασα τὴν ἐνέργειάν της ὡς προσωρινήν.

Ρωσέττης

Ἀριθ. 17

Ὁ ἐν Ρώμῃ Ἐπιτετραμμένος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

8 Ἀπριλίου 1939

Ὁ κόμης Τσάνο διεβεβαίωσε τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας ὅτι ἡ Ἰταλία οὐδόλως σκέπτεται νὰ θίξῃ τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀλβανίας καὶ ὅτι τὰ ἰταλικά στρατεύματα θὰ ἀποσυρθῶσιν εὐθὺς ὡς ἀποκατασταθῇ ἡ τάξις καὶ σχηματισθῇ κυβέρνησις φιλικὴ πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Παρομοίως ἐξηγήσεις παρέσχεν ὁ κ. Τσάνο καὶ εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ρωμάνος

Ἀριθ. 18

Ὁ ἐν Τιράνοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

8 Ἀπριλίου 1939

Ὁ διοικητὴς τοῦ πρώτου εἰς τὰ Τίρανα εἰσελθόντος ἰταλικοῦ τάγματος ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Ἰταλία ἔρχεται διὰ νὰ μεγαλώσῃ τὴν Ἀλβανίαν.

Σκέφερις

Ἀριθ. 19

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

8 Ἀπριλίου 1939

Πληροφορούμεθα αὐτὴν τὴν στιγμὴν παρὰ τοῦ Νομάρχου Φλωρίνης ὅτι ἀφίκετο ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου ἀπροόπτως ὁ Βασιλεὺς Ζώγ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀλβανοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ ἄλλων προσώπων ὧν ἀγνοοῦμεν εἰσέτι τὰ ὀνόματα. Ἡ εἴσο-

δος εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος ἐγένετο ἄνευ οὐδεμιᾶς προηγουμένης προειδοποιήσεως, προφανῶς λόγῳ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐπαύσαμεν ἀπὸ τοῦ ἀπογεύματος τῆς χθὲς λαμβάνοντες τηλεγραφήματα παρὰ τῆς ἡμετέρας ἐν Τιράνοις Πρεσβείας.

Παρακαλοῦμεν ὅπως ἀνακοινώσητε ἐπειγόντως τὰ ἀνωτέρω εἰς τὸν Ἰταλὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τονίσητε αὐτῷ ὅτι ἡ Β. Κυβέρνησις θὰ λάβῃ πάραυτα ἅπαντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἀποκλεισθῇ οἰαδήποτε ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἐδάφους πολιτικὴ δρᾶσις τοῦ Βασιλέως Ζώγ, ἥτις θὰ ἠδύνατο ὁπωσδήποτε νὰ ἀποτελέσῃ κατάχρησιν τῆς παρεχομένης εἰς πολιτικοὺς φυγάδας φιλοξενίας.

Ἔσπευσα νὰ ἀνακοινώσω τὰ ἀνωτέρω καὶ εἰς τὸν Ἐπιτετραμμένον τῆς Ἰταλίας.

Μεταξῆς

Ἀριθ. 20

Ὁ ἐν Ρώμῃ Ἐπιτετραμμένος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

9 Ἀπριλίου 1939

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, μεταβάντος εἰς Τίρανα, ἐπεσκέφθην τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἰδιαιτέρου αὐτοῦ Γραφείου καὶ προέβην εἰς τὴν διαταχθεῖσαν περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως Ζώγ ἀνακοίνωσιν.

Ὁ κ. Ἀνφούζο ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν καὶ εἶπεν ὅτι θὰ τὴν φέρῃ εἰς γνῶσιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Ρωμάνος

Ἀριθ. 21

Σημείωμα περὶ συνομιλίας τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ
τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Ἰταλίας.

9 Ἀπριλίου 1939

Εἰς ἀπάντησιν τῆς γενομένης ἀνακοινώσεως περὶ ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως Ζώγ ἄνευ προειδοποιήσεως εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος καὶ τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι δὲν θὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸν οὐδεμία ἐνέργεια ἢ ἐκδήλωσις πολιτικῆς φύσεως, ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰταλίας μοὶ ἀνεκοίνωσε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα τοῦ κ. Μουσσολίνι :

«Ἰδῆτε προσωπικῶς τὸν Μεταξᾶν καὶ εἶπατέ του ἐκ μέρους μου ὅτι τοῦ ἐκφράζω ὅλην μου τὴν ἱκανοποίησιν διὰ τὴν στάσιν ἣν ἡ Ἑλλάς ἐτήρησε σχετικῶς μετὰ τὸν Ζώγ καὶ ὅτι εὐχαριστῶ διότι ἐλήφθησαν ὅλα τὰ μέτρα ὅπως ἀποκλεισθοῦν ἐκδηλώ-

σεις τοῦ Ζώγ αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπισκιάσουν ἔστω καὶ ἐλαφρῶς τὰς τόσον στενάς φιλικὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι συνδέουν τὰς δύο χώρας καὶ τῶν ὁποίων ἡ διατήρησις θὰ εἶναι ἡ βάσις τῆς πολιτικῆς μου ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι».

Μεταξῶς

Ἀριθ. 22

Ὁ ἐν Ρώμῃ Ἐπιτετραμμένος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

9 Ἀπριλίου 1939

Ἐκλήθην πρὸ ὀλίγου ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδιαιτέρου Γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅστις κατ' ἐντολὴν τοῦ κ. Μουσσολίνι μὲ παρεκάλει νὰ διαβιβάσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰς εὐχαριστίας του διὰ τὴν γενομένην χθὲς τὴν ἑσπέραν ἀνακοίνωσιν ἧς ἔλαβε γνῶσιν μετὰ ἰδιαιτέρας ἱκανοποιήσεως. Τῇ ἰδιαιτέρᾳ παρακλήσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὁ κ. Ἀνφουζο μοὶ ἔδειξεν ἰδιοχείρως συνταχθὲν τηλεγράφημα τοῦ κ. Μουσσολίνι πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτετραμμένον ἐντελλόμενον ὅπως προβῇ εἰς διάβημα παρὰ τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. Ὁ κ. Διευθυντὴς ἐπέστησε τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τῆς δηλώσεως τοῦ κ. Μουσσολίνι περὶ τῆς πεποιθήσεώς του ὅτι τίποτε δὲν πρόκειται νὰ διαταράξῃ τὴν μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος φιλίαν, ἣν οὗτος θεωρεῖ ὡς βάσιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν τόσον διὰ σήμερον ὅσον καὶ διὰ τὸ μέλλον. Ὁ κ. Ἀνφουζο ἐτόνισεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς ἀνακοινώσεως, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ διαγγέλματος τοῦ Ἰταλοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Ρωμάνος

Ἀριθ. 23

Ὁ ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

9 Ἀπριλίου 1939

Ὁ Ἰταλὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐπανελάβε χθὲς ρητῶς εἰς τὸν Ἀγγλον ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴν τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ σεβασθῇ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀλβανίας καὶ ὅτι οὐδεμία θέλει ἐπέλθῃ μεταβολὴ εἰς τὸ προβλεπόμενον ὑπὸ τῆς ἀγγλοῖταλικῆς συμφωνίας statu quo. Ἐξήγησεν εἰς τὸν Λόρδον Πέρθ ὅτι ἱσχυροὶ ἐν Ἀλβανίᾳ παράγοντες εἶχον ζητήσῃ τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἰταλίας διότι ὁ Βασιλεὺς Ζώγ εἶχε δημιουργήσῃ ἀφόρητον κατάστασιν. Καθ' ἃ ὅλως ἐμπιστευτικῶς πληροφοροῦμαι, ὁ κόμης Τσάνο προσέθηκεν ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀλβανίας εἶχε πρὸ καιροῦ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῆς Ἰταλίας ἵνα ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Γιουγκοσλαυτίας, τοῦθ' ὅπερ δυσκολώτατα πιστεύουν οἱ ἐνταῦθα.

‘Ο Ὑπόπαιτος Πρεσβευτὴς ἐδήλωσεν εἰς τὸν Ἰταλὸν Ὑπουργὸν ὅτι λαμβάνει ὑπ’ ὄψιν τὰς νέας διαβεβαιώσεις του, προσέθηκε δὲ ὅτι τὰ κατὰ τῆς Ἀλβανίας ἰταλικά παράπονα δὲν ἦσαν τοιαῦτα ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διευθετηθοῦν διὰ διαπραγματεύσεων καὶ ἄνευ ἀσκήσεως βίας.

‘Ο Ὑπόπαιτος Πρωθυπουργὸς ἐπιστρέφει αὔριον ἐκ Σκωτίας καὶ νομίζω ὅτι θὰ τῷ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὰς νέας ταύτας διαβεβαιώσεις τῆς Ἰταλίας.

Μοὶ μεταδίδεται εἴδησις γερμανικῆς προελεύσεως ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ καταλάβῃ τὴν Κέρκυραν.

Σιμόπουλος

Ἀριθ. 24

‘Ο ἐν Λονδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

9 Ἀπριλίου 1939

‘Ο Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν μοὶ εἶπεν ὅτι χθὲς τὴν ἐσπέραν τὸν ἐπεσκέφθη ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰταλίας καὶ τῷ ἀνεκοίνωσεν ἐκ μέρους τοῦ κ. Μουσσολίνι ὅτι οὐδεμίαν ἔχουν πρόθεσιν εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας, ὅπου οὐδεμία εἶχεν ἐκδηλωθῇ ἀνησυχία. Τῷ ἔκαμεν εἰτα λόγον περὶ τῆς Κερκύρας καὶ περὶ τῶν ἀποδιδομένων εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν προθέσεων πρὸς κατάληψιν αὐτῆς, τοῦθ’ ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ περιπλοκάς.

‘Ο Λόρδος Χάλιφαξ ἀπήντησεν ὅτι οἱ Ὑπόπαιοι «δὲν κάμνουν τοιαῦτα πράγματα», ἐπεθύμει ὅμως νὰ τῷ δηλώσῃ ὅτι ἐὰν οἱ Ἰταλοὶ κατελάμβανον τὴν Κέρκυραν ἢ Βρετανικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔβλεπε τοῦτο ὡς σοβαρόν (with a grave view).

Σιμόπουλος

Ἀριθ. 25

‘Ο ἐν Λονδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

9 Ἀπριλίου 1939

Ἐκλήθην πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅπου μοὶ ἐγένετο κατ’ ἐντολὴν τοῦ Λόρδου Χάλιφαξ ἡ κάτωθι ἀνακοίνωσις :

Εὐθὺς μετὰ τὴν πρωϊνὴν ἐπίσκεψίν μου παρ’ αὐτῷ, τὸν ἐπεσκέφθη ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰταλίας. ‘Ο Ὑπουργὸς τῷ ὑπέμνησε τὴν χθεςινήν του δήλωσιν καθ’ ἣν οὐδεμία παρετηρεῖτο ἑξαψις ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι, τῷ εἶπε δὲ ὅτι αἱ ἰδικαὶ του πληροφορίες εἶναι ἀντίθετοι καὶ ὅτι κρατεῖ ἐν Ἑλλάδι σημαντικὴ ἀνησυχία, ἰδίως κατόπιν τῶν εἰδήσεων περὶ προθέσεως καταλήψεως τῆς Κερκύρας ὑπὸ

τῆς Ἰταλίας. Ὁ Ἰταλὸς Ἐπιτετραμμένος ἀπήντησεν ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἤκουε περὶ τοιούτου τινὸς ἐνδεχομένου καὶ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ εἶναι τοῦτο ὀρθὸν καθ' ὃ εὐρισκόμενον εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ὅσα, κατ' ἐντολὴν τοῦ κ. Μουσσολίνι, τῷ ἐδήλωσε χθὲς τὴν νύκτα. Ὁ Λόρδος Χάλιφαξ εἶπε τότε εἰς τὸν κ. Κρόλλα ὅτι ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ εἶναι οἷα τὴν ἀνέμενεν ἀλλὰ θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ μὴ ἀφίση αὐτῷ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι, ἐὰν οἰαδήποτε τοιούτου εἵδους ἐνέργεια εὕρισκετο ὑπὸ μελέτην, θὰ ἐγίνετο κατ' ἀνάγκην ἀντικείμενον σοβαρωτάτης ἀνησυχίας (gravest concern) διὰ τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν. Ἦτο ἀπολύτως ζωτικὸν νὰ μὴ ὑπάρξῃ παρεξήγησις μεταξὺ τῆς Βρετανικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν παρεκάλει τὸν κ. Ἐπιτετραμμένον νὰ καταβάλῃ ἰδιαιτέραν προσοχὴν ἵνα ἀνακοινώσῃ ἐπακριβῶς εἰς Ρώμην τοὺς λόγους του.

Τὰ ἀνωτέρω ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸν ἐν Ρώμῃ Ἀγγλον Πρεσβευτὴν ὅπως τὰ μεταδώσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν. Ταυτοχρόνως ὁ Λόρδος Χάλιφαξ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Ἰταλίας ὅπως πληροφορηθῇ ἐὰν ἡ Κυβέρνησις του θὰ ἐπικυρώσῃ τὰς ἀφορώσας τὴν Κέρκυραν διαβεβαιώσεις ἅς ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνη τῷ εἶχε παράσχω ὁ Ἐπιτετραμμένος, τῷ ἐζήτησε δὲ ἐπίσης νὰ εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἄνευ οὐδεμιᾶς χρονοτριβῆς παράσχω αὕτη παρομοίας διαβεβαιώσεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Σιμόπουλος

Ἀριθ. 26

Ὁ ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

10 Ἀπριλίου 1939

Ὁ Λόρδος Χάλιφαξ μοί εἶπεν ὅτι ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰταλίας τὸν ἐπεσκέφθη χθὲς τὴν ἑσπέραν καὶ τῷ παρέσχε τὰς πλέον κατηγορηματικὰς διαβεβαιώσεις ὅσον ἀφορᾷ τὰς προθέσεις τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἐναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν σεβασμὸν τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τόσοι τῶν νήσων ὅσον καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος. Παρομοίας διαβεβαιώσεις ἐνετάλη νὰ σᾷς παράσχω ὁ ἐν Ἀθήναις Ἰταλὸς Ἐπιτετραμμένος.

Σιμόπουλος

Ἀριθ. 27

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

10 Ἀπριλίου 1939

Ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰταλίας μὲ ἐπεσκέφθη σήμερον τὴν πρωΐαν καὶ προέβη

ἐξ ὀνόματος τοῦ κ. Μουσσολίνι εἰς τὴν κάτωθι προφορικὴν ἀνακοίνωσιν ἀφήσας καὶ ἔγγραφον σημείωμα αὐτῆς :

«Πᾶσα φήμη ἣτις τυχὸν ἐκυκλοφόρησε ἢ ἐνδέχεται νὰ κυκλοφορήσῃ περὶ μιᾶς δῆθεν ἰταλικῆς ἐνεργείας κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ψευδής. Τοιαύτη φήμη μόνον ὑπὸ κακοβούλων πρακτόρων (agents provocateurs) δύναται νὰ διασπαρῇ. Ἡ Φασιστικὴ Ἰταλία ἐπιβεβαιοῖ τὴν πρόθεσιν τῆς νὰ σεβασθῇ, κατὰ τὸν μᾶλλον ἀπόλυτον τρόπον, τὴν ἐδαφικὴν καὶ νησιωτικὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδος. Ἡ θέλησις τῆς Φασιστικῆς Ἰταλίας εἶναι νὰ διατηρήσῃ καὶ νὰ ἀναπτύσῃ ὅλον ἐν περισσότερον τὰς ἐγκαρδίους σχέσεις φιλίας, τὰς ἐνούσας τὰς δύο χώρας. Εἶναι διατεθειμένη νὰ παράσχῃ συγκεκριμέναις ἀποδείξεις τῆς θελήσεώς τῆς ταύτης.»

Εἶπον εἰς τὸν κ. Φορνάρι ὅτι εὐχαριστῶ πολὺ τὸν κ. Μουσσολίνι διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν του. Ὡμολόγησα ὅτι εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινὴν γνώμην ὑπῆρξε κάποιον νευρικότης καὶ ἀνησυχία ἐκ τῶν διαδόσεων τῶν διαβιβαζομένων ραδιοφωνικῶς ἐξ ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν σταθμῶν μὴ ἐξαιρουμένων καὶ τινῶν ἰταλικῶν. Προσέθηκα ὅτι διὰ τῆς σημερινῆς ἀνακοινώσεως τίθεται τέρμα εἰς περίοδον ψυχρότητός τινος τῶν ἰταλοελληνικῶν σχέσεων καὶ ἐπαναλαμβάνονται αἱ μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος ἀγαθαὶ φιλικαὶ σχέσεις.

Μεταξῶς

Ἀριθ. 28

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

11 Ἀπριλίου 1939

Παρακαλῶ νὰ ζητήσητε νὰ ἴδῃτε ἀμέσως τὸν κ. Μουσσολίνι καὶ νὰ ἐκφράσητε αὐτῷ τὰς θερμότερας εὐχαριστίας μου διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ἣτις μοὶ ἐγένετο χθὲς ἐξ ὀνόματός του ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Ἐπιτετραμμένου τῆς Ἰταλίας καὶ διὰ τῆς ὁποίας παρέχεται ἡ κατηγορηματικὴ διαβεβαίωσις ὅτι ἡ Φασιστικὴ Ἰταλία θὰ σεβασθῇ πλήρως τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδος τόσο ἐν ὅσον ἀφορᾷ τὰ κατὰ ξηρὰν σύνορα αὐτῆς ὅσον καὶ τὰ κατὰ θάλασσαν. Ἀποδεχόμενος μετὰ πλήρους ἱκανοποιήσεως τὴν δήλωσιν ταύτην τοῦ Ἰταλοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἔχω ἀπόλυτον πεποίθησιν ὅτι οὐδὲν γεγονός θὰ μεσολαβήσῃ ὅπερ θὰ ἡδύνατο ὅπωςδὴποτε νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν ἐκ παραδόσεως φιλίαν τὴν συνδέουσιν τὰς δύο χώρας καὶ ὅτι ἐγκαινιάζεται ἤδη νέα περίοδος ἐγκαρδιότητος διὰ τὴν συνέχισιν εἰρηνικῆς συνεργασίας αὐτῶν.

Μεταξῶς

Ἀριθ. 29

Ὁ ἐν Τιράνιοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

12 Ἀπριλίου 1939

Παρὰ προσώπου παραστάντος κατὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ κόμητος Τσάνο ἐνώπιον τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἀλβανικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν πληροφοροῦμαι ὅτι οὗτος ἐδήλωσε μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἀλβανίας καὶ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐθνικῶν τῆς βλέψεων.

Σ κ έ φ ε ρ ι ς

Ἀριθ. 30

Ὁ ἐν Τιράνιοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

12 Ἀπριλίου 1939

Ὁ μέχρι σήμερον εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἀλβανίαν ἀποβιβασθεὶς Ἰταλικὸς στρατὸς ἀνέρχεται ἤδη εἰς τρεῖς μεραρχίας μετὰ πολλῶν ἐλαφρῶν ὀρμάτων μάχης. Μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν γίνεται εὐρύς λόγος περὶ δράσεως πρὸς τὸ Κοσσυφοπέδιον καὶ πρὸς τὴν Τσαμουριὰν καὶ ὅτι πρὸς τὴν Τσαμουριὰν θὰ λάβῃ χώραν τὴν 23ην τρέχοντος.

Σ κ έ φ ε ρ ι ς

Ἀριθ. 31

Ἀπόσπασμα τῶν δηλώσεων εἰς ἃς προέβη ὁ Πρωθυπουργὸς
τῆς Ἀγγλίας κ. Ν. Τσάμπερλαιν τὴν 13 Ἀπριλίου 1939
ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων.

«... Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μεγαλειότητος νομίζει ὅτι ἐκτελεῖ καθήκον καὶ παρέχει ὑπηρεσίαν μὴ ἀφίνουσα νὰ παραμείνῃ ὡς πρὸς τὰς διαθέσεις τῆς οὐδ' ἡ ἐλάχιστη ἀμφιβολία παρ' οἷωδήποτε. Ὅθεν ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ δηλώσω ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ὅτι ἀποδίδει τὴν μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὸ νὰ ἀποφευχθῇ κάθε διατάραξις διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς ἀπειλῆς βίας εἰς τὸ statu quo τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου. Κατέληξε συνεπῶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅπως ἐν περιπτώσει σαφοῦς ἀπειλῆς κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Ρουμανίας, ἐναντίον τῆς ὁποίας ἀπειλῆς ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔκρινον ἀναγκαῖον νὰ ἀντιστῶσι διὰ τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν δυνάμεων, ἡ Βρετανικὴ

Κυβέρνησις θεωρήσῃ ἑαυτὴν ὑποχρεωμένην νὰ παράσχῃ εἰς τὰς Κυβερνήσεις Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας πᾶσαν βοήθειαν ἣν διαθέτει.

»Μεταδίδομεν τὴν δῆλωσιν ταύτην εἰς τὰς ἀμέσως ἐνδιαφερομένας Κυβερνήσεις ὥς καὶ εἰς τὰς ἄλλας Κυβερνήσεις, ἰδίως εἰς τὴν Τουρκίαν, αἱ στεναὶ τῆς ὁποίας σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τυγχάνουσι γνωσταί . . .»

Ἀριθ. 32

Ἀπόσπασμα τῶν δηλώσεων εἰς ἃς προέβη
ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Λόρδος Χάλιφαξ
τὴν 13 Ἀπριλίου 1939 ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων.

« . . . Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μεγαλειότητος ἀποδίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὸ νὰ ἀποφευχθῇ διατάραξις τοῦ μεσογειακοῦ statu quo εἴτε δι' ἀπειλῶν εἴτε διὰ βίας. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐδόθη ἀφορμὴ δημιουργίας ἀνησυχιῶν εἰδικῶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μεγαλειότητος παρέσχε σχετικῶς εἰς τὴν χώραν ταύτην εἰδικὴν διαβεβαίωσιν καθ' ἣν, εἰς περίπτωσιν ἐνεργείας ἣτις σαφῶς θὰ ἠπείλῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς καὶ σχετικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ ἐνόμιζεν αὕτη ζωτικὸν νὰ ἀντιστῇ δι' ὅλων τῆς τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, ἡ Βρετανικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐθεώρει ἑαυτὴν ἀμέσως ὑποχρεωμένην νὰ παράσχῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν πᾶσαν βοήθειαν ἣν διαθέτει . . .»

Ἀριθ. 33

Ἀπόσπασμα τῶν δηλώσεων
εἰς ἃς προέβη ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας κ. Νταλαντιέ
τὴν 13 Ἀπριλίου 1939 πρὸς τὸν τύπον.

« . . . Λαβοῦσα ὑπ' ὅψιν τὰς ἀνησυχίας τὰς προξενηθείσας ἐκ τῶν γεγονότων τῶν τελευταίων ἐβδομάδων, ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις παρέσχεν εἰς τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα εἰδικὴν διαβεβαίωσιν καθ' ἣν εἰς περίπτωσιν ἐνεργείας ἣτις σαφῶς θὰ ἠπείλῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ σχετικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἢ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐνόμιζε ζωτικὸν συμφέρον νὰ ἀντιστῇ διὰ τῶν ἐθνικῶν αὐτῆς δυνάμεων, ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐθεώρει ἑαυτὴν ὑποχρεωμένην νὰ παράσχῃ ἀμέσως πᾶσαν βοήθειαν ἣν διαθέτει . . .»

Ἀριθ. 34

Ὁ ἐν Ἀγίοις Σαράντα Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ
Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

(μετὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐπὶ ἑπταήμερον διακοπείσης τηλεγραφικῆς ἐπικοινωνίας).

14 Ἀπριλίου 1939

Κατὰ τὴν κατάληψιν τῶν Ἀγίων Σαράντα ὑπὸ Ἰταλικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος τὴν 7 τρέχοντος, τὸ προξενικὸν κατάστημα ἐβάλλετο ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν διὰ πολυβόλων ἐπὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας καὶ διετρήθη ὑπὸ ἑκατοντάδος σφαιρῶν. Τὸ προσωπικὸν τοῦ Προξενείου, οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι καὶ οἱ ὁμογενεῖς διέτρεξαν σοβαρώτατον κίνδυνον, ἀλλ' εὐτυχῶς ἐτραυματίσθη μόνον ἐλαφρῶς εἰς ὁμογενῆς. Ἴταλοι πεζοναῦται εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ Ὑποπροξενείου μὲ ἐφ' ὅπλου λόγχην, Ἴταλοι δὲ στρατιῶται ἐτοποθέτησαν ἐντὸς αὐτοῦ πυρομαχικά, ἅτινα ὁμῶς ἀπέσυραν κατόπιν ἐπανειλημμένων διαβημάτων μου παρὰ τῷ Στρατιωτικῷ Διοικητῇ.

Μ πένσης

Ἀριθ. 35

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ Β. Πρεσβείαν.

14 Ἀπριλίου 1939

Ἐξέφρασα εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὰς χθεσινὰς δηλώσεις τοῦ κ. Τσάμπερλαιν καὶ τοῦ Λόρδου Χάλιφαξ.

Παρακαλῶ ὅπως ἴδητε καὶ ὑμεῖς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τονίσητε αὐτῷ ὅτι ἡ Β. Κυβέρνησις καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐξετίμησαν ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν αὐθόρμητον καὶ τόσον εὐγενῆ χειρονομίαν τῆς Ἀγγλίας, ἥτις ἀποτελεῖ νέον πολύτιμον δείγμα τῆς ἐκ παραδόσεως φιλίας ὡς καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Μεταξᾶς

Ἀριθ. 36

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Β. Πρεσβείαν.

14 Ἀπριλίου 1939

Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας μοὶ ἐπέδωκε τὸ κείμενον τῆς χθεσινῆς δηλώσεως τοῦ κ. Νταλαντιέ. Τῷ ἐξέφρασα τὰς θερμότερας εὐχαριστίας μου παρακαλέσας αὐ-

τόν νά τās διαβιβάσῃ εἰς τόν Γάλλον Πρωθυπουργόν ὡς καί εἰς τόν Γάλλον Ὑπουργόν τῶν Ἐξωτερικῶν.

Παρακαλῶ ὅπως ἴδητε καί ὑμεῖς τοὺς κ. κ. Νταλαντιέ καί Μποννέ καί τονίσητε αὐτοῖς ὅτι ἡ Β. Κυβέρνησις καί ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἐξετίμησαν ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν αὐθόρμητον καί τόσον εὐγενῆ χειρονομίαν τῆς Γαλλίας, ἣτις ἀποτελεῖ νέον πολύτιμον δείγμα τῆς ἐκ παραδόσεως φιλίας ὡς καί τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Μεταξὰς

Ἀριθ. 37

Ὁ ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

14 Ἀπριλίου 1939

Ἔσχον χθὲς μακρὰν συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Γερμανίας. Ὑπῆρχον δι' αὐτὸν σκοτεινὰ τινὰ σημεῖα ἐν σχέσει πρὸς τὸν χρόνον τῶν παρασχεθεῖσων ὑμῖν ἰταλικῶν διαβεβαιώσεων, διότι εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι αὗται ἐδόθησαν τὴν 7 ἢ 8 Ἀπριλίου. Τῷ διεσαφάνισα ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις αὗται ἐδόθησαν τὴν 10 Ἀπριλίου κατόπιν τῆς συνομιλίας τοῦ Ἀγγλοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τὴν 9 τρέχοντος μετὰ τοῦ Ἰταλοῦ Ἐπιτετραμμένου. Ἐτόνισα ὅτι δὲν εἶχομεν ζητήσῃ τὴν ἀγγλικὴν καὶ γαλλικὴν ἐγγύησιν καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι χαίρει διότι οὕτω ἡ Ἑλλὰς ἔχει καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἐγγυήσεις. Μοὶ ἐζήτησεν ἐν τέλει τὴν ἄδειαν νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸ Βερολῖνον τὰς παρασχεθείσας αὐτῷ πληροφορίας.

Σιμόπουλος

Ἀριθ. 38

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὴν
ἐν Τιράνοις Β. Πρεσβείαν.

15 Ἀπριλίου 1939

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχητε ὑπ' ὄψιν τὴν ἡμετέραν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν ὅπως οὐδεμίαν δώσωμεν ἀφορμὴν παρεξηγήσεως. Ἡ στάσις σας ἀπέναντι τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας πρέπει νὰ εἶναι φιλικὴ καὶ τελείως ἄμεμπτος.

Μαυροῦδης

Ἀριθ. 39

Ὁ ἐν Βελιγραδίῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

21 Ἀπριλίου 1939

Κατὰ πληροφορίαν ἀσφαλοῦς ἀλβανικῆς πηγῆς, εἰς τὴν ἀλβανικὴν ἐπιτροπὴν τὴν μεταβάσαν εἰς Ρώμην ὅπως προσφέρῃ τὸ ἀλβανικὸν στέμμα εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἰταλίας ὁ κ. Μουσσολίνι ὑπεσχέθη τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀλβανικῶν συνόρων.

Ρωσέττης

Ἀριθ. 40

Ὁ ἐν Τιράνοις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

27 Ἀπριλίου 1939

Αἱ συνεχιζόμεναι ἐν Ἀλβανίᾳ συγκεντρώσεις Ἰταλικῶν δυνάμεων ἤρξαντο ἀνησχοῦσαι σοβαρῶς τοὺς ἐνταῦθα διπλωματικοὺς κύκλους, αἱ δὲ διαδόσεις περὶ μελούσης ἐπιθέσεως τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐντείνονται ἀπὸ τὰ λεγόμενα παρὰ διαφόρων Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν. Ἀλβανὸς Ὑπουργὸς ἀνεκοίνωσεν ἐμπιστευτικῶς εἰς τὸν ἡμέτερον διερμηνέα ὅτι ἐν περιπτώσει περιπλοκῶν ἡ Ἰταλία προτίθεται νὰ καταλάβῃ ἀμέσως τὴν Ἠπείρον μέχρι τῆς Πρεβέζης.

Σκίφερης

Ἀριθ. 41

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

12 Μαΐου 1939

Χθὲς τὴν ἐσπέραν, μετὰ τὸ ἐπίσημον ἐν τῷ Κυρηναλίῳ πρὸς τιμὴν τῶν ΑΑ. ΒΒ. ΥΥ. τοῦ Πρίγκηπος Παύλου καὶ τῆς Πριγκηπίσσης Ὁλγας τῆς Γιουγκοσλαύτας γεῦμα, οὗτινος, ἐκτὸς τοῦ Ἰταλοῦ Πρωθυπουργοῦ, τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἄλλων Ἰταλῶν ἐπισήμων, συμμετέσχον καὶ πάντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ξένων ἐν Ρώμῃ διπλωματικῶν ἀποστολῶν, ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνδιαλεχθῶ διὰ βραχέων μετὰ τοῦ κ. Μουσσολίνι.

Ὁ Ἰταλὸς ἡγέτης, σύννους καὶ μὲ ὕφος μᾶλλον δύσθυμον, ἤρχισεν ὑπενθυμίζων μοι ὅτι προσφάτως κατόπιν ἀνυποστάτων φημῶν, αἵτινες ἐκυκλοφόρουν, εἶχε προβῇ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν εἰς δήλωσιν... «δήλωσιν — ἔσπευσα νὰ παρρητήσω — ἥτις, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνι-

κής Κυβερνήσεως, ἐξετιμήθη δεόντως ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐγένετο μετὰ πολλῆς ἱκανοποιήσεως δεκτὴ παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κοινῆς γνώμης».

«Ἀλλὰ τότε ποία ἡ ἀνάγκη — ὑπέλαβεν ὁ κ. Μουσσολίνι — νὰ δεχθῆτε καὶ ἐτέραν «δήλωσιν» ἀπὸ τὸν Νταλαντιέ».

Ἦρώτησα τὸν Ἰταλὸν Πρωθυπουργὸν ἐὰν ὑπηνίσσετο τὰς ἀγγλογαλλικὰς διαβεβαιώσεις, αἵτινες πρὸ ἐβδομάδων ἤδη ἐδόθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ταυτοχρόνως εἰς τὴν Ρουμανίαν.

Ὁ παριστάμενος καὶ σιωπηλῶς ἕως τότε παρακολουθῶν τὴν συνομιλίαν Ἰταλὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργός, παρεμβάς, μοὶ εἶπεν ὅτι τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην ἐννοεῖ ὁ Ντοῦτσε καὶ ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν εἶχε δοθῇ αὕτη ἐξήρθη κυρίως καθόσον ἀφορᾷ τὴν Ρουμανίαν, ἐνῶ ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα παρέμεινεν ἐν σκιᾷ καὶ συνεπῶς δὲν εἶχεν ἀποδοθῇ αὐτῇ σημασία !

Ἐκ τῆς κᾶπως βεβιασμένης ταύτης διασαφήσεως τοῦ κ. Τσάνο ἄγομαι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Ἰταλὸς Πρωθυπουργὸς ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας ἵνα μοὶ ὑποβάλῃ ἐρώτημα ἀνάλογον πρὸς τὸ πρὸ ἡμερῶν ἀπευθυνθὲν τῷ Ρουμάνῳ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργῷ ἀλλὰ μὲ διατύπωσιν φανερώουσιν ὅτι τῷ ἐφάνη ἐπὶκαιρον καὶ ὡς ἐκ τῶν χθὲς ἀκριβῶς ἐνώπιον τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς δηλώσεων τοῦ Γάλλου Πρωθυπουργοῦ, ἐν αἷς ρητὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἐγένετο μνεία περὶ Ἑλλάδος καὶ τῆς δοθείσης αὐτῇ ὑπὸ τῆς Γαλλίας διαβεβαιώσεως περὶ ἀμέσου ἀρωγῆς ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως ἐναντίον της.

Δὲν παρέλειψα τότε νὰ ὑπομνήσω τῷ Ἰταλῷ Πρωθυπουργῷ ὅτι αἱ ἀγγλογαλλικαὶ φιλικαὶ καὶ μὲ μονομερῇ χαρακτῆρα δηλώσεις ἐγένοντο πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀπροκλήτως καὶ αὐθορμήτως καὶ ὡς τοιαῦται δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ γίνωσι δεκταὶ παρ' ἡμῶν. Προσέθηκα ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἔχει βεβαίως ὑπ' ὄψιν τῆς τὴν δυσχερῆ θέσιν εἰς ἣν ἔχουσι περιαχθῇ αἱ μικραὶ χώραι ἔναντι τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ εἰδικώτερον τὴν Ἑλλάδα, ζωηρὰ ἡμῶν ἐπιθυμία ὑπῆρξε καὶ εἶναι πάντοτε ἡ διατήρησις φιλικῶν σχέσεων μεθ' ὅλων τῶν Κρατῶν, ἰδιαιτέρως δὲ μετὰ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῶν γειτόνων ἡμῶν. Ἐκ τῶν συνομιλιῶν, ἐξηκολούθησα, ὡς κατὰ τὴν πρόσφατον ἐν Ἀθῆναις παραμονὴν μου ἔσχον μετὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀπεκόμισα τὴν σαφῆ ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκεται καὶ ἐμμόνως κατευθύνεται ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης.

Ὁ κ. Μουσσολίνι μετὰ προσοχῆς ἤκουσε τὰς φιλικὰς ταύτας διὰ τὴν χώραν του διαβεβαιώσεις, δὲν δύναμαι οὐχ ἥτιον νὰ εἶπω ὅτι ἐδείχθη ἀπολύτως ἱκανοποιημένος ἐξ αὐτῶν. Ἐλθούσης δὲ τῆς στιγμῆς νὰ ἀπομακρυνθῶ μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω, μὲ ὕφος ἀνθρώπου θέλοντος ὁπωσδήποτε νὰ ἔχῃ τὴν τελευταίαν λέξιν καὶ διὰ φράσεως περιπλόκου καὶ κᾶπως δυσκαταλήπτου, ὅτι ἡ ὀρθὴ πολιτικὴ μιᾶς χώρας εἶναι

νά γνωρίζη νά ποιηται ἐν τῇ φιλίᾳ τῆς διαβαθμίσεις μεταξύ τῶν πλησιεστέρων καὶ τῶν ἀπωτέρων φίλων τῆς...

Π. Μεταξᾶς

Ἀριθ. 42

Ὁ ἐν Κορυτσᾷ Πρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

15 Ἰουνίου 1939

Ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν Ἰταλὸς Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Μποττάϊ ἐξεφώνησε χθὲς τὴν μεσημβρίαν λόγον, ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ Δημαρχείου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐτόνισεν ὅτι ἡ Ἀλβανία ὑπὸ τὸ σημερινὸν καθεστῶς θέλει ὡς τὸ Πεδεμόντιον καταστή μεγάλη ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἐτῶν.

Τριγγέτας

Ἀριθ. 43

Ὁ ἐν Τιράναις Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

25 Ἰουνίου 1939

Μανθάνω ὅτι ὁ Στρατάρχης Μπαντόλιο διεβεβαίωσεν ἐπιτροπὴν Ἀλβανῶν ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ὀργανώσεως καὶ εὐημερίας τῆς Ἀλβανίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ὁρίων αὐτῆς. Περὶ τῆς μεγεθύνσεως τῆς Ἀλβανίας ὠμίλησεν εἰς συγκέντρωσιν Ἀλβανῶν καὶ ὁ Ἰταλὸς Γενικὸς Τοποτηρητής.

Σκέφερικς

Ἀριθ. 44

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

6 Ἰουλίου 1939

Γενόμενος χθὲς τὴν ἐσπέραν δεκτὸς παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐξέφρασα αὐτῷ πάλιν, συμφώνως πρὸς τὴν δοθεῖσαν μοι ἐντολήν, μετὰ τῶν ἰδικῶν μου, τὰ συλλυπητήρια τοῦ ἡμετέρου Βασιλέως διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του καὶ τὴν λύπην τῆς Α. Μεγαλειότητος διότι λόγω τοῦ ἐπισυμβάντος πένθους δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν συναντήσῃ ἐν Φλωρεντίᾳ. Ὁ κόμης Τσάνο περιωρίσθη νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προσθέσῃ διὰ τοὺς εὐτυχεῖς γάμους τῆς ἡμετέρας Πριγκηπίσσης. Εἰς ἐρώτησίν μου πῶς βλέπει τὴν ἐξέλιξιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ὁ

Ἵπουργὸς μοι ἀπήντησεν ὅτι παρὰ τῇ Φασιστικῇ Κυβερνήσει καὶ τῇ Ἰταλικῇ κοινῇ γνώμῃ κρατοῦν γαλήνη καὶ ψυχραιμία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὑπερδιέγερσιν τὴν σημειουμένην ἀλλαχοῦ. Ἐπωφεληθεὶς τῆς εὐκαιρίας ἐκάκισε τὰς ἐντελῶς ἀδικαιολογήτους κατ' αὐτὸν ἀνησυχίας καὶ ἀπειλητικὰς δηλώσεις τῶν Ἑγγλῶν καὶ Γάλλων ἰθύνοντων ὡς καὶ τὰ ἀμετροεπῆ δημοσιεύματα τοῦ δημοκρατικοῦ τύπου, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς ἐπίκρισιν τῆς ἀγγλογαλλικῆς κυκλωτικῆς πολιτικῆς διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀφειδοῦς παροχῆς ἐγγυήσεων, πολιτικῆς ἣτις θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀφετηρίαν τῆς ἐπιδεινώσεως τῆς καταστάσεως καὶ εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς μὴ ὥφειλε, προσεχώρησε καὶ ἡ Ἑλλάς διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐγγυήσεως τῶν δύο Δυτικῶν Δυνάμεων.

Δὲν παρέλειψα νὰ τονίσω καὶ πάλιν εἰς τὸν Ἰταλὸν Ἵπουργόν ὅτι ἡ ἐγγυητικὴ διαβεβαίωσις τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων, ἣτις παρεσχέθη ἡμῖν ἐν στιγμῇ δεινῆς πολιτικῆς κρίσεως ἐν Εὐρώπῃ, εἶχε χαρακτῆρα γενικόν, ἀφεῶρα δὲ μόνον τὸν ἐνδεχομένως μελετώντα νὰ ἐπιβουλευθῇ τὴν ἡμετέραν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα. Θὰ ἦτο δύσκολον, προσέθηκα, νὰ ἀποποιηθῶμεν ἐγγυήσιν ἀνιδιοτελῶς καὶ αὐθορμήτως προσφερθεῖσαν ἡμῖν, ἀλλ' ἡ τοιαύτη μὴ ἀποποίησης οὐδόλως σημαίνει ὅτι ἐλάβομεν θέσιν ἐναντίον τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας, δεδομένου ὅτι εἰλικρινῆς ἡμῶν πρόθεσις εἶναι νὰ διατηρήσωμεν μετ' αὐτῶν καὶ εἰς τὸ μέλλον τὰς φιλικωτέρας τῶν σχέσεων.

Π. Μεταξῆς

Ἀριθ. 45

Σημείωμα περὶ συνομιλίας τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ἵπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας.

21 Αὐγούστου 1939

Ἐπωφελήθην τῆς σημερινῆς ἐπισκέψεως τοῦ κ. Γκράτσι, ὅστις εἶχε ζητήσῃ νὰ με ἴδῃ μετὰ τὴν ἐξ Ἰταλίας ἐπάνοδόν του, διὰ νὰ ἐκκαθαρίσω, ὡς τῷ εἶπον, ἐν ζήτημα ὅπερ ὑπάρχει μεταξύ ἡμῶν καὶ τῆς Ἰταλίας. Καὶ θὰ τοῦ ὁμιλήσω διὰ μακρῶν καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ μὴ ἐκλάβῃ τὰ λεγόμενά μου ὡς προερχόμενα ἀπὸ διάθεσιν μὴ φιλικὴν πρὸς τὴν Ἰταλίαν:

Ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἰταλίαν διάθεσις ἐχθρικὴ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διάθεσις ἐχθρικὴ τελείως ἀδικαιολόγητος. Μᾶς κατηγοροῦν ὅτι ἐλάβομεν μέρος εἰς τὰς κυρώσεις κατὰ τὸν Ἀβησσυνιακὸν πόλεμον. Ἀλλὰ δὲν εἴμεθα ἡμεῖς μόνον οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὰς κυρώσεις ἀλλὰ ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ Εὐρώπη, μεταξύ δὲ ἄλλων καὶ ἡ Γιουγκοσλαβία, μετὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἰταλία εὐρίσκεται εἰς τόσον φιλικὰς σχέσεις, καὶ ἡ Βουλγαρία, τῆς ὁποίας ἀκόμη καὶ τὰς ἀξιώσεις εἰς βάρος ἡμῶν ὑποστηρίζουν οἱ Ἰταλοὶ διὰ τοῦ τύπου των. Ὅθεν οὐδεὶς ὑφίσταται εἰδικὸς λόγος καταφορᾶς κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς κυρώσεις ἀφοῦ ἡ Ἰταλία εὐρίσκεται εἰς τόσον καλὰς σχέσεις

μέ τας δύο αὐτάς χώρας. Ὁ κ. Γκράτσι μοι εἶπε τότε ὅτι τὸ ζήτημα τῶν κυρώσεων ἐπέρασε πλέον καὶ θεωρεῖται λήξαν. Τῷ ἀπήντησα ὅτι βεβαίως θεωρεῖται λήξαν, οὐχ ἥτιον ὅμως ἐπανερχεται κάθε τόσο εἰς τὰς ἰταλικὰς ἐφημερίδας.

Ἔφερα ἔπειτα τὸν λόγον εἰς τὰ Δωδεκάνησα. Τῷ εἶπον ὅτι ἡμεῖς οὐδεμίαν ἔχομεν ἐπιθυμίαν νὰ ἐμφανιζώμεθα ἐπεμβαίνοντες εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν Δωδεκανήσων, ἀλλὰ ἐθεωρήσαμεν πάντοτε ὅτι ἡ καλὴ μεταχείρισις τῶν Δωδεκανησίων θὰ ἐβελτίου τὰς σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Ἐπανειλημμένως εἶχον ἀπασχολήσει τὸν ἐν Ἀθήναις προκάτοχόν του μετὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ὁ κ. Μποσκαρέλλι εἶχεν ἐπανειλημμένως ἐπέμβῃ παρὰ τῇ κυβερνήσει του οὕτως ὥστε νὰ διαφανῇ πρὸς στιγμὴν ἡ ἐλπίς βελτιώσεως τῆς ἐν Δωδεκανήσῳ καταστάσεως. Ἀντὶ τοῦτου ὅμως ἐχειροτέρευσεν αὕτη, καὶ δὴ εἰς σημεῖον ὥστε οἱ Δωδεκανήσιοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποστοῦν τὰς ἰταλικὰς πιέσεις, νὰ εἰσρέουν καθημερινῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶπον εἰς τὸν κ. Γκράτσι ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐμφανισθῶ προβαίνων εἰς διάβημα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου, ἀλλ' ὅτι ὀφείλουν καὶ αὐτοὶ νὰ ἐννοήσουν ὅτι ἔχομεν ἤδη εἰς Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ περὶ τὰς 10.000 Δωδεκανησίων, οἵτινες δὲν παύουν διεκτραγωδοῦντες τὰ δεινὰ ἅτινα ὑφίστανται αἱ νῆσοι τῶν. Καὶ ναὶ μὲν δὲν τοὺς ἀφίνομεν νὰ προβαίνουν εἰς δημοσίας ἐκδηλώσεις, ἀλλ' αὐτὸ δὲν τοὺς ἐμποδίζει νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ διαχύνουν εἰς τὸν ἐλληνικὸν πληθυσμὸν πνεῦμα βαρυτάτου παραπόνου κατὰ τῆς Ἰταλίας. Ἐν τῷ μεταξύ αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες, πότε ἡ μία καὶ πότε ἡ ἄλλη, δὲν ἔπαυσαν ἀρθρογραφοῦσαι ὅτι ἡ Κέρκυρα ἀνῆκεν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἐπειδὴ ἀνῆκεν εἰς τὴν Βενετιανὴν ἐπὶ 400 ἔτη, δηλονότι μετὰ τὸ ἴδιον δικαίωμα μετὰ τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνατο ἡ Τουρκία νὰ ἀπαιτήσῃ ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα. Ὅτι τοιαῦτα δημοσιεύματα ἀναγιγνωσκόμενα ἐδῶ γεννοῦν δυσφορίαν παρὰ τῇ ἐλληνικῇ κοινῇ γνώμῃ τυγχάνει πασιφανές.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ παράπονα τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ ζήτημα τῆς συνθήκης τοῦ Νυόν, ἡμεῖς οὐδεμίαν θὰ εἶχομεν βεβαίως ἀντίρρησην νὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ Ἰταλία εἰς τὰς περιπολλὰς τὰς προβλεπομένας ὑπὸ τῆς συνθήκης αὐτῆς. Ἀντίρρησην εἶχομεν εἰς τὸ νὰ τῆς δοθοῦν δικαιώματα χρήσεως τῶν ἰδικῶν μας λιμένων. Φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἐὰν ὁ ἰταλικὸς στόλος ἔλθῃ εἰς τοὺς λιμένας μας ὡς ἐπισκέπτης, θὰ τὸν δεχθῶμεν εὐχαρίστως καὶ μετὰ πάσης τιμῆς, ἀλλ' ὡς ἐπισκέπτῃν. Δὲν μᾶς εὐχαριστεῖ ὅμως διόλου νὰ ἔλθῃ μετὰ δικαιώματα χρήσεως τῶν λιμένων μας, ἰδίως δὲ διὰ τὴν Κέρκυραν καὶ μάλιστα κατόπιν τῶν ἀνωτέρω δημοσιευμάτων, ὅχι τόσο διότι φοβούμεθα ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐζήτει νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως ταύτης διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν Κέρκυραν ὅσον λόγῳ τοῦ ἀναβρασμοῦ τῆς κοινῆς γνώμης, ὁ ὅποιος θὰ ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ καὶ ἐπεισόδια. Δὲν θὰ ἠδυνάμεθα, φέρ' εἰπεῖν, νὰ ἐμποδίσωμεν ἐπεισόδια μετὰ τῶν Ἰταλῶν ναυτῶν καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κερκύρας, ὁ ὅποιος θὰ ὑπωψιάζετο τὴν χρῆσιν τοῦ λιμένος διὰ τὰ ἔργα τῆς συνθήκης τοῦ Νυόν ὡς ἀπαρχὴν καταλήψεως. Διὰ τοῦτο ἐζητήσαμεν ν' ἀποφύ-

γωμεν τὸ ζήτημα αὐτό, οὐχὶ ἐκ πνεύματος δυσμενοῦς ἐναντίον τῆς Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ τούναντίον λόγῳ τῆς ἐπιθυμίας ἡμῶν νὰ ἀποφευχθῇ οἰονδήποτε ἐπεισόδιον δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὰς σχέσεις μας. Τὴν αὐτὴν ἄλλωστε ἐπιθυμίαν μὴ χρήσεως τῶν λιμένων μας εἶχομεν καὶ διὰ τὰς ἄλλας Δυνάμεις, καὶ ὄντως ἐπετύχομεν βαθμυδὸν νὰ παύσῃ ἡ χρήσις αὕτη. Δὲν βλέπω ἐπομένως διὰ ποῖον λόγον μᾶς καταλογίζεται ἐκ μέρους τῆς Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτὸ ὡς βαρὺ παράπτωμα κατὰ τῆς ἰταλοελληνικῆς φιλίας.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις. Μᾶς καταλογίζεται ὅτι ἐδέχθημεν τὴν ἐγγύησιν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, μολονότι ἡ μονομερὴς καὶ αὐθορμητῶς δοθεῖσα ἐγγύησις αὕτη ἦτο τελείως γενικὴ διὰ πᾶσάν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπίθεσιν. Καὶ ὅμως ἐδέχθησαν οἱ ἐν Ρώμῃ λίαν φιλοφρόνως καὶ φιλικῶς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας, ἡ ὁποία εὕρισκετο ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὡς καὶ ἡμεῖς ὄρους. Ὑφίστατό τι τὸ εἰδικώτερον διὰ τὴν Ἑλλάδα; Ἀλλὰ μᾶς λέγεται ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Μουσσολίνι. Καὶ σὰς ἐρωτῶ: Τὴν Παρασκευὴν τὸ πρωῒ ἤρχισεν ἡ ἀπόβασις εἰς τὴν Ἀλβανίαν, καὶ αἱ διαβεβαιώσεις αὐταὶ δὲν μᾶς εἶχον δοθῇ. Τὸ Σάββατον ἐξηκολούθησεν ἡ προέλασις εἰς τὴν Ἀλβανίαν, καὶ αἱ διαβεβαιώσεις δὲν μᾶς εἶχον δοθῇ. Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἐσυνεχίσθη ἡ προέλασις, καὶ πάλιν δὲν μᾶς εἶχον δοθῇ αἱ διαβεβαιώσεις. Καὶ μόλις τὴν Δευτέραν μεσημβρίαν μᾶς ἐδόθησαν αἱ διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Μουσσολίνι. Ἦτο φανερόν ὅτι ὁ ἐκνευρισμὸς τῆς κοινῆς γνώμης κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς καὶ αἱ ὑποψίαι τῆς εἶχον ἐκτραχυνθῇ. Σχεδὸν ταυτοχρόνως μὲ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Μουσσολίνι μᾶς ἐδίδοντο καὶ αἱ ἐγγυήσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, ὅποτε ἡ μὲν ἰδική μου δυσπιστία ὡς πρὸς τὴν Ἱταλίαν εἶχε παρέλθῃ, ἀλλὰ δὲν εἶχε παρέλθῃ ποσῶς ἡ δυσπιστία τῆς ἐλληνικῆς κοινῆς γνώμης. Πῶς θὰ ἡδυνάμην νὰ τὰς ἀρνηθῶ; Καὶ διατὶ θὰ ἔκαμνα αὐτὴν τὴν προσβολὴν εἰς δύο Μεγάλας Δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι τελείως φιλικῶς καὶ αὐθορμητῶς καὶ χωρὶς νὰ μᾶς ζητήσουν τίποτε μᾶς προσέφερον τὴν βοήθειάν των διὰ τὴν περίπτωσιν μιᾶς καθ' ἡμῶν ἐπιθέσεως;

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ κ. Πρεσβευτὴς μοὶ εἶπεν ὅτι ἐπρόκειτο εἰδικῶς μόνον διὰ τὴν Ἱταλίαν καὶ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος θὰ μᾶς ἐπετίθετο. Τῷ ἀπήντησα ὅτι ἀπατάται, διότι ἡδύνατο νὰ μᾶς ἐπιτεθῇ καὶ ἡ Βουλγαρία, ὅποτε τὴν αὐτὴν θὰ εἶχον ὑποχρέωσιν ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία. Ἀλλὰ, προσέθεσα, πῶς θέλετε νὰ πείσωμεν τὸν ἐλληνικὸν λαόν ὅτι οὐδένα διατρέχει κίνδυνον ἀπὸ τὴν Ἱταλίαν, ὅταν οἱ στρατιῶται σας οἱ μεταφερόμενοι εἰς τὴν Δωδεκάνησον τραγουδοῦν ἕνα ἰδιαίτερον τραγουδί «Sbarcheremo al Pireo e conquisteremo tutto l' Egeo κλπ.»; Ὅταν οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται σας εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὁμιλοῦν καθημερινῶς περὶ εἰσβολῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα; Ὅταν ὁ Στρατηγὸς Μπαντόλιο ὠμίλησε δημοσίᾳ εἰς τὴν Ἀλβανίαν περὶ ἐπεκτάσεως τῶν συνόρων τῆς Ἀλβανίας; Ὅταν διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ κόμητος Τσάνο εἰς τὴν Κορυτσᾶν εἶχον ἐτοιμασθῇ πινακίδες μὲ μαῦρα γράμματα

ΚΟΣΣΟΒΟ καὶ ΤΣΑΜΟΥΡΙΑ; Καὶ τὸ μὲν Κόσσοβο ἀνήκει, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν μὲ τὴν ὁποῖαν ἔχετε ἰδιαιτέρας σχέσεις, ἀλλ' ἡ Τσαμουριά ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. Πρεσβευτὴς προφανῶς ἐστενοχωρήθη καὶ μοὶ ἀπήντα λίαν ἀσθενῶς. Ἀλλὰ μοὶ ἔθεσε τὸ ἐρώτημα: "Ἐχει καλῶς· ἀλλὰ σεῖς εἴσθε σύμμαχοι μὲ τοὺς Τούρκους καὶ οἱ Τοῦρκοι συνεμάχησαν μὲ τοὺς Ἀγγλους. Ποία εἶναι ἡ θέσις σας τότε; Τῷ ἀπήντησα ὅτι ἡμεῖς δὲν συνδεόμεθα μετὰ τῆς Ἀγγλίας δι' οὐδεμιᾶς συνθήκης συμμαχίας. Μὲ τὴν Τουρκίαν μᾶς συνδέει ἡ Βαλκανικὴ Συνθήκη καὶ αἱ εἰδικαὶ συνθήκαι μᾶς μὲ τὴν Τουρκίαν αἱ ὁποῖαι εἶναι πασίγνωστοι. Οὐδεμία ἐξ αὐτῶν στρέφεται κατὰ τῆς Ἰταλίας. Μοὶ εἶπε: Πολὺ καλὰ· ἐὰν ὅμως κάμῃ ἡ Τουρκία ἐπιθετικὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἰταλίας, τί θὰ κάμετε σεῖς; Τῷ ἀπήντησα ὅτι δύναμαι νὰ τὸν διαβεβαιώσω ὅτι ἡ Τουρκία οὐδόλως σκέπτεται νὰ κάμῃ ἐπιθετικὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἰταλίας, ἡ δὲ συμμαχία της μὲ τὴν Ἀγγλίαν εἶναι καθαρῶς ἀμυντικὴ, πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς Ἰταλίας ἐὰν αὕτη τῆς ἐπιτεθῇ. Ἐὰν ὅμως θέλῃ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ κάμῃ ἡ Τουρκία ἐπιθετικὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἰταλίας, οὐδεμία συνθήκη μᾶς ὑποχρεώνει νὰ τὴν ἀκολουθήσωμεν. Ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνω ὅτι πρόκειται περὶ ὑποθέσεως τῆς ὁποίας τὴν πραγματοποιήσιν δὲν δύναμαι νὰ ἴδω. Τότε προσέθεσε: Πολὺ καλὰ· ἐὰν ἡ Ἀγγλία σᾶς πιέσῃ νὰ τῆς δώσετε τοὺς λιμένας σας, τί θὰ κάμετε; Τῷ ἀπήντησα ὅτι οὐδέποτε μᾶς ἔκαμεν ἡ Ἀγγλία λόγον περὶ τοιούτου πράγματος, οὔτε κατὰ τὴν περυσινήν κρίσιν οὔτε κατὰ τὴν ἐφετεινὴν τοῦ Ἀπριλίου καὶ οὔτε θὰ μᾶς πιέσῃ ποτὲ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Ἀλλωστε, ἐὰν τυχόν δώσωμεν ἡμεῖς τοὺς λιμένας μᾶς αὐθορμήτως εἰς τοὺς Ἀγγλους, θὰ σημαίνῃ τοῦτο ἔξοδον ἐκ τῆς οὐδετερότητος καὶ συνεπῶς πόλεμον καθ' ὑμῶν. Ἀλλὰ δὲν τὸ σκεπτόμεθα αὐτὸ καὶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀνάγκη νὰ τὸ σκεφθῶμεν.

Μοὶ εἶπε τότε ὁ κ. Γκράτσι: "Ὡστε αἱ διαθέσεις σας εἶναι εἰρηνικαὶ διὰ τὴν Ἰταλίαν; Μὲ ἐξουσιοδοτεῖτε νὰ τὸ τηλεγραφῶ; Τῷ ἀπήντησα ὅτι τὸν ἐξουσιοδοτῶ νὰ τηλεγραφήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν του ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὐδεμίαν ἔχει διάθεσιν νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς πόλεμον μετ' αὐτῆς, ἐκτὸς ἐὰν ἡ Ἰταλία ἤθελε θίξῃ ζωτικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸ παντὸς τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἐδάφους της. Διὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης νὰ τηλεγραφήσῃτε ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ ἀμυνθῇ τῆς τιμῆς της καὶ τῆς ἀκεραιότητός της μέχρις ἐσχάτων. Ὁ κ. Γκράτσι διεμαρτυρήθη τότε καὶ εἶπεν ὅτι ἡ Ἰταλία οὐδόλως σκέπτεται τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ οὐδέποτε θὰ προβῇ εἰς αὐτό. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τῷ ἀπήντησα, διατὶ αὕτη ἡ ἐχθροπάθεια ἐναντίον μας; Εἶμαι ἐνήμερος ἀπὸ τὸν ἐν Ρώμῃ πρεσβευτὴν μας τῶν ἐναντίον μας αἰτιάσεων τοῦ κ. Τσάνο, αἰτιάσεων αἵτινες δὲν βασιζονται πουθενά. Πρόκειται ἐπομένως περὶ ἐνδιαθέτου κακῆς διαθέσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κ. Μουσσολίνι, ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ὀργὴν ἡ ὁποία τὸν κατέλαβε, ὅταν ἔλαβε τὴν εἶδησιν ὅτι ὁ Στρατιωτικὸς μᾶς Ἀκόλουθος παρὰ τῇ Πρεσβείᾳ Βελιγρα-

δίου εἶχε δηθεν ἐκφρασθῇ πρὸς ξένον συνάδελφόν του ὑποτιμητικῶς διὰ τὸν ἰταλικὸν στρατόν. Ἐγὼ ἔσπευσα ἀμέσως νὰ ἱκανοποιήσω τὸν κ. Μουσσολίνι δι' ἐκφράσεων λίαν κολακευτικῶν διὰ τὸν ἰταλικὸν στρατόν, συγχρόνως δέ, καὶ παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἐξηκριβώθη τὸ ἀνακριβές τῆς τοιαύτης κατηγορίας κατὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ μας καὶ ὅτι ἡ ἀνακρίβεια αὕτη ἐπιστοποιήθη καὶ ἐκ μέρους τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἀκολούθου τῆς Ἰταλίας ἐν Βελιγραδίῳ, ἐν τούτοις διὰ νὰ μὴ ἀφίσω εἰς τὸν κ. Μουσσολίνι κανένα δισταγμόν, ἀφοῦ ἔκαμα τὸ πᾶν διὰ νὰ τὸν ἱκανοποιήσω, ἔθεσα εἰς διαθεσιμότητα τὸν περὶ οὗ πρόκειται ἀξιωματικὸν καὶ δὲν ἐπέτρεψα νὰ προσληθῇ εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον, ὅπως ἐπρόκειτο, ἐνῷ ἦτο ἀθῶος. Ἔτσι ἐνεργῶ ἐγὼ ὅταν θέλω νὰ διατηρήσω καλὰς σχέσεις μετὰ Κυβερνήτην ἐτέρας χώρας. Δὲν δύναμαι ὁμῶς νὰ εἴπω ὅτι καὶ ὁ κ. Μουσσολίνι ἐνεργεῖ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπέναντί μας.

Ὡς βλέπετε, προσέθηκα, μᾶς κακομεταχειρίζεσθε, καὶ τοῦτο μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ σκεπτώμεθα ὅτι αἱ διαθέσεις σας δὲν εἶναι διόλου φιλικαί. Διεμαρτυρήθη καὶ πάλιν καὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἤρκει νὰ εἶχεν ἡ Ἰταλία τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ θελήσῃ νὰ φερθῇ πρὸς αὐτὴν ἐχθρικῶς διὰ νὰ ἔπαυον ὅλα αὐτά. Τῷ ἀπήντησα τελικῶς ὡς ἑξῆς: Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀμφιβάλλω, ἂν καὶ ἐγὼ τὸ εὐχομαι ἐπίσης καὶ ἐλπίζω ὅτι καὶ σεῖς θὰ συντείνετε εἰς τὴν ἄρσιν τῆς τοιαύτης ἀδίκου προκαταλήψεως ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Σὰς ἐπαναλαμβάνω ὁμῶς καὶ πάλιν ὅτι εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελε θιγῇ ἡ ἀκεραιότης μας ἢ θὰ προσεβάλλοντο τὰ ὕψιστα ζωτικὰ ἡμῶν συμφέροντα, τότε καὶ ἡμεῖς βεβαίως θὰ ἐπολεμοῦμεν διὰ νὰ τὰ ὑπερασπισθῶμεν. Μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ εἴχομεν τότε πληρέστατον δίκαιον, ἀλλὰ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοιούτου τινός.

Μεταξὰς

Ἀριθ. 46

Ἀναφορὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ
πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν.

29 Αὐγούστου 1939

Μὲ ἐπεσκέφθη σήμερον, κατόπιν αἰτήσεώς του, ὁ ἄρτι ἐξ Ἰταλίας ἐπανελθὼν Στρατιωτικὸς αὐτῆς Ἀκόλουθος ὅστις μετὰ ἠρώτησεν ἂν ἀληθεύῃ ὅτι αἱ μονάδες τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἠπείρου ἐνισχύθησαν ἐσχάτως δι' ἀτομικῶν προσκλήσεων. Ἀπήντησα ὅτι ὄντως ἀληθεύει τοῦτο καὶ ὅτι τὸ μέτρον ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα μεγάλα γυμνάσια τῶν Ἰταλῶν εἰς τὴν Ἀλβανίαν συνεκεντρώθη τὸ σύνολον σχεδὸν τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ ἰταλικοῦ στρατοῦ, πλην μιᾶς μεραρχίας, ἐγγὺς τῶν συνόρων μας. Προσέθεσα ὅτι ἡ ἐνίσχυσις ἡμῶν αὕτη οὐδένα ἄλλον ἔχει σκοπὸν ἢ νὰ καθησυχάσῃ τοὺς πληθυσμοὺς τοὺς ἀνησυχῆσαντας ἐκ τῶν σοβαρῶν ἰταλικῶν συγκεντρώσεων.

Μοί εἶπε τότε ὁ Ἰταλὸς Στρατιωτικὸς Ἀκόλουθος ὅτι ἡ Ἰταλία ἔχει δώση ἐγγυήσεις ὅτι θὰ σεβασθῇ τὴν ἀκεραιότητά μας, συνεπῶς δὲν δύναται αὐτὸς νὰ ἐξηγήσῃ διατὶ ἐλάβομεν τὸ ἀνωτέρω μέτρον. Εἶμαι, προσέθεσεν, ἐπιφορτισμένος παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν κ. Παριάνι νὰ ἐπαναλάβω τὰς ἐγγυήσεις αὐτάς.

Ἀπήντησα εἰς τὸν Ἰταλὸν ἀξιωματικὸν ὅτι λίαν εὐχαρίστως δέχομαι τὴν ὡς ἄνω διαβεβαίωσιν τοῦ Ὑπουργοῦ του καὶ ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν ζητοῦμεν ἄλλο παρὰ νὰ ἔχωμεν τὰς φιλικωτέρας σχέσεις μὲ τοὺς Ἰταλοὺς. Ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐπιδεικτικὴ συγκέντρωσις, ὑπὸ τύπον μεγάλων γυμνασίων, τοῦ συνόλου σχεδὸν τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ Ἰταλικοῦ στρατοῦ πρὸς τὰ σύνορά μας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀπὸ μηνῶν συνεχῆς παραβίασις τοῦ ἐδάφους μας ὑπὸ Ἰταλικῶν ἀεροπλάνων, εἰσερχομένων πολλὰκις εἰς μέγα ἐντὸς αὐτοῦ βάθος, δὲν συντελοῦσιν ἀτυχῶς εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκείνης ἣν ἐπιθυμοῦμεν ἡμεῖς καὶ ἦν, ὡς λέγετε, ἐπιθυμεῖ καὶ ὁ Ὑπουργός σας. Ἐκτὸς ὅμως τούτων καὶ τὰ ἄσματα τὰ ὅποια ἄδουσιν οἱ Ἰταλοὶ στρατιῶται ὀλίγον συντελοῦσιν εἰς μίαν ἀποκατάστασιν ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

Μοί ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔχει πληροφορίας περὶ συγκεντρώσεως Ἰταλικῶν δυνάμεων, ὑπὸ τύπον μεγάλων γυμνασίων, ἐγγὺς τῶν συνόρων μας. Τὸν διέκοψα εἰπὼν ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ δύναμαι νὰ παράσχω αὐτῷ συγκεκριμέναν πληροφορίαν.

Ἀπέφυγε νὰ προσθέσῃ τι ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω. Ἐφερε τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν πτήσεων τῶν Ἰταλικῶν ἀεροπλάνων ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους μας, ἀποδώσας αὐτάς εἰς πιθανὰ λάθη τῶν ἀεροπόρων. Τῷ ἀπήντησα ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὸ δεχθῶ ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς ἢ δύο πτήσεων· δὲν δύναμαι ὅμως νὰ δεχθῶ ὅτι συνεχῶς ἀπὸ διμήνου οἱ Ἰταλοὶ ἀεροπόροι, οἱ ὅποιοι διακρίνονται διὰ τὴν ἱκανότητά των, δύνανται νὰ διαπράττουν τοιαῦτα λάθη προσανατολισμοῦ, μάλιστα ὅταν αἱ πτήσεις των ἐξικνοῦνται πολλάκις εἰς βάθος 25 καὶ πλέον χιλιομέτρων ἐντὸς τοῦ ἐδάφους μας.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω ἀπήντησεν ὅτι πιθανόν οἱ Ἰταλοὶ ἀεροπόροι, οἱ ὅποιοι ὅπως καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα κράτη εἶναι νέοι ἐνθουσιώδεις καὶ ἴσως ὀλίγον ἀπειθάρχητοι, νὰ ἐνήργουν αὐτοβούλως ἄνευ διαταγῶν τῆς διοικήσεώς των. Τὸν διέκοψα καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων πτήσεων ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διεμαρτυρήθη εἰς Ρώμην διὰ τοῦ ἐκεῖ Ἑλλήνος Πρεσβευτοῦ. Πιστεύω, προσέθεσα, ὅτι ἐὰν ἐδίδοντο ἀπαγορευτικαὶ διαταγαὶ ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν διοίκησιν εἰς τοὺς ἀεροπόρους, οὗτοι δὲν θὰ ἐξεδήλουν συνεχῶς τοιαύτην ἀπειθαρχίαν, καθόσον εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰς μίαν ἀεροπορίαν ὡς ἡ Ἰταλικὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀτονῇ ἡ πρωτίστως ἀπαραίτητος ἀρετὴ πάσης ἐνόπλου δυνάμεως, ἡ πειθαρχία. Τῷ ἐπέδειξα λεπτομερῆ κατάλογον τῶν σημειωθεῖσων πτήσεων, τῶν ὥρων καθ' ὧς ἐσημειώθησαν, τῶν περιοχῶν αἵτινες ἀνεγνωρίσθησαν κλπ. Ἐπίσης τῷ ἔδειξα καὶ ἀντίγραφα τῶν ἀσμάτων τὰ ὅποια ἄδουσιν οἱ Ἰταλοὶ στρατιῶται.

Δὲν ἠδυνήθη νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ τι ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀλλ' εἶπεν ἀπλῶς ὅτι θὰ τὰ καταστήσῃ ἀμέσως γνωστὰ εἰς τὴν Κυβέρνησίν του καὶ μοὶ ἐπανελάβε τὰς διαβε-

βαιώσεις του περί σεβασμοῦ τῆς ἀκεραιότητός μας κλπ. Φοβοῦνται ὅμως ἐν Ἑλλάδι, εἶπεν, ὅτι ἡ Ἑλλάς θὰ παράσχη ναυτικές βάσεις εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τῷ ἀπήντησα ὅτι τοῦτο δὲν πρέπει νὰ τὸ φοβῆται ἡ Ἑλλάς, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐπιθυμεῖ νὰ μείνῃ ἔξω τῶν διενέξεων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἂν ἡ Ἑλλάς ἐπραττεν ὄντως τοιοῦτον τι, συμφωνῶ ὅτι θὰ ἦτο τοῦτο ἐχθρική πρᾶξις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Ὅλα τὰ μέτρα, ἐπανελάβον, τὰ ὅποια ἐλάβομεν μέχρι σήμερον εἶναι ἀντίμετρα, οὕτως εἶπείν, τὰ ὅποια ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις ἔκρινε σκόπιμον νὰ λάβῃ κατόπιν τῶν τελευταίων στρατιωτικῶν μέτρων τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀλβανίᾳ, καθόσον, καίτοι ἡ πολιτική της εἶναι νὰ τηρήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀμέτοχον τῶν ὡς ἄνω διενέξεων, ἐν τούτοις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ὑπερασπίσῃ δι' ὅλων τῶν μέσων ἅτινα διαθέτει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀκεραιότητα αὐτῆς. Τὸν διεβεβαίωσα ὅτι τὰ μέτρα τὰ ὅποια ἐλάβομεν θὰ ἀρθῶσιν εὐθὺς ὡς ἐκλείψωσιν οἱ λόγοι οἱ ὅποιοι τὰ προεκάλεσαν.

Μοὶ ὑπεσχέθη καὶ πάλιν ὅτι θὰ τηλεγραφῇσῃ ἅπαντα ταῦτα εἰς τὴν Κυβέρνησιν του. Τῷ ἐπανελάβον ὅτι τὰ μέτρα ἡμῶν θὰ ἀρθῶσιν ἀμέσως ὡς ἐκλείψωσιν οἱ λόγοι καὶ ὅτι εὖχομαι τὴν ἀποκατάστασιν ἀτμοσφαίρας ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης ἥτις διεταράχθη κατόπιν τῶν ἀσκήσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ παρὰ τὰ σύνορά μας, κατόπιν τῶν συνεχῶν πτήσεων Ἑλληνικῶν ἀεροπλάνων ἄνωθεν τοῦ ἐδάφους μας, κατόπιν τῶν ἀσμάτων ἅτινα ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Ἑλλήλους στρατιώτας νὰ ἄδωσι, κατόπιν τῆς προπαγάνδας ἥτις ἀσκεῖται ἐν Ἀλβανίᾳ ὑπὲρ ἁλβανικῶν βλέψεων εἰς βάρος μας, κατόπιν τῆς ἀρθρογραφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ἁλβανικοῦ τύπου ἐναντίον μας, τῶν ἐχθρικῶν λόγων διαφόρων Ἑλλήνων στρατιωτικῶν κλπ.

Π α π ά γ ο ς

Ἀριθ. 47

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

13 Σεπτεμβρίου 1939

Κατόπιν τῆς συνομιλίας μου τῆς 21 Αὐγούστου μετὰ τοῦ Ἑλλήλου Πρεσβευτοῦ, ἐπισκεφθεὶς με οὗτος καὶ αὖθις μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου καὶ φέρων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς δηλώσεως τῆς Κυβερνήσεώς του περὶ ἀποχῆς τῆς ἀπὸ πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων συνεσχέτισε ταύτην μετ' ἐπιτηδειότητος πρὸς μίαν χαλάρωσιν τῶν ἀπέναντι τῆς Ἀλβανίας συγκεντρώσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ἀπήντησα ὅτι τὰ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ληφθέντα στρατιωτικά μέτρα ὑπηγορεύοντο ἐκ τῆς συγκεντρώσεως Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ συγκεκριμένως πρὸς τὰ σύνορά μας ὅπου συνεκτροῦτο τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ὅλης ἐν Ἀλβανίᾳ δυνάμεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ὁ κ. Γκράτσι μὲ ἠρώτησεν εἰς φιλικὸν ὕφος ἂν, κατόπιν τῆς στάσεως τῆς Ἑλλά-

†

λίας, έσκεπτόμην νά χαλαρώσω τά στρατιωτικά μέτρα. 'Απήντησα δι τή θά ήμην δια-
τεθειμένος νά προβώ εις τοιαύτην ένέργειαν έφ' όσον άπεμακρύνετο καί ό Ιταλικός
στρατός έκ τών συνόρων μας διαμοιραζόμενος εις όλην τήν 'Αλβανίαν. 'Η όλη συνο-
μιλία διεξήχθη εις φιλικόν τόνον, έμοϋ μέν εξαίροντος τās προσπαθείας τοϋ κ. Μουσ-
σολίνι πρός πρόληψιν τής συρράξεως ώς καί γενικώτερον τήν στάσιν τής 'Ιταλικής
Κυβερνήσεως μετά τήν κήρυξιν τοϋ πολέμου, τοϋ δέ Πρεσβευτοϋ τονίζοντος μετά
θέρμης τήν έπιθυμίαν του διά τήν σύσφιγξιν τών σχέσεων μεταξύ τών δύο χωρών.

Τό παρελθόν Σάββατον, 9 Σεπτεμβρίου, μέ έπεσκέφθη έκ νέου διά νά μοί άνα-
κοινώση ότι, κληθείς ύπό τοϋ 'Υπουργοϋ τών 'Εξωτερικών, άναχωρεϊ εις Ρώμην
όπως άναφέρει τās έντεϋθεν έντυπώσεις του. Λόγω τής σημασίας τήν όποιαν έφαί-
νετο άποδίδων εις τήν εις Ρώμην πρόσκλησιν του θεωρώ πιθανόν δι επανερχόμενος
εις 'Αθήνας θά συνεχίση περισσότερον συγκεκριμένως τās άνωτέρω είσηγήσεις του.

Μετά τήν άναχώρησιν τοϋ κ. Γκράτσι μοί περιήλθεν έκ καλής πηγής ή πληρο-
φορία δι έλπίζει νά επανέλθη ταχέως κομίζων, ώς είπεν, είσηγήσεις λίαν συμφε-
ρούσας διά τās δύο χώρας.

Σας άνακοινώ τās άνωτέρω όπως διατελήτε άπλως έν γνώσει καί παρακαλώ
όπως τηλεγραφήσητε πāsαν πληροφορίαν ήτις θά σας περιήρχετο τυχόν επί τοϋ ζη-
τήματος.

Μεταξας

'Αριθ. 48

‘Ο έν Ρώμη Πρεσβευτής πρός τό Β. 'Υπουργείον
τών 'Εξωτερικών.

14 Σεπτεμβρίου 1939

Κατά τήν σημερινήν παρ' αϋτῳ έπίσκεψίν μου ό Γενικός Διευθυντής τοϋ 'Υπουρ-
γείου τών 'Εξωτερικών κ. Μποϋτι περιωρίσθη νά μοί είπη δι ό κ. Γκράτσι έπιστρέφων
εις 'Αθήνας έχει λάβη έντολήν νά προβή έκ μέρους τοϋ κ. Μουσσολίνι εις άνακοί-
νωσιν πρός τόν κ. Πρωθυπουργόν.

Π. Μεταξας

'Αριθ. 49

‘Ο Πρωθυπουργός καί 'Υπουργός τών 'Εξωτερικών
πρός τήν έν Ρώμη Β. Πρεσβείαν.

17 Σεπτεμβρίου 1939

‘Ο Πρεσβευτής τής 'Ιταλίας επανελθών έκ Ρώμης μάς έπέδωκεν άνακοίνωσιν
τής 'Ιταλικής Κυβερνήσεως έχουσας ώς έξης:

I.—'Η 'Ιταλία ἔχει ἤδη δηλώσει, τὴν 1 Σεπτεμβρίου, ὅτι δὲν προτίθεται ν' ἀναλάβῃ οὐδεμίαν πρωτοβουλίαν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

II.—'Η ἀπόφασις αὕτη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἣτις ἰσχύει ἐν γένει, ἰσχύει εἰδικῶς ἔναντι τῆς Ἑλλάδος.

III.—'Ακόμη καὶ ἐν τῇ περιπτώσει, ἣν ἡ 'Ιταλία λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς θέσεώς της ὡς Μεγάλης Δυνάμεως δὲν δύναται ν' ἀποκλείσῃ, μιᾶς ἐπεμβάσεως αὐτῆς εἰς τὸν πόλεμον, δὲν θ' ἀναλάβῃ αὕτη πρωτοβουλίαν ἐπιχειρήσεων ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος.

IV.—'Ἵνα ἀποδειχθῶσι κατὰ τρόπον συγκεκριμένον τὰ αἰσθήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐμπνέεται ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος ἡ 'Ιταλικὴ Κυβέρνησις καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Ντοῦτσε, θὰ διαταχθῇ ἡ ὀπισθοχώρησις τῶν ἱταλικῶν στρατευμάτων 20 χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ ἑλληνοαλβανικὰ σύνορα.

V.—'Ο Ντοῦτσε δὲν ἀποκλείει, παρὰ τὰς παρούσας περιστάσεις, τὴν δυνατότητα ὅπως ἐπαναλάβῃ καὶ σταθεροποιήσῃ τὴν πολιτικὴν ἐκείνην τῆς συνεννοήσεως μεταξὺ τῆς 'Ιταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἣτις εἶχε καθιερωθῇ εἰς ἐπὶ τούτῳ συμφωνίας διπλωματικοῦ χαρακτήρος.

Ρώμη, τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1939.

(Ὑπογραφή) Μουσσολίνι

'Απηντήσαμεν εἰς τὸν κ. Γκράτσι ὅτι ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον, τὴν ὑπαινισσομένην τὸ ζήτημα τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἑλληνοἰταλικοῦ συμφώνου, μετὰ μελέτην τοῦ ζητήματος ἣτις, ὑπὸ τὰς σημερινὰς ἀνωμάλους περιστάσεις, πρέπει νὰ εἶναι σοβαρὰ καὶ ἐξονυχιστικὴ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ στρατιωτικὰ μέτρα, ἀπεδέχθημεν λίαν εὐχαρίστως τὴν σχετικὴν ἀνακοίνωσιν καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς 'Ιταλίας ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θὰ ἐπιτεθῇ αὕτη ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Ταυτοχρόνως προβαίνομεν εἰς ἐλάττωσιν τῶν στρατιωτικῶν μας δυνάμεων εἰς Ἡπειρον, Δυτικὴν Μακεδονίαν καὶ Κέρκυραν. Ἐξ ἄλλου, συμφώνως πρὸς ἐπιθυμίαν τῆς 'Ιταλικῆς Κυβερνήσεως, θὰ προβῶμεν εἰς δημοσίευσιν κοινοῦ ἀνακοινωθέντος διὰ τὴν ἀμφοτέρωθεν ἀπομάκρυνσιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων. Τὸ σχέδιον ἐνὸς τοιοῦτου ἀνακοινωθέντος ἐπεδώσαμεν εἰς τὸν κ. Γκράτσι ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Ρώμης.

Μεταξῶς

Ἀριθ. 50

Ἀνακοινωθὲν τοῦ Β. Ὑπουργείου
τῶν Ἐξωτερικῶν δοθὲν πρὸς δημοσίευσιν τὸ ἀπόγευμα
τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1939.

Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις τῆς 'Ιταλίας,

κρίνασαι σκόπιμον κατὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων νὰ προσβλέψουν μετὰ προσοχῆς εἰς τὰ τῆς παρούσης θέσεως τῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν σχέσεων, διεπίστωσαν εὐχαρίστως ὅτι αὗται ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι εἰλικρινῶς φιλικαί καὶ νὰ ἐμπνέωνται ὑπὸ πνεύματος πλήρους καὶ ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

Ἀπὸ τὴν ἀπόδειξις τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν ἐδόθη διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς ληφθείσης ὑπὸ τῆς Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἀπομακρύνῃ τὰς στρατιωτικὰς τῆς δυνάμεις ἐκ τῆς ἐλληνοαλβανικῆς μεθορίου ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τῶν ἀναλόγων μέτρων ἅτινα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀπὸ μέρους τῆς, λαμβάνει.

Ὁμοίωτον ἀνακοινωθὲν δημοσιεύεται εἰς τὰς σημερινὰς ἀπογευματινὰς ἱταλικὰς ἐφημερίδας.

Ἀριθ. 51

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

22 Σεπτεμβρίου 1939

Ὁ κόμης Τσάνο, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει τοῦ ἐλληνοἰταλικοῦ ἀνακοινωθέντος ἔκρινα ἐπιβαλλόμενον νὰ ζητήσω νὰ ἐπισκεφθῶ, μετ' ἐδέχθη ἀμέσως χθὲς τὴν ἐσπέραν. Λίαν φιλοφρόνως μοι ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησίν του διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν διευκρίνισιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν καὶ τὴν ἄρσιν τῶν μέχρι τοῦδε παρεξηγήσεων. Ἐτόνισεν ὅτι ἡ Ἱταλία οὐδεμίαν βλέψιν οἰκονομικῆς καὶ ἔτι ὀλιγότερον πολιτικῆς φύσεως εἶχεν ἢ ἔχει ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν μόνον ἐπιθυμεῖ, τὴν ἐδραΐωσιν τῶν μετ' αὐτῆς σχέσεων ἐμπιστοσύνης καὶ φιλίας, μετὰ παρεκάλει δὲ νὰ ἐπαναλάβω τοῦτο ἅπαξ ἔτι εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα.

Π. Μεταξᾶς

Ἀριθ. 52

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

30 Σεπτεμβρίου 1939

Ἐκάλεσα σήμερον τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἱταλίας καὶ τῷ ἀνεκοίνωσα τὴν ἀπάντησιν τῆς Β. Κυβερνήσεως εἰς τὴν γενομένην ὑπ' αὐτοῦ, ἐντολῇ τῆς Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως, ἀνακοίνωσιν. Τὸ κείμενον τῆς ἀπαντήσεώς μας ἔχει ὡς ἀκολούθως :

«Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἔλαβεν ὑπὸ σημείωσιν τὴν ἀνακοίνωσιν εἰς ἣν, κατόπιν

όδηγιών του Ντοϋτσε, ό Πρεσβευτής της Ίταλίας εύηρεστήθη νά προβή πρός τόν Πρωθυπουργόν τήν 12 τρέχοντος καί ης εξέτιμησε μεγάλως τό πνεύμα.

»Αί νέαι διαβεβαιώσεις αί περιεχόμεναι εἰς τήν ἀνακοίνωσιν ταύτην, αί όποίαι μαρτυροῦν περί τών φιλικών διαθέσεων τῆς Ίταλίας ἔναντι τῆς Ἑλλάδος, ἐγένοντο δεκταί μετά τῆς ζωηροτέρας ἱκανοποιήσεως. Αἱ φιλικαί αὗται διαθέσεις, αί όποίαι ἀνταποκρίνονται πλήρως πρός τά αἰσθήματα τῆς Ἑλλάδος πρός τήν Ίταλίαν, ἐδημιούργησαν μεταξύ τών δύο χωρῶν μας μίαν ἀτμόσφαιραν ἐγκαρδιότητος, διὰ τήν όποίαν ἡ Βασιλική Κυβέρνησις χαίρει ὅλως ἰδιαιτέρως.

»Ἡ αὐθόρμητος χειρονομία τοῦ Ντοϋτσε νά ἀπομακρύνῃ τά ἱταλικά στρατεύματα ἐκ τῆς ἐλληνοαλβανικῆς μεθορίου συνεκίνησε βαθέως τόν ἐλληνικόν λαόν, ὅστις παρηκολούθησε μετά τῆς ζωηροτέρας συμπαθείας τās προσπαθείας τοῦ Ντοϋτσε πρός διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

»Ἰδιαιτέρως εὐαίσθητος εἰς τά αἰσθήματα τά όποία ἐνέπνευσαν τήν χειρονομίαν ταύτην, ἡ Βασιλική Κυβέρνησις ἔσπευσε νά διατάξῃ ἀνάλογα στρατιωτικά μέτρα.

»Ἡ Βασιλική Κυβέρνησις εἶναι εὐτυχής, δραττομένη τῆς παρούσης εὐκαιρίας, ὅπως ἐπιβεβαιώσῃ ἐκ νέου τήν πρόθεσίν της νά συνεχίσῃ τήν πολιτικήν της εἰρήνης εἰς τήν όποίαν παραμένει βαθέως προσηλωμένη ὡς καί τήν εἰλικρινῇ ἐπιθυμίαν της νά ἴδῃ ἐγκαινιαζομένην μεταξύ τῆς Ίταλίας καί τῆς Ἑλλάδος μίαν νέαν περίοδον φιλίας καί συνεννοήσεως φέρουσιν τήν σφραγίδα τῆς μεγαλυτέρας ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

»Ἐμπνεομένη ἐκ τῆς πολιτικῆς ταύτης καί ἔχουσα τήν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ίταλική Κυβέρνησις συμμερίζεται αὐτήν ἐξ ὁλοκλήρου, ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις τρέφει τήν σταθεράν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς διεθνούς καταστάσεως θά παράσῃ εἰς προσεχές μέλλον τήν εὐκαιρίαν εἰς τās δύο Κυβερνήσεις νά προσδώσουν εἰς τās σχέσεις των πλέον συγκεκριμένην μορφήν ἐν ὅψει μιᾶς γονίμου καί πλήρους ἐμπιστοσύνης συνεργασίας ἐπὶ ὅλων τών ἐπιπέδων.

»Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νά ἐμπνέηται ἐκ τών ἀρχῶν τών ἐξαγγελλομένων εἰς τό Σύμφωνον Φιλίας, Συνδιαλλαγῆς καί Δικαστικοῦ Διακανονισμοῦ τό ὑπογραφέν μεταξύ τῆς Ίταλίας καί τῆς Ἑλλάδος ἐν Ρώμῃ τήν 23 Σεπτεμβρίου 1928.»

Μ ε τ α ξ ἱ ς

Ἀριθ. 53

Σημείωμα περί συνομιλίας τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν μετά τοῦ Πρέσβεως τῆς Ίταλίας.

10 Ὀκτωβρίου 1939

Μὲ ἐπεσκέφθη σήμερον ὁ Πρεσβευτής τῆς Ίταλίας ὅστις μοί ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ

Κυβέρνησις του ἔμεινε πλήρως ἱκανοποιημένη ἐκ τοῦ ἐπιδοθέντος αὐτῷ ἡμετέρου σημειώματος, παρεκάλει δὲ μόνον ὅπως τοῦτο περιαφθῇ τὸν τύπον ἐνυπογράφου διακοινώσεως. Εἰς ταύτην, μοὶ εἶπε, θὰ ἀπαντήσῃ ὡσαύτως δι' ἐνυπογράφου διακοινώσεως, ἀλλὰ, συμφώνως πρὸς ἃς ἔχει ὁδηγίας, τὴν ἀπάντησίν του ταύτην θέλει προηγουμένως ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν του ἵνα λάβῃ τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς. Ὑψαρίστησα τὸν κ. Γκράτσι διὰ τὴν ἀνακοινώσιν του ταύτην, δηλώσας ὅτι εἴμεθα ἀπολύτως σύμφωνοι ὅσον ἀφορᾷ τὸν τύπον καὶ ὅτι ἐπειδὴ δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ οὐδεμία μεταβολὴ εἰς τὸ κείμενον δύναται νὰ ἐτοιμάσῃ ἀπὸ τοῦδε τὴν ἀπάντησίν του. Τοῦ Ἰταλοῦ Πρεσβευτοῦ τονίσαντος, περαιτέρω, ὅτι τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον μέρος τοῦ ἡμετέρου σημειώματος εἶναι τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ πνεῦμα ὅπερ θὰ διέπῃ εἰς τὸ μέλλον τὰς ἑλληνοῖταλικάς σχέσεις, ἀπήντησα ὅτι δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρον καὶ τὸ τελευταῖον σημεῖον ἐν ᾧ ἀναφέρεται ὅτι θέλομεν προβῇ εἰς τὴν ἀνανέωσιν τοῦ Συμφώνου εὐθὺς ὥς αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψουν, ἂν δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ πράξωμεν ἀπὸ τοῦδε, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν στερρὰν ἀπόφασιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀπομακρύνῃται οὐδὲ κατὰ κεραίαν τῶν ἀνελημμένων παρ' αὐτῆς ὑποχρεώσεων. Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας, ἐννοήσας ὅτι ὁ ὑπχιγιμός μου ἀφώρα τὴν Τουρκίαν, μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἂν καὶ αὕτη ἠκολούθει τὸ παράδειγμα ἡμῶν. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν περὶ ὧν πρόκειται διακοινώσεων μὲ ἠρώτησεν ἂν συμφωνοῦμεν εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν. Τῷ ἀπήντησα ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην μου, θὰ ἦτο προτιμότερον ἂν ἠρκοῦμεθα εἰς τὴν δημοσίευσιν σχετικῶν ἀνακοινωθέντων, ἐκτὸς ἂν ἐκεῖνος προτιμᾷ τὴν αὐτοουσίαν δημοσίευσιν τῶν διακοινώσεων. Μετὰ ταῦτα, τῆς συνομιλίας ἐπεκταθείσης, ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας μοὶ εἶπεν, ὑπὸ τύπον αὐστηρῶς προσωπικὸν καὶ ὑπὸ ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν, ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἔχει λάβῃ τὴν ἀπόφασιν ὅπως διαδηλώσῃ λίαν προσεχῶς κατὰ τρόπον ἐπίσημον τὴν πρόθεσιν αὐτῆς περὶ ὀριστικῆς παραμονῆς ἐν τῇ οὐδετερότητι. Οὕτω, προσέθεσε, τηρουμένης ἀναλόγου στάσεως καὶ ἐκ μέρους τῶν βαλκανικῶν κρατῶν, θέλομεν ἀποφύγῃ τὰς καταστροφὰς τοῦ πολέμου. Ὁ κ. Γκράτσι μὲ ἀφῆκε νὰ ἐννοήσω ὅτι εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν τῆς ἤχθη ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις συνετεῖα τῆς τελευταίας ἐπεμβάσεως τῆς Ρωσίας καὶ τῆς καθόδου αὐτῆς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην. Εἶναι πρόσφατος, μοὶ εἶπεν, ὁ σκληρὸς ἀγὼν ὃν ἀνέλαβεν ἡ Ἰταλία κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ καθ' ὃν ἔρρευσεν ἄφθονον τὸ Ἰταλικὸν αἷμα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ βλέπῃ μὲ ἀδιάφορον βλέμμα τὴν ἀνάμιξιν τῆς μπολσεβικικῆς Ρωσίας εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ πράγματα. Ἐκ τῆς ὅλης συνομιλίας διεφαίνεται σαφῶς ὁ φόβος ὃν προκαλεῖ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς, τόσον διὰ τὸ ἴδιον αὐτῶν καθεστῶς ὅσον καὶ λόγῳ τοῦ κινδύνου τοῦ πανσλαυϊσμοῦ, ἢ ρωσικῆ παρέμβασις. Περαιτέρω ὁ κ. Γκράτσι μὲ ἠρώτησεν ἂν ἔχωμεν πληροφορίας περὶ τῶν ρωσοτουρκικῶν διαπραγματεύσεων, προσθέσας ὅτι ἡ Τουρκία προσπαθεῖ νὰ συνδυάσῃ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς πρὸς τὰς Δυτικὰς Δυνάμεις μετὰ

τῶν πρὸς τὴν Ρωσίαν, καὶ ὁ συνομιλητὴς μου ἐδείχθη λίαν διστακτικὸς ἰδίως προκειμένου, ὡς μοὶ εἶπε, περὶ ζητήματος ὡς τὸ τῶν Στενῶν τῶν Δαρδανελλίων ὅπερ ἀποτελεῖ, κατ' αὐτόν, τὸ φλέγον ζήτημα τῶν διαπραγματεύσεων. Καὶ ἐπὶ ἤλθεν ἐκφράζων τὴν εὐχὴν ὅπως καὶ ἡ Τουρκία ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα ἡμῶν, τῆς ἐνισχύσεως δηλονότι τοῦ μετώπου οὐδετερότητος. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω, τῷ ἀπήντησα, εἶναι ὅτι ἡ Τουρκία ἤκουσεν εὐχαρίστως τὴν συνενόησιν ἡμῶν τὴν ὁποίαν θεωρεῖ καὶ ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως ἐπωφελεῖ.

Μ α υ ρ ο υ δ ῆ ς

Ἀριθ. 54

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

29 Ὀκτωβρίου 1939

Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας, τῇ ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεώς του, ἐπρότεινεν ἡμῖν τὴν κάτωθι ἐπουσιώδη τροποποίησιν τῆς τελευταίας παραγράφου τῆς ἡμετέρας ἀπαντήσεως εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν, ἣν καὶ ἐδέχθημεν :

«Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ἐμπνέται ἐκ τῶν ἀρχῶν φιλίας καὶ συνεργασίας τῶν ἐξαγγελλομένων εἰς τὸ Σύμφωνον Φιλίας, Συνδιαλλαγῆς καὶ Δικαστικοῦ Διακανονισμοῦ τὸ ὑπογραφέν μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν Ρώμῃ τὴν 23 Σεπτεμβρίου 1928.»

Ἡ ὑπογραφή τῶν διακοινώσεων ἔλαβε χώραν χθές, ταῖς ἀφέθη δὲ ὡς ἡμερομηνία ἡ 30 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. Τὰ κείμενα θὰ δημοσιευθοῦν, αἰτήσῃ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὰ μέσα τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος.

Μ ε τ α ξ ᾱ ς

Ἀριθ. 55

Κείμενα ἀνταλλαγείσων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 30 Σεπτεμβρίου 1939 ἐπιστολῶν, δημοσιευθέντα τὴν 3 Νοεμβρίου 1939.

1) Ἐπιστολὴ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ τῶν
Ἐξωτερικῶν πρὸς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας.

Ἀθῆναι, 30 Σεπτεμβρίου 1939

Κ ύ ρ ι ε Π ρ έ σ β υ ,

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ φέρω εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἔλαβεν ὑπὸ σημείωσιν τὴν ἀνακοίνωσιν εἰς ἣν, κατόπιν ὁδηγίων τοῦ

Ντοϋτσε, εϋηρεστήθητε νά προβήτε πρὸς ἐμὲ τὴν 12 τρέχοντος καὶ ἥς ἐξετίμησε μεγαλῶς τὸ πνεῦμα.

Αἱ νέαι διαβεβαιώσεις αἱ περιεχόμεναι εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν περὶ τῶν φιλικῶν διαθέσεων τῆς Ἰταλίας ἔναντι τῆς Ἑλλάδος, ἐγένοντο δεκταὶ μετὰ τῆς ζωηροτέρας ἱκανοποιήσεως. Αἱ φιλικαὶ αὖται διαθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ἐδημιούργησαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν μας μίαν ἀτμόσφαιραν ἐγκαρδιότητος, διὰ τὴν ὁποῖαν ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις χαίρει ὅλως ἰδιαιτέρως.

Ἡ αὐθόρμητος χειρονομία τοῦ Ντοϋτσε νά ἀπομακρύνῃ τὰ ἰταλικά στρατεύματα ἐκ τῆς ἑλληνοαλβανικῆς μεθορίου συνεκίνησε βαθέως τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅστις παρηκολούθησε μετὰ τῆς ζωηροτέρας συμπαθείας τὰς προσπάθειας τοῦ Ντοϋτσε πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

Ἰδιαιτέρως εὐαίσθητος εἰς τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἐνέπνευσαν τὴν χειρονομίαν ταύτην, ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἔσπευσε νά διατάξῃ ἀνάλογα στρατιωτικὰ μέτρα.

Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις εἶναι εὐτυχῆς δραττομένη τῆς παρούσης εὐκαιρίας, ὅπως ἐπιβεβαιώσῃ ἐκ νέου τὴν πρόθεσίν της νά συνεχίσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς εἰρήνης, εἰς τὴν ὁποῖαν παραμένει βαθέως προσηλωμένη, ὡς καὶ τὴν εἰλικρινῇ ἐπιθυμίαν της νά ἴδῃ ἐγκαινιαζομένην μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος μίαν νέαν περίοδον φιλίας καὶ συνεννοήσεως φέρουσας τὴν σφραγίδα τῆς μεγαλυτέρας ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

Ἐμπνεομένη ἐκ τῆς πολιτικῆς ταύτης καὶ ἔχουσα τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις συμμερίζεται αὐτὴν ἐξ ὁλοκλήρου, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τρέφει τὴν σταθερὰν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς διεθνoῦς καταστάσεως θὰ παράσχῃ εἰς προσεχὲς μέλλον τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὰς δύο Κυβερνήσεις νά προσδώσουν εἰς τὰς σχέσεις τῶν πλέον συγκεκριμένην μορφήν ἐν ᾧ μίᾳς γονίμου καὶ πλήρους ἐμπιστοσύνης συνεργασίας ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπιπέδων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νά ἐμπνέται ἐκ τῶν ἀρχῶν φιλίας καὶ συνεργασίας τῶν ἐξαγγελλομένων εἰς τὸ Σύμφωνον Φιλίας, Συνδιαλλαγῆς καὶ Δικαστικοῦ Διακανονισμοῦ τὸ ὑπογραφέν μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν Ρώμῃ τὴν 23 Σεπτεμβρίου 1928.

Δέξασθε παρακαλῶ, κ. Πρέσβυ, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψηλῆς ὑπολήψεώς μου.

Μ ε τ α ξ ῶ ς

2) Ἀπάντησις τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας πρὸς τὸν
Πρωθυπουργὸν καὶ Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἀθῆναι, 30 Σεπτεμβρίου 1939

Κύριε Πρόεδρε,

Διὰ διακοινώσεως ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ μοὶ γνωρίσῃ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι εὐτυχῆς δραττομένη τῆς εὐκαιρίας ἣν προσφέρει αὐτῇ ἡ ἀτμόσφαιρα ἐγκαρδιότητος ἡ ὑφισταμένη μεταξύ τῶν δύο χωρῶν, δι' ἣν αὕτη χαίρει ὅλως ἰδιαιτέρως, ὅπως ἐπιβεβαιώσῃ ἐκ νέου τὴν πρόθεσιν τῆς νὰ συνεχίσῃ τὴν πολιτικὴν εἰρήνης, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι βαθέως προσηλωμένη, ὡς καὶ τὴν εἰλικρινῇ ἐπιθυμίαν τῆς νὰ ἴδῃ ἐγκαινιαζομένην μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας μίαν νέαν περίοδον φιλίας καὶ συνεννοήσεως φέρουσας τὴν σφραγίδα τῆς μεγαλυτέρας ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ μοὶ γνωρίσῃ συγχρόνως ὅτι, ἐμπνεομένη ἐκ τῆς πολιτικῆς ταύτης καὶ ἔχουσα τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις συμμερίζεται αὐτὴν ἐξ ὁλοκλήρου, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τρέφει τὴν σταθερὰν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς διεθνοῦς καταστάσεως θὰ παράσχῃ εἰς τὰς δύο Κυβερνήσεις, εἰς προσεχὲς μέλλον, τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσδώσουν εἰς τὰς σχέσεις τῶν πλέον συγκεκριμένην μορφήν, ἐν ᾧ μιᾷς γονίμου καὶ πλήρους ἐμπιστοσύνης συνεργασίας ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπιπέδων, καὶ ὅτι, ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ἐμπνέται ἐκ τῶν ἀρχῶν φιλίας καὶ συνεργασίας τῶν περιεχομένων εἰς τὸ Σύμφωνον Φιλίας, Συνδιαλλαγῆς καὶ Δικαστικοῦ Διακανονισμοῦ τὸ ὑπογραφέν μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας ἐν Ρώμῃ τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1928.

Ἐπὶ τῇ βάσει σχετικῶν ὁδηγιῶν τῆς Κυβερνήσεώς μου, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅτι ἡ Ἰταλία, ἐμπνεομένη ἔναντι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, συμμερίζεται τὴν πρόθεσιν τῆς νὰ συνεχίσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς εἰρήνης, εἰς τὴν ὁποίαν παραμένει βαθέως προσηλωμένη, ὡς καὶ τὴν εἰλικρινῇ ἐπιθυμίαν τῆς νὰ ἴδῃ ἐγκαινιαζομένην μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας μίαν νέαν περίοδον φιλίας καὶ συνεννοήσεως φέρουσας τὴν σφραγίδα τῆς μεγαλυτέρας ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

Ἡ Ἰταλικὴ Β. Κυβέρνησις ἐκφράζει καὶ αὐτὴ τὴν σταθερὰν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς διεθνοῦς καταστάσεως θὰ παράσχῃ εἰς τὰς δύο Κυβερνήσεις, εἰς προσεχὲς μέλλον, τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσδώσουν πλέον συγκεκριμένην μορφήν εἰς τὰς σχέσεις τῶν, ἐν ᾧ μιᾷς γονίμου καὶ πλήρους ἐμπιστοσύνης συνεργασίας ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπιπέδων.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Ἰταλικὴ Β. Κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ἐμπνέται ἐκ τῶν ἀρχῶν φιλίας καὶ συνεργασίας τῶν ἐξαγγελλομένων εἰς τὸ Σύμφωνον Φιλίας,

Συνδιαλλαγῆς καὶ Δικαστικοῦ Διακανονισμοῦ, τὸ ὁποῖον ὑπεγράφη μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας ἐν Ρώμῃ τὴν 23 Σεπτεμβρίου 1928.

Δέξασθε παρακαλῶ, κύριε Πρόεδρε, τὴν ἔκφρασιν τῆς ὑψίστης ὑπολήψεώς μου.

Ε. Γ κ ρ ά τ σ ι

Ἀριθ. 56

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

21 Μαρτίου 1940

Ἡρώτησα τὸν κόμητα Τσάνο ὑπὸ τίνα ἔννοιαν τὰ Βαλκάνια ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐν Μπρέννερ συνομιλιῶν μεταξύ τοῦ Γερμανοῦ Καγκελλαρίου καὶ τοῦ κ. Μουσσολίνι. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διέψευσεν ὅτι ἐγένετο ἐκεῖ λόγος περὶ Βαλκανίων, ὅταν ὁμῶς ὑπηνίχθη ὅτι εἶχον ἄλλοθεν ἀντίθετον βεβαίωσιν μοὶ εἶπεν ὅτι μεταξύ πολλῶν ἄλλων θεμάτων ἐθίγη καὶ τὸ ζήτημα τῶν Βαλκανίων καὶ ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην παραμένει ἀμετάβλητος. Προσέθηκεν ὅτι δὲν πρέπει εἰς τὰς προσφάτους συναντήσεις νὰ ἴδω τι τὸ ἔκτακτον καὶ ἐξαιρετικόν, καθόσον πρόκειται περὶ συσκέψεων ἐν τῷ πλαίσιῳ τῆς καθιερωμένης τάξεως πρὸς συζήτησιν τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἄξονος.

Ἡρώτησα κατόπιν ἐὰν ὑπάρχῃ πιθανότης ὅτι ἡ Ρωσία μετὰ τὴν λήξιν τῆς φινλανδικῆς ἐπιχειρήσεως θὰ ἐπαναφέρῃ ἐπὶ τοῦ τάπητος τὰ ἀφορῶντα τὴν Νοτιοανατολικὴν Εὐρώπην ζητήματα, ὡς π. χ. τὸ τῆς Βεσσαραβίας.

Γνωρίζετε, μοὶ εἶπεν, ὅτι αἱ μετὰ τῶν Σοβιέτ σχέσεις μας δὲν εἶναι τοιαῦται ὥστε νὰ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω καλῶς τὰς προθέσεις των· ἔχω ὁμῶς διαβεβαιώσεις ἐκ μέρους τῆς Γερμανίας ὅτι δὲν ὑφίσταται τοιοῦτος κίνδυνος.

Παρατήρησα ὅτι κατὰ τινὰ διάδοσιν ἐπίκειται προσέγγις τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν Σοβιέτ. Μοὶ ἀπήντησε κατηγορηματικῶς ὅτι τοῦτο δὲν ἀληθεύει.

Ἐν τέλει συνοψίζων ἐτόνισεν ὅτι εὕρισκόμεθα βεβαίως εἰς περίοδον παρουσιάζουσιν συχνὰς μεταβολὰς ἀλλὰ, ὅπως ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, οὐδεμίαν ἔχει ἀνησυχίαν ὅσον ἀφορᾷ τὰ Βαλκάνια.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 57

Σημείωμα περὶ συνομιλίας τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ τῶν
Ἐξωτερικῶν μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας.

29 Μαρτίου 1940

Ἐπέδωκα εἰς τὸν κ. Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας σημείωμα μὲ τὰς συγκεντρωθεί-

σας παρ' ἡμῖν πληροφορίας περί κινήσεως ἀλβανικῶν σωμάτων ἔναντι τῶν συνόρων μας, δι' ἐνδεχομένην δρᾶσιν ἐντὸς αὐτῶν, καὶ τῷ ἐπέστησα τὴν προσοχὴν ἵνα καταπνιγούν τοιαῦται τάσεις δυνάμεναι νὰ διαταράξουν τὰς ἀγαθὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν.

Μ α υ ρ ο υ δ ῆ ς

Ἀριθ. 58

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

11 Ἀπριλίου 1940

Ξένος συνάδελφος μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Βατικανοῦ ὑπῆρχον σήμερον πληροφορίες περί ἐπιχειρήσεως μελετωμένης κατὰ τῆς Κερκύρας. Ἀνάλογοι πληροφορίες κυκλοφοροῦν καὶ εἰς τὴν Λέσχην τῶν Δημοσιογράφων, τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι παρομοίαν διάδοσιν ἀνέφερον ταυτοχρόνως οἱ Πρόξενοι ἡμῶν ἐν Τεργέστη καὶ Βρινδισίῳ. Ταῦτα δὲν τυγχάνουν ἄσχετα πρὸς ἄλλην πληροφορίαν ἀρίστης πηγῆς, καθ' ἣν ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις μελετᾷ νὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τῶν ἀγγλικῶν ναυτικῶν περιπολιῶν ἐν τῇ Ἀδριατικῇ κηρύττουσα ταύτην κλειστὴν θάλασσαν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, δεδομένης τῆς ἐγγυήσεως τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, ἐπιχειρήσεις κατὰ τῆς Κερκύρας θὰ ἐσήμαινε τὴν εἴσοδον τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν πόλεμον πρὸς τὰς Δυτικὰς Δυνάμεις, καὶ περί μιᾶς τοιαύτης προθέσεως δὲν ὑφίστανται ἀπται ἐνδείξεις. Ἐκτὸς ἐὰν ἡ Ἰταλία, λόγῳ τῶν περιπλοκῶν τοῦ Βορρᾶ, θεωρήσῃ τὴν στιγμὴν εὐθετον ἵνα διακινδυνεύσῃ τὰ πάντα.

Ι. Π ο λ ί τ η ς

Ἀριθ. 59

Ἡ ἐν Γενεύῃ Μόνιμος Ἀντιπροσωπεῖα πρὸς τὸ
Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

12 Ἀπριλίου 1940

Ἐκ καλῆς πηγῆς πληροφοροῦμαι ὅτι εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Βατικανοῦ κυκλοφορεῖ εἴδησις καθ' ἣν εἶναι πιθανωτάτῃ ἡ ἐκδήλωσις ἰταλικῆς στρατιωτικῆς ἐνεργείας πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην.

Μ. Μ ε λ ᾱ ς

Ἀριθ. 60

Ὁ ἐν Σόφια Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

12 Ἀπριλίου 1940

Κρίνω σκόπιμον νὰ μεταδώσω ὑμῖν ὅτι ἐκυκλοφόρησε χθὲς ἐνταῦθα πληροφορία περὶ προσεχοῦς καταλήψεως τῆς Κερκύρας παρὰ τῶν Ἰταλῶν.

Πιπινέλης

Ἀριθ. 61

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

13 Ἀπριλίου 1940

Αἱ περὶ Κερκύρας διαδόσεις ἐξακολουθοῦν ἐντατικά. Σήμερον εἶχον ἀνάλογον πληροφορίαν καὶ ἐκ Φλωρεντίας. Ὁ Ἄγγλος Ἐπιτετραμμένος ἔχει ὁμοίας ἀναφορὰς τῶν Προξενείων του. Μάλιστα προστίθενται ἤδη εἰς τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν ἡ Κρήτη καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λογικῆς δὲν εὐρίσκω πιθανὴν τὴν πραγματοποιήσιν τῶν διαδόσεων, καίτοι ἡ ἀτμόσφαιρα κατέστη ὑποπτος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν γεγονότων εἰς τὸν Βορρᾶν, τῶν ὁποίων μία εὐμενὴς τυχὸν διὰ τὴν Γερμανίαν τροπὴ ἐνδέχεται νὰ ἐπηρεάσῃ τὰς ἰταλικὰς διαθέσεις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται ἀθόρυβος ἐπιφυλακή.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 62

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

13 Ἀπριλίου 1940

Τὸ ἱστορικὸν τῆς μετὰ καταπληκτικῆς ἐντάσεως κυκλοφορησάσης ἐνταῦθα πληροφορίας περὶ μελετωμένης καταλήψεως τῆς Κερκύρας παρὰ τῆς Ἰταλίας ἔχει ὡς ἑξῆς :

Πρὸ τινων ἡμερῶν οἱ ἡμέτεροι Πρόξειοι Τεργέστης καὶ Βρινδησίου σχεδὸν ταυτοχρόνως ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς ὅτι ἐκυκλοφύρει ἐκεῖ ἡ πληροφορία ὅτι ἐπίκειται στρατιωτικὴ δρᾶσις κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικώτερον κατὰ τῆς Κερκύρας. Ἀμέσως κατόπιν ἤρχισαν προσερχόμενοι παρ' ἐμοὶ φίλοι συνάδελφοι ἵνα μοὶ ἀνακοινώσωσιν ὁμοίαν πληροφορίαν, τινὲς τούτων βεβαιοῦντες ὅτι αὕτη ἐκυκλοφύρει μεταξὺ τῶν στρατιωτικῶν κύκλων. Ἐπίσης Στρατιωτικοὶ Ἀκόλουθοι ἐπεσκέφθησαν τὸν ἰδι-

κόν μας Συνταγματάρχην ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἐπισκεφθεὶς συνάδελφον Μεγάλης Δυνάμεως ἵνα ἐρωτήσω αὐτὸν ἐὰν ἤκουσέ τι σχετικόν, εὑρον αὐτὸν κρατοῦντα σημείωμα ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεφέρετο ὅτι τὸ Βατικανὸν εἶχε τὴν πληροφορίαν ὅτι ἐπίκειται κατάληψις τῆς Κερκύρας. Τὴν ἐπιούσαν ἔλαβον ἐπιστολὴν "Ἕλληνας ἐκ Φλωρεντίας ζητοῦντες θεώρησιν τοῦ διαβατηρίου του διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἡ πληροφορία ὅτι ἐπίκειται ἐπίθεσις καθ' ἡμῶν. Χθὲς τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθην τὸν "Αγγλον Ἐπιτετραμμένον ὅστις ἐπίσης εἶχεν ὅμοια τηλεγραφήματα ἐνίων "Αγγλων Προξένων ἐν οἷς οἱ τοῦ Παλέρμου καὶ τῆς Νεαπόλεως. Ὁ τελευταῖος ὠμίλει περὶ Κερκύρας ἢ Κρήτης ἢ νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ προσέθετε συναφῶς ὅτι πλοῖα τινὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸν λιμένα τῆς Νεαπόλεως ἀνεχώρησαν διὰ Τάραντα. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ πληροφορία εἶχε περιέλθῃ καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τῆς συνοικίας, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει σήμερον σημεῖον τῆς Ἰταλίας ὅπου νὰ μὴ ἠκούσθῃ αὕτη.

Γεννᾶται νῦν τὸ ἐρώτημα ποῖα εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ραγδαίας ταύτης διαδόσεως. Κατ' ἐμὴν ἀντίληψιν δὲν πρόκειται περὶ σκέψεως ἐκπορευομένης ἐκ τῶν συνήθων πολιτικοστρατηγικῶν συζητήσεων τῶν καφενείων ἢ τῶν κοσμικῶν κέντρων. Ἡ ἰταλικὴ κοινὴ γνώμη διαιρεῖται εἰς δύο τάξεις, τοὺς ἐνθουσιώδεις φασιστὰς καὶ τὴν βωβὴν ἀντίδρασιν. Ἡ εὐφάνταστος μεγαλομανία τῶν φασιστῶν ἐὰν ἤθελε νὰ ἐκκολλάσῃ τι τὸ ἐντυπωτικὸν δὲν θὰ ἐσκέπτετο τὴν μικρὰν Κέρκυραν, τὴν καθ' ἑαυτὴν ἀμφιβόλου χρησιμότητος, ἀλλὰ θὰ ἐστρέφετο πρὸς ἄλλα προσφιλῆ θέματα εἰς τὰ ὁποῖα ἐκ παλαιότερων συνθημάτων ἔχει προσηλωθῇ ἡ προσοχή της. Ἡ ἄλλη μερίς, ἀπαισιოდόξως καὶ ἡττοπαθῶς διακειμένη ἔναντι τοῦ φασιστικοῦ πολεμικοῦ ὄργανου, θὰ ἦτο φυσικώτερον νὰ ἔχῃ τὰ βλέμματα ἐστραμμένα πρὸς τὰ σημεία ἐκεῖνα ὅθεν ἐκπηγάζουσιν αἱ πραγματικαὶ τῆς ἀνησυχίας. "Αλλως τε δεδομένου ὅτι, καθ' ἃ μὲ διεβεβαίωσαν πολλοὶ συνάδελφοι, ἡ εἴδησις ἐκυκλοφόρει ἐν τῷ στρατιωτικῷ κύκλῳ, εἶναι φυσικώτερον νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ἐκ τοῦ κύκλου τούτου ἐξεπήδησεν εἰς τοὺς δρόμους παρὰ ὅτι ἐκ τῶν δρόμων ἀνερριχήθη μέχρις ἐκείνου. Οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις διάδοσιν ἰδιωτικῆς πηγῆς ἐξικνουμένην αὐθωρεὶ εἰς τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς Ἰταλίας. Πιστεύω πολλῷ μᾶλλον ὅτι ἡ ἀρχὴ εὐρίσκεται ἐν τινι πολιτικῷ ἢ στρατιωτικῷ μαγειρείῳ. Καὶ τότε τίθεται τὸ ἕτερον ἐρώτημα, ἐὰν πρόκειται περὶ ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν γενομένης σοβαρᾶς σκέψεως ἢ περὶ σκοπίμου ἄνωθεν διαδόσεως καὶ εἰς τί ἀποβλέπει αὕτη.

Ἡ κατάληψις τῆς Κερκύρας δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ὡς αὐτοτελὴς ἀντικειμενικὸς σκοπός. Δεδομένης τῆς θέσεως ἣν σήμερον ἔχει ἡ Ἰταλία ἐν Ἀλβανίᾳ, ἡ Κέρκυρα δὲν εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἀδριατικῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ Ἰταλία γνωρίζει ὅτι κατὰ πάσης τοιαύτης προσβολῆς θὰ ἀμυνθῶμεν. Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἔχει ἐμπράκτως ἄρῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην περὶ τούτου ἀμφιβολίαν. Γνωρίζει ἐπίσης ἡ Ἰταλία ὅτι ἡ ἰδική μας ἄμυνα συνεπάγεται αὐτομάτως, δυνάμει τῆς δοθείσης ἐγγυήσεως, τὴν ἀνάμειξιν τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων. Σήμερον ἀκόμη, ὡς αὐθεντικῶς

γνωρίζω, ὁ Στρατιωτικὸς Ἀκόλουθος τῆς Ἀγγλίας ὑπενθύμισε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ Ἰταλικὸν Ἐπιτελεῖον. Κατόπιν τούτων ἡ σκέψις περὶ καταλήψεως τῆς Κερκύρας δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἢ ὡς στοιχεῖον εὐρυτέρας ἰταλικῆς ἀποφάσεως περὶ εἰσόδου εἰς τὸν πόλεμον.

Ι. Π ο λ ί τ η ς

Ἀριθ. 63

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

13 Ἀπριλίου 1940

Πρὶν ἢ καλέσω τὸν Ἰταλὸν Πρεσβευτὴν ὅπως ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν του ἐπὶ τῆς πληροφορίας περὶ ἰταλικῶν προθέσεων κατὰ τῆς Κερκύρας, ἐζήτησεν οὗτος νὰ μὲ ἴδῃ ἐπὶ τῇ προόψει ὀλιγοήμερου μεταβάσεώς του εἰς Ρώμην καί, φέρων ἀμέσως τὸν λόγον ἐπὶ τῶν κυκλοφορουσῶν καὶ ἐνταῦθα ἀναλόγων διαδόσεων, ἐτόνισε τὰς φιλικὰς ἀπέναντι ἡμῶν διαθέσεις τῆς Κυβερνήσεώς του καὶ παρετήρησεν ὅτι αἱ διαδόσεις αὗται εἶναι ἀδικαιολόγητοι, τίθενται δὲ προφανῶς εἰς κυκλοφορίαν παρὰ τῶν Ἀγγλῶν οἱ ὅποιοι δὲν ἀποβλέπουν συμπαθῶς πρὸς τὴν ἑλληνοἰταλικὴν φιλίαν, ἐπιδιώκοντες παντοιοτρόπως ὅπως τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν διέπη ἀμοιβαία δυσπιστία. Ἀπήντησα ὅτι οὐδόλως ἀμφέβαλλον περὶ τῶν ἀπολύτως φιλικῶν διαθέσεων τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐνταῦθα κυκλοφορούσας διαδόσεις, τῶν ὁποίων ἄλλωστε ἀνεγνώριζον τὸ ἀβάσιμον, αὗται ἀπετέλουν ἀπλὴν ἡχὴ τῶν κυκλοφορουσῶν ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῆς Λέσχης τῶν Δημοσιογράφων ὡς καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ συγκεκριμένως ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ. Ἦτο ἐπομένως φυσικὸν νὰ προκαλοῦν ἐνταῦθα αἱ τοιαῦται διαδόσεις νευρικότητα καὶ ἀνησυχίαν τῆς κοινῆς γνώμης πρὸς ζημίαν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῶν δύο χωρῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀγγλίαν ἐβεβαίωσα τὸν κ. Γκράτσι κατηγορηματικῶς ὅτι αὕτη δὲν ἔπαυσε νὰ συνιστᾷ τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεών μας μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐτόνισα τὴν ζωηρὰν ἱκανοποίησιν τὴν ὅποιαν εἶχεν ἐκδηλώσῃ τόσον ἡ Ἀγγλία ὅσον καὶ ἡ Γαλλία ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν γνωστῶν διακαινώσεων μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον. Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας ἐπέμεινεν ἐν τούτοις ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις δὲν ἦτο εἰλικρινής, εἰς παρατήρησίν μου δὲ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦτο πολὺ μικρὰ διὰ νὰ προκαλῇ τόσην ἀντιζηλίαν ἀπήντησεν ὅτι ἡ γεωγραφικὴ τῆς θέσις εἶχε σπουδαιότητα σημασίαν τόσον διὰ τὴν Ἀγγλίαν ὅσον καὶ διὰ τὴν Ἰταλίαν.

Μ ε τ α ξ ᾱ ς

ΗΘ.

Ἀριθ. 64

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

11 Μαΐου 1940

Ὁ Ἰταλὸς Πρεσβευτὴς ἐπέστρεψεν ἐκ Ρώμης κατόπιν ὀλιγοήμερου ἀδείας καὶ μὲ ἐπεσκέφθη τὴν 3 τρέχοντος. Μοὶ εἶπεν ὅτι, διατελὼν ἐν γνώσει τῶν διαφορῶν κυκλοφορησασῶν φημῶν περὶ ἐχθρικῶν ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος διαθέσεων τῆς Ἰταλίας, οὐδόλως ἐφάντάσθη ὅτι ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ ἔχωσιν αὐταὶ ληθῇ παρ' ἡμῶν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν. Ἐτόνισεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μοὶ μεταδώσῃ τὰ συμπεράσματα τῶν ἐν Ρώμῃ συνομιλιῶν του, καθ' ἃ ἡ Ἰταλία δὲν εἶναι παντάπασι διατεθειμένη, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, νὰ ἐμπλακῇ εἰς τὸν πόλεμον. Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικώτερον τὰ Βαλκάνια, ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς, προσέθηκεν, εἶναι ὅπως μὴ διαταραχθῇ κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ἐν αὐτοῖς εἰρήνη. Ἀλλως, ἐννοεῖται, θὰ εἶχον τὰ πράγματα ἐν ᾗ περιπτώσει ἕτερός τις θὰ ἀνελάμβανεν οἰανδήποτε πολεμικὴν πρωτοβουλίαν, ὁπότε ἡ Ἰταλία θὰ ἦτο ἀσφαλῶς ὑποχρεωμένη νὰ ἀμυνθῇ.

Ἐπισκεφθεὶς τὴν 6 τρέχοντος τὸν κ. Πρωθυπουργόν, ὁ κ. Γκράτσι ἐπανελάβε τὰ ἀνωτέρω προσθέσας τὰ ἑξῆς: Ἡ Ἰταλία ὡς Μεγάλῃ Δύναμις ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς διεκδικήσεις της, ὧν τὴν ἱκανοποίησιν θέλει ἐν καιρῷ ἀξιῶσθαι, ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ δύναται νὰ διαβεβαιώσῃ εἶναι ὅτι αἱ διεκδικήσεις αὐταὶ δὲν στρέφονται παντάπασι πρὸς τὴν Ἑλλάδα οὔτε γενικώτερον πρὸς τὰ Βαλκάνια. Καὶ ἐν ᾗ ἀκόμη περιπτώσει ἡ Ἰταλία θὰ ἐνεπλέκετο εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, δὲν θὰ προσέβαλλε τὴν Ἑλλάδα ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν καθίστατο ἀγγλικὴ βάσις.

Μαυροῦ δ' ης

Ἀριθ. 65

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

15 Μαΐου 1940

Εἰς τὰς διαβεβαιώσεις ἃς παρέσχεν ἡμῖν ὁ Ἰταλὸς Πρεσβευτὴς περιέχονται ἐπιφυλάξεις αἱ ὁποῖαι ἐξουδετεροῦσι τὴν οὐσίαν. Εἶμαι ἄλλως τε πεπεισμένος ὅτι ἐὰν ἡ Ἰταλία εἰσέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον θὰ ἀκολουθήσῃ πιστῶς, παρὰ πᾶσαν ἀντίθετον δῆλωσιν, τὴν μέθοδον τοῦ αἰφνιδιασμοῦ.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 66

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

24 Μαΐου 1940

Ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Φασιστικῆς Πανεπιστημιακῆς Ὀργανώσεως κ. Γκουῖντο Φαλλόττα εἰς προκήρυξίν του πρὸς τοὺς φοιτητάς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς ἐν Τουρίνῳ διεξαχθέντας φοιτητικοὺς ἀγῶνας, διακηρύσσει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς :

« Ἀπὸ τὸ Τουρίνον θὰ ἐκκινήσωμεν διὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τῆς ἀπελευθερώσεώς μας, τὸν πόλεμον ὁ ὁποῖος θὰ σπάσῃ τὰς ἀλύσεις τὰς κρατούσας ἀκόμῃ δεσμίαν τὴν πατρίδα μας, τὸν πόλεμον ὁ ὁποῖος θὰ ἀνοίξῃ τελείως τὰς κιγκλίδας τοῦ Σουέζ καὶ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ θὰ καταστήσῃ ἐκ νέου τὴν Μεσόγειον ἰδικήν μας. Ἡ ὥρα τῶν λογαριασμῶν ἔφθασε διὰ τὰς κρονολήρους πλουτοκρατίας, αἱ ὁποῖαι ἠλπίζον ὅτι θὰ μᾶς κατεδίκάζον εἰς τὴν πείναν καὶ θὰ μᾶς ἐτρομοκράτουν μὲ τοὺς στόλους των. Ὁ Μέγας Λογιστὴς ἐτοιμάζεται ἤδη νὰ κάμῃ τὸ ἄθροισμα τῶν λογαριασμῶν καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, τὴν ὁποῖαν ὑπέγραψαν τὸ Λονδῖνον καὶ οἱ Παρίσιοι κατὰ τὸ 1915, καὶ τῶν ἄλλων συναλλαγματικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξεδόθησαν εἰς τὴν Τύνιδα, τὴν Νίκαιαν, τὴν Κέρκυραν, τὸ Τζιμπουτί καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Ἡ πληρωμὴ θὰ γίνῃ ἐντὸς ὀλίγου καὶ μὲ ὅλους τοὺς τόκους. »

Ἡ προκήρυξις τοῦ κ. Φαλλόττα, ἡ ὁποία σημειωτέον δημοσιεύεται μὲ κτυπητοὺς τίτλους εἰς ὁλόκληρον τὸν ἰταλικὸν τύπον, καταλήγει μὲ τὴν φράσιν: « Συναδέλφους ὄλων τῶν ἰταλικῶν Πανεπιστημίων: Εἰς τὸ ἐπανιδεῖν εἰς τοὺς φοιτητικοὺς διαγωνισμοὺς τοῦ πολέμου ».

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 67

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

29 Μαΐου 1940

1.— Ἡ ἐπιστράτευσις, ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ τῆς προπαρασκευῆς τῆς χώρας δι' ἐμπόλεμον κατάστασιν, συνεχίζεται συστηματικῶς. Αἱ προσκλήσεις δι' ἀτομικῶν δελτίων συνεχίζονται. Τὰ σχολεῖα διετάχθησαν νὰ κλείσουν τὰς θύρας των εἰς τὸ τέλος Μαΐου, τὸ Πανεπιστήμιον τὴν 10 Ἰουνίου. Οἱ κυανοὶ λαμπτήρες ἐτοποθετήθησαν εἰς τοὺς δρόμους, οἱ ἀπόπλοι τῶν πλοίων ἀνεβλήθησαν. Σημαίνων ξένος Στρατιωτικὸς Ἀκόλουθος μὲ διεβεβαίωσεν ὅτι μὲ τὴν ὑπάρχουσαν ἤδη προπαρασκευὴν ἡ Ἰταλία δύναται ἀμέσως νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον, τῆς ὑπολειπομένης τοιαύτης δυναμένης νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν.

2.—'Εξακολουθεῖ ἡ ἑξαρσις τῶν γερμανικῶν νικῶν ἐντονώτερον καὶ θριαμβευτικώτερον παρὰ ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἰταλικῶν ποιοῦτων.

3.—Συνεχίζεται ἡ ἐνέργεια ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης. Αἰϋτὴ ἐμφανίζεται νῦν ὡς ζητοῦσα τὸν πόλεμον καὶ μόλις συγκρατουμένη. Ἀγορεύσεις τῶν ἄνω πρὸς τοὺς κάτω καὶ ψηφίσματα τούτων πρὸς ἐκείνους συναγωνίζονται εἰς πολεμικὸν μένος καὶ εἰς πομπώδεις προειδοποιήσεις ὅτι ὅσονούπω θὰ ἔκτραγῃ ἡ ἰταλικὴ βόμβα.

4.—Οἱ ρόλοι ἐμοιράσθησαν εἰς τὰ διάφορα ὄργανα τῆς φασιστικῆς ὀρχήστρας. Παραπλεύρως τῶν κατὰ τῆς Ἀγγλίας χλευαστικῶν τοιχωκολλήσεων ἐτέθησαν προχθὲς ταινίαι μὲ τὰς λέξεις «Corsica italiana». Τὸ ὄργανον τοῦ κ. Μπάλμπο ἀνέλαβε τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ κ. Γκάϋντα ἡσχολήθη μὲ τὰ Βαλκάνια ἐξαίρων πρῶτον τὰ στρατιωτικὰ θέλητρά των ἀπὸ Δαλματίας μέχρι Κρήτης καὶ καταγγέλλων εἶτα αὐτὰ ὡς μεταβληθέντα εἰς βάσιν τοῦ ἀγγλικοῦ ἀποκλεισμοῦ. Ὁ κόμης Τσάνο ἀνέλαβε νὰ ἐκμαιεύσῃ ἀπὸ τοὺς Ἀλβανοὺς ἀπολυτρωτικὰς βλέψεις ἐπὶ τῆς Τσαμουριάς καὶ τοῦ Κοσσόβου. Ἄλλα φασιστικὰ ψηφίσματα ἔσυραν συναλλαγματικὰς ἐπὶ τῆς Τύνιδος, τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τῆς Κερκύρας. Ἐν μιᾷ λέξει, διακηρύσσεται ὅτι ἡ θύελλα ἔρχεται καὶ ὅτι ὅλοι καὶ ὅλα εἶναι ἔτοιμοι.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ πρόσοψις. Τί ὀπισθεν ταύτης συμβαίνει δὲν δύναται τις ἢ μόνον κατὰ προσέγγισιν νὰ εἴπῃ. Ἡ κοινὴ γνώμη, κατεπτοημένη, ἄτολμος καὶ μοιρολατρική, ἀναμένει τὸ μοιραῖον νεῦμα τοῦ Ἀρχηγοῦ ὡς εἶδος ἰδίας καταδίκης. Ὁ Ἀρχηγὸς ἐξ ἄλλου, ἔχων ἀσφαλῶς ἐπίγνωσιν τῆς κατασπάσεως ταύτης, παρακολουθεῖ ὥραν πρὸς ὥραν τὴν γιγαντομαχίαν τῶν Φλανδρῶν καὶ καρδιοκεῖ τὴν στιγμὴν τῆς εὐχεροῦς νίκης. Ἐὰν καὶ πότε θὰ δώσῃ τὸ σύνθημα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τύχην τῶν γερμανικῶν ὅπλων. Ποῦ πρῶτον θὰ στραφῇ εἶναι ζήτημα τελείως ἀνοικτὸν περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμία δῆλωσις, οὐδεμία διαβεβαίωσις ὡς καὶ οὐδεμία ἄλλωστε ἀπειλὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα ἔστω καὶ ἀπλὴν ἐνδειξιν.

Ἐν συμπεράσματι, κάθε ἀνησυχία ἀλλὰ καὶ κάθε ἀμφιβολία εἶναι ἐξ ἴσου δεδικαιολογημέναι ὡς πρὸς τὰς ἰταλικὰς ἀποφάσεις. Ἡ ἰταλικὴ πολιτικὴ παίζεται εἰς τὰς Φλάνδρας.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 68

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

29 Μαΐου 1940

«Ἡ Ἐφημερὶς τῆς Ἰταλίας» δημοσιεύει σήμερον ἀνταπόκρισιν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀπεσταλμένου της κ. Οὔγκο Καντζάνο ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἐλληνικὴ νεολαία καὶ ἡ παροῦσα πολιτικὴ κατάστασις».

Ὁ κ. Καντζάνο ἰσχυρίζεται ὅτι, παρὰ τὸν εἰς παρέλασιν ὁμάδων τῆς Ἑθνικῆς Ὀργανώσεως Νεολαίας, παρετήρησεν ὅτι οἱ παρελαύνοντες οὐδεμίαν εἶχον νεανικὴν ὁρμὴν καὶ δὲν ἐφαίνοντο καὶ νὰ ἀνήκουν εἰς φάλαγγας νέων. Ἡ ἔλλειψις, τονίζει, μιᾶς ἐπαναστάσεως ἱκανῆς νὰ δημιουργήσῃ νέας ἠθικὰς ἀξίας στερεῖ ὅχι μόνον τὴν Ὀργάνωσιν τῆς Νεολαίας ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην κίνησιν τοῦ Καθεστώτος τῆς 4ης Αὐγούστου τοῦ ἰδεολογικοῦ ἐκείνου πυρήνος ἄνευ τοῦ ὁποίου ἡ ἐθνικὴ αὕτη κίησις φαίνεται ἐδραζομένη ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ἡ αἰτία τῆς καταστάσεως ταύτης, ἐξηγεῖ περαιτέρω ὁ Ἰταλὸς ἀνταποκριτὴς, ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι, παρὰ τὴν 4ην Αὐγούστου, ἡ χώρα ὁλόκληρος ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται ὑπὸ πόν ἑφιάλτην τοῦ τεκτονισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ ἐπανάστασις τῆς 4ης Αὐγούστου δὲν ἐτόλμησε νὰ θίξῃ διότι πολλοὶ ἐκ τῶν ἡγετῶν τῆς ἀνήκουν ἐπίσης εἰς αὐτόν. Τεκτονισμὸς δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα σημαίνει ἀγγλικὸν καὶ γαλλικὸν κεφάλαιον. Ἦδη ὅμως αἱ περίλαμπροι νίκαί τῶν Γερμανῶν ἀνοίγουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν νέους ὁρίζοντας ἐντὸς τῶν ὁποίων δύναται αὕτη νὰ εὕρῃ τὴν θέσιν τῆς.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 69

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

1 Ἰουνίου 1940

Εἰς τὰ σημερινὰ φύλλα τῶν ἐφημερίδων «Πόπολο ντὶ Ρώμα» καὶ «Στάμπα» τοῦ Τουρίνου δημοσιεύεται ἀνταπόκρισις τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀπεσταλμένου τῶν κ. Ἀντώνιο Λοβάτο, ὁ ὁποῖος λέγει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς :

«Εἰς τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν, μεταξύ τῶν ἑλληνικῶν νήσων καὶ ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς ὅρμους διασταυροῦνται κυρίαρχα τὰ ἀγγλικά πολεμικά. Ἐκτὸς τῶν πολεμικῶν αὐτῶν ὑπάρχουσιν αἱ στερλίναι. Ἰδοὺ μὲ ὀλίγας λέξεις ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος, χώρας πτωχῆς, χώρας ἐξαρτωμένης ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἄλλη σημαία θὰ ἀντικαθίστα τὴν ἀγγλικὴν ἐν τῇ κυριαρχίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, ἡ ὑπαρξίς τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν νέαν αὐτὴν σημαίαν, ὅπως ἤδη κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν ἡμισέληνον. Καταφανὲς εἶναι ὅμως ὅτι μεταξύ τῶν διαφόρων σημαιῶν αἱ συμπάθειαι τῶν Ἑλλήνων στρέφονται πρὸς τὴν πλουσιωτέραν, ἢ μᾶλλον, διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν καλύτερα, πρὸς τὴν σημαίαν ἣ ὁποία ἀντεπροσώπευε μέχρι τοῦδε τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς κυριάρχου στερλίνας. Οὔτε δύνανται ἀκόμη οἱ Ἕλληνες νὰ συνηθίσουν μὲ τὴν ἰδέαν μιᾶς Ἀνατολικῆς Μεσογείου καὶ ἐνὸς Αἰγαίου ἐλευθέρων ἀπὸ κάθε ἡγεμονίαν σημαίας ἢ νομίσματος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποτελῇ ἑλληνικὸν ἐθνικὸν πόθον. . .

» Η ζωή λοιπόν του ελληνικού λαού εξαρτάται από την θάλασσαν· ἀλλ' ἡ σύγχρονος Ἑλλάς, ἀπὸ τοῦ Πάσχα τοῦ παρελθόντος ἔτους, παραλλήλως πρὸς τὸ κλασσικὸν ναυτικὸν πρόβλημα ἀντιμετωπίζει καὶ πρόβλημα ξηρᾶς, διότι διὰ πρώτην φοράν εὐρίσκεται συνορεύουσα μὲ μεγάλην εὐρωπαϊκὴν Δύναμιν εἰς τὰ Βαλκάνια. Ἐνεκα τούτου λέγεται ὅτι διττὴ εἶναι σήμερον ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια τοῦ κ. Μεταξᾶ, πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ πρὸς τὴν ξηράν. Πράγματι, ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Ἑλλάς ὀφείλει ἐκοῦσα ἄκουσα νὰ εἶναι φίλη τῆς σημαίας τῆς Δυνάμεως ἡ ὁποία κυριαρχεῖ τῆς θαλάσσης, ἐξ ἴσου ἀληθὲς φαίνεται σήμερον εἰς τὰ ὅμματα τῶν ἐν Ἀθήναις ἰθυνόντων ὅτι ἡ Ἑλλάς ὀφείλει νὰ δειχθῇ ὄχι ὀλιγώτερον φίλη τῆς σημαίας τῆς Δυνάμεως μὲ τὴν ὁποίαν συνορεύει εἰς τὴν Βαλκανικὴν. Ἐὰν αἱ δύο αὗται σημαῖαι συνεχωνεύοντο—τονίζεται ἐνταῦθα—τὸ δίλημμα τῶν δύο πυρῶν μεταξύ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς θὰ ἐλύετο ἐπὶ τέλους πρὸς ὄφελος ἴσως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν, τούναντίον, αἱ δύο αὗται σημαῖαι ἔχουν, ὅπως συμβαίνει σήμερον, διάφορον καὶ ἀντίθετον χρῶμα, ἡ Ἑλλάς ἀναγκάζεται νὰ ζῇ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ σπασμωδικοῦ φόβου καὶ τῆς μεγάλης ἀνησυχίας, ἡ ὁποία κατὰ τὰς τελευταίας ἀκριβῶς ἡμέρας ἔφθασεν εἰς παροξυσμόν.

» Μέσα εἰς τὴν ἀγωνίαν τῆς αὐτῆς καὶ ὥσάν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον φανταστικόν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καρπὸν ἐνδιαφερομένης ξένης προπαγάνδας, ἡ Ἑλλάς ἔστρεψε τὰς ἰκέτιδας χεῖρας τῆς πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ δὴ τὴν Ἀσίαν ἐκείνην κατὰ τῆς ὁποίας ἡγωνίσθη πάντοτε ἐπὶ αἰῶνας καὶ ἐπὶ χιλιετηρίδας. Οἱ Ἕλληνες τοῦ 1940 ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἐπικαλεσθοῦν τοὺς Τούρκους ὡς συμμάχους τῶν καὶ ἐν ἀνάγκῃ ὡς ἐλευθερωτὰς τῶν καὶ σωτῆρας. Τρομακτικὴ μεταστροφή τῆς καταστάσεως ἱστορικῶς καὶ πνευματικῶς. Ὁ ἐλληνικὸς σταυρὸς ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν, τὸν ἐναγκαλισμὸν τῆς ἡμισελήνου. Ὁ Τοῦρκος δὲν ἠρνήθη τὴν χεῖρα τοῦ πρὸς τὸν Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας τὸν περιεφρόνησε καὶ τὸν κατεπάτησε, καὶ περιβαλλόμενος ἀπὸ τὰ σχέδια τῶν δημοκρατιῶν καὶ προωθούμενος—ἀλλ' ὄχι ὑπερβολικὰ—ὑπὸ τοῦ δυτικοῦ χρυσοῦ ἔθεσε τὴν σπάθην τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ δι' ὠρισμένην περίπτωσιν. Ἡ μᾶλλον ἀνέλαβε νὰ τὴν θέσῃ. Ἡ συνταγὴ εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἡ Τουρκία θεωρεῖ τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος ὡς ἰδικὴν τῆς ζώνην ἀσφαλείας καί, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀγγλοτουρκικοῦ συμφώνου τῆς προσφάτου ἐποχῆς τῆς δημοκρατικῆς αἰσιοδοξίας, ἡ Τουρκία ὑπεχρέωθη, ὡς γνωστόν, νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα κατ' ἐκείνου ὅστις θὰ καθίστατο ἔνοχος ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ ἐδάφους τῆς ἢ κατὰ τῆς τουρκικῆς «ζώνης ἀσφαλείας». Δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη ἐὰν τὰ τελευταῖα γεγονότα ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ μετώπου καὶ ἡ στρατιωτικὴ κατάρρευσις τῶν δημοκρατικῶν Δυνάμεων ἔκαμαν τοὺς φρονίμους Τούρκους ἰθύνοντας νὰ μεταβάλουν τόνον, νὰ ἀρκοῦνται εἰς μετριωτέρας ἀποφάσεις. Λέγεται ὅτι ναί. Ὅπωςδήποτε μίαν παρατήρησιν ἐπιθυμοῦμεν νὰ διατυπώσωμεν, τὴν παρατήρησιν ὅτι ἀπὸ τὴν μονομερῇ αὐτῇ ἐγγύησιν τῆς Τουρκίας, ἐταίρου τῶν ἐπισήμων

έγγυητών Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἡ Ἑλλάς δὲν ἐξέρχεται μὲ πολλὴν τιμὴν ὡς χώρα κυρίαρχος, ἀλλ' ἐξέρχεται ὡς χώρα προστατευομένη καὶ δὴ ὑπὸ τοῦ Τούρκου.

»Θὰ παραστῶμεν ἀληθῶς ἐν τῇ πράξει εἰς τουρκικὸν προτεκτοράτον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, δοθέντος ὅτι ἡ τελευταία αὕτη στηρίζεται περισσότερον εἰς τὴν στρατιωτικὴν βοήθειαν τῆς Τουρκίας παρὰ τῶν δημοκρατικῶν Δυνάμεων; Εἰς προτεκτοράτον, τὸ ὁποῖον ἐπαναφέρει τὸν Τοῦρκον εἰς τὴν Εὐρώπην; Εἰς προτεκτοράτον, τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς τὴν μουσουλμανικὴν Ἀσίαν ἐξουσίαν ἐπὶ χριστιανικοῦ σταυροῦ, ἔστω καὶ ἑλληνικοῦ; Οἱ Ἕλληνες ἐπευφημοῦν μὴ ἔχοντες ἴσως συνείδησιν τῆς πράξεώς των.»

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 70

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

2 Ἰουνίου 1940

Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ σᾶς ἀνακοινώσω τὴν ἀνησυχίαν τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐμπνέει ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐγένετο κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ὁ στόχος ἰταλικῶν ἀνταποκρίσεων καὶ εἰδήσεων αἵτινες παριστοῦν τὴν Ἑλλάδα ἔρμαιον τῶν ξένων ἐπιρροῶν καὶ τὴν ἑλληνικὴν κυριαρχίαν ἤδη μεμειωμένην. Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι συμβαίνει τοῦτο καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Ἰταλία πρόκειται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον. Σημειωτέον ὅτι ἡ Ἑλλάς ὑποκατέστησεν ἐν τούτῳ τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἣτις ἔπαυσεν ἀπὸ τινος νὰ εἶναι ἀντικείμενον τοιούτων συκοφαντιῶν.

Ἡ Ἑλλάς προφανῶς ἀποτελεῖ εἰς τὴν ἰταλικὴν ἀντίληψιν πεδῖον ἀνοικτὸν εἰς τοὺς πολεμικοὺς συνδυασμοὺς τῆς Ἰταλίας. Δι' ὃ καὶ προπαρασκευάζεται διὰ τοῦ ἰταλικοῦ τύπου δικαιολογία δι' ἣν περίπτωσιν θὰ ἐκρίνετο σκόπιμος ἡ ἀναγκαία ἢ παραβίασις τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλλάδος.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 71

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

3 Ἰουνίου 1940

Χαρακτηριστικὴν ἐκδήλωσιν τῆς καλλιεργουμένης ἐνταῦθα νοοτροπίας ἀπετέλεσε προκήρυξις ἣτις διενεμήθη καὶ ἐτοιχοκολλήθη ἐν Ρώμῃ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τῆς ἐθνικιστικῆς ὁργανώσεως «Ὁπερα Ἀτζούρρα». Ἡ προκήρυξις αὕτη περιέχει τὰ ἐξῆς ἀποσπάσματα ἄρθρου ἐν εἴδει συνθημάτων :

«Μοναδικὸς τρόπος ἵνα καταστῇ ἡ εἰρήνη διαρκὴς ἐν Εὐρώπῃ : οἱ μεγάλοι καταβροχθίζουσιν τοὺς μικροὺς.»

«Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναμφισβητήτων ἱστορικῶν δικαιωμάτων ὡς καὶ τοιούτων ὑπεροχῆς, ὁλόκληρος ἡ κεντρικὴ καὶ μεσημβρινὴ Γαλλία, ἡ λεκάνη τῆς Μεσογείου, ἡ Ἀδριατικὴ, ἡ Κροατία, ἡ Δαλματία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Κύπρος, ἡ Ἀλβανία, ἡ Ἱερουσαλὴμ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἱταλίαν.»

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 72

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

3 Ἰουνίου 1940.

Ὁ ἐν Γενούῃ ἡμέτερος Γενικὸς Πρόξενος τηλεγραφεῖ τὰ ἑξῆς:

«Ταυτόχρονως πρὸς τὰ ἐπίσημως κυκλοφοροῦντα ἔντυπα, διάφορα πρόσωπα τοιχοκολλοῦν ἀπὸ προχθές, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀρχῶν, χειρόγραφα μὲ ὕβρεις καὶ ἀπειλὰς κατὰ τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων. Εἰς τοιούτους λιβέλλους, ἀπαριθμοῦντας τὰς ἰταλικὰς ἀξιώσεις, ἀναφέρονται ἡ Κέρκυρα καὶ ἡ Κύπρος. Ὁργανα τοῦ Φασιστικοῦ Κέντρου περισυλλέγουν ἀνέργους καὶ ἀλήτας πρὸς δημιουργίαν θορύβου καὶ διαδηλώσεων, ἐκ τοῦ Κέντρου δὲ τούτου τίθενται εἰς κυκλοφορίαν διαδόσεις περὶ σχεδίων καταλήψεως τῆς Κορσικῆς, τῆς Μάλτας, τῆς Τύνιδος, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς προελάσεως τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ στρατοῦ μέχρι τῆς Θεσσαλονίκης.»

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 73

Ὁ ἐν Οὐάσιγκτῶν Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

7 Ἰουνίου 1940

Ὁ Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Οὐέλλες μὲ ἐπληροφόρησεν ὅτι ἡ εἴσοδος τῆς Ἱταλίας εἰς τὸν πόλεμον ἀναμένεται ἐνταῦθα ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν, τὸ πολὺ ἐντὸς ἑβδομάδος. Αἱ διαβεβαιώσεις, αἵτινες ἐδόθησαν χθὲς ὑπὸ τοῦ κόμητος Τσάνο εἰς τοὺς Πρεσβευτὰς Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαυίας ὅτι ἡ Ἱταλία θὰ σεβασθῇ τὰ δύο αὐτὰ κράτη καὶ θὰ στραφῇ κατὰ τῆς Γαλλίας, θεωροῦνται ἐνταῦθα εἰλικρινεῖς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν προκειμένου περὶ Βαλκανίων στάσιν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Κ. Διαμαντόπουλος

Ἀριθ. 74

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὴν
ἐν Οὐάσιγκτῶν Β. Πρεσβείαν.

8 Ἰουνίου 1940

Δύνασθε νὰ ἀνακοινώσητε εἰς τὸν Ὑφυπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβὴς ἡ πληροφορία καθ' ἣν ὁ κόμης Τσάνο ἔδωκε χθὲς εἰς τὸν Ἑλληνα ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴν νέας διαβεβαιώσεις ὅτι ἡ Ἰταλία θέλει σεβασθῇ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκτὸς τῶν δοθεισῶν ἤδη ἡμῖν σχετικῶν διαβεβαιώσεων τόσον ὑπὸ τοῦ κ. Τσάνο ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἰταλοῦ Πρεσβευτοῦ, ὁ Ἰταλὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν δὲν προέβη χθὲς εἰς νέας τοιαύτας πρὸς τὸν κ. Πολίτην.

Μ α υ ρ ο υ δ ῆ ς

Ἀριθ. 75

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

8 Ἰουνίου 1940

(Πληροφοροῦμαι ἐκ καλῆς πηγῆς ὅτι αἱ ἐφημερίδες εἶχον λάβῃ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Λαϊκῆς Μορφώσεως ὁδηγίαν νὰ καλλιεργήσουν τὰ ἐξῆς θέματα:

1) Εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ ἰθύνοντες, καθ' ὃ ὑποχέριον τῆς μασωνίας, εἶναι ὑπὲρ τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων, ἐνῶ ὁ λαὸς καὶ ἰδίως οἱ νέοι εἶναι ὑπὲρ τοῦ Ἄξονος.

2) Ἐπειδὴ οἱ Σύμμαχοι καὶ ἡ Τουρκία προτίθενται νὰ καταλάβουν τὰς νήσους καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, ἡ Ἰταλία θὰ εὕρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν Ἑλλάδα.

3) Ἡ ἐλληνικὴ κοινὴ γνώμη, κουρασμένη ἀπὸ τὰς πιέσεις τῶν Ἀγγλογάλλων, ἐπιθυμεῖ τὴν προστασίαν τῆς Ἰταλίας.

Σημειωτέον ὅτι ἀπὸ προχθὲς ἔπαυσεν ὁ τύπος ἀπασχολούμενος μετὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἴσως συνετέλεσεν εἰς αὐτὸ ἡ προειδοποίησις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 76

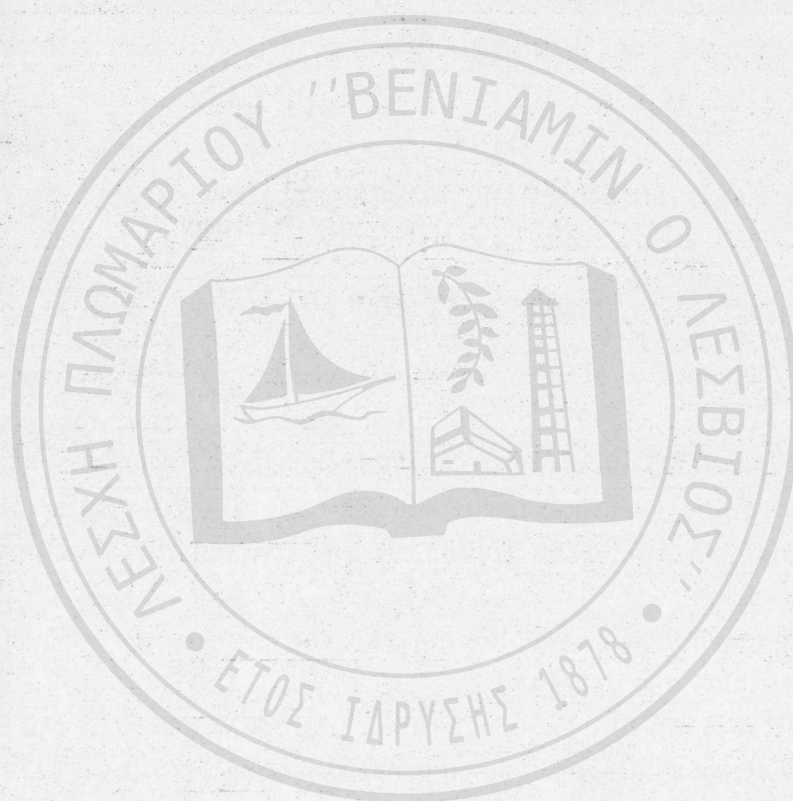
Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

10 Ἰουνίου 1940

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν μοὶ ἐπεβεβαίωσεν ὅτι εἶναι εἰλημμένη ἡ ἀπόφασις τοῦ πολέμου καὶ μετὰ ἀφῆκε νὰ ἐννοήσω ὅτι πρόκειται πλέον περὶ ἀμέσου ἐκτε-

λέσεως. Τὸν ἠρώτησα ἐὰν δύναμαι νὰ βασιζῶμαι ἐπὶ τῶν προσφάτων διαβεβαιώσεων τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν Κυβέρνησίν μου ὅτι τοῦτο οὐδένα ἀντίκτυπον θὰ ἔχῃ διὰ τὰ Βαλκάνια καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀπήντησε ὅτι δύναμαι νὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐμμένει εἰς ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις του καὶ ὅτι ἡ πρόθεσις τῆς Ἰταλίας ὅπως διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη εἰς τὰ Βαλκάνια εἶναι σταθερά. Προσέθηκεν ὅτι περὶ τούτου ἡ Ἰταλία ἔδωκε διαβεβαιώσεις καὶ εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν, τὴν ὁποίαν οὐδένα ἔχει λόγον νὰ θίξῃ ἐφ' ὅσον δὲν λάβῃ ἡ ἰδία διάφορον στάσιν. Ὡς πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν μοὶ ὑπεγράμμισεν ὅτι, τῇ ἀπαιτήσει της, ἐδόθησαν αὐτῇ διαβεβαιώσεις πλέον ἐκτεταμέναι τῶν συνήθων.

Ι. Πολίτης

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

(10 ΙΟΥΝΙΟΥ - 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940)

Ἑγγραφα ὑπ' ἀριθ. 77-177

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄
(10 Ἰουνίου—11 Αὐγούστου 1940)

[Ἐγγραφα ὑπ' ἀριθ. 77 - 110]

Ἀριθ. 77

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ λόγου τοῦ κ. Μουσσολίνι
πρὸς τὸν ἰταλικὸν λαὸν τὴν 18ην ὥραν τῆς 10 Ἰουνίου
1940, ἡμέρας τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου ἐναντίον τῆς
Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας.

«...Ἦδη, ὁπότε ὁ κύβος ἐρρίφθη καὶ ἡ θέλησίς μας ἔκαυσε τὰς γεφύρας ὀπι-
σθέν μας, δηλῶ κατηγορηματικῶς ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν σκοπεύει νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν
σύρραξιν ἄλλους λαοὺς συνορεύοντας μετ' αὐτῆς ἀπὸ ξηρᾶς ἢ ἀπὸ θαλάσσης. Ἡ
Ἑλβετία, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Αἴγυπτος ἄς λάβουν ὑπὸ
σημείωσιν τοὺς λόγους μου τούτους. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτάς, καὶ μόνον ἀπὸ αὐτάς,
ὅπως οἱ λόγοι αὐτοὶ πραγματοποιηθοῦν ἢ ὄχι...»

Ἀριθ. 78

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

11 Ἰουνίου 1940

Εἰς τὸν Ἰταλὸν Πρεσβευτὴν, ἐρωτήσαντά με σήμερον περὶ τῆς στάσεως ἣν θὰ
τηρήσῃ ἡ Ἑλλάς ἐναντι τῆς ἐμπολέμου Ἰταλίας, ἀπήντησα ὅτι αὕτη θὰ εἶναι ἀπο-
λύτου οὐδετερότητος ἐφ' ὅσον ὁ πόλεμος δὲν μεταφέρεται εἰς τὰ Βαλκάνια. Παρα-
καλῶ ὅπως, ἂν τυχὸν ἠθέλετε ἐρωτηθῇ παρὰ τοῦ Ἰταλοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερι-
κῶν, δώσητε καὶ σεῖς τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν.

Μεταξᾶς

Ἄριθ. 79

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

18 Ἰουνίου 1940

Ὁ ἀντιπροσωπεύων τὸν ἀπουσιάζοντα Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν μὲ ἐκάλεσε σήμερον τὴν πρωτὴν ἐπειγόντως καὶ μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις διεπίστωσε τὴν ἐν Κρήτῃ παρουσίαν πέραν τοῦ νομίμου εἰκοσιτετραώρου ἑνὸς ἀεροπλανοφόρου καὶ περισσοτέρων καταδρομικῶν καὶ ἀντιτορπιλικῶν ἀγγλικῶν, παρῆρθε δὲ ὅτι τοῦτο ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν οὐδετερότητα τὴν ὁποίαν ὑποθέτει ὅτι εἶναι ἡ Ἑλλάς ἀποφασισμένη νὰ προστατεύσῃ, συμφώνως πρὸς τὰς ὑποσχέσεις καὶ δηλώσεις της. Ἀπήντησα ὅτι θέτω ἐκτὸς ἀμφιβολίας τὴν πρόθεσιν ταύτην τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ καταγγελλόμενα περιστατικὰ δὲν δύναμαι νὰ τὰ συζητήσω πρὶν ἢ μὲ πληροφορήσῃ ἡ Κυβέρνησίς μου πῶς ἔχουν τὰ πράγματα. Τὸν ἠρώτησα ἐὰν διεπιστώθῃ ἡ ἐπὶ περισσοτέρας ἡμέρας παραμονὴ τῶν πολεμικῶν καὶ τίνων ἀκριβῶς, ἀλλὰ μοὶ ἔδωκε τὴν στερεότυπον ἀπάντησιν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις εἶναι βεβαία ὅτι τὰ ἐν λόγῳ πολεμικὰ παρέμειναν πέραν τῶν εἴκοσι τεσσάρων ὥρων.

Διετάχθη καὶ ὁ αὐτόθι Ἰταλὸς Πρεσβευτὴς νὰ προβῇ εἰς ἀνάλογον διάβημα.

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 80

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

18 Ἰουνίου 1940

Παρακαλοῦμεν ὅπως ἀνακοινώσῃτε ἐπειγόντως εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν ὅτι τυγχάνει ἀπολύτως ἀνακριβὴς ἡ πληροφορία περὶ παρουσίας ἀγγλικῶν πολεμικῶν ἐν Κρήτῃ. Πράγματι, οὔτε κατέπλευσεν εἰς οἷονδήποτε λιμένα τῆς Κρήτης, οὔτε εὐρίσκεται ἐκεῖ, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐσημειώθη κἂν ἀγγλικὸν πολεμικὸν οἷονδήποτε τύπου ἐφ' ὅσον φθάνει ἡ ὁρατότης. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐδετερότητα τῆς Ἑλλάδος, παρακαλοῦμεν ὅπως δηλώσῃτε κατηγορηματικῶς ὅτι ἡ Β. Κυβέρνησις ἐμμένει εἰς αὐτὴν καὶ εἶναι ἀποφασισμένη νὰ τὴν τηρήσῃ αὐστηρῶς, προστατεύουσα τὴν κυριαρχίαν της.

Τὰ ἀνωτέρω ἐδηλώθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ εἰς τὸν πρῶτον γραμματέα τῆς Ἰταλικῆς Πρεσβείας, ὁ ὁποῖος προέβη πρὸ ὀλίγου εἰς ἀνάλογον παρ' αὐτῷ ἀνακοίνωσιν, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου τοῦ Β. Ναυτικοῦ εἰς τὸν Ἰταλὸν Ναυτικὸν Ἀκόλουθον ἐπισκεφθέντα αὐτὸν διὰ τὸ αὐτὸ ζήτημα.

Μεταξῶς

Ἀριθ. 81

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

19 Ἰουνίου 1940

Εἶδον ἀμέσως, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, τὸν ἀντιπροσωπεύοντα αὐτὸν πρεσβευτὴν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνέγνωσα σημεῖωμα μὲ τὴν κατηγορηματικὴν ὑμῶν διάψευσιν. Μοὶ εἶπεν ὅτι εἶχεν ἤδη τὴν ἀπάντησιν τὴν γενομένην εἰς τὸν πρῶτον γραμματέα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱταλικῆς Πρεσβείας καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι δὲν ὑφίστατο ζήτημα. Ἐξεδήλωσα ἐν τούτοις τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, εἰπὼν ὅτι θὰ ἐνόουν ἴσως τὴν παρεξήγησιν ἐὰν π.χ. ὑπῆρχεν ἓν πλοῖον καὶ τὸ Ἱταλικὸν Ναυτικὸν ἔβλεπε πολλά, ἢ ἐὰν ὑπῆρχε κατὰπλους καὶ ὑφίστατο ἡ παρεξήγησις ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάρκειάν του, ἢ ἐκ τοῦ μηδενὸς ὅμως δημιουργία ἐνὸς τοιούτου ἰσχυρισμοῦ μὲ προσδιορισμὸν τοῦ εἴδους σκαφῶν κτλ. μοὶ ἐφαίνετο περίεργος, ὅσον καὶ ἂν ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ καθίστανται νευρικαὶ ὅταν διεξάγουν πόλεμον. Συμμερισθεὶς τὴν ἀπορίαν μου εἶπεν ὅτι πρόκειται περὶ πληροφοριῶν ἀεροπόρων ἀναγνωρίσεως καὶ παρουσίᾳ μου ἐτηλεφώνησεν, ἐφιστῶν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων διότι αἱ ἀνακριβεῖς πληροφορίες τῶν ἐγένοντο ἀφορμὴ νὰ μὲ ἐνοχλήσῃ καθ' ἣν στιγμὴν προκύπτει ὅτι οὐδὲ σκιά βάσεως ὑπάρχει. Ἐν τέλει μὲ ἠὺχαρίστησε καὶ ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησίν του. Ἡ συνομιλία ἦτο ἐγκάρδιος.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 82

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

19 Ἰουνίου 1940

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν σχετικῶν τηλεγραφημάτων μου, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ γενομένου πρὸς με διαβήματος.

Χθὲς, περὶ ὥραν δεκάτην πρωϊνὴν, ἠρωτήθην τηλεφωνικῶς ἐὰν δύναμαι νὰ μεταβῶ ἀμέσως παρὰ τῷ κ. Ἀνφοῦζο δι' ἐπεῖγον ζήτημα.

Ὁ Πρεσβευτὴς κ. Ἀνφοῦζο εἶναι ὁ διευθυντὴς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου τοῦ κόμητος Τσάνο ὅστις καὶ ἀντιπροσωπεύει αὐτὸν κατὰ τὰς ἐκ Ρώμης ἀπουσίας του. Σημειώτεον ὅτι ὁ κ. Τσάνο ἀναλαβὼν διοίκησιν ἀεροπορικῆς τινος δυνάμεως διατηρεῖ συνάμα καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καί, καθ' ὃ μοὶ ἀνεκοίνωσε κατὰ τὴν πρόσφατον συνέντευξίν μας, θὰ εὐρίσκηται πότε ἐδῶ καὶ πότε εἰς τὸ μέτωπον.

Ὁ κ. Ἀνφοῦζο κρατῶν τηλεγράφημα ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποστείλῃ εἰς τὸν κ. Γκράτσι μοὶ εἶπεν εἰς ὕφος σοβαρὸν ὅτι τὸ Ἱταλικὸν Ναυαρχεῖον εἶχε διαπιστώ-

ση κατά τρόπον ἀσφαλῆ ὅτι ἐν ἀεροπλανοφόρον, μερικὰ καταδρομικά καὶ μερικὰ ἀντιτορπιλλικά εὐρίσκοντο εἰς τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, καὶ εἰδικώτερον τὴν Σούδαν καὶ τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὅτι ἡ παραμονὴ τῶν ἐκεῖ εἶχεν ἤδη παραταθῆ πολὺ πέραν τοῦ εἰκοσιτετραώρου. Ὑπογραμμίζων εἶτα τὴν ζωτικὴν σημασίαν ἣν εἶχε τὸ ζήτημα διὰ τὴν ἐμπόλεμον Ἰταλίαν, δεδομένης τῆς ἐπικαίρου θέσεως τῆς Κρήτης, καὶ ὑπομιμνήσκων τὸν διεθνή κανόνα, ἐπεῖπεν ὅτι ἡ παραβίασις τούτου δὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς ἐπανελημμένας δηλώσεις καὶ ὑποσχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ τηρήσεως αὐστηρᾶς οὐδετερότητος καὶ περὶ προστασίας τῆς ἰδίας κυριαρχίας. Ἠρώτησα ἀμέσως τὸν κ. Ἀνφοῦζο ἂν δύναται νὰ μοὶ εἴπῃ πότε ἐθεάθησαν ἐκεῖ τὰ πλοῖα καὶ τίνι τρόπῳ διεπιστώθη ὅτι ἦσαν πράγματι πέραν τοῦ εἰκοσιτετραώρου εἰς τοὺς λιμένας. Ὑποθέσας φαίνεται ὅτι τοῦτο ἀπετέλει ἐν εἶδος ἀντεπιθέσεως μοὶ ἐξήγησεν ὅτι τὸ ναυτικὸν εἶχε μέσα νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν παρουσίαν τῶν πλοίων χωρὶς νὰ παραβιάσῃ τὴν ἡμετέραν οὐδετερότητα. Παρατήρησα ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ τούτου ἀλλ' ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑποθέσεως καὶ χάριν εὐχερεστεροῦ ἐλέγχου ἐπεθύμουν νὰ εἶχον μᾶλλον συγκεκριμένα στοιχεῖα καθόσον ἡ πληροφορία, παρεκτὸς τῆς μνείας τοῦ ἀεροπλανοφόρου, μοὶ ἐφαίνετο κάπως ἀόριστος. Παρὰ τὴν ἐπανελημμένην διατύπωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης, τόσον ὁ κ. Ἀνφοῦζο ὅσον καὶ ὁ ἐν τῷ μεταξὺ προσεπικληθεὶς Ναύαρχος ἀπέφυγον νὰ ἀπαντήσωσι, τονίσαντες μόνον ὅτι δύνανται νὰ με διαβεβαιώσωσιν ὅτι ἦσαν βέβαιοι περὶ τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν.

Εἶπον τότε εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ ὅτι ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν πρόθεσιν τῆς Κυβερνήσεώς μου ὅπως ἐπιβάλλῃ τὸν σεβασμὸν τῆς οὐδετερότητος τῆς χώρας καὶ τῶν κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων δὲν δύναμαι νὰ θεωρήσω αὐτὴν ὡς δεκτικὴν ἀμφισβητήσεως, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ καταγγελλόμενα περιστατικά δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τὰ συζητήσω πρὶν ἢ λάβω πληροφορίας παρὰ τῆς Β. Κυβερνήσεως εἰς ἣν καὶ θέλω ἀποταθῆ πρὸς τοῦτο.

Σήμερον λίαν πρωτὶ μετέβην παρὰ τῷ κ. Ἀνφοῦζο κρατῶν σημείωμα μετὰ τὴν οὐσίαν τοῦ ὑμετέρου τηλεγραφήματος. Προλαμβάνων με μοὶ εἶπεν εἰς τόνον φιλικὸν ὅτι γνωρίζει τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς μου διότι εἶχεν ἤδη τηλεγράφημα τοῦ κ. Γκράτσι διαβιβάζον τὴν διαβεβαίωσιν ὑμῶν ὅτι αἱ πληροφορίες δὲν ἦσαν ἀκριβεῖς καὶ ἐπομένως δὲν ὑπῆρχε ζήτημα. Ἀναγνώσας ἐν τούτοις εἰς τὸν κ. Ἀνφοῦζο τὸ σημείωμά μου παρεκάλεσα αὐτόν, ἐπειδὴ τὸ ἐγερθὲν ζήτημα ἦτο ὑπὸ διάφορον ἄποψιν ἐπίσης ἐνδιαφέρον δι' ἡμᾶς ὅσον καὶ διὰ τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν, νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀπορίαν μου πῶς ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸ Ἰταλικὸν Ναυαρχεῖον ἐσχημάτισε τὴν ἀπόλυτον ἐκείνην βεβαιότητα περὶ τῆς παρουσίας ὀλοκλήρου στόλου καὶ διὰ περὶ τῆς διαρκείας τῆς παραμονῆς του. Γνωρίζω, εἶπον, ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ νευρικότητά τινα ὅταν διεξάγωσι πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἠπόρουν ἂν εἶχον θεαθῇ δύο πλοῖα καὶ μοὶ ἐλέγετο ὅτι ἦσαν δέκα ἢ ἑνὰν

είχον παραμείνη δέκα ώρας καί μοι ἐλέγετο ὅτι παρέμειναν τριάκοντα ώρας, ἀλλ' ἐν προκειμένῳ δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ κόκκος στοιχείου ἐξηγοῦντος τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ κ. Ἀνφοῦζο συνωμολόγησεν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο ὄντως ἀπορίας ἄξιον καί μοι εἶπεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ παρατηρήσεων τῶν ἀεροπλάνων ἀναγνωρίσεως, ἐπιρρίπτων τρόπον τινὰ εἰς τὴν πλάνην ἢ τὴν ἐπιπολαιότητα τούτων τὴν ὅλην παρεξήγησιν. Ἐπὶ τούτοις καλέσας εἰς τὸ τηλέφωνον τὸν Ναύαρχον τὸν ἐκτελοῦντα χρέη συνδέσμου ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν οἰκείων ὑπηρεσιῶν «διότι, εἶπεν, ἐγὼ κατόπιν τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν ἠνώχλησα τὸν κ. Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος ἐνῷ προκύπτει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ σκιά βάσεως εἰς τὰς πληροφορίες ἐκεῖνας». Κατόπιν στρεφόμενος πρὸς με μοι εἶπεν ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος διότι δὲν ὑπάρχει ζήτημα.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 83

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

19 Ἰουνίου 1940

Ἡ ἐφημερὶς «Πίκκολο» ἐδημοσίευσεν πρὸ ἡμερῶν σημείωμα ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξήγει τοὺς ἱστορικοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Βίκτωρ Ἑμμανουήλ Γ' τιτλοφορεῖται Βασιλεὺς τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἐξ ἄλλου ἢ ἐπιθεώρησις «Κονκουῖστα ντ' Ἰμπέρο» δημοσιεύει εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς χάρτην τῆς Ἱταλικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν τῷ ὁποίῳ περιλαμβάνονται, σὺν ἄλλοις, ἡ Κέρκυρα, ἡ Κρήτη καὶ ἡ Κύπρος.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 84

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

26 Ἰουνίου 1940

Μὲ ἐκάλεσε σήμερον ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰδιαιτέρου Γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Πρεσβευτὴς Ἀνφοῦζο, καί, ἐκ μέρους τοῦ κόμητος Τσάνο, μοι ἀνεκοίνωσεν ἄνευ περιφράσεων ὅτι ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀγκύρᾳ ἐργάζεται ἐναντίον τοῦ Ἀξονος, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ ὑπηνίχθη ὅτι πρὸς ἄρσιν πάσης παρεξηγήσεως θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἀντικατάστασίς του. Παρατήρησα ὅτι εἰς τόσον πεπειραμένος Πρεσβευτὴς, ὥς ὁ ἐν Ἀγκύρᾳ ἡμέτερος, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐργάζεται παρὰ ἐν τῷ πλαίσιῳ τῶν ὁδηγίων

της Κυβερνήσεως, της οποίας η πολιτική δέν είναι δεκτική ἀμφισβητήσεως. Ἐκτός τούτου δέν βλέπω ποῖον μέσον ἔχει οὗτος διὰ νά ἐργασθῇ ἐναντίον τοῦ ᾽Αξονος. Ἐκδηλών τήν δυσφορίαν μου διὰ τήν τόσον ἀόριστον δικαιολογίαν τῆς ἐπεμβάσεως ταύτης, ἐπέμεινα ὅπως μοι δοθῇ συγκεκριμένη δικαιολογία, ἀλλ' ὁ κ. Ἀνφοῦζο ἀπήντησε καί πάλιν ἀορίστως ὅτι ὅλη ἡ δραστηριότης τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος στρέφεται κατὰ τοῦ ᾽Αξονος. Εἶπον αὐτῷ ὅτι θά διαβιβάσω ὑμῖν ὅσα ἤκουσα χωρίς νά τῷ ἀποκρύψω καί πάλιν τήν ἐντύπωσίν μου ὅτι ἡ δικαιολογία ἦτο πτωχοτάτη.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 85

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τήν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

26 Ἰουνίου 1940

Εἶναι μεγάλη ἡ ἔκπληξις μας διὰ τήν γενομένην ὑμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνφοῦζο ἀνακοίνωσιν. Οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν ὅτι πρόκειται περὶ μηχανορραφίας ἐξυφανθείσης ὑπὸ ἐνδιαφερομένων νά ἐνσπείρουν ζιζάνια μεταξύ ἡμῶν καί τῆς Ἰταλίας καθ' ἣν στιγμὴν ἐγκάρδιος φιλία χαρακτηρίζει τὰς μεταξύ τῶν δύο κρατῶν σχέσεις. Ὅπως ὀρθῶς παρατηρήσατε, ὁ ἐν Ἀγκύρᾳ ἡμέτερος ἀντιπρόσωπος εἶναι πεπειραμένος Πρεσβευτῆς καί οὐδέποτε θά ἠδύνατο νά διανοηθῇ νά ἀκολουθήσῃ προσωπικὴν πολιτικὴν ἀντίθετον πρὸς τήν τόσον σαφῶς καθωρισμένην πολιτείαν τῆς Β. Κυβερνήσεως, ἥτις δέν παύει παρέχουσα τὰ πλέον ἀπτά δείγματα τῆς ἀπολύτου ἀπέναντι τῆς Ἰταλίας εἰλικρινείας της. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἡμέτερος Πρεσβευτῆς εὐρίσκετο πάντοτε εἰς στενωπότην ἐπαφὴν μετὰ τοῦ προκατόχου τοῦ σημερινοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Ἰταλοῦ συναδέλφου του κ. Γκάλλι, αἱ μετὰ τοῦ ὁποῖου σχέσεις του ἦσαν ἐγκάρδιοι, τοῦτο δὲ μάλιστα εἰς ἣν ἐποχὴν δέν εἶχον προσλάβῃ αἱ ἑλληνοῖταλικάι σχέσεις τήν σημερινὴν φιλικὴν ἐξέλιξίν των.

Μαυροῦδης

Ἀριθ. 86

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτῆς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

30 Ἰουνίου 1940

Ὁ Ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν μοι ἀνέγνωσε τηλεγράφημα τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Ἰταλοῦ Πρεσβευτοῦ ἐπιμένοντος εἰς τὰς πληροφορίας του καθ' ἃς ὁ ἐκεῖ Ἕλλην συνάδελφός του ἐξεφράζετο ἐναντίον τοῦ ᾽Αξονος καί ἔκαμνε δυσμενῆ δι' αὐτὸν προγνώ-

στικά. Ἀντελήφθην ὅτι ἐν τούτῳ ἐξαντλεῖται ἅπασα ἡ κατηγορία καί, εἰπὼν εἰς τὸν κόμητα Τσάνο τὰ δέοντα, ἐπέσυρα ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐξ ὧν μοὶ ἀνέγνωσε προκύπτει ὅτι πρόκειται περὶ γνώμης τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας σχηματισθείσης ὅχι ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει μεταδόσεων, πρᾶγμα ὅπερ ἐνισχύει τὴν ἀντίληψίν μας ὅτι πρόκειται περὶ μηχανορραφίας.

Ὁ κόμης Τσάνο ἐπέμεινεν ἐπὶ τῆς πληροφορίας του λέγων: «Δὲν δύναμαι νὰ κάμω ἀστυνομικὴν ἔρευναν διὰ νὰ σᾶς πείσω, οὔτε ἄλλωστε κάμνω διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν διάβημα. Σᾶς ἀνακοινῶ μόνον τὰς πληροφορίας μου καὶ εἰς σᾶς ἐναπόκειται νὰ ἐξαγάγητε ὅ,τι συμπέρασμα ἐπιθυμεῖτε».

Ἐπιθυμῶν νὰ ἀπαντήσω εἰδικώτερον εἰς τὴν φράσιν τοῦ Ὑπουργοῦ ὅτι δὲν θὰ κάμῃ τὸν ἀστυνόμον, τῷ εἶπον ὅτι παρατηρῶ μετὰ λύπης ὅτι ἐπικρατεῖ παρ' αὐτοῖς πνεῦμα γενικωτέρας καὶ τελείως ἀδικαιολογήτου δυσπιστίας. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐξηγήσω κατ' ἄλλον τρόπον τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Πρεσβεῖα ἐπιτηρεῖται ὑπὸ μυστικῶν ἀστυνόμων λαμβανόντων σημειώσεις ὅλων τῶν ἐπισκέψεων, παρακολουθούντων κάθε κίνησιν καὶ ριπτόντων βλέμματα ἀδιάκριτα ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ προαυλίου τῆς Πρεσβεῖας. Δὲν ἀποτελεῖ, εἶπον, τοῦτο συνήθη στάσιν ἔναντι ἀντιπροσώπου φιλικοῦ κράτους.

Ἐν προφανεῖ στενοχωρία ὁ Ὑπουργὸς μοὶ ἀπήντησεν ἄνευ πεποιθήσεως ὅτι τοῦτο γίνεται παντοῦ καὶ ὅτι τὸ μέτρον θὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἀσφάλειάν μας, ἀλλ' ὅτι ἐὰν μὲ ἐνοχλῇ θὰ διατάξῃ νὰ ἀρθῇ.

Ἀπήντησα ὅτι, ἂν αἱ ἰταλικαὶ ἀρχαὶ θεωρῶσι τὴν Πρεσβεῖαν ὑποπτον, δὲν ἔχω ἀντίρρηση νὰ συνεχίσωσι τὴν παρακολούθησιν. Ἴσως πεισθῶσιν οὕτω περὶ τοῦ ἀντιθέτου. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ὑπουργὸς ἀνελύθη εἰς φιλόφρονας ἐκδηλώσεις.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 87

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

3 Ἰουλίου 1940

Ἐκλήθην πρὸ ὀλίγου παρὰ τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν ὅστις, εἰς τόνον βάρκους καὶ ὀργίλον, μοὶ εἶπεν ὅτι μὲ ἐκάλεσε διὰ σοβαρωτάτην ὑπόθεσιν ἡ ὁποία δύναται νὰ ἔχῃ φοβεράς συνεπείας. Ὅτι ἔχει ἀποδείξεις ὅτι τὰ ἀγγλικά πολεμικά μεταχειρίζονται τοὺς ἐλληνικοὺς λιμένας καὶ τὰ ἐλληνικά χωρικά ὕδατα δι' ἐπιθέσεις κατὰ ἰταλικῶν ναυτικῶν δυνάμεων. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἂν δὲν παύσῃ αὐθαρεῖ ἡ Ἰταλία θὰ προβῇ εἰς δράσιν. Παρετήρησα ὅτι κατα-

πλήσσομαι τόσον από τὸν τρόπον ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀνακοινώσεως καὶ θὰ ἐπεθύμουν νὰ μάθω ποῦ στηρίζεται ἡ ἐπίθεσις αὕτη. Ἐκ σημειώματος τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου μοὶ ἔδωσε τὰ ἐξῆς στοιχεῖα: Τὴν 13 Ἰουνίου Ἰταλικὸν ὑποβρύχιον προσεβλήθη ὑπὸ ἀγγλικῶν ἀεροπλάνων 40 μίλλια εἰς τὰ ἀνοικτὰ τῆς Λευκάδος. Τὴν 28 Ἰουνίου ἕτερον ὑποβρύχιον προσεβλήθη ὑπὸ ἀεροπλάνων καὶ ἀντιτορπιλικῶν ὅχι μακρὰν τῆς Ζακύνθου. Τὴν 29 Ἰουνίου ὑποβρύχιον προσεβλήθη καὶ πιθανῶς ἐβυθίσθη ὑπὸ ἀεροπλάνων καὶ ἀντιτορπιλικῶν ἐρχομένων ἀπὸ Ζακύνθου. Τὴν 30 Ἰουνίου καὶ τὴν 1 Ἰουλίου τέσσαρα ἀγγλικά ἀντιτορπιλικά εὗρισκοντο ἐν Μήλῳ. Ὁ Διοικητὴς τῶν Δωδεκανήσων εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεκοινώθη ἡ προηγουμένη ἀπάντησις ἡμῶν διὰ τὴν δῆθεν παρουσίαν ἀγγλικῶν πολεμικῶν εἰς Κρήτην ἐξεπλάγη διὰ ταύτην καὶ βεβαιοῖ ὅτι τὰ ἀγγλικά πολεμικά εὗρισκουν διαρκῶς προστασίαν εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους.

Ἦρχισα ἐρωτῶν ἐὰν ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς ἡ παρουσία τῶν ἀγγλικῶν ἀεροπλάνων 40 μίλια δυτικῶς τῆς Λευκάδος ἀποδεικνύει αὐτομάτως τὴν ἐξόρμησιν αὐτῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Ὑπουργὸς ἠρνήθη ν' ἀπαντήσῃ λέγων ὅτι δὲν εἶναι ἡ ὥρα διὰ πόλεμον ἐπιχειρημάτων. Προσέθηκεν ὅτι ἡ Ἰταλία ἔδωκεν ἡμῖν ὅλας τὰς ἀποδείξεις τῶν διαθέσεών της καὶ ἐτήρησεν αὐστηρῶς τὰς ὑποσχέσεις της. Ἦδη ὁμως γνωρίζει πλέον περὶ τίνος πρόκειται ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος, φωτισθεῖσα ἄλλωστε καὶ ἐκ τοῦ περιελθόντος εἰς τὰ γερμανικά στρατεύματα γαλλικοῦ ἀρχείου.

Παρατήρησα ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ κάμνῃ ὑπαινιγμοὺς χωρὶς νὰ προσάγῃ τὰ στοιχεῖα εἰς τὰ ὁποῖα στηρίζεται. Μοὶ ἔδωσε τὴν παράδοξον ἀπάντησιν ὅτι ἀναγονται ταῦτα εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὅτι προτιμᾷ νὰ τὰ ἀφήσῃ κατὰ μέρος. Ἀρκεῖ, εἶπεν, ἡ ἀπόδειξις τὴν ὁποίαν σήμερον μᾶς παρέχει ἡ παρά τῆς Ἑλλάδος διδομένη εἰς τὸν ἀγγλικὸν στόλον βοήθεια, καὶ τοῦτο σημαίνει πόλεμον πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, εἶναι δὲ καιρὸς ν' ἀντιληφθῶμεν ὅτι ὁ Ἄξων ἔχει ἤδη νικῆσῃ καὶ δεόν νὰ ἀφίσωμεν τὰς οὐτοπίας καὶ νὰ παύσωμεν «παίζοντες καὶ ἐπὶ τῶν δύο τάμπλῳ».

Εἶπον εἰς τὸν κ. Τσάνο ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν λέγει ταῦτα γνωρίζει καλῶς ποῖαι εἶναι αἱ πραγματικαὶ διαθέσεις τῆς Κυβερνήσεώς μου ἔχων τὰς περὶ τούτου ἀποδείξεις, δὲν εἶναι δὲ ἐξ ἄλλου δυνατόν νὰ φρονῇ ὅτι θὰ ἐρριψκοινδυνεύομεν κἄτι ὅπερ γνωρίζομεν ὅτι θὰ μᾶς ἔφερεν εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν. Ἐκφράσας τὴν κατάπληξίν μου διὰ τὴν ἄρνησίν του ὅπως συζητήσῃ τὰ πραγματικὰ στοιχεῖα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν τῆς τοιαύτης διπλωματικῆς ἐπιθέσεως, ἀφῆκα νὰ ἐννοηθῇ ὅτι τοῦτο παρέχει εἰς ἡμᾶς δικαίωμα διὰ παντοίας ὑποθέσεις. Ἐπεφυλάχθην ν' ἀπαντήσω εἰς τὸ διάβημα ἀφοῦ ἐπικοινωνήσω μετὰ τῆς Κυβερνήσεώς μου.

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 88

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

4 Ἰουλίου 1940

Τρεῖς εἶναι αἱ δυναταὶ ἐρμηνεῖαι τοῦ χθεσινοῦ διαβήματος τοῦ Ἰταλοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν :

1) Πρόκειται ἐνδεχομένως περὶ σκηνοθεσίας πρὸς δικαιολογίαν προσβολῆς ἀποφασισμένης ἤδη καθ' ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ὠθοῦν ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν λόγων αἱ ἀνάγκαι τοῦ Ἰταλικοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν ἄμυναν ἐναντίον τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου. Ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας ταύτης συνηγοροῦν τὸ πρὸ ἡμερῶν διάβημα περὶ Κρήτης, ἡ αἴτησις ἀνακλήσεως τοῦ ἐν Βρινδισίῳ Προξένου, ἡ αὐστηρὰ ἐπιτήρησις τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἀκολουθού, ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ ἡμετέρου Πρεσβευτοῦ. Ἐναντίον πάλιν τῆς ἐρμηνείας ταύτης ὑπάρχει τὸ ἐπιχείρημα ὅτι πρὸ τριῶν ἡμερῶν κατεβλήθη προσπάθεια πρὸς ἀποτροπὴν περιπλοκῶν εἰς τὰ Βαλκάνια ἐξ ἀφορμῆς τῆς καταλήψεως τῆς Βεσσαραβίας ὑπὸ τῶν Σοβιετικῶν στρατευμάτων. Ἐνδέχεται ὅμως νὰ φρονοῦν ὅτι ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπίθεσις δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλον ἀντίκτυπον.

2) Πρόκειται ἴσως περὶ ἐκφοβισμοῦ πρὸς ἐξαναγκασμὸν ἡμῶν νὰ συνταχθῶμεν πρὸς τὸν Ἄξονα καὶ νὰ παράσχωμεν ὠρισμένας εὐκολίας πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας.

3) Δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑπῆρξε τὸ διάβημα ἀποτέλεσμα νευρικότητος προκληθείσης ἐξ ἀναφορῶν τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου τὸ ὁποῖον, ἐν τῇ προσπάθειά του ὅπως δικαιολογήσῃ τὰς σημειωθείσας καταβυθίσεις ἰταλικῶν ὑποβρυχίων καὶ τὴν γενικώτερον διαπιστουμένην ἀδυναμίαν ἐπιτυχοῦς δράσεως τοῦ ἰταλικοῦ στόλου κατὰ τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων, ὑποδεικνύει τὴν Ἑλλάδα ὡς ὑπεύθυνον διὰ κατηγοριῶν ἀσυστάτων καὶ ἀορίστων, οἷα ἀπεδείχθη ἡ περὶ Κρήτης τοιαύτη.

Ἐκ τῆς ὅλης οἰκονομίας τοῦ χθεσινοῦ διαβήματος προκύπτει ὅτι δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ αἰτιάσεως ἐπὶ παραβάσει κανόνων τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου περὶ οὐδετερότητος, ἥτις παράβασις ἄλλωστε οὐδόλως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀνακοινωθεισῶν περιπτώσεων. Πρόκειται περὶ γενικωτέρας αἰτιάσεως περιλαμβανούσης καὶ τὴν ἐκ μόνης τῆς οὐδετερότητος ἡμῶν καὶ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος στέρησιν πλεονεκτημάτων διὰ τὴν ἰταλικὴν ἄμυναν. Τὸ κέντρον βαρύτητος τοῦ διαβήματος εὐρίσκεται ἐν τῷ πολιτικῷ πεδίῳ. Ἡ ἔννοια αὐτοῦ εἶναι : «μεθ' ἡμῶν ἢ καθ' ἡμῶν». Νομίζω ὅτι τὸ διάβημα εἶναι ἐπὶ τούτῳ ἀορίστως ὑφασμένον ἵνα ἀγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐρωτήσωμεν τί ἀκριβῶς ζητοῦν παρ' ἡμῶν. Ἀπέφυγον ἐπιμελῶς νὰ πράξω τοῦτο κατὰ τὴν συνομιλίαν.

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 89

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

4 Ἰουλίου 1940

Διατελῶ ὑπὸ θλιβερὰν κατάπληξιν διὰ τὴν καχυποψίαν ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχεται εἰς βάρος μας ὁ Ἰταλὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Οὐδὲν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων τοῦ σημειώματος τοῦ Ἰταλικοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου δύναται νὰ μᾶς βαρύνῃ. Ὡς ὀρθῶς παρατηρήσατε, ἂν ὑποβρύχιον ἐβλήθη ὑπὸ ἀεροπλάνων 40 μίλια εἰς τὰ ἀνοικτὰ τῆς Λευκάδος, οὐδαμῶς δύναται ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ νὰ ἐξαχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἀεροπλάνον τοῦτο προῆλθεν ἐξ ἐλληνικῆς βάσεως. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις βεβαίωι κατηγορηματικῶς ὅτι δὲν ὑφίσταται ἀεροπορικὴ βάσις εἰς τὴν Λευκάδα καὶ ὅτι εἰς οὐδεμίαν τῶν Ἰονίων νήσων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ ὑμετέρῳ τηλεγραφήματι ὥς καὶ τῶν παρακειμένων ἀκτῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος προσήγγισε μέχρι σήμερον πολεμικὸν ἀεροπλάνον. Προσθέτει ταυτοχρόνως ὅτι ἡ ἀεροπορικὴ ὁδὸς ἐκ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βάσεων πρὸς τὸ Ἴόνιον δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ διέλθῃ ὑπεράνω τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων τῆς. Τὰ αὐτὰ δεόν νὰ λεχθῶσι καὶ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν προσβολὴν ὑποβρυχίων ὑπὸ ἀεροπλάνων ὅχι μακρὰν τῆς Ζακύνθου, καθὼς ἐπίσης διὰ τὴν προσβολὴν ὑποβρυχίου τὴν 29 Ἰουνίου. Εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Ἰονίου, καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὴν Ζάκυνθον, οὐδὲν προσήγγισεν ἀντιτορπιλικόν.

Εἶναι παράδοξον νὰ ἐπιρρίπτονται εὐθύναι ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως ἀποδείξεως. Τὸ μᾶλλον βάσιμον συμπέρασμα εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἔφθανεν ὁ μὴ προκατειλημμένος ἐξ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν θὰ ἦτο ὅτι ἡ ἐξόρμησις ὅλων αὐτῶν τῶν ἐχθρικών ἐπιθέσεων κατὰ ἰταλικῶν πολεμικῶν θὰ προῆλθεν ἐξ Ἀλεξανδρείας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ τέσσαρα ἐν Μήλῳ ἀντιτορπιλικά, δηλοῦμεν ἐπισήμως ὅτι πρόκειται περὶ ἐλληνικῶν ἀντιτορπιλικῶν τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῆς 10 Ἰουνίου σταθμεύουν εἰς τὴν Μήλον, ὥς δύναται νὰ πιστοποιήσῃ καὶ ἡ ἐνταῦθα Ἰταλικὴ Πρεσβεῖα.

Καταλήγων παρακαλῶ νὰ γνωρίσητε εἰς τὸν κ. Τσάνο ὅτι μᾶς ζητεῖ, ἐπὶ ἀπειλῇ πολέμου, νὰ μὴ ἐπαναλάβωμεν πράξεις εἰς τὰς ὁποίας οὐδέποτε προέβημεν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸν διαβεβαιοῦμεν ὅτι θέλει ληφθῇ πᾶν προληπτικὸν μέτρον ἵνα διαλυθῇ πᾶσα ὑπόνοια διὰ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῆς οὐδετερότητός μας. Ἡ Ἑλλάς ἐτήρησεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου πολιτικὴν οὐδετερότητα. Τὴν πολιτικὴν ταύτην τηρεῖ καὶ σήμερον καὶ θέλει τηρήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον μετὰ πάσης αὐστηρότητος. Εἶναι ὄντως λυπηρὸν ὅτι ὁ Ἰταλὸς Ὑπουργὸς θέτει ὑπὸ ἀμφιβολίαν τὴν εὐλικρίνειαν ἡμῶν.

Αὕτῃ ἡ οὐδετερότης δημιουργεῖ μοιραίως παράπονα καὶ παρεξηγήσεις εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἐμπόλεμα μέρη. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι χθὲς ἀκόμη ἐλάβομεν διαμαρ-

τυρίαν εκ μέρους της 'Αγγλίας διότι την 30 'Ιουνίου 'Ιταλικόν αεροπλάνον υπέριπτατο της Κρήτης.

'Επί τη βάσει ανακριβών στοιχείων άδικει ό κόμης Τσάνο την 'Ελληνικήν Κυβέρνησιν. 'Η τηρηθείσα υπό ταύτης από της άρχής των διεθνών περιπλοκών πολιτική, ψυχραίμως κρινομένη, θα έδει νά έκτιμηθῇ τόσον διά την άντικειμενικότητα καί την άμεροληψίαν της επί των έκάστοτε γεγονότων όσον καί διά την φρόνησιν ήτις έπεδειχθη κατά την εξέλιξιν αύτων. Σχετικώς με την 'Ιταλίαν ή 'Ελληνική Κυβέρνησις, πρώτη άναγνωρίσασα αύτην από μακροῦ χρόνου ως λίαν σοβαρόν μεσογειακόν παράγοντα, έπεδίωξε την δημιουργίαν φιλικωτάτων δεσμών μετά του καί κατά ξηράν σήμερον γείτονός της. Δέν δύναται άλλωστε ό κόμης Τσάνο ν' άγνοή ότι τό πρώτον μέλημά μου άμα ως άνέλαβον την διακυβέρνησιν της χώρας υπήρξε νά διαδηλώσω δι' έπισήμου πράξεως ότι ή 'Ελλάς ουδέποτε θα περιεπλέκετο εις έχθρότητας κατά της 'Ιταλίας. 'Ο κ. Τσάνο, όμιλήσας χθές πρός ύμās μετά τόσης πικρίας, άσχέτως πρός τό τελείως άβάσιμον των παραπόνων του, παρεΐδεν άσφαλώς καί την γεωγραφικήν θέσιν της 'Ελλάδος καί τās οίκονομικās πραγματικότητας έν τῷ μέσω των όποίων άνασυγκροτεΐται τό νέον έλληνικόν κράτος. 'Η 'Ελλάς απέβλεψεν από της ένάρξεως των διεθνών περιπλοκών εις δύο τινά : 1) όπως μη άναμιχθῇ εις τās διχονοίας μεταξύ των μεγάλων ομάδων καί 2) όπως μη έπιτρέψη οίανδήποτε προσπάθειαν πρός χρησιμοποίησιν του έδάφους αύτης ως θεάτρου πολέμου. Συνεχίζουσα την τοιαύτην τακτικήν θέλει νά έχη την πεποίθησιν ότι δέν άντιτίθεται εις τās άντιλήψεις της 'Ιταλικής Κυβερνήσεως.

Μεταξάς

'Αριθ. 90

**'Ο έν Ρώμη Πρεσβευτής πρός τό Β. 'Υπουργείον
των 'Εξωτερικῶν.**

6 'Ιουλίου 1940

'Ο 'Υπουργός των 'Εξωτερικῶν με έδέχθη την 8ην έσπερινήν καί άνέγνωσα εις αυτόν πιστήν μετάφρασιν όλοκλήρου του τηλεγραφήματος της 'Υμετέρας 'Εξοχότητος. 'Εντύπωσιν έφάνη έμποιοῦσα ή διάψευσις των πραγματικῶν στοιχείων καί ιδίως ή άνακοίνωσις ότι τὰ έν Μήλῳ άντιτορπιλλικά είναι έλληνικά. Μετά τό πέρας της άνακοίνώσεως μοι είπεν : «'Εχει καλώς λαμβάνω υπό σημείωσιν τās δηλώσεις αύτās του κ. Μεταξά καί έλπίζω ότι τό μέλλον θα τās έπιβεβαιώση».

Εΐπον αὐτῷ ότι όσον είμαι πεπεισμένος ότι αΐ δηλώσεις του κ. Πρωθυπουργού έδικαιώθησαν εκ της μέχρι τουδε στάσεώς μας, άλλο τόσον είμαι βέβαιος περί του μέλλοντος.

Προφανώς διά νά σώση τὰ προσχήματα μοι είπεν ότι έχει έν τούτοις κάθε λό-

γον νὰ θεωρῇ βασίμους τὰς πληροφορίας του (ὑπονοῶν τὰς πολιτικὰς καὶ ὄχι τὰς ἀνατραπείσας διὰ τῆς ἡμετέρας ἀπαντήσεως) καὶ δὲν ζητεῖ τίποτε καλύτερον παρὰ νὰ μὴ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς ἐπικαλεσθῇ.

Ἀπήντησα ὅτι ἐφόσον αἱ πληροφορίες ὀχυροῦνται ὀπισθεν μυστηρίου μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰς καταπολεμήσω, ἀλλὰ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ τίποτε περισσότερο παρὰ νὰ τὰς ἴδω ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἐγώ, εἶπεν, ἔκαμα πολλὰ ἵνα μὴ ἔλθῃ ὁ πόλεμος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀνταποδίδει τοῦτο.

Ἀπήντησα ὅτι τῷ εἴμεθα εὐγνώμονες καί, ἐφόσον καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ αὐτὸ ἀποβλέπομεν, ὑπάρχει ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεδειγμένη ἁρμονία διαθέσεων.

Ἐν τέλει μοὶ εἶπεν ἀστεϊζόμενος ὅτι ὁ κ. Μεταξᾶς ἀπήγγειλεν ἐναντίον του σειρὰν κατηγοριῶν διὰ τοῦ τηλεγραφήματός του. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἐπιθυμεῖ εἰλικρινῶς τὴν μεθ' ἡμῶν συνεργασίαν.

Ἀποδίδων τὸν ἀστεϊσμόν εἶπον ὅτι, ὡς δεχθεῖς τὴν προχθεσινὴν ἐπίθεσιν, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ προσυπογράψω τὴν κατηγορίαν ὅτι ἀδικεῖ τὴν Ἑλλάδα.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 91
Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

7 Ἰουλίου 1940

Κατὰ τὴν χθεσινὴν συνέντευξιν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν μοὶ εἶπεν ἐν παρόδῳ ὅτι γνωρίζω πολὺ καλῶς τί λέγεται ἐναντίον τῆς Ἰταλίας ἐν Ἀθήναις εἰς τὰς αἰθούσας τῆς κοινωνίας, εἰς τὰς λέσχας καὶ εἰς τὰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις ἐν γένει.

Παρετήρησα ὅτι εἰς ἰδιωτικὰς συνομιλίας εἶναι φυσικὸν νὰ ἀκούωνται πάσης ἀποχρώσεως γνῶμαι, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι οἱ πληροφοροῦντες αὐτὸν μεταδίδουν ἀπὸ ὑπέρμετρον ζῆλον ὅ,τι ἀκούουν χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀξίαν τῆς πηγῆς.

Ὁ Ὑπουργὸς ἐδέχθη τοῦτο ὡς φράσιν εὐγενείας καὶ μοὶ εἶπεν εἰς τόνον ἀγέρωχον ὅτι δὲν ἀποδίδει σημασίαν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ἐκείνας, οὔτε εἶχεν αὐτὰς ὑπ' ὄψιν του ὅταν ὠμίλει περὶ πληροφοριῶν ὡς πρὸς τὰς διαθέσεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἀναφέρω τ' ἀνωτέρω ἵνα ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης γνωρίσῃ ἐπακριβῶς τὴν ἐδῶ νοοτροπίαν.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 92

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

7 Ἰουλίου 1940

Παρά τὴν σχετικῶς καλὴν ὑποδοχὴν ἣς ἔτυχεν ἡ ἀπάντησις τῆς Ὑμετέρας Ἐξο-
χότητος εἰς τὸ διάβημα τῆς 3 τρέχοντος, διατηρῶ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι εἰς τὰ ἄλλε-
πάλληλα ἰταλικά διαβήματα ἐνυπάρχει ἐν εἶδος σφυγμομετρήσεώς μας ἐν ὄψει εὐ-
ρυτέρας τινὸς καὶ οὐσιαστικώτερας διπλωματικῆς ἐνεργείας. Πολλαχόθεν μοὶ πε-
ριέρχονται πληροφορίες ὅτι ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀδήλου στάσεως τῆς Ρωσίας ἡ βαλκα-
νικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἀξονος εὐρίσκεται ἀπὸ ἡμερῶν εἰς ζύμωσιν καὶ εἰς τὰς παραμο-
νάς νέας διατάξεως. Ἐκ καλῆς πηγῆς πληροφοροῦμαι ὅτι σχετικὴ πρὸς τὰ ἀνωτέρω
εἶναι ἡ ἀναχώρησις εἰς Βερολῖνον τοῦ κόμητος Τσάνο. Κατόπιν τούτων δὲν ἀπο-
κλείεται νὰ εὐρεθῶμεν προσεχῶς πρὸ διπλωματικῆς τινος ἐπιθέσεως. Κατὰ τὰς
προσφάτους συνομιλίας μου μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν εἶχον τὸ αἶσθημα
ὅτι τὸ ἐρώτημα «τί σὰς χρειάζεται τοῦ λοιποῦ ἡ ἀγγλικὴ ἐγγύησις» ἦτο εἰς τὸ ἄκρον
τῶν χειλέων του.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 93

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

8 Ἰουλίου 1940

Εἰς συμπλήρωσιν ὧσων τηλεγραφικῶς ἀνέφερον περὶ τοῦ ἰταλικοῦ διαβήματος
τῆς 3 Ἰουλίου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προσθέσω τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις :

Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα ἐστηρίζετο ἐπὶ δύο βάσεων, ἦτοι :

1) Ἐπὶ τῶν αἰτιάσεων τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου τῶν περιεχομένων εἰς τὰ ἀνα-
κοινωθέντα ὑμῖν τέσσαρα σημεῖα.

2) Ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων αἵτινες δῆθεν εὐρέθησαν ἐν τῷ γαλλικῷ ἀρχεῖῳ ὅτι
ἡμεῖς ἐπαμφοτερίζομεν.

Ἐπὶ τῶν δύο τούτων βάσεων ἐστηρίχθη ὁ Ὑπουργὸς ἵνα προβῇ εἰς διάβημα
ἐξαιρετικῆς δριμύτητος ἢν ὑπεγράμμιζον ἔτι μᾶλλον αἱ συνοδεύουσαι χειρονομίαι
καὶ αἱ διακυμάνσεις τῆς φωνῆς. Σημειωτέον ὅτι, λόγῳ προφανῶς τῆς ἡρεμίας μεθ'
ἧς ἀντέδρων κατὰ τοῦ τόνου τῆς ἀνακοινώσεως, ὁ Ὑπουργὸς μοὶ ἐξήγησε δις ὅτι
πρόκειται περὶ ἀπειλῆς πολέμου καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισε καὶ ἐκ τρίτου ἔτι σαφεστέ-
ραν τούτου διατύπωσιν. Τὴν φορὰν ταύτην διέκοψα τὸν Ὑπουργὸν εἰπὼν ὅτι εἶχον

καλῶς ἀντιληφθῇ ποίαν ἔννοιαν ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸ διάβημά του καὶ ἡδύνατο νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι ἡ Κυβέρνησίς μου θὰ τηρηθῇ ἐπακριβῶς ἐνήμερος.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς κατηγορίας εἶναι προφανές ὅτι ὁ Ὑπουργὸς εἶχε συνείδησιν τοῦ ἀσταθοῦς τῶν αἰτιάσεων καὶ διὰ τοῦτο ἅμα τῇ παρ' ἐμοῦ ἀντικρούσει τοῦ πρώτου ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων ἠρνήθη τὴν περαιτέρω συζήτησιν εἰπὼν ὅτι ἡ ὥρα δὲν εἶναι διὰ πόλεμον ἐπιχειρημάτων, ὅτε δὲ ἐξέφρασα τὴν ἐκπληξίν μου διότι ἀπέκρουσε τὴν προσπάθειάν μου ὅπως πληρέστερον φωτισθῶ ἐπὶ τῶν σημείων ἅτινα ἦσαν ἡ αἰτία τόσου ἐρεθισμοῦ κατὰ τῆς χώρας μου καὶ παρητήρησα ὅτι τοῦτο ἦτο τόσον μάλλον ἀπαραίτητον δι' ἐμὲ καθόσον πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν μοὶ ἐγένετο εἰς ἡπιώτερον τόνον παρόμοιον διάβημα ἐκ λόγων ἀποδειχθέντων τελείως ἀνυπάρκτων, ὁ Ὑπουργὸς περιορίσθη νὰ μοὶ εἴπῃ, ὡς ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ Διοικητὴς τῆς Ρόδου ἐξεπλάγῃ διὰ τὴν ἀπάντησίν μας ὦν πεπεισμένος ὅτι παρέχομεν προστασίαν εἰς τὰ ἀγγλικά πλοῖα, εὐθὺς δὲ μετεπήδησεν ὁ Ὑπουργὸς εἰς τὸ ἕτερον κεφάλαιον τῆς κατηγορίας ὡς ἐν τῷ τηλεγραφήματί μου ἐξιστορῶ.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἀπεδείχθη ἐν εἶδος φοβήτρου, ἐφ' ὅσον εἰς τὴν πρόκλησίν μου ὅπως μοὶ ἀνακοινωθῇ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐνοχοποιητικῶν δῆθεν ἐγγράφων ὁ Ὑπουργὸς ἐδήλωσεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ παλαιότερων γεγονότων τὰ ὅποια ἐπρωτίμα νὰ ἀφήσῃ κατὰ μέρος. Νομίζω δὲ ὅτι οὐδὲ κἂν περὶ τούτου πρόκειται, καθόσον ἔκτοτε εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὰ κατασχεθέντα ἔγγραφα ἐν οἷς οὐδὲ πόρρωθεν διαφαίνεται τι τὸ ἐπιλήψιμον διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Τίθεται συνεπῶς τὸ ἐρώτημα διὰ τίνα λόγον ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν προέβη εἰς διάβημα τόσον δυσανάλογον πρὸς τὰ στοιχεῖα ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐμπόλεμος Ἰταλία διατελεῖ ἐν νευρικότητι διὰ λόγους οὓς ἀλλαχοῦ ἀναφέρω. Ἀλλως τε αὐτὴ αὕτη ἢ παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἀπαρίθμησης ἀγγλικῶν ναυτικῶν καὶ ἀεροπορικῶν ἐπιθέσεων τόσον ἐγγὺς τῶν ἰταλικῶν ὑδάτων εἶναι κἄπως διαφωτιστική. Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν μόνος ὁ ψυχολογικὸς οὗτος λόγος ἐξηγῇ τὴν ἰταλικὴν στάσιν. Ἡ Ἰταλία ἔχει ὅπωςδὴποτε τὸ μέσον νὰ ἐξακριβώσῃ ἐν τινι τοῦλάχιστον μέτρῳ τὰς αἰτιάσεις τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου. Ἐχει ἐν Ἑλλάδι Πρεσβεῖαν, Προξενεῖα, σχολεῖα καὶ πολυπληθεῖς ὑπηκόους ἐγκατεστημένους εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τῆς χώρας, ἔχει ἰδίως εὐρύτατον δίκτυον κατασκοπείας διευκολυνόμενον ἀπὸ τὴν φυσικὴν πολιτικομανίαν τοῦ κοινοῦ. Θὰ ἦτο τάχα εὐκόλον εἰς ἀγγλικά πλοῖα καὶ ἀεροπλάνα νὰ προσορμίζωνται εἰς τοὺς λιμένας μας, νὰ διασχίζουν τὰ στενὰ ἑλληνικά ὕδατα, νὰ προσγειῶνται εἰς τὰ ἀεροδρόμιά μας, χωρὶς νὰ διαπιστωθῇ μία τοιαύτη συγκεκριμένη περίπτωσις ἣτις θὰ προσέδιδε μείζονα σύστασιν εἰς τὰς ἀπλᾶς εἰκασίας τοῦ Ἰταλικοῦ Ἐπιτελείου; Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ ἔπρεπε πάντως νὰ ἀξιοῖ τοῦτο πρὶν ἢ προβαίνειν εἰς ἀπειλητικά διαβήματα προωρισμένα νὰ συντρίβωνται εἰς μίαν ἀπλὴν διάψευσιν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους διερωτῶμαι, ὡς ἐτηλεγράφησα ἤδη, μήπως ἐπὶ πλέον

τῆς ψυχολογικῆς ἐκείνης αἰτίας ὑπάρχει καὶ ἡ πρόθεσις τῆς ἀναγνώρισεως τοῦ ἐδά-
φους οὐχὶ ἀπαραιτήτως δι' ἐχθρικὴν στρατιωτικὴν ἐνέργειαν ἀλλὰ τίς οἶδε διὰ ποίου
εἴδους στρατιωτικᾶς ἢ καὶ μόνον πολιτικᾶς εἰσηγήσεις.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 94

Τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὴν
ἐν Ἀθήναις Ἱταλικὴν Πρεσβείαν.

12 Ἰουλίου 1940

Τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τῆς Β.
Ἱταλικῆς Πρεσβείας ὅτι σήμερον, ὥραν 6.30, τρία βομβαρδιστικὰ ἰταλικά ἀεροπλάνα
ἔβαλον διὰ βομβῶν καὶ μυδραλλιοβόλων ἐναντίον τοῦ βοηθητικοῦ τοῦ Β. Ναυτικοῦ
«Ὠρίων» τῆς ὑπηρεσίας τῶν Φάρων, καθ' ἣν στιγμὴν προέβαινεν εἰς τὸν ἀνεφοδια-
σμόν τοῦ Φάρου τῆς Γραμβούζης ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Κισσάμου (Κρήτης). Τὰ ἐν
λόγῳ ἀεροπλάνα ἐπετέθησαν ἐπίσης καὶ κατὰ τοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ «Ὑδρα» ὅπερ
εἶχε λάβῃ διαταγὴν νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τοῦ «Ὠρίων».

Ἡ Ἑλληνικὴ Β. Κυβέρνησις βλέπει ἐαυτὴν ὑποχρεωμένην νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ
τῶν ἐπιθέσεων αὐτῶν ἐναντίον μονάδων τοῦ Β. Ναυτικοῦ ἐντὸς τῶν ἐλληνικῶν χω-
ρικῶν ὑδάτων καὶ παρακαλεῖ τὴν Ἱταλικὴν Β. Πρεσβείαν ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ προβῇ
ἐπείγοντως εἰς τὰ ἀναγκαῖα διαβήματα πρὸς παρακώλυσιν τῆς ἐπαναλήψεως τοι-
ούτων ἐπεισοδίων ἀποτελούντων παραβίασιν τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀριθ. 95

Ὁ ἐν Πάτραις Πρόξενος τῆς Ἱταλίας
πρὸς τὸν Νομάρχην Ἀχαΐας.

15 Ἰουλίου 1940

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ εὐχαριστήσω ὑμᾶς θερμῶς διὰ τὸ ἐπιδειχθὲν παρ' ὑμῶν ἐν-
διαφέρον καὶ διὰ τὴν ταχύτητα μεθ' ἧς ἐσπεύσατε νὰ λάβητε ὅλα τὰ μέτρα διὰ τὴν
διάσωσιν τοῦ πληρώματος τοῦ ἰταλικοῦ ὑδροπλάνου τὸ ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ προσ-
θαλασσωθῇ εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κεφαλληνίας.

Σ. Γκραντενίγκο

Ἀριθ. 96

Ἡ Β. Πρεσβεία τῆς Ἰταλίας πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

15 Ἰουλίου 1940

Ἡ Β. Πρεσβεία τῆς Ἰταλίας ἔχει τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσῃ τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ διαβιβάσῃ τὰς θερμότερας εὐχαριστίας τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς ἀρμοδίας ἑλληνικὰς ἀρχὰς διὰ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν περίθαλψιν τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς τὰ πληρώματα τοῦ ἀεροπλάνου S. 79 καὶ τοῦ ὑδροπλάνου CANT. 506, ἅτινα ὑπεχρεώθησαν νὰ προσθαλασσωθῶσιν ἐν Ἑλλάδι ἐξ ἀνωτέρας βίας.

Ἀριθ. 97

Ὁ ἐν Βερολίνῳ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

23 Ἰουλίου 1940

Ἡ ἐφημερίς «Λαϊκὸς Παρατηρητὴς» σχολιάζει ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ τὰ νέα ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου τοῦ Γαλλικοῦ Ἀρχηγείου ἅτινα ἀνευρέθησαν ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων. Μεταξὺ αὐτῶν τρία, τὰ ὑπ' ἀριθ. 33, 34 καὶ 35, ἀφοροῦν τὴν Ἑλλάδα.

1) Τὸ ὑπ' ἀρ. 33 εἶναι ἀπάντησις τοῦ Ἀρχιστρατήγου Γκαμελὲν πρὸς παράκλησιν τοῦ στρατηγοῦ Βεϋγκάν δι' ἀποστολὴν πολεμικοῦ ὕλικου πρὸς ἐνδεχομένην εἰς Μακεδονίαν ἀπόβασιν ἐνὸς Σώματος Στρατοῦ.

2) Τὸ ὑπ' ἀρ. 34 εἶναι ἐμπιστευτικὴ διαταγὴ τῆς 15 Μαΐου δι' ἧς καθορίζεται ἡ συνθηματικὴ χρησιμοποίησις ὀνομάτων ἀμερικανικῶν κρατῶν ἀντὶ τῆς Ἑλλάδος, Τουρκίας, Κρήτης, Θεσσαλονίκης κλπ. κατὰ τὴν ἀλληλογραφίαν μεταξὺ τοῦ Γάλλου ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Βεϋγκάν.

3) Τὸ ὑπ' ἀρ. 35 εἶναι ἀρνητικὴ ἀπάντησις τοῦ στρατηγοῦ Γκαμελὲν εἰς αἶτημα τοῦ Βεϋγκάν πρὸς ἀποστολὴν στρατιωτικῶν ἐνισχύσεων.

Ρ α γ κ α β ῆ ς

Ἀριθ. 98

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὴν
ἐν Βερολίνῳ Β. Πρεσβείαν.

24 Ἰουλίου 1940

Τὰ δημοσιευθέντα νέα ἔγγραφα τοῦ Γαλλικοῦ Ἐπιτελείου ὁμιλοῦν ἀφ' ἑαυτῶν

καὶ πείθουν ἀπολύτως ὅτι ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ οἰωνδήποτε σχεδίων τοιαύτης φύσεως.

Μ α υ ρ ο υ δ ῆ ς

Ἀριθ. 99

Σημείωμα ἐπιδοθὲν ὑπὸ τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας.

27 Ἰουλίου 1940

Ἐκ πληροφοριῶν τῶν ἀρμοδίων στρατιωτικῶν ἀρχῶν προκύπτει ὅτι τὴν 12 τρέχοντος μηνός, ὥραν 10.57, Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ὑπερέπτη τῆς Κρήτης ἄνωθεν τοῦ Ρεθύμνου εἰς ὕψος 2—3.000 μέτρων, κατευθυνόμενον πρὸς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἀριθ. 100

Σημείωμα ἐπιδοθὲν ὑπὸ τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας.

27 Ἰουλίου 1940

Χθές, ὥραν 12.45, σμήνος δέκα βομβαρδιστικῶν ἀεροπλάνων προερχομένων ἐξ Ἀλβανίας ὑπερέπτησαν εἰς ὕψος 3.000 σχεδὸν μέτρων τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους παρακολουθοῦντα τὴν κοιλάδα τοῦ Δρίνου.

Τὰ ἐν λόγῳ ἀεροπλάνα κατηυθύνθησαν πρὸς τὸ Χάνι Δελβινανίου καὶ τὸ Καλπάκι καὶ ἐκεῖθεν ἔλαβον διεύθυνσιν πρὸς νοτιοανατολάς. Τρία ἐξ αὐτῶν ὑπερέπτησαν τοῦ Μετσόβου.

Ἀριθ. 101

Τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἰταλικὴν Πρεσβείαν.

31 Ἰουλίου 1940

Διὰ τῆς διακοινώσεως αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 τρέχοντος μηνός, ἥτις καὶ ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως, τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἔφερεν εἰς γνῶσιν τῆς Ἰταλικῆς Β. Πρεσβείας τὸν βομβαρδισμόν ὑπὸ τριῶν Ἰταλικῶν ἀεροπλάνων ἐν Γραμβούζῃ (Κρήτη) τοῦ βοηθητικοῦ τοῦ Β. Ναυτικοῦ «Ὠρίων» ὥς καὶ τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ «Υδρα» καὶ διεμαρτυρήθη ἐναντίον τῶν ἐπιθέσεων αὐτῶν αἵτινες ἀπετέλουν προσβολὴν τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τούτοις, χθές εἰς τὰς 6.50 ἰταλικὸν ἀεροπλάνον προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ ὑπεριπτάμενον τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου ἔρριψε τέσσαρας βόμβας κατὰ τῶν ἀντιτορπιλικῶν τοῦ Β. Ναυτικοῦ «Βασιλεὺς Γεώργιος» καὶ «Βασίλισσα Ὀλγα» ὡς καὶ κατὰ δύο τῶν ἡμετέρων ὑποβρυχίων τῶν ὁρμούντων ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Ναυπάκτου.

Ἡ Ἑλληνικὴ Β. Κυβέρνησις λυπεῖται οὕσα ὑποχρεωμένη νὰ προβῇ εἰς ἐντόνους διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς νέας ταύτης ἐπιθέσεως κατὰ μονάδων τοῦ Β. Ναυτικοῦ ἐντὸς τῶν χωρικῶν ὑδάτων τοῦ Βασιλείου καὶ παρακαλεῖ τὴν Ἰταλικὴν Β. Πρεσβείαν ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ προβῇ ἐπείγοντως εἰς τὰ ἀναγκαῖα διαβήματα ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τόσον λυπηρὰ ἐπεισόδια.

Ἀριθ. 102

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

1 Αὐγούστου 1940

Κατὰ συνέντευξιν ἣν ἐγὼ εἶχον ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ δι' ἄλλας ὑποθέσεις, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ὑποθέσεων ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν Πρεσβευτὴς κ. Μποῦτι μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἦτο πολὺ θυμωμένος ἐναντίον ἡμῶν καὶ τῷ εἶχεν ἀκριβῶς ἀναθέσῃ νὰ μοὶ εἴπῃ, ἵνα μεταβιβάσω τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησίν μου, ὅτι τὰ ἄτοπα (inconvenients) ἅτινα εἶχε καταγγείλῃ κατὰ τὴν προηγουμένην πρὸς με ἀνακοίνωσίν του ἐξηκολούθουν καὶ ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν ἦτο διατεθειμένη νὰ ἀνεχθῇ περαιτέρω παράτασιν τῆς καταστάσεως ταύτης.

Ἐχων ὑπ' ὄψιν μου ὅτι ἡ ἀπάντησις τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος εἶχε τότε ἀποδείξῃ παντελῶς ἀσυστάτους τὰς αἰτιάσεις ἃς εἶχε διατυπώσῃ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἠρώτησα ἐὰν ὑπῆρχον νεώτερα συμβάντα καὶ ποῖα ἦσαν τὰ στοιχεῖα ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἡ σημερινὴ ἀνακοίνωσις.

Εἰς τοῦτο ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς ἀπήντησεν ὅτι ἦτο ἄσκοπον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τοιαύτην συζήτησιν καί, ἐπειδὴ ἐπέμεινα ζητῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀνακοινώσεως, μοὶ ὑπέδειξε μετὰ τινος δυσανασχετήσεως ὅτι ἡδυνάμην νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν μεταβίβασιν τῆς δηλώσεως, ὑπονοῶν ὅτι τοῦτο μόνον ἐζητεῖτο παρ' ἐμοῦ. Παρετήρησα ὅτι εἶχον τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ παρουσία μου ἐν Ρώμῃ εἶχεν ὡς σκοπὸν νὰ συντελῶ εἰς τὴν διευκρίνισιν τῶν ἀναφυομένων ζητημάτων καὶ τὴν θεραπείαν τυχόν παρεξηγήσεων καὶ ὅχι νὰ μεταβιβάζω ἀπλῶς ἀπειλητικὰς ἀνακοινώσεις ὧν ἡγνόουν τὴν αἰτίαν.

Κατὰ τὴν προηγουμένην ἀνακοίνωσιν, ἀντέτεινεν ὁ κ. Μποῦτι, ὁ κ. Ὑπουργὸς

ἀνέφερε τὰς αἰτιάσεις τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου. Περὶ τῆς συνεχίσεως τούτων πρόκειται τώρα.

Πράγματι, εἶπον, ὁ κ. Ὑπουργὸς πρὸ τινων ἐβδομάδων ἠπέιλησε τὴν Ἑλλάδα διὰ πολέμου ἐξ ὀνόματος οὐ μόνον τῆς Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ τῆς Γερμανίας, διότι λόγου χάριν ἐν Μήλῳ ἐστάθμευον τέσσαρα ἀντιτορπιλλικά ἅτινα ἀπεδείχθησαν ἑλληνικά. Ἐννοεῖτε ἐπομένως, προσέθηκα, ὅτι ὅταν σήμερον μοὶ ὁμιλεῖτε περὶ συνεχίσεως τοῦ ἀτόπου τούτου ἢ ἀνακοίνωσίς σας ἀποτελεῖ γρίφον δι' ἐμέ.

Τὸ Ναυτικὸν Ἐπιτελεῖον, παρετήρησεν ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς (χωρὶς νὰ σχετίζη σαφῶς τὴν παρατήρησιν ταύτην πρὸς τὴν προηγουμένην περίπτωσιν), διεπίστωσεν ὅτι τὰ ἀγγλικά πλοῖα χρησιμοποιοῦσι πότε τὴν ἀγγλικὴν καὶ πότε τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν καὶ ὅτι ἀνεφοδιάζονται εἰς τὰ ἑλληνικά ὕδατα.

Ἀντεῖπον ὅτι οὔτε δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν οὔτε εἴμεθα ὑπεύθυνοι ἐὰν οἱ Ἀγγλοὶ ποιῶνται κατάχρησιν τῆς σημαίας μας εἰς τὸ πέλαγος. Τούναντίον, μοὶ εἶπε, φέρουν τὴν ἀγγλικὴν εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ὅταν εὐρίσκονται ἐντὸς τῶν ἑλληνικῶν λιμένων. Ἀντέτεινα ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἡμέτερον λιμένα ἀγγλικὸν πλοῖον μὲ ἑλληνικὴν σημαίαν χωρὶς νὰ ἀντιληφθῶσι τοῦτο οὐ μόνον αἱ ἀρχαὶ ἀλλὰ καὶ ὁ τελευταῖος πολίτης, συνεπῶς τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ νοηθῇ ἢ μόνον τῇ ἀνοχῇ τῶν κρατικῶν ὀργάνων· ἀλλὰ τοιαύτη ὑπόθεσις δὲν πιστεύω νὰ προβάλληται, οὔτε ἄλλως τε θὰ ἤμην διατεθειμένος νὰ τὴν συζητήσω. Εἶμαι βέβαιος, προσέθηκα, ὅτι ὅλαι αὗται αἱ παρεξηγήσεις ὀφείλονται εἰς λάθη τῶν παρατηρητῶν τῆς ἀεροπορίας, ὥς ἀποδεικνύει ὁ πρόσφατος βομβαρδισμὸς τῶν ἑλληνικῶν πλοίων εἰς τὰ χωρικά ὕδατα τῆς Κρήτης.

Ὑπεραμυνόμενος τῶν ἀεροπόρων ἐπεκαλέσθη τὸ ἀκατανόητον ἐπιχείρημα ὅτι κρητικὴ τις ἐφημερὶς τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνέγραψεν ὅτι τὰ ἰταλικά ἀεροπλάνα ἐβομβάρδισαν ἀγγλικὸν πλοῖον. Τῷ παρετήρησα ὅτι δὲν ἐνόουν πολὺ καλὰ τὸν συλλογισμόν του ἀλλ' ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ τί ἀνέγραψε μία κρητικὴ ἐφημερὶς ἀπετέλει ἀσταθὲς ἐπιχείρημα ἔναντι τῆς διαπιστώσεως τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν ὅτι τὰ πλοῖα οὐ μόνον ἐβομβαρδίσθησαν ἀλλὰ καὶ διὰ μυδραλλιοβόλων ἐβλήθησαν, τοῦθ' ὅπερ προϋποθέτει τὴν εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα πτήσιν.

Ὅπωςδὴποτε, συνεπέραναν ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς, τίνα λόγον θὰ εἶχε τὸ Ναυτικὸν Ἐπιτελεῖον νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὰς βεβαιώσεις του; Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσῃτε ὅτι τὸ πράττει ἀπλῶς ἐκ δυσμενοῦς πρὸς τὴν Ἑλλάδα προκαταλήψεως. Εἶπον ὅτι περὶ τούτου δὲν ἤμην τόσο ἀπολύτως πεπεισμένος ὅσον ἐκεῖνος ἐνόμιζε. Διεξάγεται, προσέθηκα, μία προπαγάνδα ἐν Ρώμῃ τῆς ὁποίας μοὶ περιέρχονται τακτικὰ ἀπηχήσεις καὶ ἣτις συνίσταται εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἐν λόγῳ αἰτιάσεων τοῦ Ἐπιτελείου καθ' ἡμῶν. Καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐπισήμων πρὸς με ἀνακοινώσεων ἢ εἰδησεις παραδόξως προτρέχει τοῦ γεγονότος εἰς τὰς αἰθούσας τῆς Ρώμης. Θὰ ἤμην περίεργος νὰ μάθω ποῖα εἶναι ἡ πηγὴ τῶν διαδόσεων τούτων.

Ἐν τέλει εἶπον εἰς τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν ὅτι θὰ διαβιβάσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰ ἀνακοινωθέντα μοι ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἐπανέλθω διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσω περὶ τίνος πρόκειται καὶ νὰ τῷ ἐπαναλάβω ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παύσῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον δὲν συμβαίνει.

Ἔστω, ἀπήντησεν ὁ Γενικὸς Διευθυντής.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 103

Ὁ Μόνιμος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

2 Αὐγούστου 1940

Ὁ Ρουμᾶνος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἶπεν εἰς τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ Πρεσβευτὴν μας ὅτι ὁ κ. Μουσσολίνι τῷ ἔκαμεν ὑπαινιγμὸν ὅτι αἱ ἰταλοελληνικαὶ σχέσεις εἶναι λεπταί. Θελήσας ὁ κ. Κόλλας νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐννοίας τῆς φράσεως, ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τὴν ἀπάντησιν ὅτι εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ κ. Μουσσολίνι ἀνέφερε τοῦτο ὥς ἐὰν ὑπεδείκνυεν ὅτι ὑφίσταντο μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν προστριβαί.

Μαυροῦδης

Ἀριθ. 104

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

3 Αὐγούστου 1940

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καλέσας με σήμερον ἡξίωσεν εἰς τόνον ὁξὺν ὅπως ἀνακληθῇ ὁ ἐν Τεργέστη Πρόξενος καὶ δι' ὅπως φροντίσω ἵνα αὐθημερὸν ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἰταλίαν, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα καθόσον, κατὰ τὰς πληροφορίας του, ὁ κ. Σκάρπας ἐκφράζεται προσβλητικῶς διὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸν ἰταλικὸν στρατόν. Ὁ κ. Τσάνο μετεχειρίσθη τόνον ἐπιτακτικὸν καὶ ἐξετράπη εἰς περιφρονητικὰς διὰ τὸν ἡμέτερον Πρόξενον ἐκφράσεις, αἵτινες, χάριν ἡμῶν τοῦλάχιστον, θὰ ἡδύνατο νὰ παραλειφθοῦν. Παρατήρησα ὅτι, μολονότι δὲν γνωρίζω ἐὰν εἶναι βάσιμοι αἱ αἰτιάσεις, ἡ δὴλωσις τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ὅτι ὁ κ. Σκάρπας δὲν τυγχάνει πλέον τῆς ἐγκρίσεώς της ἦτο καθ' ἑαυτὴν ἀρκετή, ὥστε δὲν ὑφίστατο λόγος νὰ φέρῃ τὴν συνομιλίαν εἰς αὐτὸ τὸ ἐπίπεδον.

Ὁ Ὑπουργὸς κατενόησε τοῦτο καὶ μεταβαλὼν τὸν τόνον εὔρε τρόπον νὰ μοι ἐξηγήσῃ ὅτι τὸ ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Σκάρπα καὶ οὐδόλως

ἀφορᾷ τὰς μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν σχέσεις. Ἀμφιβάλλω ἐὰν ὁ κ. Σκάρπας ἐξεφράσθῃ δυσμενῶς διὰ τὴν Ἰταλίαν. Πάντως εἶπον εἰς τὸν κ. Τσάνο ὅτι δὲν δύναμαι ἐγὼ νὰ διατάξω τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Προξένου ἀλλ' ὅτι θὰ σὰς τηλεγραφήσω.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 105

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

3 Αὐγούστου 1940

Παρακαλοῦμεν ὅπως καλέσητε τὸν κ. Σκάρπαν νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς Ἀθήνας.

Μεταξᾶς

Ἀριθ. 106

Ὁ Νομάρχης Ζακύνθου πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

6 Αὐγούστου 1940

Ἰταλικὸν ὑδροπλάνον προσεθαλασσώθη σήμερον τὴν 13ην περίπου ὥραν συνεπεία βλάβης. Παρὰ τοῦ κυβερνήτου ἐδηλώθη ὅτι τὸ ἀεροπλάνον τοῦ μετέφερε ταχυδρομεῖον ἀπὸ Βρινδισίου εἰς Λέρον, παρὰ τοῦ Λιμενάρχου ὅμως ὅστις μετέβη ἐπὶ τόπου ἐξηκριβώθη ὅτι πρόκειται περὶ πολεμικοῦ ἀεροσκάφους. Ὁ Λιμενάρχης ἐζήτησεν ὁδηγίας παρὰ τῆς Ναυτικῆς Ἀμυντικῆς Περιοχῆς Πατρῶν καὶ διετάχθη ὅπως κατακρατήσῃ τὸ σκάφος καὶ θέσῃ τὸ πλήρωμα ὑπὸ περιορισμόν. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη.

Π. Μεταξᾶς

Ἀριθ. 107

Τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις
Ἰταλικὴν Πρεσβείαν.

6 Αὐγούστου 1940

Τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τῆς Β. Πρεσβείας τῆς Ἰταλίας ὅτι τὴν 2 τρέχοντος Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, ὑπεριπτάμενον τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου, ἔρριπεν ἐξ βόμβας κατὰ τοῦ πλοιαρίου τῆς κατὰ θάλασσαν οἰκονομικῆς ἀστυνομίας Α6 εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μιλλίου τοῦ φάρου Λαγούσης τοῦ εὐρισκομένου μεταξὺ τῶν νήσων τῆς Αἰγίνης καὶ τῆς Σαλαμῖνος.

Ἡ Β. Κυβέρνησις λυπεῖται ζωηρῶς οὖσα ὑποχρεωμένη νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐναντίον τῆς νέας ταύτης ἐπιθέσεως τῆς διαπραχθείσης, κατὰ παραβίασιν τῆς οὐδετερότητος τῆς Ἑλλάδος, παρ' Ἰταλικοῦ ἀεροπλάνου ἐντὸς τῶν ἐλληνικῶν χωρικῶν ὑδάτων καὶ παρακαλεῖ καὶ αὖθις τὴν Β. Πρεσβείαν τῆς Ἰταλίας ὥπως εὐαρεστηθῇ νὰ λάβῃ ἐπείγοντως ἅπαντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προληφθῇ ἡ ἐπανάληψις παρομοίων ἐπεισοδίων.

Ἀριθ. 108

Σημείωμα περὶ συνομιλίας τοῦ Πρωθυπουργοῦ
καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ
τῆς Ἰταλίας.

7 Αὐγούστου 1940

Καλέσας σήμερον τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας τῷ ἔφερα τὸ ζήτημα τῶν ἐλληνο-ιταλικῶν σχέσεων αἵτινες ἐνῶ κατὰ βάσιν εἶναι φιλικαὶ ἐν τούτοις ἐκ σφαλερᾶς διαχειρίσεως λεπτομερειακῶν τινῶν ζητημάτων δηλητηριάζονται ἄνευ λόγου.

Ἐφερα πρῶτον τὸ ζήτημα τῶν αἰτιάσεων τοῦ Ἰταλικοῦ Ναυαρχείου αἵτινες ὅλαι ἀπεδείχθησαν ἀνακριβεῖς καὶ ἐν τοσοῦτῳ προεκάλεσαν τὴν νευρικότητα τοῦ κόμητος Τσάνο καὶ τὸν οὐχὶ ἐμπρέποντα τόνον εἰς τὰς μετὰ τοῦ κ. Πολίτη συνομιλίας του. Τοῦναντίον αἱ διαμαρτυρίαι ἡμῶν διὰ τὸν βομβαρδισμόν ἀπὸ ἀεροπλάνων, ὃν ὑπέστησαν τρεῖς τὰ πολεμικά μας, δηλ. ἡ «Υδρα» παρὰ τὴν Κρήτην, ὁ στολίσκος μας παρὰ τὴν Ναύπακτον καὶ καταδιωκτικὸν λαθρεμπορίου παρὰ τὴν Αἴγιναν, οὐδεμιᾶς ἔτυχον ἀπαντήσεως.

Εἰς τοῦτο μὲ διέκοψεν ὁ κ. Γκράτσι καὶ μοι εἶπεν ὅτι ἐκ τῶν τριῶν τούτων διαμαρτυριῶν ἔχει στοιχεῖα διὰ νὰ μοι ἀπαντήσῃ διὰ τὴν μίαν, τὴν τῆς Ναυπάκτου, καὶ νὰ μὲ διαβεβαιώσῃ ἐν ἀπολύτῳ εἰλικρινείᾳ ὅχι μόνον ὡς Πρεσβευτῆς ἀλλὰ καὶ ὡς ἄτομον ὅτι Ἰταλικά ἀεροπλάνα οὐδὲ κἂν διήλθον τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ ὅτι θὰ ἀπαντήσῃ ἐγγράφως εἰς τὴν σχετικὴν διαμαρτυρίαν μας. Τῷ ἀπήντησα ὅτι ἀναμένω τὴν ἀπάντησιν ταύτην, ἀλλὰ μένουν αἱ δύο ἄλλαι περιπτώσεις τὰς ὁποίας ἀνέφερα καὶ ὅτι διὰ τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν, τὴν τῆς «Υδρας», οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία. Μοι ἀπήντησεν ὅτι περὶ αὐτῶν δὲν ἔλαβεν ἀκόμη τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἀπάντησιν στοιχεῖα.

Ἐξηκολούθησα λέγων πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν εἶναι μόνον αἱ ἀνωτέρω παραβιάσεις τῆς οὐδετερότητός μας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπανελημμένη ὑπέρπτησις τοῦ ἐδάφους μας ὑπὸ Ἰταλικῶν ἀεροπλάνων. Ἐπειδὴ δὲ ἠθέλησε νὰ μοι διαμφισβητήσῃ τινὰς ἐξ αὐτῶν, παρετήρησα ὅτι τοῦλάχιστον διὰ μίαν ἐξ αὐτῶν οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, δηλ. διὰ τὴν πτῆσιν στολίσκου δέκα ἀεροπλάνων προερχομένων καταφανῶς ἐξ

Ἑλβανίας ὑπὲρ τὴν Ἑπειρον. Καὶ ἐπὶ τούτοις, εἶπον, εἰς τὴν τοιαύτην μεταχειρίσιν προστίθεται καὶ ὁ τραχὺς τόνος τοῦ κόμητος Τσάνο πρὸς τὸν ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴν μας. Καὶ διὰ τὰς ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα: Ὁ κόμης Τσάνο ἔχων πληροφορίας ὅτι ὁ ἐν Τεργέστη ἡμέτερος Πρόξενος ἐξεφράσθη ἀνευλαβῶς διὰ τὸν ἰταλικὸν στρατόν, ἀντὶ τὰς διαμαρτυρηθῆ διὰ τοῦτο πρὸς τὸν ἡμέτερον Πρέσβυν καὶ τὰ ζητήσῃ τὴν δέουσιν ἰκανοποιήσιν, ὁπότε ἡμεῖς πρῶτοι θὰ ἐσπεύδομεν ν' ἀνακαλέσωμεν τὸν ἐν λόγῳ Πρόξενον, ἐζήτησε ταύτην εἰς τόνον ἀπότομον ἀπαιτήσας ὅπως αὕτη γίνῃ αὐθιμερόν.

Ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουν ἀσφαλῶς οὐχὶ φιλικὴν διάθεσιν ἀπὸ μέρους τῆς Ἰταλίας καὶ δυσπιστίαν ἀπέναντι ἡμῶν, μία δὲ ἀπόδειξις ἐπὶ πλέον τῆς τοιαύτης διαθέσεως εἶναι καὶ ἡ ἀϊτίασις τοῦ κόμητος Τσάνο ὅτι ἔχει ἀσφαλεῖς πληροφορίας ὅτι ἀγγλικά πλοῖα μεταχειρίζονται ἐντὸς τῶν χωρικῶν μας ὑδάτων καὶ δὴ ἐντὸς τῶν λιμένων μας τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, ὅπερ λεγόμενον οὕτω καὶ ὑπονοοῦν προφανῶς ὅτι γίνεται ἐν γνώσει μας καθίσταται καὶ προσβλητικὸν δι' ἡμᾶς. Μὲ διέκοψεν ὁ κ. Γκράτσι διὰ τὰ μοι εἶπε ὅτι προφανῶς ὁ κ. Πολίτης παρεξήγησε τὰ λεχθέντα διότι δὲν ἐνόουν ποτὲ οἱ Ἰταλοὶ ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἐν γνώσει ἡμῶν, καὶ ὅτι πιθανὸν νὰ ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ μας εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. Τότε τῷ ἀπήντησα ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἐδικαιολογεῖτο ἡ ἐναντίον μας αἰτίασις καὶ ἐπέμεινα, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις του, ὅτι ἡ ἔννοια τῶν λεχθέντων ἦτο ὅτι ἐγένετο ἐν γνώσει μας καὶ ἐπομένως ἦτο ἔκφρασις δυσπιστίας καὶ δὴ προσβλητικῆς δι' ἡμᾶς.

Τῷ ἐξέθηκα ἀκολουθῶς ὅτι ἡ τοιαύτη δυσπιστία οὐδόλως ἐδικαιολογεῖτο, διότι ἡ Ἑλλὰς ἐτήρησεν ἐντίμως καὶ εἰλικρινῶς τὴν ὑπόσχεσίν της περὶ οὐδετερότητος καὶ ἐξήσκησεν ὅλην τὴν ἐπιρροὴν της ὅπως ἡ εἰρήνη διατηρηθῇ εἰς τὰ Βαλκάνια. Τὴν πολιτικὴν δὲ ταύτην ἠκολούθησεν ἡ Ἑλλὰς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου καὶ οὐχὶ μόνον τῶρα μετὰ τὰς ἐν Γαλλίᾳ νίκας τῶν Γερμανῶν. Τότε ὁ κ. Γκράτσι συνεφώνησε πλήρως εἰς τοῦτο καὶ μοι εἶπεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν πλήρει πλάνῃ ἐὰν νομίζωμεν ὅτι αἱ διαθέσεις τόσοι τοῦ κ. Μουσσολίνι ὅσον καὶ τοῦ κ. Τσάνο δὲν εἶναι φιλικαί. Προσέθεσε δὲ ἐντόνως ὅτι «δὲν σὰς λέγω προσωπικὴν μου γνώμην ἀλλὰ σὰς ὁμιλῶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὡς Πρέσβυς τῆς Ἰταλίας, ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμίαν δυσπιστία ἐκ μέρους τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα γενικῶς καὶ ἰδιαίτερως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν αὐτῆς».

Μοι προσέθεσεν ὁ κ. Γκράτσι ὅτι εἶναι τόσοι ἐκτεταμένα τὰ παράλια ἡμῶν καὶ τόσοι διακεκομμένης μορφῆς ὥστε δύναται κάλλιστα ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ ἡμῶν νὰ καταφύγῃ ἀγγλικὸν τι πλοῖον εἰς ἔρημόν τινα ὁρμίσκον. Τῷ ἀπήντησα ὅτι καὶ ἂν υποθέσωμεν ὅτι ἔρημός τις ὁρμίσκος ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ νὰ καταφύγῃ ἀγγλικὸν τι πλοῖον ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν, θὰ ἡδύνατο ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις, ἀφοῦ ὡς λέγετε ἔχει φιλικὰς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεις καὶ οὐδεμίαν δυσπιστίαν, νὰ ἐπιστήσῃ φιλικῶς τὴν προσοχὴν μας, ὁπότε καὶ ἡμεῖς θὰ ἐσπεύδομεν νὰ ἐνεργήσωμεν ὅπως μᾶς ἐπιβάλλει ἡ

οὐδετερότης μας, καὶ οὐχὶ νὰ μᾶς μεταχειρισθῇ ἐν Ρώμῃ κατὰ τρόπον ἀπειλητικὸν καί, ἀσφαλῶς, οὐχὶ συνάδοντα πρὸς τὰς ἀγαθὰς αὐτῆς διαθέσεις.

Τότε ὁ κ. Γκράτσι μοὶ παρετήρησεν ὅτι ἔχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐνῶ ὁ ἐν Ρώμῃ Πρέσβυς μας εἶναι καθ' ὅλα ἄριστος ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἐξοικειωμένος μὲ τὸν ζωηρὸν τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι τῶν Ἰταλῶν ἐν γένει καὶ παρεξηγεῖ τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκφράσεως ἀποδίδων αὐτὴν εἰς οὐχὶ φιλικὴν διάθεσιν ἢ δυσπιστίαν αἵτινες δὲν ὑφίστανται.

Τῷ ἀπήντησα ὅτι ἀσχέτως πρὸς τὰς ἰδικὰς του (τοῦ κ. Γκράτσι) ἐντυπώσεις ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Ρώμην ὅτι θὰ μᾶς ἦτο ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον νὰ ἡλλασσεν ὁ τόνος τοῦ κ. Τσάνο πρὸς τὸν Πρέσβυν μας, ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται ἐκ τοῦ τόνου αὐτοῦ ἡ ἐντύπωσις ὅτι αἱ σχέσεις μας μετὰ τῆς Ἰταλίας δὲν εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι κατὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Γκράτσι πράγματι εἶναι, καὶ ὅτι ἔχω τὴν φιλικὴν ἀξίωσιν νὰ διεξάγωμεν πᾶσαν μεταξὺ μας συζήτησιν εἰς ἀπολύτως φιλικὸν τόνον.

Ἡ ὅλη μετὰ τοῦ κ. Γκράτσι συζήτησις διεξήχθη ἐν πνεύματι ἀπολύτως φιλικῷ, εἰς τὸ τέλος δὲ μοὶ ἐπανέλαβε, τονίζων τοῦτο καὶ πάλιν, τὴν ἔλλειψιν πάσης δυσπιστίας ἀπὸ μέρους τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἀπόλυτον φιλικὴν διάθεσιν καὶ τοῦ κ. Μουσσολίνι καὶ τοῦ κ. Τσάνο πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀριθ. 109

**Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.**

7 Αὐγούστου 1940

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω κατωτέρω συνομιλίαν μου μετὰ τοῦ Ὑφυπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ὑποθέσεων κ. Μπενίνι.

Τὸν Ὑφυπουργὸν ἐπεσκέφθην, ὡς γνωστόν, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ διερμηνέως τοῦ ἐν Τιράνοις Γενικοῦ Προξενείου μας. Ἐν τέλει τῆς σχετικῆς συνομιλίας ὁ κ. Μπενίνι μοὶ εἶπεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ διερμηνέως ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας του καὶ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπόδειξίν μου εἰς τὸν κ. Ὑπουργόν, μεθ' ὃ ἐπεφυλάσσετο νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ. Συνεχίζων τὸν λόγον καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν τελευταίαν φράσιν του, ὡς ἔαν ἡ μνεῖα τοῦ Ὑπουργοῦ ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν του ἄλλην σκέψιν, μοὶ εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Μανθάνω, κύριε Πρέσβυ, μετὰ μεγάλης λύπης ὅτι αἱ σχέσεις μας κατέστησαν λεπταὶ (délicates).»

Ἡ φράσις αὕτη ἔφερεν αὐτομάτως εἰς τὸν νοῦν μου τὴν ταυτόσημον ἀνακοίνωσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας εἰς τὸν ἡμέτερον ἐν Βουκουρεστίῳ Πρεσβευτὴν.

Ἡρώτησα εἰς τόνον ἐκπλήξεως πῶς εἶχε τὴν ἀντίληψιν ταύτην. Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἰδίας αὐτοῦ ἀντιλήψεως διότι, ὡς ἦτο ἐπόμενον, αὐτὸς δὲν ἦτο ἐνήμερος ὅλων τῶν πολιτικῶν ζητημάτων, ἀλλ' ὅτι ἤκουσε τοῦτο παρὰ τοῦ κόμματος Τσάνο. Πρέπει μάλιστα νὰ προσθέσω, εἶπεν ὁ κ. Μπενίνι, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ἦτο λίαν δύσθυμος ἔνεκα τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἀπορῶν διότι δὲν ἐφαινόμην ἀρκετὰ ἐνήμερος τῆς κακοθυμίας τοῦ Ὑπουργοῦ, με ἠρώτησεν ἔὰν εἶχον καιρὸν νὰ ἴδω τὸν κ. Τσάνο, ὑπονοῶν ὅτι ἤρκει νὰ τὸν ἴδῃ κανεὶς διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὸν ὑπερεκχειλίζοντα θυμὸν του.

Ἀπήντησα ὅτι εἶχον ἴδῃ προσφάτως τὸν Ὑπουργόν, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀποκομίσει νέαν τινὰ ἐντύπωσιν, διὰ τὸν ἀπλοῦν λόγον ὅτι ὁ κ. Ὑπουργός, ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ ἐβδομάδων, ὡς αἰεὶ ἠτύχησα νὰ τὸν συναντήσω ἦτο κατὰ κανόνα δύσθυμος καὶ πάντοτε ἄνευ εὐλόγου τινὸς αἰτίας. Ἀλλὰ σεῖς, προσέθηκα, ἴσως γνωρίζετε τὸν πραγματικὸν λόγον τῆς δυσμενοῦς ταύτης διαθέσεως.

Ἦκουσα, μοὶ εἶπεν, ὅτι ἐρωτοτροπεῖτε με τοὺς Ἀγγλους. Κρίμα, διότι αἱ σχέσεις μας εἶχον τεθῇ εἰς πολὺ καλὸν δρόμον, ἀλλὰ σεῖς τώρα ἀπομακρύνεσθε ἀπ' αὐτόν. . .

Νομίζω, εἶπον, ὅτι ὅταν ἀποδίδετε εἰς ἡμᾶς ὠρισμένην στάσιν ἔχετε στοιχειώδη ὑποχρέωσιν νὰ προσαγάγητε καὶ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ἢ τὰ συμπτώματα ἅτινα δικαιολογοῦσι τὰ συμπεράσματά σας. Ὁ κ. Ὑπουργὸς καλέσας με πρὸ ἐβδομάδων μοὶ διετύπωσεν εἰς τόνον μὴ προδίδοντα πολὺ φιλικὴν διάθεσιν ὠρισμένας αἰτιάσεις ἐν τῷ πνεύματι τῆς καὶ σήμερον παρ' ὑμῶν ἐπαναλαμβανομένης. Ὅταν τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσῃ μου μοὶ ἀνέφερε ποῦ ἐστήριζε τὴν πεποίθησίν του περὶ ἡμετέρας εὐνοίας πρὸς τὰς ἀγγλικὰς δυνάμεις, ἀντελήφθην ὅτι τὸ καταστάλαγμα τῆς ὅλης ὑποθέσεως συνέκειτο ἀπὸ δύο μορφάς, πρῶτον ὅτι τὰ ἀγγλικά ἀεροπλάνα ἅτινα ἐπετίθεντο κατὰ τῶν ὑποβρυχίων σας εἰς τὸ Ἰόνιον Πέλαγος εἶχον ὡς ὀρμητήριον τὴν Ἐπτάνησον, καὶ δεύτερον ὅτι τέσσαρα ἀγγλικά πολεμικά εὗρισκοντο ἐπὶ ἡμέρας εἰς τὸν ὄρμον τῆς Μήλου. Μετὰ δύο ἡμέρας τῷ ἀπήντησα ὅτι τὰ τέσσαρα πλοῖα ἦσαν ἑλληνικά ἀντιτορπιλλικά σταθμεύοντα ἐν Μήλῳ ἀπὸ μηνῶν, ὡς ἡ Ἰταλικὴ Πρεσβεία ἦτο εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ, καὶ ὅτι οὐδὲν ἀεροδρόμιον ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν νήσων ἃς ἀνέφερεν ὁ Ὑπουργός.

«Αἱ ἀντιρρήσεις αὗται εἶναι βεβαίως ἀποφασιστικάι», παρετήρησεν ὁ Ὑπουργός.

Ἐν τούτοις, ἀπήντησα, διὰ τὰς δύο αὐτὰς ἀβασίμους ὑποθέσεις ὁ κ. Ὑπουργός με ἠπέιλυνε διὰ πολέμου καὶ αἱ ἐξηγήσεις τῆς Κυβερνήσεώς μου, ἃς ὁ ἴδιος χαρακτηρίζετε «ἀποφασιστικάς», πᾶν ἄλλο ἢ τὸ ἀναμενόμενον ἀποτέλεσμα ἔδωκαν. Πρὸ

τινων ημερων ο κ. Μπούτι, κατ' εντολήν του 'Υπουργου, μοι επανέλαβεν απ' αρχής το κατηγορητήριο, και σήμερα ακόμη σεις ο ίδιος το συνοψίζετε με την αυτήν πάντοτε μυστηριώδη άοριστίαν. 'Ομολογώ ότι ή στάσις αύτη με ξενίζει και, δια να είμαι ειλικρινής, μετά έκάστην συνέντευξίν μου έν τω 'Υπουργείω άπέρχομαι με την έντύπωσιν ότι ή 'Ιταλία δέν έχει άγαθάς προθέσεις άπέναντι της 'Ελλάδος.

Και άφου μοι δίδετε την εύκαιρίαν, εξηκολούθησα, θα σας αναφέρω και άλλα περίεργα συμπτώματα.

'Από ημερων ή αεροπορία σας επιδίδεται κατά τρόπον κάπως συστηματικόν εις τόν βομβαρδισμόν των ημετέρων σκαφών έντός των χωρικών μας ύδάτων και δη μέχρι των μυχών των έλληνικών κόλπων. 'Η Ιταλική αεροπορία δέν φαίνεται να έξετίμησε δεόντως, αν μη και παρηρμήνευσε, την έχεμύθειαν ήν ή 'Ελληνική Κυβέρνησις έτήρησεν επί του πρώτου των έπεισοδίων τούτων, και έντός όλίγων ημερων έπηκολούθησε και δεύτερον και τρίτον τοιοϋτον, αί δέ διαμαρτυρίαι ήμών πρός ύμάς μένουσιν αναπάντητοι.

'Αντιθέτως πρός το άπτόν τουτο δείγμα των φιλικών διαθέσεων ύφ' ών ήμεις έμφορούμεθα, είναι αξιοσημείωτον ότι ου μόνον ο διπλωματικός αλλά και οί κοσμικοί ακόμη κύκλοι έν Ρώμη γνωρίζουσιν από της προτεραίης της πρός με διατυπώσεώς των το περιεχόμενον των μελλόντων διαβημάτων σας. Το πράγμα διεπίστωσα κατ' επανάληψιν και τουτο μοι δίδει το δικαίωμα να υποθέσω ότι παράγων τις ένδιαφέρεται δια την προκατάληψιν της κοινής γνώμης έναντίον μας.

'Αλλ' ως έλθωμεν, εξηκολούθησα, και εις μερικάς άλλας, ούσιαστικωτέρας, παρατηρήσεις. 'Ο κ. 'Υπουργός μεταξύ των δειγμάτων των άγαθών διαθέσεων της Ιταλικής πολιτικής μοι άνέφερε μετά τινος έμφάσεως το γεγονός ότι αί έν 'Αλβανία Ιταλικαί στρατιωτικαί δυνάμεις ήλαττώθησαν. 'Εν τούτοις, κατά τάς ιδικάς μου πληροφορίας, από της άφίξεώς μου έν Ρώμη ή στρατιωτική σας δύναμις έν 'Αλβανία αύξάνει βραδέως μέν αλλά σταθερώς. Βεβαίως ή όλική δύναμις δέν έχει επί του παρόντος διαστάσεις άνησυχητικάς δι' ήμάς, δέν δύναμαι έν τούτοις να παρίδω το γεγονός της σταθεράς ενισχύσεώς της καθ' ήν στιγμήν ο κ. 'Υπουργός διατελεί υπό την αντίθετον έντύπωσιν.

Και δέν νομίζετε βεβαίως ότι πρέπει να δεχθώ ως άριστον οίωνόν το γεγονός της έκδηλώσεως ίρρεδεντιστικών τάσεων και έδαφικών διεκδικήσεων έκ μέρους των 'Αλβανών, ιδία όταν ή έκρηξις αύτων συμπίπτει με την έπίσκεψιν του κόμητος Τσάνο εις την 'Αλβανίαν.

«Καμώματα των φοιτητών», παρετήρησεν ο 'Υφυπουργός εις ύφος υποδηλοϋν ότι δέν έπρεπε να άποδοθί σημασία, και προσέθηκεν... «άλλωστε αύτά διεψεύσθησαν», προσπαθών άνευ άποτελέσματος να επαναφέρη εις την μνήμην του ποϋ, πώς και πότε διεψεύσθησαν.

Δέν είδον, άπήνητσα, τοιαύτην διάψευσιν. 'Οσον άφορᾷ την υπόθεσίν σας ότι

πρόκειται περί «καμωμάτων των φοιτητών» μοί φαίνεται πεπλανημένη, διότι κατά τας πληροφορίες μου εις την κίνησιν αὐτὴν εἶναι ἀναμειγμένα ὄργανα τῆς ἰταλικῆς διοικήσεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, δεδομένης τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἀρτιότητος τῆς ὁργανώσεως τῆς Φασιστικῆς Αὐτοκρατορίας, θὰ ἦτο φυσικώτερον νὰ εἶχον προληφθῇ αἱ ἐκδηλώσεις αὐταὶ τοῦλάχιστον κατὰ τὴν μετάβασιν ἐκεῖ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἡ μήπως νομίζετε ὅτι διέφυγον τὴν προσοχὴν μου ψηφίσματα φασιστικῶν ὁργανώσεων καὶ ἄλλα δημοσιεύματα μνημονεύοντα ἐλληνικὰς νήσους μεταξὺ τῶν ἰταλικῶν βλέψεων καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, κατέληξα, θὰ ἐδικαιούμην νὰ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς καὶ νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί συμβαίνει καὶ ποῖαι εἶναι αἱ πραγματικαὶ σας προθέσεις. Ἐννοεῖτε λοιπὸν τὴν κατάπληξίν μου ὅταν ἀντὶ τοῦτου ἀκούω ὑμᾶς λέγοντας ὅτι αἱ σχέσεις μας κατέστησαν λεπτὰ ἐξ ὑπαιτιότητός μας. Ὁμολογῶ ὅτι πρόκειται δι' ἐμὲ περὶ φαινομένου τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἡμερῶν βασανίζω κατὰ νοῦν, καί, διὰ νὰ εἶμαι εἰλικρινής, δὲν εὔρον μέχρι τοῦδε ἡ δύο δυνατὰς ἐξηγήσεις· ἡ δηλονότι τὸ Ναυτικόν σας Ἐπιτελεῖον ἐμφορεῖται ἀπὸ ἀνθελληνικὴν προκατάληψιν, ἀντιθέτως πρὸς τὰς ὑμετέρας διαβεβαιώσεις, ἡ ὑμεῖς μετεβάλατε πολιτικὴν ἔναντι ἡμῶν διὰ λόγους οὓς πάντως ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν, ἴσως διότι δὲν θέλετε νὰ τοὺς γνωρίζωμεν.

Ὁ κ. Ὑφυπουργός, ἀνὴρ εὐγενὴς τοὺς τρόπους, παρηκολούθησε τὴν ὅλην ἐξιστόρησιν μετὰ προσοχῆς καὶ μὲ ποιὰν τινὰ ἔκφρασιν ἀπορίας, ὥς ἐὰν ἡ εἰκὼν τὴν ὁποῖαν τῷ παρουσίασα νὰ μὴ ἀνταπεκρίνετο εἰς ὅ,τι ὑπέθετεν.

Ἐὰν θέλετε, μοὶ εἶπε, θὰ ἐκθέσω εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅσα μοὶ εἶπετε. Δὲν βλέπω διὰ τίνα λόγον θὰ ὑπῆρχεν ἐκ προκαταλήψεως ἐχθρικὴ πρὸς ὑμᾶς διάθεσις. Ἐὰν ἐνεφιλοχώρησε παρανόησις τις δὲν θὰ εἶναι δύσκολον νὰ διασκεδασθῇ. Ὑποθέτω ὅτι καὶ σεῖς ὅπως ἐγὼ θὰ διαβλέπετε τὴν ὠφέλειαν μιᾶς εἰλικρινοῦς συνεργασίας μας. Τώρα μάλιστα, ὅπου εἶναι πλέον βέβαιον ὅτι ἡ Ἀγγλία ἀπώλεσε τὸν πόλεμον, τὸ στάδιον πρὸς τοῦτο εἶναι εὐρύ.

Εἶπον ὅτι δὲν ἔχω ἀντίρρῃσιν νὰ μεταδῶσθι τὰς ἀπορίας μου εἰς τὸν κ. Ὑπουργόν. Ἀλλωστε, προσέθηκα, ὁ κ. Ὑπουργός γνωρίζει ἤδη τὰς πλείστας τῶν ἀνωτέρω σκέψεών μου διότι ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ τὰς ἐκθέσω ὁ ἴδιος. Πρὸ παντὸς ὁ κ. Ὑπουργός γνωρίζει ὅτι πρωτίστη μέριμνα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ διαφυλάξῃ τὴν χώραν ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, ἐφόσον τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ διὰ τῆς αὐστηρᾶς προσηλωσεως εἰς τὴν οὐδετερότητα. Δὲν εἶναι συνεπῶς λογικὸν νὰ ἐρωτοτροπῶμεν πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς, ἀντιπολιτευόμενοι οὕτω τὴν ἰδίαν μας ἐπιθυμίαν. Ἡ πολιτεία μας εἶναι σαφὴς καὶ εὐθεῖα καὶ ἔχομεν τὴν συνείδησιν ἀπολύτως καθάραν. Θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν μέχρι τέλους ὅτι θὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι πρὸ τῆς συνενιεύξεως ταύτης ὁ κ. Μπενίνι εἶχε κληθῇ

μετά τοῦ κόμητος Τσάνο εἰς συνεργασίαν μετὰ τοῦ Ντοῦτσε ἐν τῷ Παλάτσο Βενέτσια καὶ ὅτι ἡ ὅλη κατεύθυνσις ἦν ἔδωκεν εἰς τὴν συνομιλίαν ἥτο προφανῶς ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἄνωθεν καθωρισμένη. Εἶναι δὲ ἐνδιαφέρον ὅτι ὁ κ. Μουσσολίνι διὰ δύο ὁδῶν διωχέτευσεν εἰς ἡμᾶς τὴν εἰδοποίησιν ὅτι αἱ σχέσεις εἶναι λεπταί. Οὐδεμία μοι ἀπομένει ἀμφιβολία ὅτι ὅλαι αἱ ὑπὸ ποικίλα προσχήματα ἐπιθέσεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ αἱ πλάγιοι ἀνησυχητικαὶ εἰδοποιήσεις κατατείνουσιν εἰς τὴν ψυχικὴν ἡμῶν προπαρασκευὴν πρὸς συζήτησιν νέου τινὸς τύπου συνεργασίας περιλαμβάνοντος τὴν ἀποκήρυξιν τῆς ἀγγλικῆς ἐγγυήσεως καὶ τίς οἶδε τίνας ἄλλας παρὰχωρήσεις. Ἡ μέθοδος εἶναι βεβαίως κακὴ καὶ ἀψυχολόγητος, ἀλλ' ἀπολύτως φασιστικὴ.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 110

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

9 Αὐγούστου 1940

Ὁ ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ὑποθέσεων Ἰταλὸς Ὑφυπουργὸς πρὸ τῆς μετ' ἐμοῦ συνομιλίας εἶχεν ἴδῃ τὸν κ. Μουσσολίνι καὶ τὸν κόμητα Τσάνο καὶ προφανῶς κατ' ἐντολὴν μοι εἶπε τὴν ἰδίαν φράσιν τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ κ. Μουσσολίνι εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας, ὅτι δηλαδὴ αἱ μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεις ἔχουν φθάσῃ εἰς λεπτόν σημεῖον.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν συνομιλίαν περὶ τοῦ ἡμετέρου ἐν Τεργέστη Προξένου ὁ κ. Τσάνο οὐδὲν μοι εἶπε περὶ «λεπτῶν σχέσεων» ἀλλ' ἀντιθέτως ἐχώρισε ρητῶς τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων ἀπὸ τὸ ἐπεισῶδιον. Ὅθεν τίθεται τὸ ἐρώτημα, διὰ ποῖον λόγον ἠθέλησαν ὁ κ. Μουσσολίνι καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ περιέλθῃ ἡμῖν πλagicώς τί σκέπτονται οἱ ἴδιοι διὰ τὰς σχέσεις μετὰ τὴν Ἑλλάδα ὥς καὶ τὸ ἐρώτημα τί σημαίνει ἡ ἐναλλαγὴ ἀπειλῶν μετὰ ὠρισμέναις ἐνδείξεσις δηθεν φιλικῶν διαθέσεων. Τὸ ὅτι αἱ αἰτιάσεις τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου εἶναι ἀσταθεῖς ἀντιλαμβάνονται ἀσφαλῶς καὶ οἱ ἴδιοι. Νομίζω ὅτι τὴν πέτραν σκανδάλου ἀποτελεῖ ἡ προσήλωσις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν οὐδετερότητα καὶ ὅτι ἡ ἐναλλαγὴ ἐκφοβισμῶν καὶ θωπειῶν ἀποτελεῖ προοίμιον εἰσηγήσεων περὶ συμμορφώσεως.

Ι. Πολίτης

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄

(11 Αυγούστου - 28 Οκτωβρίου 1940)

[Έγγραφα υπ' αριθ. 111 - 177]

Άριθ. 111

Ανακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Στέφανι.

11 Αυγούστου 1940

Ὁ ἀλβανικὸς πληθυσμὸς ὁ ὑποτεταγμένος εἰς τὴν Ἑλλάδα εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν τρομεροῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος διαπραχθέντος εἰς τὴν ἑλληνοαλβανικὴν μεθόριον. Ὁ μέγας Ἀλβανὸς πατριώτης Νταούτ Χότζα, γεννηθεὶς εἰς τὴν ἀλύτρωτον περιοχὴν τῆς Τσαμουριᾶς, ἐδολοφονήθη ἀγρίως ἐπὶ ἀλβανικοῦ ἐδάφους πλησίον τῶν συνόρων. Τὸ σῶμα του εὐρέθη ἀκέφαλον. Ἐγνώσθη ἀργότερον ὅτι οἱ δολοφόνοι ἦσαν Ἕλληνες πράκτορες οἱ ὅποιοι παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος τὴν ἀποκοπεῖσαν κεφαλὴν καὶ τὴν παρέδωκαν εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἀρχάς, αἵτινες ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχον ἐπικηρύξει τὸν Ἀλβανὸν αὐτὸν πατριώτην. Ἐγνώσθη ἐπίσης ὅτι ἡ κεφαλὴ του μετεφέρθη ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον κατὰ διαταγὴν τῶν τοπικῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν καὶ ἐξετέθη εἰς κοινὴν θέαν πρὸς τρομοκράτησιν τῶν ἀλυτρώτων Ἀλβανῶν ἀδελφῶν τῆς ὡς ἄνω περιφέρειας. Ὁ Νταούτ Χότζα ἠναγκάσθη πρό τινος νὰ φύγῃ κρυφίως ἐκ Τσαμουριᾶς ἵνα σωθῇ ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν τοῦ συνεχώρουν τὴν ἀκαταπόνητον προπαγάνδαν του μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του διὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Τσαμουριᾶς εἰς τὴν μητέρα πατρίδα. Κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὅπου ἐλάμβανε συχνὰ μηνύματα διὰ τῶν ὁποίων ἠπειλεῖτο μὲ θάνατον. Ἡ δολοφονία αὕτη, ἥτις συγκινεῖ βαθέως τοὺς Ἀλβανοὺς τῆς Τσαμουριᾶς, δὲν εἶναι τὸ μόνον πρόσφατον ἐπεισόδιον τῆς καταπιεστικῆς ἐλληνικῆς πολιτικῆς. Πρό τινων μηνῶν εὐρέθη εἰς τὸ σῶμα ἐνὸς Ἀλβανοῦ φονευθέντος εἰς τὴν Τσαμουριὰν μικρὸν φύλλον χάρτου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνεγράφετο ὅτι ἡ ἰδία τύχη ἀνέμενεν ὅλους τοὺς Ἀλβανοὺς τοὺς ἐλπίζοντας νὰ ἐλευθερώσουν τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν κυριαρχίαν. Ἡ ἀρχαία αὕτη ἀλβανικὴ γῆ περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν σημερινῶν ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων καὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Ἰονίου μέχρι τῶν περιχώρων τῆς Πρεβέζης καὶ τῆς ἐπαρχίας τῶν Ἰωαννίνων. Κατοικεῖται ἀπὸ πεντήκοντα χιλιάδας περίπου αὐθεντικῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες

ἀποτελοῦν τὴν μεγίστην πλειονοψηφίαν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἦσαν ὅμως πρὸ μερικῶν ἀκόμη ἐτῶν πολὺ περισσότεροι. Πράγματι, κατὰ τὸ 1913, ὅποτε ἡ Τσαμουριά προσ-
ηρτήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἀλβανικὸς τοῦ πληθυσμοῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 80.000 περί-
που κατοίκους ἔναντι ὀλίγων περισσοτέρων τῶν 10 000 Ἑλλήνων. Εἰς διάστημα
ὀλίγων ἐτῶν ἡ ἐλληνικὴ πολιτικὴ τῆς ἀπεθνικοποιήσεως, ἡ ἀποβλέπουσα εἰς τὸ νὰ
ἐμφανίσῃ τεχνητὰ ἐλληνικὰ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τούτου, ἀπεδεκάτισε τοὺς
τοπικοὺς πληθυσμοὺς δι' ἀπογυμνώσεων, σφαγῶν καὶ ἐκτοπισμῶν. Παρὰ ταῦτα οἱ
Ἀλβανοὶ τῆς Τσαμουριᾶς παρέμειναν ἐθνικῶς συμπαγεῖς, διετήρησαν τὰ ἔθιμά
των καὶ τὴν γλῶσσαν των καὶ ἀντέταξαν εἰς τοὺς σφετεριστὰς λίαν ὑπερήφανον
ἀντίστασιν, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποτελοῦν ἀκόμη καὶ σήμερον κυριαρχοῦν στοιχεῖον
ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ. Ἐπιβλητικὸν παράδειγμα τῆς προσκολλήσεώς των εἰς τὴν
γενέθλιον χώραν ἐδόθη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν τῆς Τσαμουριᾶς κατὰ τὸ 1924 ὅποτε,
βασιζομένη εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης διὰ τῆς ὁποίας ἀπεφασίσθη ἡ ἀνταλ-
λαγὴ τῶν ἐλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἤξιον ὅπως ὅλοι
οἱ Μουσουλμᾶνοι τῆς Τσαμουριᾶς, δηλαδὴ τὸ σύνολον τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ,
καταστοῦν ἀντικείμενον ἀνταλλαγῆς μετ' Ἑλλήνας ἐγκατεστημένους ἐπὶ τουρκικοῦ
ἐδάφους. Ἡ ἀντίστασις τῶν κατοίκων τῆς Τσαμουριᾶς, σταθερῶς ὑποστηριζομένων
ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἀδελφῶν των, ὑπῆρξε τόσο ἰσχυρὰ ὥστε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρ-
νησις ἐδέησε νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἀθεμίτου σχεδίου της καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀλβα-
νικὴν των προέλευσιν. Σήμερον ὁ τυφλὸς δεσποτισμὸς ἐπιπίπτει περισσότερον ἀπὸ
κάθε ἄλλην φορὰν κατὰ τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε πλεῖστοι κάτοι-
κοι τῆς Τσαμουριᾶς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ καταφεύγουν εἰς τὴν Ἀλβανίαν διὰ
ν' ἀποφύγουν τοὺς ἀνηκούστους διωγμοὺς. Ὅπως προκύπτει ἀπὸ πολλὰς ἐγκύρους
μαρτυρίας, αἱ ἐλληνικαὶ ἀρχαὶ ἔφθασαν μέχρι τοῦ νὰ βεβαιώσουν ὅτι οἱ Ἴταλοι θὰ
ἐκδιωχθοῦν συντόμως ἐξ Ἀλβανίας. Ὁ πληθυσμὸς ὅμως τῆς Τσαμουριᾶς εἶναι σή-
μερον ὀλιγώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν διατεθειμένος νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς ἐλλη-
νικὰς πιέσεις. Ἄν ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλβανικὴν πατρίδα ἤρκεσε νὰ τροφοδοτήσῃ τὴν
πίστιν τῆς Τσαμουριᾶς εἰς ἐποχὰς αἱ ὁποῖαι ἦσαν τόσο σκοτειναὶ διὰ τὴν τύχην τῆς
Ἀλβανίας, σήμερον οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Τσαμουριᾶς θὰ εὔρουν εἰς τὰ ἀνανεωθέντα
πεπρωμένα τῆς μητρὸς πατρίδος των ἀκόμη ἰσχυρότερον λόγον διὰ νὰ ἐλπίζουν.

Ἀριθ. 112

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

12 Αὐγούστου 1940

Εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι αἱ πληροφορίες αἱ μεταδοθεῖσαι ἐκ Τιρά-
νων ὑπὸ τοῦ Πρακτορείου Στέφανι περὶ δῆθεν φόνου Ἀλβανοῦ πατριώτου ὑπὸ

Ἑλλήνων πρακτόρων εἶναι ἀπολύτως ἀβάσιμοι. Πρὸ δύο μηνῶν περίπου δύο Ἀλβανοί, οἵτινες κατῴρθωσαν νὰ εἰσδύσουν εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος, συνελήφθησαν καὶ ἀνακριθέντες ὡμολόγησαν ὅτι ἐφόνευσαν κατόπιν ρήξεως τὸν ὀνομαζόμενον Νταούτ Χότζα, ὅστις ἦτο γνωστότατος ληστής ἐπικηρυχθεὶς πρὸ εἰκοσαετίας ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως λόγῳ φόνων καὶ ἄλλων ἐγκλημάτων κοινοῦ δικαίου ἐκτελεσθέντων ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐδάφους. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔθεσεν ὑπὸ κράτησιν τοὺς φονεῖς καὶ διέταξε τὴν διεξαγωγὴν τῆς συνήθους ἐν προκειμένῳ διαδικασίας. Τὴν 25 Ἰουλίου ἡ ἐν Ἀθήναις Ἱταλικὴ Πρεσβεία ἀνήγγειλεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι κανονικὴ αἴτησις ἐκδόσεως θὰ ὑπεβάλλετο ἐντὸς ὀλίγου ὑπὸ τοῦ Ἀλβανικοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης (*). Αἱ ἐλληνικαὶ ἀρχαί, αἵτινες ἐξακολουθοῦν νὰ κρατοῦν τοὺς ἐν λόγῳ Ἀλβανούς, εὐρίσκονται πάντοτε ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀνωτέρω αἰτήσεως. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἱταλικὴ διακοινώσις ἥτις ἦτο συντεταγμένη ὑπὸ συνήθη τύπον, τὸν ἀφορῶντα τρέχοντα διοικητικὰ ζητήματα,

(*) Παρατίθεται τὸ κείμενον τῆς ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1940 διακοινώσεως τῆς Ἱταλικῆς Πρεσβείας πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν:

Ἡ Β. Ἱταλικὴ Πρεσβεία ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τοῦ Β. Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τὰ ἀκόλουθα:

Τὴν 17 παρελθόντος Ἰουνίου εὐρέθη μεταξὺ Πόρτο Ἐντα καὶ Κονισπόλεως πλησίον τῶν ἐλληνοαλβανικῶν συνόρων ἀκέφαλον πτώμα. Αἱ ἔρευναι τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς ἐπέτρεψαν νὰ ἐξακριβωθῇ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἑνὸς ὀνόματι Νταούτ Χότζα, ἡλικίας 50 ἐτῶν, δασοφύλακος, Ἀλβανοῦ καταγομένου ἐκ Τσαμουριάς, πρόσφυγος ἐν Ἀλβανίᾳ ἀπὸ 20 ἐτῶν. Αἱ ἀνακρίσεις διεπίστωσαν ταυτοχρόνως ὅτι τὴν 14 Ἰουνίου ὁ Νταούτ Χότζα εἶχε μεταβῇ εἰς τοὺς βοσκοτόπους τῶν ὁποίων εἶχε τὴν φύλαξιν, κειμένους εἰς τὴν περιοχὴν Σεσίν. Ἐκεῖ συνηντήθη μετὰ τῶν Πίλο Κότσο, υἱοῦ τοῦ Ντίρνος, γεννηθέντος ἐν Μούρσι, ἡλικίας 17 ἐτῶν, καὶ Ἡλία Φότο, υἱοῦ τοῦ Σοτίρ, γεννηθέντος ἐν Μούρσι, ἡλικίας 24 ἐτῶν. Μετὰ σύντομον μετ' αὐτῶν συνομιλίαν ὁ Χότζα ἀπεκοιμήθη ὑπὸ τὴν σκιὰν ἑνὸς δένδρου. Καὶ ἐνῶ ἐκοιμᾶτο ἐδολοφονήθη ἀνάνδρως ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ ἀτόμων, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἀπεκεφάλισαν τὸ πτώμα κατέφυγον, συναποκομίζοντα τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος, πέραν τῆς ἐλληνικῆς μεθορίου, εἰς ἀπόστασιν 30 περίπου λεπτῶν πορείας.

Αἱ ἱταλικαὶ ἀρχαί προέβησαν εἰς τὴν σύλληψιν ἑνὸς ὀνόματι Κότσο Σουλλιόττι, ἰδιοκτῆτου μύλου κειμένου πλησίον τοῦ τόπου ὅπου διεπράχθη τὸ ἔγκλημα, καὶ ὁ ὁποῖος λίαν πιθανῶς εἶχε γνῶσιν τούτου, ὥς καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Πίλο Κότσο. Ἡ Β. Πρεσβεία κατόπιν ὁδηγίων τῆς Κυβερνήσεώς της ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ζητήσῃ ὅπως διαταχθῇ ἡ προσωρινὴ σύλληψις τῶν Πίλο Κότσο καὶ Ἡλία Φότο, εὐρισκομένων ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, λίαν πιθανῶς εἰς Φιλιάτες ἢ εἰς τὰ περίχωρα, ἐν ἀναμονῇ τακτικῆς αἰτήσεως ἐκδόσεως ἢ ὁποῖα θὰ ὑποβληθῇ ὁσονοῦπῳ ὑπὸ τοῦ Ἀλβανικοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης.

Ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀπαντήσεως τὴν ὁποίαν τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν θέλει εὐαρεστηθῇ νὰ διαβιβάσῃ αὐτῇ ἐπὶ τοῦ θέματος, ἡ Ἱταλικὴ Πρεσβεία δράττεται τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἐπαναλάβῃ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξόχου ὑπολήψεώς της.

ἀναφέρει ὅτι ὁ Νταούτ Χότζα ἦτο ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐγκατεστημένος ἐν Ἀλβανίᾳ.

Ἐν περιλήψει: 1ον Δὲν πρόκειται περὶ Ἀλβανοῦ πατριώτου, ἀλλὰ περὶ ἐγκληματίου κοινοῦ δικαίου. 2ον Οἱ φονεῖς δὲν εἶναι Ἕλληνες, ἀλλὰ Ἀλβανοί. 3ον Ὁ Νταούτ Χότζα ἐξετέλεσε τὰ ἐγκλήματα τοῦ καὶ ἐπεκηρύχθη πρὸ εἰκοσαετίας. 4ον Αἱ ἰταλικάι ἀρχαὶ εἶναι ἐν γνώσει τῶν γεγονότων ἀπὸ τοῦλάχιστον εἰκοσαημέρου.

Δέον νὰ προσθέσωμεν ὅτι: 1ον Ἡ δῆθεν περιφορὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ληστοῦ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ἀποτελεῖ καθαρὸν μύθευμα. 2ον Εἶναι καθαρὸν μύθευμα ἐπίσης ἡ δῆθεν δολοφονία Ἀλβανοῦ τινος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρέθη φύλλον περιέχον ἀπειλὰς παρομοίων φόνων. Εἴμεθα ἀφ' ἑτέρου ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπογραμμίσωμεν κατὰ τὸν πλέον κατηγορηματικὸν τρόπον ὅτι αἱ γενικωτέρας φύσεως διαβεβαιώσεις αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰς πληροφορίας τοῦ ἀνωτέρω πρακτορείου δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς πραγματικότητος τῶν γεγονότων. Εἶναι παγκοίνως γνωστὸν ὅτι παρὰ τὰς νίκας τοῦ 1912, αἵτινες ἔφεραν τὴν ἐλληνικὴν κατοχὴν πέραν τῶν σημερινῶν ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων, ἡ Ἑλλὰς ἀνεγνώρισε τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀπόφασιν, τὴν καθορίζουσαν τὴν σημερινὴν ἑλληνοαλβανικὴν μεθόριον, ὡς ὀριστικὴν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δῆθεν ζήτημα τῆς Τσαμουριάς, δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν οἱ Μουσουλμᾶνοι τῆς περιφερείας ταύτης ἐξέφρασαν ἐπανειλημμένως τὴν θέλησιν τῶν νὰ μεταναστεύσουν εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε προβληθῇ ἐξ ἄλλου ἡ ἀλβανικὴ καταγωγὴ τῶν Μουσουλμάνων τούτων, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διαπνεομένη ἐκ πνεύματος εὐρυτάτης συνδιαλλαγῆς καὶ ὄχι μόνον παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐνδιαφερομένων, ἀλλὰ καὶ παρὰ μίαν σωφρονεστάτην γνωμάτευσιν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τείνουσαν νὰ ἐξετάσῃ ἐν πλήρει ἀμεροληψίᾳ πᾶσαν ἀτομικὴν περίπτωσιν, ἀπέστη συνολικῶς τῆς ἀνταλλαγῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ τῆς Ἡπείρου (νομὸς Θεσπρωτίας).

Ὅθεν, λόγῳ τῶν γεγονότων τούτων, ὑπάρχουν σήμερον ἐπὶ συνολικοῦ πληθυσμοῦ 65.074 κατοίκων τῆς νομαρχίας ταύτης, 18.109 ἀνήκοντες εἰς τὴν ὡς ἄνω κατηγορίαν. Ὁ πληθυσμὸς οὗτος, ἀπολαμβάνων τῶν εὐεργετημάτων μιᾶς πατρικῆς διοικήσεως, διαβιοῖ ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν συμπολιτῶν του.

Ἐπιμένομεν ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τῶν 18.000 ὅστις οὐδέποτε ὑπῆρξε μεγαλύτερος. Δέον ἐν τέλει νὰ προσθέσωμεν ὅτι δὲν εἶναι κἄν ἀναγκαῖον νὰ σημειώσῃ τις τὸ ἀστήρικτον τῆς βεβαιώσεως καθ' ἣν ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ εἶπον δῆθεν ὅτι οἱ Ἴταλοι θὰ ἐκδιωχθοῦν ὁσονούπω ἐξ Ἀλβανίας.

Σημείωσις.—Τόσον ἡ ἀνωτέρω ὅσον καὶ ἅπασαι αἱ μετέπειτα ἀνακοινώσεις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν δὲν ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν ἰταλικὸν τύπον, ἀντιθέτως πρὸς τὰ κρατοῦντα.

Ἄριθ. 113

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

12 Αὐγούστου 1940

Ἡ δημοσίευσίς τοῦ γνωστοῦ ἀνακοινωθέντος τοῦ Πρακτορείου Στέφανι εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας μὲ ἐντυπωτικούς τίτλους καὶ εἰς περίοπτον θέσιν ὀφείλεται εἰς ρητὰς ὁδηγίας τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου. Κατὰ τὴν μεσημβρινὴν συγκέντρωσιν τῶν ξένων ἀνταποκριτῶν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου εἶπεν ὅτι ὁ φόνος τοῦ Ἀλβανοῦ προεκάλεσε μεγίστην αἴσθησιν παρὰ τῇ ἰταλικῇ κοινῇ γνώμῃ, ὅτι ὁ θίγων τὴν Ἀλβανίαν θίγει τὴν Ἰταλίαν καὶ ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις θὰ προβῇ εἰς ἐντόνους παραστάσεις ἐν Ἀθήναις. Ἐρωτηθεὶς παρὰ τινος ἀνταποκρικοῦ πότε ἐγένετο ὁ φόνος, ἀπήντησε ξηρῶς ὅτι δὲν τὸ γνωρίζει.

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 114

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς ἀπάσας τὰς Β. Πρεσβεΐας.

13 Αὐγούστου 1940

Διὰ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου διεβιβάσθη χθὲς ἀπάντησις εἰς τὸ ἀνακοινωθέν τοῦ Πρακτορείου Στέφανι ἐν σχέσει πρὸς τὸν πρὸ διμήνου ἐπισυμβάντα ἐν Ἀλβανίᾳ φόνον τοῦ Ἀλβανοῦ ἐπικεκηρυγμένου ληστοῦ Νταοῦτ Χότζα καὶ θεωροῦμεν περιττὸν νὰ σᾶς τόνίσωμεν ὅτι τὰ ἐν τῇ ἀπαντήσῃ ταύτῃ ἐκτιθέμενα ἀνταποκρίνονται ἀπολύτως πρὸς τὰ πραγματικὰ γεγονότα. Δὲν εἶναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι αἱ ἐλληνικαὶ ἀρχαὶ οὐδεμίαν ἔχουν ἀνάμixin εἰς τὸν φόνον τοῦ Ἀλβανοῦ τούτου, ὅπως τελείως ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς τυγχάνουν οἱ φονεῖς του. Ὁ φονευθεὶς, τὸν ὁποῖον τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι παρουσιάζει ὡς Ἀλβανὸν πατριώτην, ἦτο ἐγκληματίας κοινοῦ δικαίου διαφυγὼν εἰς Ἀλβανίαν ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ ὑπῆρχον ἐναντίον του καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν Κακουργιοδικείων Ἰωαννίνων καὶ Πρεβέζης ἐπὶ φόνῳ, ληστείᾳ, ἀποπειρᾷ ἀναιρέσεως, ἀρπαγῇ κ.τ.λ. Οὔτε εἶναι βεβαίως ἀνάγκη νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ Κυβέρνησις οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ νὰ ἐγκρίνῃ οἰανδήποτε ἐνέργειαν ἀντιτιθεμένην πρὸς τὸ σημερινὸν ἐν Ἀλβανίᾳ καθεστῶς ὅταν πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν ὅχι μόνον ὅπως ἀποφύγῃ οἰανδήποτε προστριβὴν μετὰ τῆς Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ ὅπως βελτιώσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὰς μετ' αὐτῆς σχέσεις, ἀκολουθήσασα ἄλλωστε καὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου πολιτικὴν αὐστηρὰς οὐδετερότητος. Ἀκόμη τὴν 7 τρέχοντος ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας μᾶς ἐδήλου κατηγορηματικῶς, τονίζων ὅτι δὲν ἐξέφερε προσωπικὴν γνώμην ἀλλ' ὅτι ὠμίλει τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κράτους του, ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχε παρὰ τῇ

Ἰταλία δυσπιστία ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος γενικώτερον καὶ τῆς Κυβερνήσεώς της εἰδικώτερον καὶ ὅτι αἱ διαθέσεις τόσον τοῦ κ. Μουσσολίνι ὅσον καὶ τοῦ κ. Τσάνο ἦσαν ἀπολύτως φιλικαί.

Διερωτώμεθα ὥς ἐκ τούτου ἐὰν ἡ ἀπότομος τοιαύτη μεταστροφή τῆς Ἰταλίας δεικνύη πρόθεσιν ἀμέσου ἐνεργείας ἐναντίον ἡμῶν ἢ ἐὰν ἀποβλέπη εἰς τὸ νὰ θέσῃ ἡ Ἰταλία ἀπὸ τοῦδε ζήτημα διὰ τὴν Τσαμουριάν, ἐπιφυλασσομένη νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν διακανονισμόν του κατὰ τὴν στιγμήν τῆς εἰρήνης. Ἡ στάσις της, ἐν πάσῃ περιπτώσει, μᾶς καταπλήσσει καὶ προκαλεῖ τὴν εὐλογον δυσπιστίαν μας, δὲν συντελεῖ δὲ βεβαίως εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν μετ' αὐτῆς σχέσεων τὴν ὁποίαν ἐπεδιώξαμεν πάντοτε εἰλικρινῶς.

Ὁ Ὑφυπουργὸς κ. Μαυρουδῆς ἐκάλεσε σήμερον τὸν Ἰταλὸν Πρεσβευτὴν καὶ ἐξέφρασεν εἰς αὐτὸν τὴν κατάπληξιν τῆς Β. Κυβερνήσεως διὰ τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Πρακτορείου Στέφανι καὶ διὰ τὴν στάσιν τοῦ Ἰταλικοῦ τύπου, παρατηρήσας ὅτι ἀποτελεῖ αὕτη χαρακτηριστικὴν ἔνδειξιν τῆς ἐναντι τῆς Ἑλλάδος ὑφισταμένης δυσπιστίας, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ἡ Β. Κυβέρνησις νὰ διαλύσῃ ἐφ' ὅσον, παρὰ τὰς ρητὰς διαβεβαιώσεις ἡμῶν, ἡ Ἰταλία θέλει νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν δυσπιστίαν. Ἐτόνισε ταυτοχρόνως ὅτι ἡ τοιαύτη στάσις τῆς Ἰταλίας ἐκινδύνευε νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς ἑλληνοῖταλικὰς σχέσεις τὴν παλαιὰν ἐκείνην ψυχρότητα ἣτις, χάρις εἰς τὸς ἐκατέρωθεν εἰλικρινεῖς προσπάθειας, εἶχεν εὐτυχῶς διαλυθῇ, παρεχομένης οὕτω βασίμου ἐλπίδος περαιτέρω βελτιώσεως τῶν σχέσεων. Ἀφῆκε τέλος ὁ κ. Μαυρουδῆς νὰ ὑπονοηθῇ σαφῶς ὅτι, εἰς περίπτωσιν ἐπιθέσεως τῆς Ἰταλίας, ἡ ἀπόφασις τῆς Β. Κυβερνήσεως ὅπως ἀντισταθῶμεν παραμένει ἀκλόνητος.

Μ ε τ α ξ ᾱ ς

Ἀριθ. 115

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

14 Αὐγούστου 1940

Ἐν σχέσει πρὸς τὸν πρὸ διμήνου ἐπισυμβάντα φόνον τοῦ ὀνομαζομένου Νταούτ Χότζα ὑπὸ δύο Ἀλβανῶν ἐπὶ Ἀλβανικοῦ ἐδάφους τὸ Ποινικὸν Μητρώον τοῦ ἐν λόγῳ Νταούτ Χότζα παρέχει τὰς ἀκολουθούσας πληροφορίες :

1) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 36 καὶ ἀπὸ 9 Ὀκτωβρίου 1919 ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιοδικείου Πρεβέζης ὁ Χότζα, καθὼς καὶ οἱ συνένοχοί του Βασίλειος Γκότζια (Χριστιανός), Μάλλιο Ὁσμάν (Μουσουλμάνος) καὶ Τάκε Νικομάνη (Χριστιανός) κατεδικάσθησαν ἐρήμην εἰς ἰσόβια δεσμὰ διὰ φόνον ἐκ προμελέτης τῶν Βεχίπ Τσίμο (Μουσουλμάνου) καὶ Ζεκίρ Ρεχήπ (Μουσουλμάνου).

2) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 14 καὶ ἀπὸ 14 Νοεμβρίου 1919 ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιοδικείου Ἰωαννίνων ὁ Χότζα κατεδικάσθη ἐρήμην εἰς εἰκοσαετῇ εἰρκτὴν διότι μετὰ

τινος συνενόχου ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε τὸν φόνον τῶν Ζεκὶρ Ζέκο (Μουσουλμάνου) καὶ Ραχίπ Χαμπίμπεη (Μουσουλμάνου).

3) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 30 καὶ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1921 ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιοδικείου Πρεβέζης ὁ Χότζα καὶ οἱ συνένοχοί του Τάκε Νικομάνη (Χριστιανός), Κωνσταντῖνος Σουλιώτης (Χριστιανός) καὶ Μάλλιο Μπούσι (Μουσουλμάνος) κατεδικάσθησαν ἐρήμην εἰς δεκαεπταετὴ εἰρκτὴν διὰ πράξεις ληστρικὰς ἐναντίον τῶν Ἀχμέτ Χασίμ (Μουσουλμάνου), Μπαλοῦκ Μεχμέτ (Μουσουλμάνου) καὶ Ἰσμαήλ Τσόρτσι (Μουσουλμάνου) διὰ ζωοκλοπὴν καὶ ἀπόπειραν φόνου ἐναντίον τοῦ Χουσεῖν Γιακούμπ (Μουσουλμάνου) καὶ Βασιλείου Τσουβάλη (Χριστιανοῦ) καὶ διὰ παράνομον ὄπλοφορίαν.

4) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 14 ἀποφάσεως τοῦ Δεκεμβρίου 1921 τοῦ Κακουργιοδικείου Πρεβέζης ὁ Χότζα κατεδικάσθη ἐρήμην εἰς τετραετὴ φυλάκισιν δι' ἀπόπειραν ἐκβιασμοῦ.

5) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 22 ἀποφάσεως τοῦ 1923 τοῦ Κακουργιοδικείου Ἰωαννίνων ὁ Χότζα καθὼς καὶ οἱ συνένοχοί του Τάκε Πλιάτσικας (Χριστιανός) καὶ Τάκε Ζόγα (Χριστιανός) κατεδικάσθησαν ἐρήμην εἰς δεκαοκταετὴ εἰρκτὴν δι' ἀπόπειραν φόνου. (Ὁ ληστὴς Ζόγα συλληφθεὶς ὀλίγον ἄργότερα ἀπεκεφαλίσθη).

6) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9 καὶ ἀπὸ 6 Μαΐου 1925 ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιοδικείου Ἰωαννίνων ὁ Χότζα καθὼς καὶ οἱ συνένοχοί του Χρῖστος Σούλας (Χριστιανός) καὶ Ἀναστάσιος Γεωργίου (Χριστιανός) κατεδικάσθησαν ἐρήμην εἰς θάνατον δι' ἀπαγωγὴν, ἐκβιασμόν καὶ παράνομον ὄπλοφορίαν.

7) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 23 καὶ ἀπὸ 8 Ὀκτωβρίου 1925 ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιοδικείου Ἰωαννίνων ὁ Χότζα καθὼς καὶ ὁ συνένοχός του Τάκε Νικομάνη (Χριστιανός) κατεδικάσθησαν ἐρήμην εἰς θάνατον διὰ ληστρικὰς πράξεις.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ὁ Χότζα ἐνήργει χωρὶς νὰ κάμῃ διάκρισιν μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων οὔτε ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξῃ τοὺς συνένόχους του οὔτε ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξῃ τὰ θύματά του.

Ἀριθ. 116

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

14 Αὐγούστου 1940

Μὲ ἀπασχολεῖ καὶ ἐμὲ ἐντατικῶς τὸ ἐρώτημα ἐὰν ὑφίσταται πρόθεσις ἀμέσου ἐνεργείας καθ' ἡμῶν ἢ μόνον θέσεως τοῦ ζητήματος τῆς Τσαμουριάς, δὲν ὑπάρχουν δὲ μέχρι τῆς στιγμῆς θετικὰ στοιχεῖα ἐπιτρέποντα νὰ ἀποφανθῇ τις μετὰ πεποιθήσεως.

Εἰς τοὺς διπλωματικοὺς κύκλους λαμβάνεται ὡς δεδομένον ὅτι ἡ Γερμανία δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης εἰς τὴν Βαλκανικὴν καὶ ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ μόνῃ μίαν τοιαύτην πρωτοβουλίαν, συνάγεται δ' ὡς ἐκ τούτου ὅτι πρόκειται μᾶλλον περὶ θέσεως τοῦ ζητήματος καὶ περὶ ἀποπειρας ὅπως διὰ τρομοκρατήσεως ἀχθῶμεν εἰς παραχωρήσεις κατὰ τὸ προηγούμενον τῶν Ρουμάνων.

Θὰ ἀπετέλει οὐχ ἥτιον σφάλμα νὰ ἐπαναπαυθῶμεν ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων αὐτῶν, ὅσον καὶ ἂν ἐμφανίζονται ὡς πιθανώτερα. Ἐκ θετικῶν πληροφοριῶν προκύπτει ὅτι τὸ σχέδιον τῆς ἀποβάσεως εἰς Ἀγγλίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος τεθῆ κατὰ μέρος, δὲν γνωρίζομεν δὲ ποίας τροποποιήσεις ἢ μεταβολὴ αὕτη τοῦ πολεμικοῦ προγράμματος θὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς ἀντιλήψεις καὶ κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς τοῦ Ἄξονος ἐν γένει καὶ ειδικώτερον ὡς πρὸς τὰ Βαλκάνια. Ὑπάρχει ἐπὶ πλέον τὸ δεδομένον τῶν ἰταλικῶν συγκεντρώσεων πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἰταλικῶν ἐν Ἀλβανίᾳ δυνάμεων. Ἡ κατάστασις ἐμφανίζεται τόσο ἀβεβαία καὶ συγκεχυμένη ὥστε πρέπει κάθε ὑπόθεσις νὰ θεωρῆται δυνατή. Ἐνδεικτικὸν ἀλλ' οὐχὶ ἀποδεικτικὸν θὰ ᾔτο τὸ μέτρον τῆς υἱοθετήσεως τῆς ἰταλικῆς νοοτροπίας παρὰ τῆς Γερμανίας. Ἐὰν πάλιν πρόκειται περὶ ἰταλικῆς μόνον πρωτοβουλίας, θὰ ἔπαιζε ρόλον ἡ ἐντύπωσις ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἡμῶν ὅπως ἀντισταθῶμεν, δι' ὃ καὶ ὑπῆρξε προσφυστάτη ἡ δήλωσις ὑμῶν πρὸς τὸν Ἰταλὸν Πρεσβευτὴν.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 117

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

14 Αὐγούστου 1940

Ἀπὸ προχθὲς ἡ Ἰταλία ἀπέβαλε τὸ προσωπεῖον ἔναντι ἡμῶν. Ἐκ τῆς πρωτοφανοῦς διαστrophῆς τῶν πραγματικῶν γεγονότων καὶ τῆς κακοτέχνου συνθέσεως ἐνὸς μωσαϊκοῦ ἀορίστων, ἀνυποστάτων καὶ συκοφαντικῶν αἰτιάσεων ἀποκαλύπτεται ὅτι ἡ Φασιστικὴ Κυβέρνησις εἰς οὐδεμίαν στιγμὴν τῆς προσφάτου ἱστορίας τῶν ἐλληνοἰταλικῶν σχέσεων ὑπῆρξεν εἰλικρινῆς καὶ ὅτι, εἰς μάτην προσπαθήσασα διὰ τῶν προσφάτων διαβημάτων της νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι εὕρισκόμεθα εἰς τὸ ἀντίθετον στρατόπεδον, ἀνεζήτησε πρόσχημα ὅπως ἀναλάβῃ ἡ ἰδία ἐχθρικὴν ἀπέναντι ἡμῶν στάσιν. Αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες προχωροῦν μέχρι τῆς ἀποκαλύψεως τῆς ἀξιώσεως περὶ ἀμέσου ἀποδόσεως ἐδαφικῶν δικαίων εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Οὕτω ἡ Ἰταλία ζητεῖ ἀναφανδὸν τὸν ἀκρωτηριασμόν τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ ἐπείγοντως. Ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἀποτελοῦν προοίμιον τοῦ κεφαλαίου τούτου.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 118

Ὁ ἐν Τιράνοις Γενικὸς Πρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

14 Αὐγούστου 1940

Οἱ Ἀλβανοί, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν τὸ ποιὸν τοῦ Νταούτ Χότζα, παρακολουθοῦν μετὰ χαρακτηριστικῆς ἀπαθείας τὴν διὰ τοῦ τύπου καὶ τοῦ ραδιοφώνου ἰταλικὴν ἀνθελληνικὴν ἐκστρατεῖαν ἔστω καὶ μὲ ἀπολυτρωτικὸν ἀλβανικὸν ἔνδυμα ἐμφανιζομένην. Καὶ τοῦτο διότι ἐχθρεύονται τοὺς Ἰταλοὺς, οἵτινες ἐξ ἴσου δὲν φειδωλεύονται τὰς εἰς βάρος τῶν Ἀλβανῶν λοιδωρίας.

Ἀργυρόπουλος

Ἀριθ. 119

Ὁ ἐν Ἀργυροκάστρῳ Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

16 Αὐγούστου 1940

Ὁ φονευθεὶς ληστής ὑπηρετεῖ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὡς ἰδιωτικὸς ἀγροφύλαξ εἰς κτήματα κείμενα εἰς τὴν θέσιν Σαρῶνια τῆς περιφερείας Βούρκου. Συχνότατα ἐφιλονίκηκε μετὰ τῶν ποιμένων καὶ τῶν κτηνοτρόφων καὶ συχνότατα ἤρχετο μετ' αὐτῶν εἰς ρήξεις καὶ διαπληκτισμούς. Λέγεται ὅτι καὶ ὁ φόνος τοῦ ἐξετελέσθη κατόπιν λογομαχίας μετὰ ποιμένων. Πρὸ ἐτῶν ὁ Νταούτ Χότζα εἶχε φυλακισθῇ διὰ κλοπᾶς.

Νικολαρεῖζης

Ἀριθ. 120

Ἐπίσημον ἀνακοινωθὲν περὶ τοῦ τορπιλλισμοῦ
τοῦ εὐδρόμου «Ἑλλη».

16 Αὐγούστου 1940

Χθὲς πρωΐαν, περὶ ὥραν 8.30, τὸ σκάφος τοῦ ἡμετέρου πολεμικοῦ στόλου «Ἑλλη», ἐνῶ εὕρισκετο ἡγκυροβολημένον ἐν μεγάλῳ σημαιοστολισμῷ καὶ εἰς ἀπόστασιν 800 περίπου μέτρων ἔξωθεν τοῦ λιμενοβραχίονος Τήνου, ὅπου εἶχε μεταβῇ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς ἐορτῆς τῆς Παναγίας, ἐτορπιλλίσθη αἰφνιδίως παρ' ὑποβρυχίου ἀγνώστου ἐθνικότητος εὕρισκομένου ἐν καταδύσει. Τρεῖς τορπίλλαι ἐξεσφενδονίσθησαν κατὰ τῆς «Ἑλλης», ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἔπληξε τὸ πλοῖον εἰς τὸ μέσον, αἱ δὲ δύο ἄλλαι ἠστόχησαν τοῦ σκοποῦ καὶ ἐξερράγησαν ἐπὶ τοῦ λιμενοβραχίονος. Τὸ ὑποβρύχιον παρέμεινεν ἐν καταδύσει καὶ ἐξηφανίσθη. Ἡ

τορπίλλη ή όποία έπληξε την «Έλλην» έξερράγη κάτωθεν άκριβώς τοϋ έν ένεργεία λεβητοστασίου. Έκ τής έκρήξεως ό έν ένεργεία λέβης τοϋ πλοίου έξερράγη. Ώσαύτως ή καύσιμος ύγρ ά ύλη τοϋ πλοίου έξεχύθη και άνεφλέγη. Τούτου άποτέλεσμα ύπήρξεν ότι τό πλοϊόν έστερήθη παντός μέσου προώσεως. Τό πλήρωμά του προσεπάθησε παρ' όλα ταϋτα νά τό ρυμουλκήση είς τά άβαθη μέ την βοήθειαν τών ήγκυροβολημένων είς τόν λιμένα έμπορικών πλοίων. Άτυχώς τά ρυμούλκια έθράύσθησαν και ή πυρκαϊά ή όποία μετεδόθη είς τό έσωτερικόν τοϋ πλοίου έξηνάγκασε τό πλήρωμα νά τό έγκαταλείψη άφοϋ έξήντησε π άν μέσον πρ ός διάσωσίν του. Ό κυβερνήτης και οί άξιωματικοί άφήκαν τελευταίοι τό σκάφος φλεγόμενο, τό όποϊόν και έβυθίσθη την 9.45'. Τά θύματα άνέρχονται είς ένα νεκρόν, τόν κελευστήν μηχανικόν Παπανικολάου, και 29 τραυματίας. Μεταξύ τοϋ άστικού πληθυσμοϋ πού εύρίσκετο επί τής προκυμαίας τινές έμωλώπίσθησαν, μία δέ γυνή άρμενικής καταγωγής άπέθανεν έκ συγκοπής.

Μέχρι τής ώρας ταύτης οϋδέν στοιχείον περί τής έθνικότητος τοϋ έπιτεθέντος ύποβρυχίου κατωρθώθη νά έξακριβωθ ή.

Άριθ. 121

Ό έν Ρώμη Πρεσβευτής πρ ός τό Β. Ύπουργείον
των Έξωτερικών.

16 Αύγούστου 1940

Ένισχύεται ή έντύπωσις ότι ή Ίταλία έπιδιώκει νά άγάγη την Έλλάδα διά τρομοκρατήσεως άπό τοϋδε είς την διαδικασίαν των έδαφικών συζητήσεων και πα-
ραχωρήσεων έν Ήπειρ ω ή νά έπιτύχη ώρισμένα στρατηγικά πλεονεκτήματα έν τω θαλασσίω άγώνι, ή και άμφοτέρα. Παρά τās διαβεβαιώσεις μας περί τής άγνώστου έθνικότητος τοϋ ύποβρυχίου τοϋ τορπιλλίσαντος την «Έλλην», οί διπλωμάται, οί ξένοι δημοσιογράφοι και άκόμη ώρισμένοι Ίταλικοί κύκλοι άποφαίνονται διά βοής ποίοι είναι οί δρᾶσαι. Άναμένεται ότι οί Ίταλοί θά μετέλθουν και ἄλλα τοιαϋτα μέσα μέχρις οϋ καταστώμεν ώριμοι πρ ός συζήτησιν.

Δέν δύναμαι είσέτι, έλλείψει έπαρκών στοιχείων, νά διαγράψω τελείως έκ τοϋ πίνακος τών πιθανοτήτων τό ένδεχόμενο έν έπιθέσεως.

Ι. Πολίτης

Άριθ. 122

Ό έν Ρώμη Πρεσβευτής πρ ός τό Β. Ύπουργείον
των Έξωτερικών.

16 Αύγούστου 1940

Κατά την σημερινήν συγκέντρωσιν των ξένων ένταποκριτών ό άρμόδιος διευ-

θουντής εἶπεν ὅτι ἡ βύθις τοῦ εὐδρόμου «Ἑλλη» εἶναι ἀγγλικὸν τέχνασμα ἵνα ἀναστατωθῶσι τὰ Βαλκάνια καὶ ἵνα δηλητηριασθῶσιν ἔτι μᾶλλον αἱ ἐλληνοῖταλικάι σχέσεις. Ἀπόδειξιν τούτου ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἕλληνες, πρὶν ἢ παρέλθῃ ὁ διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν ἀναγκαῖος χρόνος, ἔτρεξαν εἰς τὸν ραδιοφωνικὸν σταθμὸν νὰ ἀναγγείλωσιν ὅτι οὐδὲν ἀγγλικὸν ὑποβρύχιον εὕρισκετο εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην, ἐνῷ ἡ Ἰταλία, πιστὴ εἰς τὰς γνωστὰς ἰταλικὰς παραδόσεις τιμιότητος, ἐχρειάσθη τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ νὰ βεβαιώσῃ σήμερον ὅτι τὸ Ἐπιτελεῖον οὐδεμίαν ἐνέργειαν τορπιλλισμοῦ ἀναφέρει καὶ ὅτι οὐδὲν ἰταλικὸν ὑποβρύχιον εὕρισκετο ἐκεῖ. Ἐρωτηθεὶς ἐὰν γνωρίζῃ πότε ἐγένετο ὁ τορπιλλισμός, ἀπήντησε: προχθὲς ἢ ἀντιπροχθὲς.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 123

Ὁ ἐν Τιράνοις Γενικὸς Πρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

17 Αὐγούστου 1940

Ἐξακολουθεῖ ἡ ὕβριστικὴ ἀρθρογραφία κατὰ τῶν προσώπων τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Ὁ ἀλβανικὸς λαὸς ἀντιμετωπίζει μετ' ἀπολύτου ἀπαθείας τὰς κατακτητικὰς ἐκδηλώσεις τῶν Ἰταλῶν, εἰς πείσμα τῶν κατὰ κόρον ἐπαναλαμβανομένων ἰταλικῶν διαβεβαιώσεων ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν «ὑποδούλων» Ἀλβανῶν.

Ἀργυρόπουλος

Ἀριθ. 124

Κατάθεσις τοῦ πλοιάρχου τοῦ ἀτμοπλοίου «Φρίντων» γενομένη τὴν 17 Αὐγούστου 1940 ἐνώπιον τοῦ Ἀντιπλοιάρχου Σ. Πατσιφᾶ καὶ τοῦ Πλωτάρχου Β. Βασιλάκη τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου Β. Ναυτικοῦ.

Περὶ ὥραν 18.20 τῆς 15 Αὐγούστου 1940 εὕρισκόμεθα εἰς θέσιν Μπάλι Κρήτης 7 μίλ. ἀνατολικῶς τῆς Πανόρμου καὶ εἰς ἀπόστασιν 2 μίλ. ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ὅτε ὑπέστημεν δύο διαδοχικὰς προσβολὰς ἀπὸ δύο ἀεροσκάφη. Ἡ προσπέλασις τῶν ἀεροσκαφῶν ἐγένετο πρὺμνηθεν, δηλ. τῶν ἀεροσκαφῶν ἀκολουθούντων τὴν ἰδίαν μετὰ τὸ πλοῖον πορείαν. Τὸ πλοῖον πρὸς ἀποφυγὴν ἔστρεψε δεξιὰ καθέτως ἐπὶ τὴν ἀρχικὴν πορείαν.

Διὰ τῶν διοφθάλμων διέκρινον εὐκρινῶς ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τῶν ἀεροσκαφῶν τὰ ἰταλικά χαρακτηριστικά.

Άριθ. 125

Ο ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

18 Αὐγούστου 1940

Πληροφοροῦμαι ὅτι ἀπὸ τῆς προχθὲς ἑσπέρας ἐδόθησαν εἰς τὰς ἰταλικὰς ἑφημε-
ρίδας ὁδηγίαι ὅπως ὑποβιβάσουν κλιμακῶδὸν τὸν τόνον τῆς ἐναντίον μας ἐπιθέσεως.

Ι. Πολίτης

Άριθ. 126

Ο ἐν Αὐλῶνι Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

19 Αὐγούστου 1940

Ο Νταούτ Χότζα εἶχε φήμην ζωοκλέπτου καὶ λαθρεμπορίου.

Γεωργιάδης

Άριθ. 127

Ο ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

20 Αὐγούστου 1940

Κατὰ πληροφορίας ἀρίστης πηγῆς, ἡ Γερμανία παρενέβη εἰς Ρώμην δηλώσασα ἀπεριφράστως ὅτι κατ' οὐδένα λόγον θὰ ἐδέχετο τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης ἐν τοῖς Βαλκανίοις. Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας ἡ Γερμανία ἔχει μὲν ἀναγνωρίσῃ τὴν Μεσόγειον ὡς τομέα τῆς ἰταλικῆς δράσεως, τοῦθ' ὅπερ ἐξυπακούει καὶ δικαίωμα πρωτοβουλίας τῆς Ἰταλίας, ἐπειδὴ ὁμως, λόγῳ τῆς πιθανῆς ἀναμιξεως τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Τουρκίας, ἐνδεχομένη ἐλληνοῖταλικὴ ρῆξις θὰ εἶχεν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς γενικωτέρας πολεμικῆς πολιτικῆς τοῦ Ἄξονος, ἡ ὑπόθεσις ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ παύει οὕσα μεσογειακὴ, ἐφ' ᾧ ἡξίωσεν ἡ Γερμανία τὴν ἀποφυγὴν παντὸς ὅ,τι θὰ ἀπετέλει ἔναυσμα εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην. Ἡ τοιαύτη λεπτολόγος διάκρισις ἔχει, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε πηγὴν, τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ γερμανικὴ ἐναντίωσις περιορίζεται εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν ἐνόπλου ἐνεργείας, ἐνῶ παραμένει ἡ ὑποχρέωσις τῆς Γερμανίας νὰ ἀνεχθῇ καὶ ὑποστηρίξῃ πᾶσαν ἰταλικὴν προσπάθειαν ὅπως διὰ τῆς διπλωματικῆς λόγου χάριν ὁδοῦ ἐπιλύσῃ τὰ θεωρούμενα ὑπὸ τῆς Ἰταλίας ὡς ζωτικὰ δι' αὐτὴν ζητήματα. Προστίθεται συναφῶς ὅτι ἡ Ἰταλία προβάλλει εἰς τὴν Γερμανίαν ὡς ζωτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποκτήσεως τῆς Κερκύρας καὶ τῆς ἐναντι ταύτης ἡπειρωτικῆς ἀκτῆς.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 128

Ὁ ἐν Τιράνοις Γενικὸς Πρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

20 Αὐγούστου 1940

Ἐξηκολούθησαν καθ' ὅλην τὴν νύκτα αἱ πρὸς νότον μέσῳ Ἑλβασάν μεταφο-
ραί, ἰδίως πολεμικοῦ ὕλικου. Συνεκλήθη ἡ ἐνταῦθα ἀλβανικὴ πολιτοφυλακὴ πρὸς
τὴν ὁποῖαν ὠμίλησαν οἱ Ἴταλοι εἰπόντες ὅτι, ἐπωφελούμενοι τῶν περιστάσεων, θὰ
τοῖς προσφέρουν τὴν Ἠπειρον καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ προβάλλῃ ἀντίστασιν, δημι-
ουργουμένης καταστάσεως ὁμοίας πρὸς τὴν ἐν Δανίᾳ σημειωθείσαν.

Ἀργυρόπουλος

Ἀριθ. 129

Πρωτόκολλον.

Ἐν Ναυστάθμῳ καὶ ἐπὶ τοῦ θωρηκτοῦ «Ἀβέρωφ» σήμερον, 21 Αὐγούστου 1940, οἱ :

Ὑποναύαρχος Ε. Καββαδίας, Ἀρχηγὸς Στόλου,
Πλοίαρχος Β.Ν. Α. Χατζόπουλος,
Πλωτάρχης Β.Ν. Κ. Δούσης,
Ὑποπλοίαρχος Μηχ. Β.Ν. Α. Στεριόπουλος καὶ
Ἀνθυποπλοίαρχος Β.Ν. Χ. Λεβαντίνος,

ὡς μέλη τῆς δυνάμει 407 ἀπορρήτου διαταγῆς Α. Σ. ἀπὸ 16-8-40 συσταθείσης ἐπι-
τροπῆς, ἐξετάσαντες λεπτομερῶς τὰ παρουσίᾳ τῶν ἀνευρεθέντα τεμάχια τορπιλλῶν
ἐκ τῶν ἐκραγείσων τὴν 15 Αὐγούστου 1940 παρὰ τὸν λιμενοβραχίονα τῆς πόλεως
Τήνου ἀποφαίνονται τὰ ἑξῆς :

1) Τὰ τεμάχια ἀνήκουσι σαφῶς εἰς δύο τορπίλλας, μιᾶς διαμέτρου 45 ἑκατο-
στῶν καὶ ἑτέρας τῶν 53 ἑκατοστῶν.

2) Τὰ τεμάχια τῆς τορπίλλης τῶν 45 ἑκατοστῶν εὐρέθησαν πλησίον τοῦ ρήγμα-
τος τοῦ λιμενοβραχίονος.

3) Τὰ τεμάχια τῆς τορπίλλης τῶν 53 ἑκατοστῶν εὐρέθησαν εἰς μεγαλυτέραν
ἀπόστασιν.

4) Ἡ τορπίλλη τῶν 45 ἑκατοστῶν εἶναι ἡ δευτέρα βληθεῖσα, μετὰ τὴν πρώτην
ἣτις ἔπληξε τὴν «Ἑλλην», καὶ εἶναι αὕτη ἣτις ἐπροκάλεσε τὸ ρήγμα εἰς τὸν λιμενο-
βραχίονα.

5) Ἡ τορπίλλη τῶν 53 ἑκατοστῶν ἐβλήθη τρίτη καὶ ἐξερράγη προσκρούσασα ἐπὶ
ὕφालου πλησίον τοῦ λιμενοβραχίονος.

6) Διὰ τὰ τεμάχια τῆς πληξάσης τὴν «Ἑλλην» πρώτης βληθείσης τορπίλλης δὲν
ἐγένετο ἔρευνα καὶ ἀλιεῖα καθ' ὅτι ταῦτα ἦ θὰ ἦσαν ἐντὸς τοῦ βυθισθέντος σκάφους

ἢ περίξ αὐτοῦ εἰς μέγα βάθος καὶ δὲν ὑπῆρχον οὔτε κατάλληλα μέσα οὔτε χρόνος.

7) ὙΑπαντα τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια ἐφαίνοντο σαφῶς ὅτι προσφάτως εὐρίσκοντο εἰς τὴν θάλασσαν.

8) ὙΗ λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν τεμαχίων ἔχει ὡς ἐξῆς :

(Α) Τορπίλλη τῶν 45 ἐκατοστῶν.

ὙΑνευρεθέντα τεμάχια εἶναι τὰ κάτωθι :

α) Οὐρὰ μετὰ πηδαλίων καὶ πλαισίων πλήρης, μετὰ τοῦ συστήματος ὀδοντωτῶν τροχῶν μεταδόσεως κινήσεως εἰς τοὺς ἄξονας καὶ τῶν δύο ἐλίκων.

ὙἘπ' αὐτῶν ὑπάρχουσιν αἱ κάτωθι ἐπιγραφαί :

ἐπὶ τῶν δύο ἐλίκων $\frac{IT}{109}$ 11529 R. W.

ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς οὐρᾶς καὶ παραπλεύρως ὠρισμένων ὀπῶν φέρει τὰς ἐπιγραφάς :

— UNIONE TIM. ORIZZ.

— { T. O.
— { UNIONE

— OLIO

— OLIO

— UNIONE TIM. VERT.

Πλησίον τῆς ἐνώσεως πρὸς τὸν ὀπίσθιον πλωτήρα φέρει τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά : R W $\frac{IT}{109}$ καὶ 11529

β) Μέγα τεμάχιον ἀεροθαλάμου ἐκτραγέντος κατὰ τὴν γενέτειραν πάχους 9 χιλιοστών.

Εἰς τὸ μέρος τῆς ἐνώσεως τούτου πρὸς τὸ δοχεῖον ὕδατος (τὸ ὁποῖον ἐλλεῖπει) καὶ πλησίον τοῦ T (ταῦ) φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν :

PROVA OLIO 200 KG/GM³

(Β) Τορπίλλη τῶν 53 ἐκατοστῶν.

Τύπου Οὐάϊτχεντ. Μηχανὴ δικύλινδρος παλινδρομικὴ ἐκ τῶν πρώτων κατασκευασθεισῶν τοῦ συστήματος τούτου.

α) Οὐρὰ μετὰ τῶν πηδαλίων καὶ τῶν δύο ἐλίκων ἀποχωρισμένων.

ὙἘπὶ τῆς οὐρᾶς ὑπάρχουσιν αἱ κάτωθι ἐπιγραφαί :

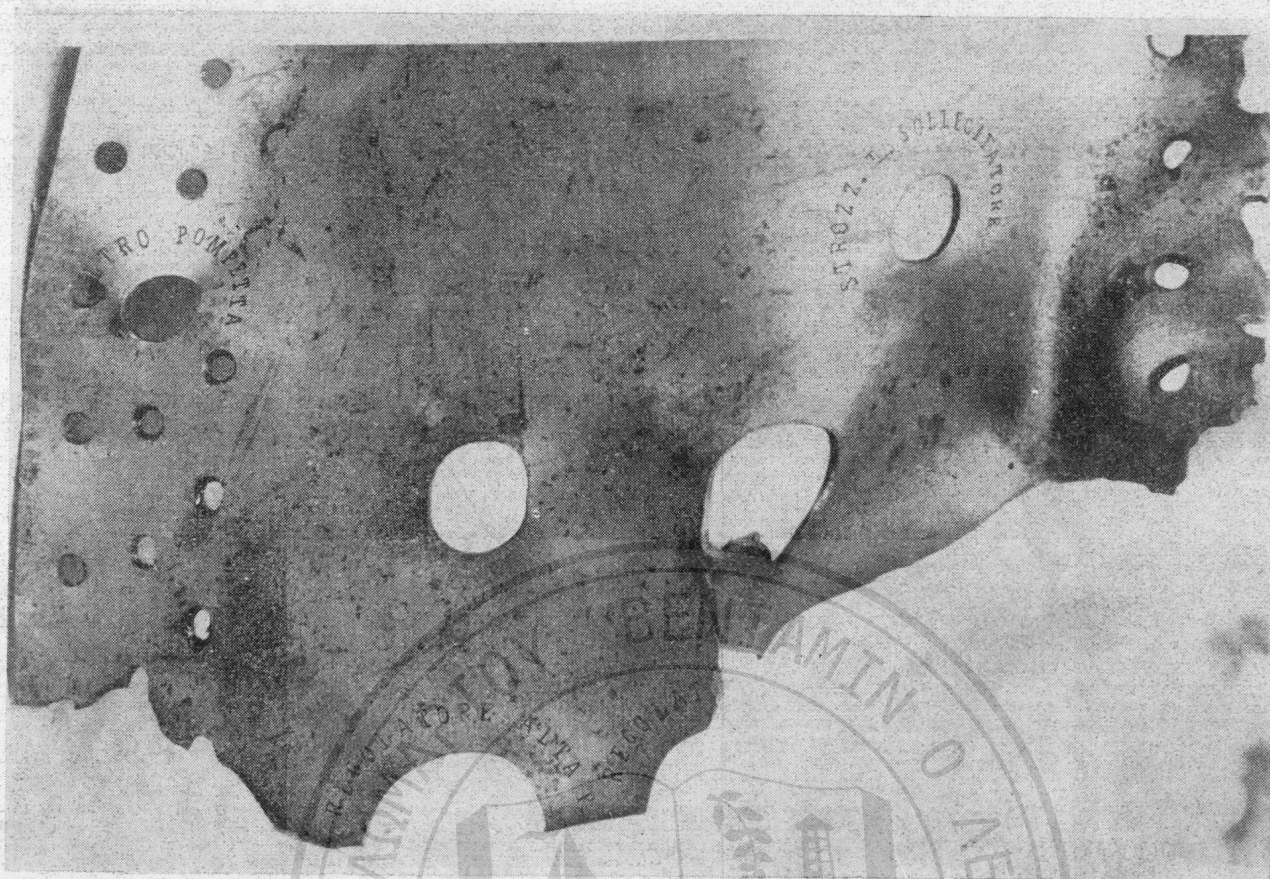
$\frac{IT}{92}$ R. W. 15630

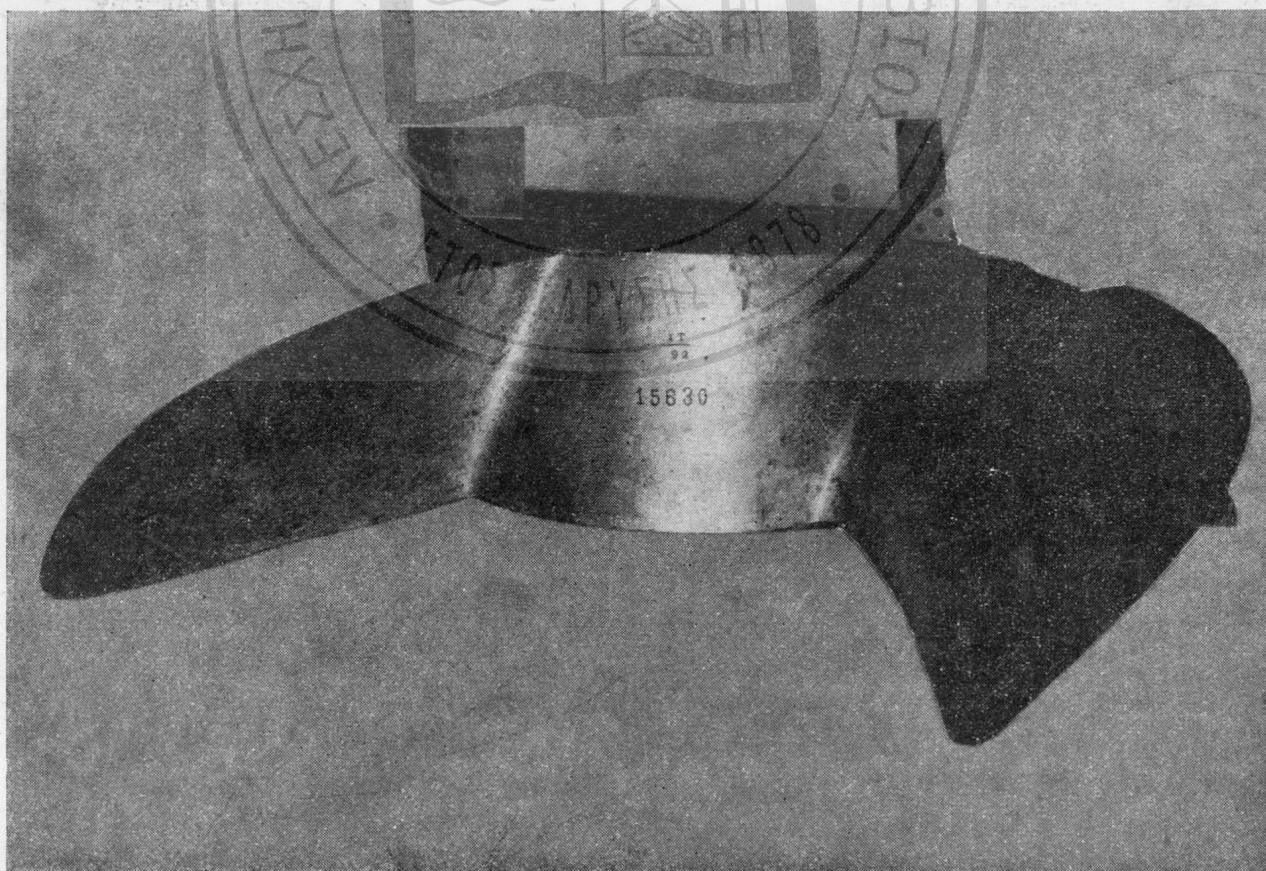
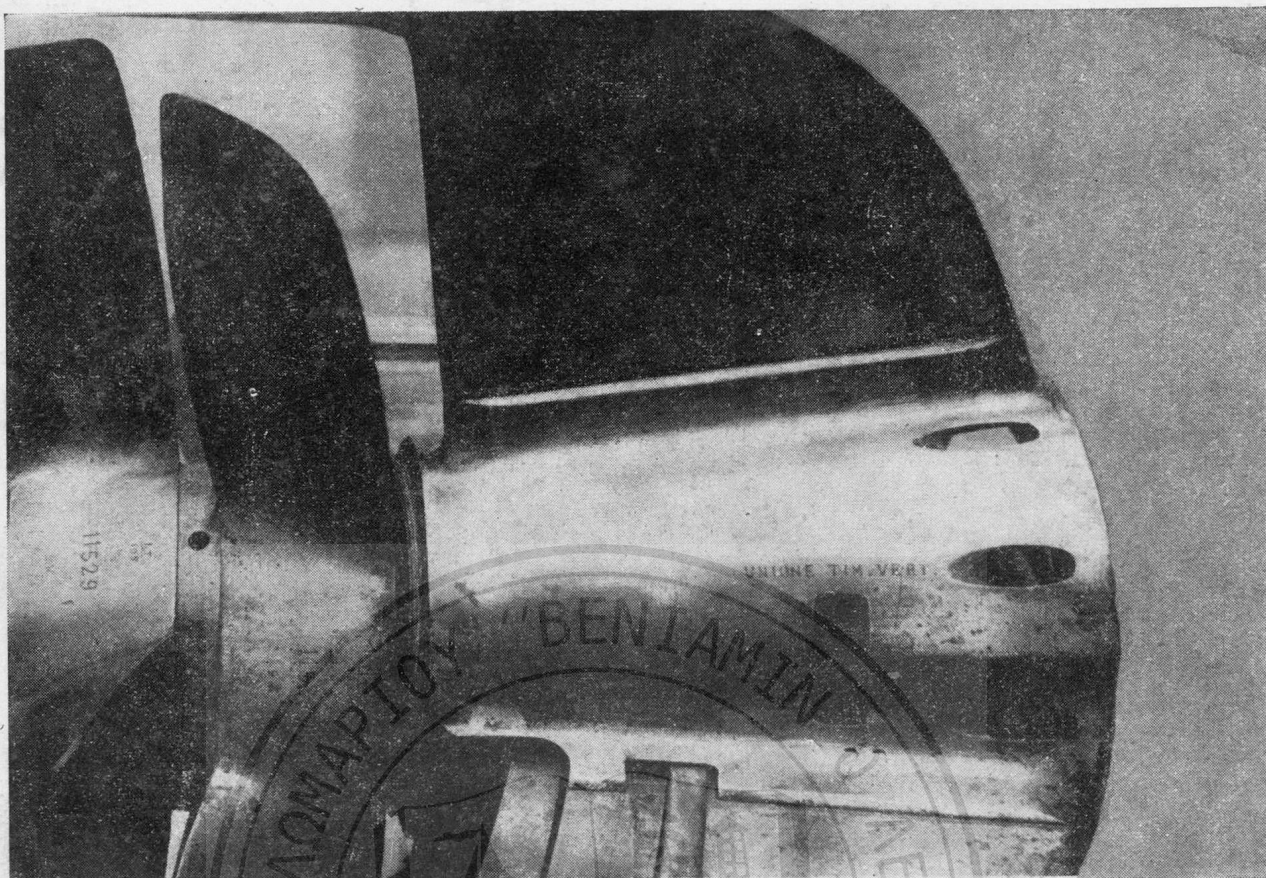
ὙἘπὶ τῆς προσθίας ἑλίκος ὑπάρχουν

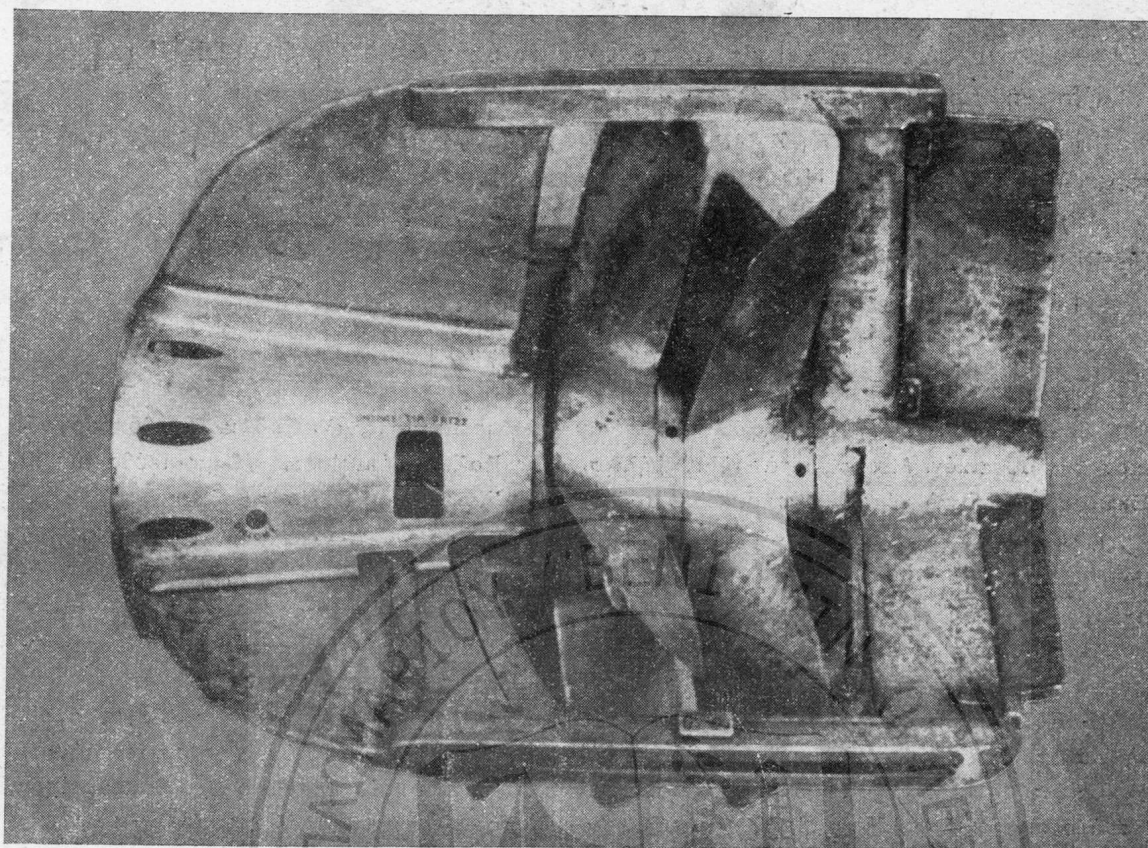
$\frac{IT}{92}$ 15630

ὙἘπὶ τῆς ὀπισθίας ἑλίκος ὑπάρχουν

$\frac{IT}{92}$ 15630

β) Ὁπίσθιον τμήμα ἀξόνων ἐλίκων κατεστραμμένον με τοὺς δύο ὀμφαλοὺς τῶν ἐλίκων οἵτινες ἔχουσιν ἀποχωρισθῇ ἀπ' αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆς θήκης τῶν ἐλίκων ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς 15630.

γ) Στρόφαλος τῆς μηχανῆς μετὰ τῶν ἐδράνων καὶ ἐνὸς τεμαχίου τοῦ διωστήρος.

Ἐπὶ τοῦ διωστήρος ὑπάρχει τὸ σημεῖον $\vdash$ ὁ ἀριθμὸς 15630 καὶ R. M.

Ἐπὶ τοῦ στροφάλου ὁ ἀριθμὸς 15630 καὶ R. M. καὶ ὁ ἀριθμὸς 166 μετὰ τοῦ σημείου $\vdash$

Ἐπὶ τοῦ πώματος τοῦ ἐδράνου ὁ ἀριθμὸς 15630 R. M. καὶ τὸ σημεῖον ∇

δ) Τεμάχιον ὀπισθίου πλωτήρος, τὸ περὶ τὴν οὐρὰν τοῦ γυροσκοπίου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιγραφῆς.

ε) Δύο τεμάχια δοχείου ὕδατος πάχους 5 χιλιοστῶν.

ς) Τεμάχιον μηχανοδόκης μετὰ τῶν ἐξῆς πλησίον ἰσαριθμῶν ὀπῶν :

— (:) LTRO POMPETTA

(Προφανῶς εἰς τὴν πρώτην λέξιν ἐλλεῖπει ἓν γράμμα καὶ ἐθέσαμεν ἐρωτηματικόν).

— REGOLATORE ALTA P.

— REGOLATORE BAS (ἐλλεῖπει τεμάχιον)

— OLIO B. P.

— OLIO A. P.

— MODERATORE καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ὀπὴν (;)ETTO QUADRUPLO
(Ἐκ τῆς πρώτης λέξεως ἑλλείπει γράμμα καὶ ἐτέθη ἐρωτηματικόν).

9) Ἀπαντα τὰ ἀνωτέρω τεμάχια ἐσφραγίσθησαν ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ B.N(B. $\frac{\circ}{\downarrow}$ N) μετὰ τῆς ἡμερομηνίας.

10) Πάντα τὰ τεμάχια ἐτοποθετήθησαν ἐντὸς δύο κιβωτίων ἐκάστης εἰς ἰδιαίτερον καὶ ἐσφραγίσθησαν.

11) Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν καὶ ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί)

Σημ.— Τὸ ἀνωτέρω Πρωτόκολλον, κατόπιν αὐστηρῶν διαταγῶν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἐκρατήθη μυστικόν. Μόνον μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἰταλικῆς ἐπιθέσεως ἐδημοσιεύθη τὴν 30 Ὀκτωβρίου 1940 τὸ κάτωθι ἀνακοινωθὲν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Β. Ναυτικοῦ:

1. Ἀναφορικῶς μὲ τὸν τορπιλλισμόν τοῦ εὐδρόμου μας «Ἑλλη» τὸν λαβόντα χώραν τὴν 08.25 ὥραν τῆς 15 Αὐγούστου 1940 ἔξωθεν τοῦ λιμένος Τήνου, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀνακοινοῖ ὅτι τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐξετέλεσεν ἰταλικὸν ὑποβρύχιον.

2. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ὅλης ἐρεύνης, ἥτις κατέληξεν εἰς τὴν ἀναμφισβήτητον διαπίστωσιν ὅτι τὸ ὑποβρύχιον ἦτο ἰταλικόν, ἔχουσιν ὡς κάτωθι:

3. Εὐθὺς μετὰ τὸν τορπιλλισμόν τῆς «Ἑλλης», τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον τοῦ Β. Ναυτικοῦ, μὴ διαθέτον ἕτερον τεκμήριον ὅπως ἐξακριβώσῃ τὴν ταυτότητα τοῦ ὑποβρυχίου, ἀπεφάσισε νὰ ἀναζητήσῃ τὰ τεμάχια τῶν ἐκραγείσων τορπιλλῶν, τὰ ὅποια ἠλπίζετο ὅτι θὰ παρεῖχον ἱκανὰ στοιχεῖα ὅπως ἐξακριβωθῇ ἡ προέλευσις τῶν τορπιλλῶν.

4. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω συνεκροτήθη ἀμέσως, διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου, ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν Ναυάρχου ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, ἀπάντων εἰδικῶν τορπιλλητῶν καὶ τεχνικῶν ἀξιωματικῶν, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἀναζήτησις τῶν τεμαχίων τῆς ἐκραγείσης τορπίλλης καὶ ἡ σύνταξις πρακτικοῦ πιστοποιοῦντος ἀναμφισβητήτως τὰς ἐνεργείας τῆς ἐπιτροπῆς καὶ περιγράφοντος λεπτομερῶς τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια.

5. Πράγματι ἡ ἀνωτέρω ἐπιτροπὴ προέβη τὴν ἐπομένην εἰς λεπτομερεῖς ἐρεῦνας εἰς τὰς θέσεις ἔνθα ἔλαβον χώραν αἱ ἐκρήξεις τῶν τορπιλλῶν, χρησιμοποιήσασα καὶ δύτας, ἀνέσυρε δὲ πλείστα ὅσα τεμάχια μεγάλα καὶ μικρά τῶν τορπιλλῶν τούτων, ἅτινα καὶ κατέγραψεν.

6. Τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια ἀνήκουν εἰς δύο διαφόρους τορπίλλας, τῆς μιᾶς διαμέτρου 45 ἑκατοστῶν καὶ τῆς ἐτέρας 53 ἑκατοστῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐπὶ τῶν πλείστων τεμαχίων τῶν διαφόρων μερῶν τῶν τορπιλλῶν ἀναγράφονται πάντοτε παρὰ τῶν ἐργοστασίων κατασκευῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ ἀριθμὸς μητρώου τῆς τορπίλλης, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ σύμβολα τῆς προελεύσεώς της.

7. Οὕτω συνήχθη ὅτι ἅπασαι αἱ βληθεῖσαι τορπίλλαι ἦσαν κατασκευῆς ἰταλικῶν ἐργοστασίων καὶ ὅτι ἡ τορπίλλη τῶν 45 ἑκατοστῶν ἦτο τοῦ ἰταλικοῦ τύπου 109 μὲ ἀριθμὸν μητρώου 11529, ἡ δὲ τορπίλλη τῶν 53 ἑκατοστῶν τοῦ τύπου 92 μὲ ἀριθμὸν μητρώου 15630.

8. Ἐπὶ τῶν συναπτομένων φωτογραφιῶν διακρίνονται εἰς τὰ δι' ἐρυθροῦ σταυροῦ σημεῖα ἔναι τῶν ἰταλικῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἀλιευθέντων τεμαχίων ὡς καὶ οἱ ἀνευρεθέντες ἀριθμοὶ μητρώου, ὡς π.χ. UNIONE TIM. VERT. (TIMONI VERTICALI), POMPETTA... $\frac{IT}{109}$ 11529, κλπ.

9. Αἱ ἀνωτέρω τορπίλλαι εἶναι γεγονὸς ὅτι δὲν ἐπωλήθησαν παρὰ τῶν ἰταλικῶν ἐργοστασίων εἰς ξένον κράτος, καθ' ὅσον θὰ ἦτο πολὺ εὐκόλος ἡ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ μητρώου τῶν

τορπιλλῶν ἀνεύρεσις τοῦ κράτους τούτου. Ἄφ' ἑτέρου δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπολύτως βέβαιον ὅτι διὰ τοῦ ἀνωτέρω τύπου τορπιλλῶν εἶχον ἐφοδιασθῇ τὰ ἰταλικά ὑποβρύχια.

10. Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν ἀναμφισβήτητον γεγονός ὅτι τὸ εὐδρομόν μας «Ἑλλη» ἐβυ-
θίσθη παρὰ ἰταλικῶν τορπιλλῶν βληθεῖσῶν ὑπὸ ἰταλικοῦ ὑποβρυχίου.

Τὸ γεγονός τοῦτο δὲν ἀνεκοινώθη μέχρι τοῦδε ἐπισήμως διὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος, οἵτινες βεβαίως ἐξέλιπον ἤδη.

Ἀριθ. 130

Ὁ Ὑφυπουργὸς Τύπου πρὸς τοὺς Γενικοὺς Διοικητὰς
καὶ Νομάρχας τοῦ Βασιλείου.

21 Αὐγούστου 1940

Παρακαλοῦμεν ὅπως ἐκδώσητε διαταγὰς πρὸς τοὺς ἀσκοῦντας τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ τύπου ἵνα ἀπαγορεύσωσιν ἀπολύτως τὴν εἰς τὰς ἐφημερίδας καταχώρισιν οἰασδήποτε εἰδήσεως περὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ ὑποβρυχίου τοῦ τορπιλλίσαντος τὸ εὐδρομόν «Ἑλλη» ὡς καὶ γενικῶς περὶ τοῦ τορπιλλισμοῦ τοῦ εὐδρόμου.

Νικολοῦδης

Ἀριθ. 131

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

21 Αὐγούστου 1940

Σχετικῶς μὲ τὰς φήμας, τὰς ὁποίας ἀνέγραψεν ἡ ἀλβανικὴ ἐφημερίς «Τομόρι» καὶ ἀνεδημοσίευσεν τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι, καθ' ἃς αἱ ἐλληνικαὶ ἀρχαὶ ὠργάνωσαν ἀπὸ πολλῶν μηνῶν ἐνόπλους συμμορίας διὰ νὰ καταπιέσωσιν τοὺς Ἀλβανοὺς τῆς Τσαμουριάς, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ προβάλωμεν εἰς τὰς φήμας αὐτάς, αἵτινες στεροῦνται πάσης ὑποστάσεως, τὴν μᾶλλον κατηγορηματικὴν διάψευσιν. Ὁ πληθυσμὸς ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, διάγει εἰρηνικῶς καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένος πάσης ἀνωμαλίας καὶ πάσης ἀπειλῆς χάρις εἰς τὴν πατρικὴν καὶ ἄγρυπνον διοίκησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Οὐδεμία ἔνοπλος συμμορία, ἐν οὐδεμιᾷ στιγμῇ, ἐσχηματίσθη ἐν Ἑλλάδι δι' οἰονδήποτε σκοπόν. Ἡ πειθαρχία τόσον τῶν ἀρχῶν ὅσον καὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἀποκλείει πᾶσαν τοιοῦτου εἵδους ἰδέαν.

Ἀριθ. 132

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

22 Αὐγούστου 1940

Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τῶν φημῶν αἵτινες διασπεί-

ρονται όλονέν περισσότερον ὑπὸ ἀλβανικῶν ἐφημερίδων καὶ ἐκπέμπονται ὑπὸ τοῦ Πρακτορείου Στέφανι, καθ' ὅς ἐσχηματίσθησαν δῆθεν συμμορίαι εἰς τὴν ῥῥπειρον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ῥῥλληνος συνταγματάρχου τῆς χωροφυλακῆς (ἀνυπάρκτου ἄλλως τε) καὶ διενεμήθησαν εἰς αὐτάς ὅπλα ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως διασπαρῇ ἡ τρομοκρατία ἐκατέρωθεν τῶν ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων. Εἵμεθα εἰς θέσιν νὰ διαψεύσωμεν ἐξ ὀλοκλήρου τὰς φαντασιώδεις αὐτάς ἐφευρέσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν χαρακτήρα μυθιστορήματος. Εἶναι ἀκατανόητον τὸ νὰ ἐπιχειρῇται ν' ἀποδοθοῦν εἰς τὴν ῥῥλληνικὴν Κυβέρνησιν παρόμοιαι ἐνέργειαι. ῥῥ δῆθεν μετὰβασις εἰς τὰ σύνορα ξένων, συνοδευομένων ὑπὸ ῥῥλλήνων ἀξιωματικῶν, στερεῖται πάσης ὑποστάσεως. ῥῥς πρὸς τοὺς ὑπαινιγμοὺς τοὺς ἀφορῶντας τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια, δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ θίξουν τὸ γόητρον καὶ τὴν ὑψηλὴν περὶ δικαιοσύνης ἀντίληψιν τῶν ῥῥλλήνων δικαστῶν.

ῥῥριθ. 133

Τὸ Γεν. ῥῥπιτελεῖον Στρατοῦ πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν.

22 Αὐγούστου 1940

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν προηγουμένων ἀναφορῶν ἡμῶν περὶ συγκεντρώσεων τοῦ ἐν ῥῥλβανίᾳ Ἰταλικοῦ στρατοῦ πρὸς τὰ ἡμέτερα σύνορα, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω τὰς κάτωθι μετακινήσεις :

1) ῥῥπὸ τῆς 18-8-40 τὸ μεῖζον μέρος τῆς 131ης τεθωρακισμένης Μεραρχίας ἐκινήθη ἐκ Τιράνων πρὸς τὰ ἡμέτερα σύνορα ὡς ἑξῆς :

α) Τμήμα ἀποτελούμενον ἐξ :

ἐνὸς Τάγματος Βερσαλλιέρων (200 μοτοσυκλέται—800 ἄνδρες),

ἐνὸς Τάγματος μεταφερομένου ἐπ' αὐτοκινήτων (1000 ἄνδρες),

80 ἄρμάτων μάχης,

ἐξ Πυροβολαρχιῶν Πεδινοῦ Πυροβολικοῦ τῶν 75 (1200 ἄνδρες) μετακινήθεισων δι' Αὐλῶνος εἰς Τεπελένι, ὅπου φαίνεται ὅτι ἀφίχθησαν τὴν 20-8-40. ῥῥ μετακίνησίς των ἐγένετο διὰ 500 αὐτοκινήτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχε φορτωθῇ ἅπαν τὸ ὕλικόν καὶ οἱ ἄνδρες.

β) Τμήμα ἀποτελούμενον ἐξ :

ἐνὸς Τάγματος Βερσαλλιέρων (250 μοτοσυκλέται—1000 ἄνδρες),

50 ἄρμάτων μάχης, μετακινήθέντων δι' ῥῥλβασάν—Κορυτσᾶς εἰς ῥῥρσέκαν, ὅπου ἀφίχθησαν τὴν 19 καὶ 20 τρέχοντος μηνός.

2) Εἰς Κορυτσᾶν ἀφίχθη τὴν 20-8-40 Μοῖρα Βαρέος Πυροβολικοῦ ἐκ τριῶν Πυροβολαρχιῶν, προερχομένη ἀπὸ ῥῥλβασάν.

Εἰς Κορυτσᾶν ἀφίχθησαν ἐπίσης περὶ τοὺς 400 ἱππεῖς, οὕτως ὥστε ἡ ἐκεῖ δύναμις ἱππικοῦ νὰ ἀνέρχεται ἤδη εἰς 1000 ἱππεῖς.

3) Κατά πληροφορίας της VIII Μεραρχίας, ή 23η Μεραρχία ήτις εύρίσκετο εις την περιοχήν Τεπελένι—Κλεισούρα (7 Τάγματα Πεζικοῦ, 12 ἑλαφραὶ Πυροβολαρχίαι) προωθήθη νοτίως Ἀργυροκάστρου—Πρεμετῆς.

4) Κατά πληροφορίας της VIII Μεραρχίας, εις Ἐρσέκαν ἐκτός τοῦ Τάγματος Βερσαλλιέρων καὶ τῶν 50 ἀρμάτων μάχης, ἅτινα ἀναφέρονται ἀνωτέρω, ἀφίχθη καὶ ἕν Τάγμα Πεζικοῦ ἐκ τῶν εὑρισκομένων εις τὴν περιοχήν της Κορυτσᾶς.

5) Κατὰ μὴ ἐπιβεβαιωθεῖσαν εἰσέτι πληροφορίαν, φαίνεται ὅτι τμήματα ἢ καὶ ὁλόκληρος ἡ 19η Μεραρχία ήτις εὑρίσκεται εις τὴν περιοχήν Ἐλβασάν—Λιμπράσδι κινουῦνται πρὸς Κορυτσᾶν.

6) Ἐσημειώθη διέλευσις ἐκ Τιράνων τὴν 19-8-40 400 Ἀλпинιστῶν ἐπ' αὐτοκινήτων, κατευθυνομένων εις Κορυτσᾶν. Ἐκ τούτων ἀφίχθησαν ἤδη εις Κορυτσᾶν κατευθυνθέντες εις Ἐρσέκαν οἱ 200. Οἱ ἕτεροι 200 δὲν ἀφίχθησαν εἰσέτι.

7) Ἀνεφέρθη παρὰ της VIII Μεραρχίας ὅτι κυκλοφοροῦν ἐν Ἀλβανίᾳ φῆμαι περὶ ἐπικειμένης εἰσβολῆς εις Ἑλλάδα καὶ μάλιστα μεταξὺ 23-25 τρέχοντος μηνός.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω συμπεραίνεται ὅτι ἡ Ἰταλία λαμβάνει μέτρα ἐπιθετικῆς διατάξεως πλησίον τῶν συνόρων ἡμῶν, κυρίως μὲν ἐπὶ της κατευθύνσεως Ἡπείρου, δευτερευόντως δὲ ἐπὶ της κατευθύνσεως Μακεδονίας.

Π α π ά γ ο ς

Ἀριθ. 134

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὰς ἐν Βερολίνῳ καὶ Ρώμῃ Β. Πρεσβείας.

23 Αὐγούστου 1940

Κατόπιν τῆς συνεχίσεως τῶν συγκεντρώσεων εις τὴν ἡμετέραν πρὸς τὴν Ἀλβανίαν μεθόριον ἠναγκάσθημεν, ἐκ λόγων στοιχειώδους προνοίας, νὰ καλέσωμεν κατηγορίας τινάς, καὶ οὐχὶ κλάσεις, ἐφέδρων τῆς περιφέρειας ταύτης πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς προκαλύψεως. Δὲν πρόκειται περὶ ἐπιστρατεύσεως ἀλλὰ περὶ ἀπλῆς ἐνισχύσεως τῶν φρουρῶν τῶν συνόρων μας.

Μ ε τ α ξ ῖ α ς

Ἀριθ. 135

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

23 Αὐγούστου 1940

Εἰς ἀντιπρόσωπον Μεγάλης Δυνάμεως, ἐρωτήσαντα αὐτὸν ἂν ἀληθεύῃ ἡ διά-

δοσις ὅτι ἐπίκειται ἐπίδοσις Ἰταλικοῦ τελεσιγράφου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἀπήντησεν ὅτι τὸ ζήτημα μένει ἐντὸς τοῦ πεδίου δράσεως τοῦ τύπου. Προσέθεσεν ὅτι εἶναι αἰσιόδοξος διὰ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν του.

Τὸ ἐρώτημα περὶ τελεσιγράφου ἐτέθη ἐπίσης παρὰ ξένου ἀνταποκριτοῦ κατὰ τὴν σημερινὴν συγκέντρωσιν τοῦ τύπου καὶ διεψεύσθη.

Ἀνακοινῶν τὰ ἀνωτέρω δὲν δύναμαι ἀρκούντως νὰ συστήσω κάθε δυνατὴν ἄνευ προκλήσεως ἐγρήγορσιν. Κατ' ἀρχὴν δυσπιστῶ πρὸς τὰς διαβεβαιώσεις τῆς Ἰταλίας, διότι ἀνάλογοι διαβεβαιώσεις ἐδίδοντο εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς εἰσβολῆς.

Ἡ γερμανικὴ παρέμβασις ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπῆρχε προσυεννόησις μεταξὺ τῶν δύο μελῶν τοῦ Ἄξονος. Ἀποδεικνύει ἐπίσης ὅτι αὕτη ἡ Γερμανία ὑπώπτευσεν τὴν πρόθεσιν τῆς Ἰταλίας ὅπως προχωρήσῃ μέχρι βίας. Ἡ γερμανικὴ ὁμῶς ἀντίρρῃσις δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ σταθερὰν ἀσφάλειαν, καθ' ὃ σχετιζομένη πρὸς ὀρισμένην πολεμικὴν κατάστασιν καὶ δυναμένη ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν νὰ ἀτονήσῃ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ὅσον καὶ ἂν ἡ θέσις τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν Ἄξονα εἶναι δυναμικῶς ὑποδεεστέρα, εἶναι οὐχ ἥτιον αὕτη ἀναγκαία, καὶ τοῦτο παρέχει εἰς τὴν Ἰταλικὴν πολιτικὴν ἔδαφος ἐκμεταλλεύσεως. Ἡ Ἰταλία ἐνεπλάκη εἰς πόλεμον μακρότερον ἀπὸ ὅ,τι ἐνόμιζε καὶ ἤρχισεν ἤδη νὰ αἰσθάνεται τὰς συνεπείας. Ἐχει ἐπείγουσαν ἀνάγκην οὐσιαστικοῦ τινος ὀφέλους. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀντιπάθεια τῶν Ἰταλῶν ἰθυνόντων κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποῖαν θεωροῦν μοιραῖον ἐμπόδιον εἰς τὰ μεγαλεπήβολα σχέδιά των, εἶναι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ φασισμού κατάδηλος καὶ ἀδιάπτωτος. Ἡ Ἰταλία φοβεῖται μήπως χάσῃ μοναδικὴν εὐκαιρίαν. Μοὶ περιέρχονται πληροφορίαι περὶ συνεχοῦς ἐνισχύσεως τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ στρατιωτικῶν δυνάμεων.

Καλῶς ἢ κακῶς πιστεύει ἡ Ἰταλία ὅτι δὲν εἶναι καλὰ αἱ τουρκορωσικαὶ σχέσεις καὶ ὅτι τοῦτο ἐξουδετερώνει τὴν Τουρκίαν. Ἀγεται ἴσως ἐκ τούτων ἡ Ἰταλία εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι μία ραγδαία κατάληψις τῶν ἐνδιαφερόντων αὐτὴν τμημάτων τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔθετε πάντας ἐνώπιον τετελεσμένου γεγονότος. Δὲν γνωρίζω ποῖαν σημασίαν ἀποδίδουν οἱ Ἰταλοὶ εἰς τὸν κίνδυνον μιᾶς ταυτοχρόνου καταλήψεως ἄλλων σημείων τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῶν Ἀγγλῶν, ἐφ' ὅσον δὲν φαίνονται σκοποῦντες νὰ ἀντιμετωπίσουν τούτους κατὰ θάλασσαν.

Διὰ πάντας τοὺς ἀνωτέρω λόγους, καίτοι τό γε νῦν φαίνεται ἡ ἐπίθεσις ἀπίθανος, εἶναι προτιμότερον νὰ ἐμπνεώμεθα κατὰ τὴν ρύθμισιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ ἐπίθεσις εἶναι δυνατὴ ἀνὰ πᾶσαν ὥραν. Περισσότερον παντὸς ἄλλου θὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν Ἰταλικὴν ὁρμὴν ἡ διαπίστωσις ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις δὲν εἶναι εὐκόλος.

Ι. Π ο λ ί τ η ς

Ἄριθ. 136

Ὁ διευθύνων τὸ ἐν Κορυτσᾷ Β. Προξενεῖον Ὑποπρόξενος
πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

23 Αὐγούστου 1940

Ἀφίχθη ἐνταῦθα τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ὁ Ἀλβανὸς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης Τζαφέρ Οὐπη. Ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς πληροφοροῦμαι ὅτι σκοπὸς τῆς ἀφίξεώς του εἶναι νὰ καταρτίσῃ συμμορίας ἐκ τῶν κακοποιῶν στοιχείων τῆς περιφερείας Ἑρσέκας, ὁπόθεν κατάγεται, πρὸς τρομοκρατικὴν δράσιν ἐντὸς τῶν περιφερειῶν Κονίτσης καὶ Καστορίας.

Χειμαριὸς

Ἄριθ. 137

Ἀνακοίνωσις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου.

25 Αὐγούστου 1940

Τὸ Ἀθηναϊκὸν Πρακτορεῖον διὰ σειρᾶς ἀνακοινωθέντων κατέδειξε τὸ ἀνυπόστατον τῶν ἐξαφνικῶν κατηγοριῶν τοῦ ἀλβανικοῦ τύπου, αἵτινες μετεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Πρακτορείου Στέφανι καὶ τῶν ὁποίων ἀρχὴ ἔγινε μὲ τὸν θόρυβον τὸν δημιουργηθέντα πέριξ ἑνὸς ἐγκληματίου τοῦ κοινοῦ δικαίου. Ἡ ἀλβανικὴ ἔφημερις «Τομόρι» δὲν ἀπηλπίσθη καὶ συνεχίζει τὰς κατηγορίας τῆς ὑπὸ τύπον καθημερινοῦ μυστηριοῦ διηρημένου εἰς πολλὰ κεφάλαια. Τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι ἀγγέλλον νέαν σειρὰν κατηγοριῶν τῆς «Τομόρι» ἀναφέρει συνάμα τὰ παράπονα τῆς ἔφημερίδος αὐτῆς διὰ τὴν ἔλλειψιν παροχῆς πειστηρίων ἐκ μέρους τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου. Εὐρισκόμεθα συνεπῶς εἰς τὴν ἀνάγκην, πρὸς μεγίστην λύπην μας, νὰ ἀσχοληθῶμεν ἀκόμη μίαν φορὰν μὲ τὰς δῆθεν ἐντυπωτικὰς αὐτὰς κατηγορίας.

Πρῶτον : Ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σεφκὲτ Ὀσμάν Τακά, κάτοικος Φιλιατῶν, αὐτοκτονήσας τὴν 23 Ἀπριλίου 1939, παρουσιάζεται ὑπὸ τῆς ἀλβανικῆς ἔφημερίδος ὡς θύμα δολοφονίας. Ἴδου ὅμως τί προκύπτει ἀπὸ τὸν φάκελλον τῆς ἐνεργηθείσης τότε ἀνακρίσεως : Ὁ Τακά ὑπέφερεν ἐκ κληρονομικῆς φρενοβλαβείας, καθὼς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του Φεῖν καὶ Ἰσούφ. Διεξήγοντο αἱ προκαταρκτικαὶ ἐνέργειαι διὰ τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὸ φρενοκομεῖον τῆς Κερκύρας, ὅταν οὗτος αἴφνης ἠὺτοκτόνησε. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἐκτίθενται ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ εἰς τὰς ἐνόρκους καταθέσεις τῆς χήρας του καὶ τῶν συγγενῶν του Ἰσᾶ Βελή Τακά καὶ Δερβίς Ἀλῆ Τσού. Ὁ αὐτὸς φάκελλος περιέχει ἐπίσης μακρὰν ἔκθεσιν δύο ἰατρῶν οἵτινες ἐπιστοποίησαν τὴν αὐτοκτονίαν, ἔκθεσιν χρονολογουμένην ἀπὸ 23 Ἀπριλίου 1939.

Δεύτερον : Οὐδεὶς ταγματάρχης, οὔτε τῆς χωροφυλακῆς οὔτε τοῦ ἑλληνι-

κοῦ στρατοῦ, ὀνομαζόμενος Ἰωάννης Κάγκα Δαρσούλης, ὑπηρέτησεν εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται περιφέρειαν.

Τρίτον: Ἀναφορικῶς μετὰ τὸν δῆθεν βιασμόν τῆς θυγατρὸς τοῦ Μεχμέτ Γιακούπ, ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀνακρίσεως τῆς ἐνεργηθείσης μετὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῆς, λόγῳ τῆς κακῆς τῆς διαγωγῆς, φόνον τῆς, ὅτι παρουσίαζε κατάστασιν ψυχολογικοῦ ἐρωτισμοῦ καὶ εἶχε τελείως ἐκπέση ἠθικῶς.

Τέταρτον: Οἱ ὑπὸ τὰ ὀνόματα Ἀγκούσχ Δαρκίν, Φερμπάτ Μουχαμέτ καὶ Ἀχμέτ Καποὺν ἐστάλησαν πράγματι διὰ μερικοὺς μῆνας εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου διὰ παράβασιν τῶν κανονισμῶν τῶν ἀφορώντων τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας, οἱ ὅποιοι ἐφαρμόζονται εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἕλληνας πολίτας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἄλλας ἀορίστους κατηγορίας περὶ καταδικῶν διὰ διαφόρους μικροπαραβάσεις ὑπαγομένας εἰς τὸ πταισματοδικεῖον, θὰ ᾔτο ἀσφαλῶς μεγάλη ἡ ἀξίωσις τὸ νὰ ζητήσῃ κανεῖς ἀπὸ τὰς δικαστικὰς καὶ ἀστυνομικὰς ἀρχὰς ἐνὸς νομοῦ τοῦ Βασιλείου νὰ ἀπαλλάξουν τὸν πληθυσμὸν τῆς περιφέρειας τῶν ἀπὸ τοὺς νόμους οἵτινες ἰθύνουν τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων.

Ἀριθ. 138

Σημείωμα περὶ συνομιλίας τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ τῶν
Ἐξωτερικῶν μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας.

27 Αὐγούστου 1940

Κατὰ τὴν συνομιλίαν ἣν ἔσχον σήμερον μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας ἐπανάλαβον αὐτῷ ὅτι, ὥς εἶχον δηλώσῃ καὶ κατὰ τὴν μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν τῆς 13 Αὐγούστου ἐ. ἔ., ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι πρόθυμος νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν κρατουμένων δύο φονέων τοῦ Νταούτ Χότζα, ἡρώτησα δὲ αὐτὸν πότε ὑπολογίζει ὅτι θὰ ὑποβληθῇ ἡ σχετικὴ αἴτησις περὶ ἐκδόσεως, δεδομένου ὅτι οἱ περὶ ὧν πρόκειται κρατοῦνται ἄνευ ἐντάλματος κατὰ παράβασιν τῶν νόμων.

Ὁ κ. Πρεσβευτὴς μοὶ ἀπήντησεν ὅτι, ἐὰν ἐντὸς δύο ἡμερῶν δὲν λάβῃ σχετικὴν εἰδοποίησιν ἐκ Ρώμης, θὰ τηλεγραφῇ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας ζητῶν πληροφορίας (*).

(*) Τοιαύτη αἴτησις περὶ ἐκδόσεως οὐδέποτε ὑπεβλήθη εἰς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἀριθ. 139

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

27 Αὐγούστου 1940

Κρίνω σκόπιμον νὰ ὑπογραμμίσω ὅτι ἡ μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ὑποθέσεων Ὑφυπουργοῦ κ. Μπενίνι συνομιλία μου ἔλαβε χώραν τὴν 7 τρέχοντος μηνός, ἥτοι τέσσαρας μόνον ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἰταλικοῦ τύπου κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι κατὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην ὁ ἀρμόδιος Ὑφυπουργός, εἰδοποιῶν με περὶ τῆς ἐντάσεως τῶν ἐλληνοϊταλικῶν σχέσεων ἐξ ἄλλων ἀφορμῶν, οὐδόλως ὠμίλησε περὶ τῶν ἐλληνοαλβανικῶν σχέσεων δι' ἃς ἦτο καὶ πλέον ἀρμόδιος, οὐδὲ ἀφῆκε νὰ διαφανῇ ὅτι ὑπῆρχον τυχὸν παράπονα ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐγὼ ἔκαμα μνεῖαν περὶ τῶν διαρκούντος τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ ταξιδίου τοῦ κ. Τσάνο ἀλυστρωτικῶν ἐκδηλώσεων τῶν Ἀλβανῶν, ὁ κ. Μπενίνι ὄχι μόνον δὲν προσεπάθησε νὰ τὰς δικαιολογήσῃ διὰ συσχέτισεως πρὸς τὴν ἡμετέραν στάσιν ἔναντι τοῦ ἐν Τσαμουριᾷ ἀλβανικοῦ στοιχείου, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπεκήρυξε χαρακτηρίσας αὐτὰς ὡς «καμώματα τῶν φοιτητῶν» καὶ ὁμιλήσας περὶ «ἐπακολουθησάσης διαψεύσεως».

Θὰ ἦτο φυσικὸν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ὁ ἀρμόδιος διὰ τὴν Ἀλβανίαν Ὑφυπουργός δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀγνοῇ τὴν 7 Αὐγούστου τὴν ὑπαρξιν μιᾶς καταστάσεως τὴν ὁποῖαν τέσσαρας ἡμέρας ἀργότερον ἡ Ἰταλία διὰ τοῦ τύπου τῆς ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀφόρητον καὶ μὴ δυναμένην νὰ παραταθῇ διότι δηθεν αἱ ἀπὸ ἐτῶν συνεχιζόμεναι πιέσεις τῶν Ἀλβανῶν τῆς Τσαμουριᾶς ἀπὸ μέρους τῆς Ἑλλάδος εἶχον φέρῃ αὐτοὺς εἰς ἀπόγνωσιν. Τὸ ὅτι ὁ Ἰταλὸς Ὑφυπουργός τὴν ἡγνόμεναι ἀποτελεῖ μίαν ἐπιπλέον ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἡ κατάστασις αὕτη καὶ ὅτι τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἐχαλκεύθησαν κακοτέχνως αἱ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος αἰτιάσεις πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀνομολογῆτων πολιτικῶν σκοπῶν τῶν Ἰταλῶν ἰθυνόντων.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 140

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

27 Αὐγούστου 1940

Κατὰ τὰς τελευταίας ἑβδομάδας αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν τοῦ ἐπεισοδίου Χότζα, δύο ἀπὸ τὰ ἐγκυρότερα Ἰταλικά ὄργανα, ἡ «Ἐφημερίς τῆς Ἰταλίας» καὶ ὁ «Λαὸς τῆς Ἰταλίας», εἶχον κάμῃ ὑπαινιγμοὺς περὶ χρησιμοποίησεως ἐλληνικῶν λιμένων ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὰς κατὰ τῆς Ἰταλίας ἐπιχειρήσεις των. Παρὰ τὰς ὑπονοίας του ὁμοῦς

ταύτας, ὁ Ἰταλικὸς τύπος ἐτήρει σχετικῶς καλὴν στάσιν ἀπέναντί μας, ἀποφεύγων νὰ ἐκδηλώνῃ δυσφορίαν ἢ νὰ ἐμφανίζεται ἀπαιτητικὸς, ὅπως λ. χ. ἀπέναντι τῆς Γιουγκοσλαυΐας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤξιον νὰ μὴ παρέχῃ δημοσιότητα οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ ἐπίσημα ἀγγλικά ἀνακοινωθέντα. Ἀντιθέτως ἐφαίνετο ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν στάσιν τῆς ἐπισήμου Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου καὶ ἔτεινε νὰ δημιουργήσῃ μεταξὺ τῆς ἰταλικῆς κοινῆς γνώμης τὴν ἐντύπωσιν ὅτι καὶ ἡ ἐλληνικὴ πολιτικὴ ἔστρεφε πλέον ὁσημέραι περισσότερον τὰ βλέμματά της πρὸς τὸν Ἄξονα κατόπιν τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν ἐπιτυχιῶν τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας.

Τὰς καλὰς αὐτὰς διαθέσεις ὁ Ἰταλικὸς τύπος ἐξεδήλωσεν ἀκόμη σαφέστερον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τῆς 4ης Αὐγούστου ὅτε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀπόλυτον σιωπὴν τὴν ὁποίαν εἶχε τηρήσει κατὰ τὰ δύο προηγούμενα ἔτη, ἐδημοσίευσεν ἀνακοινώσιν τοῦ Πρακτορείου Στέφανι ἐξαίρουσαν διὰ θερμῶν ἐκφράσεων τὸ ἔργον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐκτὸς τούτου, ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῆς Ρώμης εἰς τὸ ἐλληνικὸν τοῦ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀπηύθυνε χαιρετισμὸν πρὸς τὸ καθέστώς τοῦ κ. Μεταξᾶ μὲ μίαν ὁμιλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἐτονίζοντο μόνον αἱ μεγάλαι πραγματοποιήσεις τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀρεταὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀλλὰ προσετίθετο ταυτοχρόνως ὅτι χάρις εἰς τὸν κ. Μεταξᾶν ἡ Ἑλλάς εὐρίσκετο ἤδη εἰς τὸ κλίμα δῆθεν τοῦ Ἄξονος καὶ ἐν γένει τῆς νέας Εὐρώπης.

Ἐν τούτοις, ἐπτὰ ἡμέρας βραδύτερον ἤρχισεν ἡ σφοδρὰ ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς χώρας μας διὰ τὸ ἐπεισὸδιον τοῦ Χότζα καὶ τὴν ἀγγλόφιλον στάσιν τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἀπότομος αὕτη μεταστροφή, ὅχι τόσο ἀσυνήθης εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἰταλικῆς πολιτικῆς, ἐξέπληξε κάπως καὶ αὐτὸ τὸ ἰταλικὸν κοινὸν τὸ ὁποῖον, ἐὰν ἀνέμενε κάποιαν πρωτοβουλίαν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεώς του εἰς τὰ Βαλκάνια, τὴν ἀνέμενε μᾶλλον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς Γιουγκοσλαυΐας, ἐναντι τῆς ὁποίας ὁ ἰταλικὸς τύπος κατ' ἐπανάληψιν εἶχεν ἐκδηλώσῃ αἰσθήματα δυσφορίας.

Δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ προβῶ ἐνταῦθα εἰς ἀνασκόπησιν τῆς πολεμικῆς αὐτῆς, τοσοῦτ' ἄλλο καθ' ὅσον ἡ ἀνασκόπησις αὕτη, γινομένη ἡμερολογιακῶς, ἐπιτρέπει νὰ διαγνωσθοῦν εὐκολώτερα αἱ μέθοδοι καὶ αἱ διάφοροι φάσεις τῆς ἰταλικῆς σταυροφορίας :

11 Αὐγούστου

Ὁ ἰταλικὸς ραδιοφωνικὸς σταθμὸς δίδει, κατὰ τὴν νυκτερινὴν του ἐκπομπήν, τὸ σύνθημα τοῦ συναγερμοῦ μὲ τὴν γνωστὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Πρακτορείου Στέφανι ἐκ Τιράνων.

Καταγγέλλει τὴν «βάρβαρον» δολοφονίαν τοῦ μεγάλου Ἀλβανοῦ πατριώτου Νταούτ Χότζα ὑπὸ «Ἑλλήνων πρακτόρων».

Ἐμφανίζει τὴν δολοφονίαν ὥς ἐν ἐπεισὸδιον τῶν σφαγῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνη-

κούστων μέσων διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς ἐπιδιώκει ματαίως τὸν ἐξελληνισμόν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν της ἀλβανικοῦ ἐδάφους.

Ἐξηγεῖ ὅτι τὸ ἔδαφος αὐτὸ «περιλαμβάνεται μεταξύ τῆς σημερινῆς ἑλληνοαλβανικῆς μεθορίου, τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἰονίου μέχρι τῆς Πρεβέζης, καὶ τῆς ἐπαρχίας τῶν Ἰωαννίνων».

12 Αὐγούστου

Ὅλοι αἱ ἰταλικάι ἐφημερίδες δημοσιεύουν μὲ ἐντυπωτικούς τίτλους τὸ ἐπεισόδιον Χότζα, ὡς ἐδόθη ἀπὸ τὸ Στέφανι, ὃ δὲ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς ἐπαναλαμβάνει τὸ σχετικὸν ἀνακοινωθὲν εἰς ὅλας τὰς ἐκπομπάς του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας.

Ταυτοχρόνως οἱ ἐπικεφαλῆς τῆς ἰταλικῆς προπαγάνδας προσπαθοῦν νὰ ἐμφανίσουν τὴν Ἑλλάδα ὡς τρέφουσιν τὴν φιλοδοξίαν νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀλβανίαν καὶ ὡς εὕρισκομένην εἰς συνεννόησιν, διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς φιλοδοξίας της αὐτῆς, μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἀποπειρῶνται ἐπίσης νὰ φέρουν ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐμφανίσουν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Κυβέρνησιν. Δημοσιεύουν λοιπὸν διὰ τῶν ἰταλικῶν ὀργάνων ἓνα δῆθεν τηλεγράφημα ἐξ Ἀθηνῶν περὶ τῆς τεραστίας ἐντυπώσεως τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινὴν γνώμην ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ Στέφανι, δι' ἧς ἀπεκαλύφθησαν γεγονότα ἅτινα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις προσεπάθει δῆθεν νὰ ἀποκρύπτῃ διὰ τῆς λογοκρισίας της.

Τὸ τηλεγράφημα ἀναφέρει κατόπιν ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς χορηγήσεως τῆς ἀγγλικῆς ἐγγυήσεως ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ὑπεσχέθη τὴν ἴδρυσιν Ἑλληνικοῦ Βασιλείου εἰς τὴν Ἠπειρὸν περιλαμβάνοντος τὴν Ἀλβανίαν, καὶ καταλήγει μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι οἱ ἑλληνικοὶ κύκλοι διερωτῶνται ἐὰν ἡ οὐδετερότης τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις Μεταξᾶ δὲν εἶναι τυπικὴ ἀπλῶς, δεδομένου ὅτι δὲν παρεμποδίζεται ἡ δρᾶσις τῶν Ἀγγλῶν πρακτόρων εἰς τὴν ἀλβανικὴν μεθόριον καὶ ὅτι 200 βάσεις ἀνεφοδιασμοῦ βενζίνης Σέλλ εὐρίσκονται εἰς διάφορα σημεῖα τῶν ἑλληνικῶν ἀκτῶν καὶ τῶν ἑλληνικῶν νήσων εἰς διάθεσιν τῶν ἀγγλικῶν ναυτικῶν δυνάμεων.

13 Αὐγούστου

Οἱ Ἴταλοι ἰθύνοντες ἐμμένουν εἰς τὴν ἀφελῇ προσπάθειάν των ὅπως προκαλέσουν ἢ παρουσιάσουν ἐξέγερσιν μεταξύ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλως δὲν ἐξηγεῖται τὸ νέον κακόβουλον κατασκευασμα, ὑπὸ τύπον καὶ πάλιν τηλεγραφήματος ἐξ Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδημοσιεύθη μόνον ἐδῶ ἀλλὰ μετεδόθη καὶ ὑπὸ τοῦ ἰταλικοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ ἑλληνιστὶ εἰς τὴν χώραν μας. Τὸ νέον τηλεγράφημα ἀναγγέλλει ὅτι 250 ἀξιωματικοὶ ἀπεδοκίμασαν τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ διαδηλώσαντες, μετὰ ἄλλων, ὅτι εἶναι συμφερότερον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ταχθῇ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Ἀξονος πρὸ τῆς νίκης του παρὰ μετὰ τὴν νίκην του. Ἡ ἐνέργεια αὕτη τῶν ἀξιω-

ματικών, προστίθεται, ή όποία δέν είναι άσχετος μέ τόν πρόσφατον λόγον τοῦ κ. Μεταξά, όστις ήρμηνεύθη εἰς τās 'Αθήνας ώς εὐνοϊκός διὰ τήν 'Αγγλίαν, θέτει εἰς δύσκολον θέσιν τήν Κυβέρνησιν. 'Αξιοσημείωτον εἶναι ότι ό συντάκτης τοῦ κακοβούλου αὐτοῦ δημοσιεύματος θέλων νά ἐξηγήσῃ διατί ἐθεωρήθη άγγλόφιλος ό λόγος τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ δέν κατορθώνει νά εὔρῃ κανέν ἐπιχείρημα, αλλά παρατηρεῖ απλώς ότι ό κ. Μεταξάς ώμίλησε περί οὔδετερότητος εἰς ἓνα πόλεμον ό όποῖος «θά διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν», καί ότι τό 'Αθηναϊκόν Πρακτορεῖον μετέδωκεν ἄρθρα άγγλικῶν ἐφημερίδων εἰς τὰ όποία ό κ. Μεταξάς ἐχαρακτηρίζετο ώς ό ἐπιφανέστερος πολιτικός τῆς 'Εγγῶς 'Ανατολῆς μετὰ τόν Κεμάλ.

Παραλλήλως αναδημοσιεύεται ἄρθρον τῆς «Τομόρι», διὰ τοῦ όποίου συνιστᾶται εἰς τόν ἑλληνικόν λαόν νά ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του ότι ὀπισθεν τῆς 'Αλβανίας εὐρίσκεται ή 'Ιταλία καί νά μή πιστεύῃ εἰς τό ἀήττητον τοῦ άγγλικοῦ στόλου, ὅπως οἱ ἰθύνοντες αὐτόν, «ὀδηγούμενοι ἀπό τόν ἀβέβαιον καί ἀμλέτειον Μεταξάν», τόν ἀφίνουν νά ἐλπίζῃ. Τά ἐγκλήματα, ἀποφαίνεται ή «Τομόρι», δέν ἤμποροῦν πλέον νά γίνουν περαιτέρω άνεκτά καί τίποτε δέν ἤμπορεῖ νά ἐμποδίσῃ τήν ἀποκατάστασιν τῆς δικαιοσύνης, ή όποία θά ἐξασφαλίσῃ μόνιμον εἰρήνην.

'Εξ ἄλλου ό κ. Γκάϋντα, ό όποῖος χρησιμοποιεῖται συνήθως ὑπό τοῦ 'Υπουργείου τῶν 'Εξωτερικῶν διὰ τήν διερμηνεύσιν τῶν ἐπισήμων ἰταλικῶν ἀπόψεων, δημοσιεύει μακρόν ἄρθρον ὑπό τόν τίτλον «Δικαιοσύνη διὰ τήν 'Αλβανίαν», εἰς τό όποῖον ἰσχυρίζεται τὰ ἀκόλουθα:

1) 'Η δολοφονία τοῦ Χότζα ἀπεφασίσθη καί προπαρασκευάσθη ἐν 'Αθήναις λόγω τῆς πατριωτικῆς δράσεως τοῦ θύματος.

2) 'Η 'Ελληνική Κυβέρνησις δέν σέβεται τήν ἀνεξαρτησίαν καί τὰ πολιτικά σύνορα τῆς 'Αλβανίας. Τούναντίον, οἱ ὑπεύθυνοι κυβερνητικοί καί στρατιωτικοί κύκλοι ἐργάζονται διὰ τήν ὑπονόμευσιν αὐτῆς μέ ἐκφοβισμούς καί δολοπλοκίας καί μέ χονδροειδεῖς ὕβρεις κατὰ τῶν ἐνόπλων ἰταλικῶν δυνάμεων. 'Υπερφίαλοι, ὅχι ὀλιγώτερον τῶν Πολωνῶν, οἱ 'Ελληνες διαδίδουν εἰς τὰ ἄλβανικά ἐδάφη ότι εἰς 'Ελλην ἀξίζει δέκα τοῦλάχιστον 'Ιταλούς.

3) Εἰς τήν Τσαμουριάν καί τὰ ἄλλα ὑπό τήν κυριαρχίαν τῆς 'Ελλάδος ἄλβανικά ἐδάφη οἱ 'Αλβανοί δέν ἀποτελοῦν απλώς μειονοψηφίαν αλλά τήν πλειονότητα.

4) 'Η 'Ιταλία ἠθέλησε τήν φιλίαν, τήν συνεργασίαν ἢ τοῦλάχιστον τήν ὑπεύθυνον σωφροσύνην τῆς 'Ελλάδος, ἀλλ' ή 'Ελληνική Κυβέρνησις δέν ἠθέλησε νά ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ εἰλικρινῇ αἰσθήματα τῆς 'Ιταλίας. Τούναντίον, ἀπό τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς εἰσόδου τῆς 'Ιταλίας εἰς τόν πόλεμον, παρὰ τήν δήλωσιν τοῦ κ. Μουσσολίνι, ἐνέτεινε τήν ὑπονομευτικήν της δρᾶσιν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς 'Αλβανίας καί προσεφέρθη νά βοηθήσῃ, μέ τήν ἐλευθέραν χρῆσιν τῶν λιμένων καί τῶν παραλίων της, τās άγγλικάς δυνάμεις, καταστᾶσα φανερός συνένοχος, σιωπηλός σύμμαχος καί προκλητικὸς πράκτωρ τῆς 'Αγγλίας.

5) Ἡ Ἑλλάς, πιστεύσασα εἰς τὸ ἀνεξάντλητον τῶν ἀγγλικῶν δυνάμεων, ἐπέδωκε εἰς τὸ διπλοῦν καὶ ἐπικίνδυνον παιγνίδιον τὸ ἀποκορυφωθὲν εἰς τὴν ἀπόπειραν κατὰ τῆς Ἀλβανίας καὶ κατὰ τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ. Μοιραῖον καὶ σοβαρώτατον σφάλμα, διότι εἰς κάποιον λόγον τοῦ ὁ κ. Τσάνο εἶχεν ἀπεριφράστως διακηρύξει ὅτι διὰ τὴν Ἰταλίαν εἶναι ἱερὰ τὰ σύνορα τῆς Ἀλβανίας καὶ ἱερὸν τὸ καθήκον τῆς προασπίσεώς των. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἀντελήφθη προφανῶς τὴν ἀξίαν τῶν σαφῶν αὐτῶν λόγων, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ ριφθῇ εἰς τὴν περιπέτειαν τῶν σφαλμάτων, τῶν δολοπλοκιῶν καὶ τῶν προκλήσεων ἔναντι τῶν Δυνάμεων τοῦ Ἄξονος καὶ νὰ συμμετάσχη εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς παραβιάσεως τῶν ἐθνικῶν ἐλευθεριῶν.

Κατὰ τὴν ἀποφασιστικὴν αὐτὴν στιγμὴν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας τοιαῦτα ὑπεύθυνα σφάλματα δὲν εἶναι ἀνεκτά.

14 Αὐτοῦ τοῦ

Εἶναι ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ πολεμικὴ τοῦ Ἰταλικοῦ τύπου φθάνει εἰς τὸ ἀποκορύφωμά της. Ὅλοι σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουν ἄρθρα ἀναπτύσσοντα περίπου τὰς ἀπόψεις τοῦ κ. Γκάυντα καὶ εἰς ἐντονώτερον ἀκόμη ὕψος.

Ἡ Ἑλλάς κατηγορεῖται ὅτι ἠκολούθησε πάντοτε ἀντιἰταλικὴν πολιτικὴν, ὅτι μὴ ἔχουσα ἐπίγνωσιν τῆς ἰταλικῆς ἰσχύος δὲν ἀντελήφθη ὅτι ἡ περίοδος τῆς καταδυναστεύσεως τῶν Ἀλβανῶν ἔκλεισεν, οὔτε ἐξετίμησε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐγγυήσεως τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ἐπροτίμησε, χωρὶς νὰ παραδειγματισθῇ ἀπὸ τὰ παθήματα τῆς Τσεχοσλοβακίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Νορβηγίας, τῆς Ὁλλανδίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πολιτικὴν προκλήσεων ἔναντι τῶν Δυνάμεων τοῦ Ἄξονος.

Προστίθεται ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀνεχθῇ τὴν περαιτέρω συνέχισιν τῆς καταπιέσεως τῶν Ἀλβανῶν καὶ ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἀποδοθῇ δικαιοσύνη καὶ εἰς τὴν Ἀλβανίαν διὰ καταλλήλου ἐδαφικῆς ἀναθεωρήσεως τῶν συνθηκῶν.

Ὁ «Μεσσατζέρο» μάλιστα παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐδαφικὴ ἀκεραιότης τῆς Ἀλβανίας πρέπει νὰ ἱκανοποιηθῇ ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου.

Ὁ «Τέβερ» προαναγγέλλει «μοιραίας πιθανότητας» διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ «Πόπολο ντὶ Ρόμα» ὑπογραμμίζει τὸν πολιτισμὸν τὸν ὁποῖον ἐκόμισεν ἡ Ἰταλία εἰς τὴν ἀδριατικὴν ἀκτὴν καὶ τὴν Κέρκυραν ἐπὶ τῆς ἐνετικῆς κυριαρχίας καὶ προσθέτει ὅτι ἐν τῇ ἀνοικοδομήσει τῆς νέας Εὐρώπης περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ὁ τομεὺς ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τοῦ Εὐξείνου.

Ἡ «Τριμπούνα», ἡ ὁποία ἐξιστορεῖ πῶς ἡ Ἑλλάς κατῶρθωσε νὰ σφετερισθῇ ἀλβανικὰ ἐδάφη καὶ πῶς ἐπιδιώκει νὰ τὰ ἐξελληνίσῃ, καλεῖ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξηγήσῃ ποῦ θέλει νὰ φθάσῃ μὲ τὴν σημερινὴν πολιτικὴν της, ὥς καὶ τὴν σημασίαν ὠρισμένων ἐνεργειῶν της, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν της ὅτι ὠρισμένα σφάλματα, τὰ ὁποῖα πληρώνονται πάντοτε ἀκριβὰ, εἶναι κατὰ τὴν παροῦσαν ἰδίᾳ στιγμὴν εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε μοιραῖα.

Ὁ κ. Φαρινάτσι εἰς τὸ «Ρετζίμε Φασίστα» ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ περιφορὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Χότζα εἰς διάφορα χωρία, ἐὰν ἀλλαχοῦ προκαλῇ φρίκην, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποτελεῖ σύνηθες φαινόμενον καὶ ὅτι αἱ σφαγαὶ τῶν Ἀρμενίων ὠχριοῦν πρὸ τῶν σφαγῶν τῶν Ἀλβανῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι οἱ Ἀγγλογάλλοι ἔδωσαν τὴν Τσαμουριὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ στρατηγικοὺς λόγους ἐναντίον τῆς Ἰταλίας καὶ προειδοποιεῖ τέλος τὴν Ἑλλάδα ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν ἀνέχεται ἐγκλήματα ὡς ἡ δολοφονία τοῦ Χότζα καὶ εἶναι ἐτοίμη νὰ ἐκκαθαρίσῃ «διὰ ριζικῶν μέσων» τοὺς νέους καὶ τοὺς παλαιοὺς λογαριασμούς.

Ὁ κ. Γκάυντα, ἐπανερχόμενος ἐπὶ τοῦ θέματος, δημοσιεύει νέον μακρότατον ἄρθρον διὰ τοῦ ὁποῦ α) ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ δολοφονία τοῦ Χότζα δὲν ἀποτελεῖ μεμονωμένον καὶ τυχαῖον ἐπεισόδιον, ἀλλ' ἀποτελεῖ μέρος γενικωτέρας συνωμοσίας μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐναντίον τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Ἰταλίας διὰ τὴν δημιουργίαν πολεμικοῦ ἀντιπερισπασμοῦ εἰς τὰς Δυνάμεις τοῦ Ἄξονος, αἱ ὁποῖαι συνεπῶς δὲν δύνανται νὰ μείνουν ἀπαθεῖς, β) διακηρύσσει ὅτι τὸ ἀλύτρωτον ἀλβανικὸν ἔδαφος τὸ εὐρισκόμενον ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐκτείνεται ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀδριατικῆς κατὰ μῆκος τῶν νοτίων συνόρων τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο περιλαμβάνει 99.895 Ἀλβανούς καὶ μόνον 22.430 Ἕλληνας, γ) κατηγορεῖ τὴν Ἑλλάδα ὅτι ὄχι μόνον ἐπιδιώκει διὰ τρομοκρατικῆς δράσεως τὸν ἐξελληνισμόν τῶν Ἀλβανῶν ἀλλὰ καὶ ἀποβλέπει ἀνέκαθεν εἰς τὴν προσάρτησιν τῆς Νοτίου Ἀλβανίας, καὶ ὅτι ἡ ἱμπεριαλιστικὴ αὕτη πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ ἐν τῶν ζωηροτέρων στοιχείων τῆς χρονίας διαταραχῆς εἰς τὰ Βαλκάνια. Ἡ δολοφονία τοῦ Χότζα, ἐπάγεται, εἶναι ὁ τελευταῖος κρίκος τῆς πολιτικῆς καὶ τρομοκρατικῆς ἀλύσεως ἡ ὁποία ἀπὸ τὰς Ἀθήνας κινεῖται πρὸς τὴν Ἀλβανίαν καὶ ἡ ὁποία ἤλπιζεν ὅτι θὰ εὕρισκε βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον.

Ἰδιαιτέρως δμῶς κακόβουλον, προσβλητικὸν ἀλλὰ καὶ χαρακτηριστικὸν εἶναι ἐν νέον τηλεγραφικὸν κατασκευάσμα ἐξ Ἀθηνῶν, διὰ τοῦ ὁποῦ οἱ Ἕλληνες ἰθύνοντες κατηγοροῦνται ὅτι, ἐπιβάλλοντες σιωπὴν εἰς τὸν τύπον καὶ ἀνανεώνοντες τὰς δηλώσεις των περὶ φιλίας, ἐπιθυμοῦν νὰ συνεχίσουν τὴν διφορούμενην ἐκείνην στάσιν τὴν ὁποίαν ἐμφανίζουν ὡς οὐδετέραν, ἐνῶ αὕτη ἐν τῇ πραγματικότητι διαπνέεται πάντοτε οὐσιαστικῶς ἂν μὴ τυπικῶς ὑπὸ πνεύματος μεροληψίας εἰς βάρος τῆς Ἰταλίας.

Οἱ Ἕλληνες ἰθύνοντες, προστίθεται, ἐξακολουθοῦν νὰ ἐφαρμόζουν πολιτικὴν ἀληθῶς «ἐλληνικὴν», ἥτοι πολιτικὴν μεγίστου imbroglío, καὶ ὡς ἐκ τούτου σπεύδουν τυπικῶς νὰ δώσουν ἐγγυήσεις οὐδετερότητος, ἐνῶ ἐφαρμόζουν πολιτικὴν ἀγγλικοῦ προτεκτοράτου.

Ἀναδημοσιεύονται, τέλος, νέα δημοσιεύματα τῆς «Τομόρι» ἀναφέροντα μεταξὺ ἄλλων τὴν σύλληψιν διαφόρων Ἀλβανῶν εἰς τὴν Τσαμουριὰν ἐπειδὴ ἠρνήθησαν νὰ γίνουν ὄργανα τῆς κατασκοπευτικῆς δράσεως τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν.

15 Αὐγούστου

Εἰς τὸν λιμένα τῆς Τήνου ὑποβρύχιον ἀγνώστου ἐθνικότητος τορπιλλίζει καὶ βυθίζει τὴν «Ἑλλην».

Αἱ ἰταλικάι ἐφημερίδες, αἱ ὁποῖαι λόγῳ τῆς ἐορτῆς ἐξεδόθησαν μόνον τὸ πρῶτ', δὲν περιεῖχον ἐπὶ τοῦ ἀλβανικοῦ ζητήματος νέα σχόλια ἀλλὰ προσεπάθουν νὰ δημιουργήσουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ εὐθύνη τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωρίζεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Οὕτω ἐν τῇ εἰδησεολογίᾳ τῶν ἐμφανίζουν τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν ὡς ἀλληλεγγύους μὲ τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ τοῦ ἐλληνοαλβανικοῦ ἐπεισοδίου. Ὑπογραμμίζεται ἐπίσης ἡ εὐμενὴς στάσις τοῦ βουλγαρικοῦ τύπου καὶ ἡ συμπαθὴς ἀπήχησις τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὰς ἰταλικὰς ἀπόψεις ὁ ρουμανικὸς τύπος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀντίκτυπον τοῦ ἐπεισοδίου ἐν Ἑλλάδι, ἀναφέρεται ὅτι ἔλαβον δῆθεν χώραν συνομιλίας τοῦ κ. Μεταξᾶ μετὰ τοῦ Ἰταλοῦ καὶ τοῦ Γερμανοῦ Πρεσβευτοῦ καὶ ὅτι ὁ ἐλληνικὸς τύπος προσπαθεῖ νὰ ἐπιδείξῃ μετριοπάθειαν καὶ πρόθεσιν ἐξομαλύνσεως τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἰταλίας.

16 Αὐγούστου

Λόγῳ τῆς χθεσινῆς ἀργίας αἱ ἐφημερίδες ἐκυκλοφόρησαν μόνον τὴν μεσημβρίαν ἀναδημοσιεύουσαι νέα κακόβουλα σχόλια τῆς «Τομόρι» διὰ τῶν ὁποίων ἀποκαθίσταται ἡ μνήμη τοῦ «ἐθνομάρτυρος» Χότζα κατὰ τῶν «δυσφημιστικῶν» ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου. Τὰ σχόλια ταῦτα καθάπτονται ἐπὶ πλεόν καὶ αὐτοῦ τοῦ προσώπου τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, ἐμφανιζομένου ὡς περισσότερον Ἕλληνας παρά Ἄγγλους. Ὁ «Πόπολο ντὶ Ρόμα» ὑπογραμμίζει καὶ δι' ἰδίου ἀρθριδίου τὰ σχόλια ταῦτα καὶ τονίζει ὅτι αἱ ἐρωτοτροπίαί τοῦ Βασιλέως Γεωργίου καὶ τῆς Κυβερνήσεώς του μετὰ τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἐξαιρετικῶς ἄκαιροι καὶ ἐπικίνδυνοι.

Περὶ τοῦ τορπιλλισμοῦ τῆς «Ἑλλης» τὰ ἰταλικά φύλλα παραδόξως δὲν ἀναφέρουν τίποτε. Τὸ μυστήριον τῆς σιγῆς ταύτης διευκρινίζεται τὸ ἀπόγευμα, διότι αἱ μεταμεσημβριναὶ ἐφημερίδες, δημοσιεύουσαι τὴν θλιβεράν εἶδησιν, τὴν συνοδεύουν μὲ σχόλια διὰ τῶν ὁποίων ἀποδίδουν τὴν εὐθύνην τοῦ τορπιλλισμοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐξηγοῦσαι ὅτι ἐὰν ἡ βύθισις τῆς «Ἑλλης» δὲν ἦτο ἔργον ἀγγλικοῦ ὑποβρυχίου ἢ ἀγγλικῆς προπαγάνδα δὲν θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ διαδώσῃ τὴν εἶδησιν εὐθὺς ὡς ἔλαβε χώραν ὁ τορπιλλισμὸς καὶ σχεδὸν πρὶν πληροφορηθῇ αὐτὸν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Προστίθεται ὅτι ἡ Ἀγγλία προέβη εἰς τὸν τορπιλλισμόν τοῦτον ἐλπίζουσα ὅτι, λόγῳ τῆς σημερινῆς ἐντάσεως τῶν ἰταλοελληνικῶν σχέσεων, ἡ Ἑλλὰς θὰ ἀπέδιδε τὴν εὐθύνην εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ οὕτω θὰ ἐξωθεῖτο εἰς ἀντίδρασιν ἐναντίον της.

Ὁ κ. Γκάϋντα διακηρύσσει ἀκόμη ὅτι τὸ πρόβλημα τῶν ἐλληνοῖταλικῶν σχέσεων τὸ δημιουργηθὲν ἐκ τῆς δολοφονίας τοῦ Χότζα καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀποκαλύψεων εἶναι χωριστὸν ἀπὸ κάθε ἄλλο ζήτημα τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ἐκ

τῆς ἐκμεταλλευτικῆς δράσεως τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀναμένει τὴν ἀναγκαίαν ἱκανοποιητικὴν λύσιν τοῦ. Ἡ Ἰταλία δὲν δέχεται ἐν προκειμένῳ συμβιβασμούς.

Εἰς τὴν εἰδησεογραφίαν τοῦ «Τζορνάλε ντ' Ἰτάλια» ἐμφανίζεται ἡ Βουλγαρία εὐνοοῦσα τὴν ἰταλικὴν ἐκδοχὴν, ἐνῶ διατυπώνονται ἀμφιβολαὶ κατὰ πόσον ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς «Γενῆ Σαμπάχ», καθ' ὃν ἡ Τουρκία θὰ ἐπενέβαινε παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς περίπτωσιν ἐπιθέσεως ἐναντίον της, ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν γνώμην τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

17 Αὐγούστου

Ὅλοι σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες σχολιάζουν τὸν τορπιλισμὸν τῆς «Ἑλλης», ἐπαναλαμβάνουσαι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Γκάυντα ὑποστηριχθέντα περὶ εὐθύνης τῆς Ἀγγλίας καὶ χωρισμοῦ τοῦ ἐκ τῆς δολοφονίας τοῦ Χότζα προκληθέντος ζητήματος ἀπὸ κάθε ἄλλο πρόβλημα. Τονίζεται ἐπίσης ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀπονομὴ πλήρους δικαιοσύνης εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἡ ἐφημερίς τοῦ κ. Φαρινάτσι «Ρετζίμε Φασίστα» προσθέτει ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν εἶχεν ἀκόμη πληρώσῃ τὴν «Ἑλληνα» εἰς τὰ ἀγγλικά ναυπηγεῖα καὶ συνεπῶς ἡ ζημία ἐκ τῆς βυθίσεως τοῦ πλοίου ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας διαμοιράζεται.

Ἐξ ἄλλου τὸ προσωπικὸν ὄργανον τοῦ κ. Μουσσολίνι δημοσιεύει ἄρθρον τοῦ κ. Πολβερέλλι, πρῶτον Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου Τύπου παρὰ τῷ Ἰταλῷ Πρωθυπουργῷ, βουλευτοῦ, ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει πλέον ἀποδειχθῇ ἡ εὐθύνη τῆς Ἑλλάδος τόσον εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Χότζα ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀπόπειραν τῆς ἀγγλικῆς μυστικῆς ὑπηρεσίας ὅπως προκαλέσῃ στασιαστικὸν κίνημα εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Τὸ ζήτημα, προσθέτει, τὸ προκῦψαν ἐκ τῶν δύο αὐτῶν ἐνεργειῶν παραμένει ἀνοικτόν. Ἡ Ἑλλάς εἶχε κάθε συμφέρον νὰ ἀφήσῃ νὰ λησμονηθοῦν αἱ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης διαπραχθεῖσαι ἀδικαίαι κατὰ τῆς Ἀλβανίας καθὼς καὶ νὰ ρίψῃ πέπλον λήθης ἐπὶ τῶν παραβάσεων τῆς οὐδετερότητος ὑπὲρ τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον. Ἦδη τὰ προβλήματα ταῦτα φθάνουν εἰς τὸ τέρμα των καὶ αἱ Ἀθῆναι πρέπει νὰ λογοδοτήσουν. Ἐχομεν διὰ τοῦτο λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν νὰ διευκρινίσῃ ριζικῶς τὴν στάσιν της. Ὁ ἀγγλικὸς τύπος ὠθεῖ τὴν Ἑλλάδα εἰς ἀντίστασιν, ἐπαναλαμβάνων τὸ παίγνιον τὸ ὁποῖον ὠδήγησεν ἤδη εἰς τὴν καταστροφὴν ὅλα τὰ κράτη τὰ πιστεύσαντα εἰς τὰς εἰσηγήσεις καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς Ἀγγλίας.

Αἱ ἰταλικά ἐφημερίδες ἐν τῇ εἰδησεολογίᾳ των ἐμφανίζουν τὸν γιουγκοσλαβικὸν τύπον ὡς ἐπικρίνοντα τὴν ἀγγλόφιλον δηθεν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς συνιστώντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀποδεσμευθῇ τῆς ἀγγλικῆς ἐγγυήσεως. Ὑπογραμμίζεται ἐπίσης ὅτι ἡ βύθισις τῆς «Ἑλλης» καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἀποδίδεται εἰς τὸν Τσῳρτσιλ, ἐπιδιώκοντα νὰ ἐπεκτείνῃ τὸν πόλεμον εἰς τὰ Βαλκάνια.

18 Αὐγούστου

Ἀναδημοσιεύεται ἡ πολεμικὴ ἀρθρογραφία τῆς «Τομόρι».

19 Αὐγούστου

Ὑπὸ κτυπητοὺς τίτλους δίδεται μεγάλη ἔξαρσις εἰς χυδαῖα δημοσιεύματα τῆς «Τομόρι» περὶ «αἱματηρᾶς κτηνωδίας» τῶν Ἑλλήνων ὑπαλλήλων καὶ περὶ ἀποπείρας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἀλλοιῶσιν τὸν ἐθνολογικὸν χαρακτήρα τῆς Τσαμουριάς διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως Ἑλλήνων προσφύγων. Τὰ δημοσιεύματα ταῦτα γέμουν συκοφαντικῶν ὑπαινιγμῶν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ὕβρεων κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις χαρακτηρίζεται ματαιόδοξος, ἱκανὸς εἰς τὸ ἐμπόριον ἀπλῶς καὶ μόνον διότι εἶναι συνηθισμένος εἰς τὴν ἀπάτην, ἀπόλεμος, ξένος πρὸς τὰς ἀρετὰς εὐθύτητος καὶ ἀνωτερότητος αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τοὺς μαχητὰς καὶ τέλος ἐπιτηδειότατος εἰς τὴν δολιότητα καὶ τὰς βιαιότητας.

20 Αὐγούστου

«Ἡ Τσαμουριά ἀποτελεῖ κόλασιν. Μακρὰ ἄλυσος ἐγκλημάτων τῆς ἑλληνικῆς μεγαλομανίας.» Ὑπὸ τοὺς τίτλους αὐτοὺς δημοσιεύονται νέαι καταγγελίαι τῆς «Τομόρι», αἱ ὁποῖαι μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρουν ὅτι 80 Ἀλβανοὶ πρὸχοντες χωρίου τινὸς ἐκλείσθησαν εἰς μίαν ἐκκλησίαν, ὅπου αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ τοὺς ἔκαυσαν ζωντανούς.

21 Αὐγούστου

Δημοσιεύεται κατὰ τρόπον ἐντυπωτικὸν τηλεγράφημα τοῦ Στέφανι ἐκ Τιράνων καταγγέλλον ὅτι ὁ ἀλβανικὸς λαὸς εὐρίσκεται εἰς ἀγωνιώδη ἀνησυχίαν διότι ἡ Ἑλλάς ὠργάνωσεν εἰς τὴν Ἠπειρον μεγάλην συμμορίαν κομιτατζήδων ὑπὸ τὸν λήσταρχον Κότσο Ντίρο (:) πρὸς ἐξόντωσιν τῆς ἀλβανικῆς μειονότητος. Ταυτοχρόνως ὁ κ. Γκάϋντα δημοσιεύει κύριον ἄρθρον διὰ νὰ τονίσῃ ὅτι αἱ ἀποκαλύψεις τῆς «Τομόρι» ἐπιβεβαιοῦν ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ Ἰταλίας, Ἀλβανίας καὶ Ἑλλάδος ἐν πρόβλημα ἀνοικτὸν καὶ ὅτι ἡ Ἰταλία δικαιούται νὰ ζητήσῃ ὀριστικὴν διευκρίνισιν τῆς καταστάσεως ἐν ὀνόματι τῶν δικαίων τῶν ἐθνότητων καὶ τῆς βαλκανικῆς τάξεως. Ὅχι μόνον ἡ Τσαμουριά, προσθέτει, ἀλλὰ καὶ ὅλαι αἱ περιοχαὶ εἰς τὰς ὁποίας πλειονοψηφοῦν οἱ Ἀλβανοί, ἥτοι μέρος τῆς περιφερείας τῶν Ἰωαννίνων, ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν τοῦ προβλήματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ οὕτως ἢ ἄλλως ὀριστικὴν λύσιν. Μεθ' ὃ παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἦτο τοῦλάχιστον παράδοξον ἐὰν αἱ Δυνάμεις τοῦ Ἀξονος, ἀφοῦ διὰ παντὸς τρόπου ἐνεθάρρουν τὴν εἰρήνευσιν μεταξὺ ὠρισμένων βαλκανικῶν χωρῶν παρὰ τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς μεγάλης ἐδαφικᾶς θυσίας, ἄφηναν νὰ διατηρῶνται εἰς ἄλλας περιοχάς, αἱ ὁποῖαι τὰς ἐνδιαφέρουν περισσότερο, καθεστῶτα εὐρισκόμενα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐθνικὰ δίκαια καὶ πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀπειλήσουν, ὑπὸ ὁξυτέραν μορφήν, τὴν νέαν τάξιν πραγμάτων εἰς τὰ Βαλκάνια. Ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀπαραιτήτου αὐτῆς λύσεως ὁ κ. Γκάϋντα θεωρεῖ σκόπιμον νὰ ἀνασκοπήσῃ τὴν στάσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐπισπεύδει τὴν ἐξελληνιστικὴν πολιτικὴν τῆς ἀφ' ἑνὸς

διὰ νὰ ἐμφανίσῃ ἀνυποστάτους τὰς ἀλβανικὰς διεκδικήσεις καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν Ἰταλίαν, καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἑλλὰς σχεδιάζει, ἐν συνεννοήσῃ μετὰ τῆς Ἀγγλίας, εἰσβολὴν εἰς τὸ ἀλβανικὸν ἔδαφος. Μεθ' οὗ ἐπάγεται: Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ Ἰταλία ὀφείλει νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἀγγλοελληνικὸν αὐτὸ ἐπιθετικὸν σχέδιον μὲ σταθερότητα πολιτικῆς ἥτις, καίτοι δὲν ἐπιδιώκει περιπετείας, εἶναι ἐτοίμη νὰ προσπύσῃ τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς βαλκανικῆς τάξεως.

Τὸ χαρακτηριστικώτερον δημοσίευμα τῆς ἡμέρας εἶνε ἀνταπόκρισις ἐκ Βελιγραδίου, διότι αἱ γνώμαι αἱ ὁποῖαι ἀποδίδονται ἐν αὐτῇ εἰς τοὺς γιουγκοσλαυκικοὺς κύκλους ἀντανανκλῶν μᾶλλον τὰς ἰταλικὰς ἀντιλήψεις καὶ διευκρινίζουν πῶς ἀντιλαμβάνονται οἱ Ἰταλοὶ τὴν λύσιν τοῦ «ὑφισταμένου ἰταλοαλβανικοῦ ζητήματος». Κατὰ τοὺς Γιουγκοσλαύους ἀνταποκριτάς, τονίζεται εἰς τὸ δημοσίευμα τοῦτο, οἱ ἐλληνικοὶ κύκλοι ἀποφεύγουν κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὴν δραματοποίησιν τῶν ἰταλοελληνικῶν. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἰταλία ἐπιτρέπει εἰς τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα νὰ ταξιδεύουν εἰς τὴν Μεσόγειον ἐνθαρρύνει τὴν Κυβέρνησιν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, παρὰ τὰς πιέσεις τῶν Ἀγγλῶν. Ἀναμένεται συνεπῶς ὅτι θὰ διευκρινισθοῦν αἱ ἰταλοελληνικαὶ σχέσεις, ἀλλὰ τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ μόνον ἐάν ἡ Ἑλλὰς συμπεριφερθῇ ἔναντι τῆς Ἰταλίας καθ' ὃν τρόπον ἡ Ρουμανία ἔναντι τῆς Γερμανίας, δηλαδή ἀποκηρύξῃ τὴν ἀγγλικὴν ἐγγύησιν καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σφαῖραν ἀνεξαρτήτου συνεργασίας μετὰ τῆς Ἰταλίας.

22 Αὐ γ ο ὕ σ τ ο υ

Τὴν πρωτὰν δημοσιεύεται ἀνακοίνωσις τοῦ πρακτορείου Στέφανι μεταδίδουσα φληναφήματα τῆς «Τομόρι» περὶ ὀργανώσεως νέων συμμοριῶν κομιτατζήδων, περὶ καταρτίσεως καταλόγων προγραφῶν καὶ περὶ μεγάλης δυστυχίας τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ ἕνεκα τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῶν πολυποικίλων περιοριστικῶν μέτρων τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν. Ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας δημοσιεύεται καὶ δευτέρα ἀνακοίνωσις τοῦ Στέφανι ἐπὶ νεωτέρων καταγγελιῶν τῆς «Τομόρι» ἀφορῶσων τὴν κατάργησιν τῶν σχολικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ, τὴν τρομοκρατικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς Τζαμπέττα(;), συλλήψεις καὶ κακοποιήσεις τῶν συλλαβανομένων, μυστηριώδη ἐξαφάνισιν τοῦ Ἀλβανοῦ διανοουμένου Κιάκη(;) καὶ ὀργάνωσιν συμμορίας ὑπὸ τὸν Ἑκονόμη(;) ἡ ὁποία προϋτίθετο νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰς περιφερείας τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ τῆς Κορυτσᾶς διὰ τὴν τρομοκράτησιν τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ.

23 Αὐ γ ο ὕ σ τ ο υ

Ἐξακολουθεῖ ἡ μέσῳ τῆς «Τομόρι» διενεργουμένη πολεμικὴ διὰ τῆς ἀναδημοσιεύσεως τῶν πληροφοριῶν της, αἱ ὁποῖαι μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρουν ὅτι ἐνετάθη κατὰ τὸ τελευταῖον διήμερον ἡ διανομὴ ὀπλῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῆς Τσαμουρίας καὶ τῆς Πίνδου καὶ ὅτι ἔφθασεν εἰς τὰ Ἰωάννινα συνταγματάρχης τῆς χωροφυ-

λακής διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τῶν πυρετωδῶς ὀργανουμένων συμμοριῶν κοιμιτατζήδων.

Τὸ ἀπόγευμα ἀναδημοσιεύεται νεωτέρα καταγγελία τῆς «Τομόρι» καθ' ἣν, ἐκ στοιχείων ἐλθόντων ἤδη εἰς φῶς, εἷς Ἀλβανὸς πατριώτης, ὁ Τακά, ὅστις εὗρέθη κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον ἀπηγχονισμένος, δὲν εἶχεν αὐτοκτονήσῃ, ὥς εἶχεν ὑποστηριχθῇ τότε ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν, ἀλλ' εἶχε τούναντίον δολοφονηθῇ διὰ τὴν πατριωτικὴν του δρᾶσιν.

Ταυτοχρόνως ἀποδίδονται εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Βελιγραδίου καὶ εἰς τὸν γιουγκοσλαυϊκὸν τύπον κρίσεις καὶ ὑποδείξεις αἱ ὅποίαι φαίνονται καὶ πάλιν νὰ διερμηνεύουν μᾶλλον τὰς ἀπόψεις τῶν Ἰταλῶν καὶ νὰ ἀποτελοῦν ἐμμέσους εἰσηγήσεις αὐτῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Οὕτω, ἡ «Ἐφημερίς τῆς Ἰταλίας» δημοσιεύει ἐκ Βελιγραδίου ὅτι οἱ γιουγκοσλαυϊκοὶ κύκλοι πιστεύουν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Ἰταλία δὲν προτίθεται νὰ χρησιμοποίησῃ τὸ βάρος τῆς στρατιωτικῆς της ἰσχύος ὅπως ἀσκῆσιν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἑλλάδος, ὑπάρχει ἐλπίς ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἀναγνώρισῃ τὴν ἰταλικὴν μετριοπάθειαν θέτουσα τέρμα εἰς τὴν διαφορουμένην στάσιν της. Ἡ Ἑλλάς, προσθέτει ἡ ἀνταπόκρισις, δὲν ἀκολουθεῖ κατὰ τὴν «Βρέμε» στάσιν οὐδετερότητος, διότι ἀπεδείχθησαν πλέον αἱ μορφαὶ τῆς συνεργασίας της μετὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ συνεπῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐναπόκειται νὰ προβῇ εἰς διάβημα πρὸς τὴν Ρώμην διὰ νὰ διευκρινίσῃ τὴν θέσιν της. Προστίθεται ἀκόμη ὅτι, κατὰ τὴν «Βρέμε», ἡ Ἰταλία ἀπέφυγε νὰ διατυπώσῃ ἐπισήμως τὰς διεκδικήσεις της ἵνα ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος μετὰ μεγαλυτέρας εὐκολίας.

24 Αὐγούστου

Τὴν πρωΐαν ἐπαναλαμβάνονται καταγγελίαι τῆς «Τομόρι» περὶ δολοφονίας τοῦ Τακά, τὸ δὲ ἀπόγευμα ἀναδημοσιεύονται ἐν συντομίᾳ νεώτεραι πληροφορίαι, τῆς «Τομόρι» πάντοτε, περὶ δαρμῶν καὶ κακοποιήσεων τῶν Ἀλβανῶν τοῦ χωρίου Κοστί (:) καὶ ἄλλων κέντρων τῆς Τσαμουρίας.

Παραλλήλως ἡ «Ἐφημερίς τῆς Ἰταλίας» δημοσιεύει, ὑπὸ τύπον ἀνταποκρίσεως ἐξ Ἀγίου Σεβαστιανοῦ, ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον 48ωρον ἡ Ἀγγλία διέδωκεν ἀνησυχαστικὰς φήμας περὶ τῶν ἐλληνοῖταλικῶν σχέσεων διακηρύσσουσα ὅτι βαίνουσι πρὸς τὸ ἀνεπανόρθωτον καὶ ἐπινοοῦσα χονδροειδεῖς φαντασιοπληξίας ἵνα εὕρῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐγγύησίν της. Ποίαν ἀρωγὴν ὅμως θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχω εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Ἀγγλία ἀφοῦ δὲν εἶχε δυνάμεις οὔτε τὴν Σομαλίαν νὰ προασπίσῃ; Προφανῶς, προσθέτει ἡ ἀνταπόκρισις, διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἡ ἐγγύησις πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲν σημαίνει ἄλλο ἢ τὴν ὑπ' αὐτῆς χρησιμοποίησιν τῶν ἐλληνικῶν βάσεων ἐὰν ἡ Ἑλλάς δὲν ἤθελεν ἀντιληφθῇ τὴν παγίδα καὶ ἐπιπτεθῇ θύμᾳ τῆς ἀγγλικῆς προπαγάνδας.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐσταμάτησεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ πολεμική. Ἐπαυσεν ἀποτόμως, ὅπως ἀποτόμως εἶχεν ἀρχίσει.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 141

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

31 Αὐγούστου 1940

Εἰς τὸ σημερινὸν φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Ἰταλίας» ὁ κ. Γκάυντα, ὁ θεωρούμενος ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν διερμηνεὺς τῶν ἀντιλήψεων τοῦ Ἰταλοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἐπαναλαμβάνει τὴν κατὰ τῆς χώρας μας πολεμικὴν του διὰ τοῦ κάτωθι ἄρθρου:

«Ἐνῶ, τεθέντος πλέον τοῦ προβλήματος τῶν σχέσεων μεταξύ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, τείνουν νὰ σιγήσουν αἱ φωναὶ διαμαρτυρίας τῶν ἱταλικῶν ἐφημερίδων αἱ προκληθεῖσαι ἀπὸ τὰ πρόσφατα γεγονότα τῆς Τσαμουριάς, ἐξακολουθεῖ πυριφλεγῆς ἡ ἔξαψις τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. Συχνά, μάλιστα, λαμβάνει οὗτος στάσεις φιλολογικὰς καὶ καταφεύγει εἰς διανθίσματα ἥρωϊκὰ καὶ ρητορικὰ τὰ ὁποῖα, λόγῳ τῆς σοβαρότητος τῆς παρούσης πολιτικῆς στιγμῆς καὶ λόγῳ τῆς πραγματικότητος τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἀνοικτῶν προβλημάτων, θὰ ἔπρεπε νὰ περιορισθοῦν εἰς ἐκφράσεις ὀλιγώτερον γελοίας.

»Ἰδοὺ ὁ ἀκαδημαϊκὸς Σπύρος Μελάς κραδαίνων ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐστίας» ὄχι μόνον τὴν σπάθην του ἀλλὰ καὶ τὸ δόρυ ἀκόμη τῆς Ἀθηνᾶς, κατελθούσης ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα διὰ νὰ προασπίσῃ τὰ δῆθεν δίκαια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. «Ἡ Ἑλλὰς —διατείνεται— ἐκράτησε τὴν δῆδα τῆς σαφηνείας, τῆς ἡρεμίας, τῆς ἰσορροπίας καὶ τοῦ μέτρου ἐπὶ τρεῖς χιλιετηρίδας» καί, συνεπῶς, αἱ Ἀθηναὶ θὰ ἦσαν σήμερον ἔτοιμοι νὰ ἀμυνθοῦν ὄχι μόνον μὲ τὸ δόρυ τῆς Ἀθηνᾶς ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ δραματικώτερα ὀλοκαυτώματα.

»Ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Καθημερινῆς» κάποιος «Φορτούνιο», ἡ ταυτότης τοῦ ὁποίου δὲν προσδιορίζεται καλύτερον, διαβεβαιοῖ ὅτι ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι σύμφωνοι μὲ τὴν γνώμην τοῦ ἀρχηγοῦ των — τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν ἀκόμη — «καὶ δὲν θὰ διστάσουν νὰ προσφέρουν τοὺς ἑαυτοὺς των, ἐὰν ὑπῆρχεν ἀνάγκη».

»Ἀλλὰ ὁ «Τύπος» θέλει νὰ κινῆται αὐτόχρημα μέσα εἰς τοὺς ἥρωϊκοὺς θρύλους καὶ ἀναπολεῖ τὰ κατορθώματα τοῦ Λεωνίδα εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ τὰς ἑλληνικὰς νίκας κατὰ τῶν πολυαρίθμων Περσῶν, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι «τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος εἶναι περισσότερον παρὰ ποτὲ ἠνωμένον καὶ οὐδέποτε ὑπέκυψεν ἀφ' ὅτου ἐνεφανίσθη εἰς τὸν κόσμον».

»Αἱ ἑλληνικαὶ αὗται ἐφημερίδες ὑπερβάλλουν προφανῶς. Ἀντιλαμβανόμεθα τὸ

πνεῦμα πολεμικῆς, τὸ ὁποῖον ἀφθόνως τὰς διαπνέει. Ἀντιλαμβανόμεθα ὀλιγώτερον τὴν προσπάθειάν των νὰ ριφθοῦν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν οὐτοπίαν τὴν μὴ ξένην πρὸς τὸ γελοῖον. Ὡς ἀφήσουν κατὰ μέρος τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἡρωϊκὰς ἀναμνήσεις καὶ ὥς παραμείνουν ἐπὶ τῆς πραγματικότητος τῶν γεγονότων. Ἐὰν ἡ Ἑλλάς κρατῇ πράγματι εἰς τὰς χεῖρας τῆς τὴν δῶδα τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς ἰσορροπίας, ὥς τὴν φέρῃ πρῶτίστως εἰς τὰ ἀλβανικὰ ἐδάφη τὰ ὁποῖα παρέμειναν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς καὶ ὥς ρίψῃ φῶς ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων καὶ ἀνυποφόρων ὄρων τοῦς ὁποίους ἐκεῖ ἐδημιούργησεν.

» Ἀλλ' ἐὰν θέλῃ μὲ περισσὴν ἱστορικὴν προχειρότητα νὰ διακηρύξῃ τὸ ἀήττητον αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐμφανίσεώς της εἰς τὸν κόσμον, ὀφείλομεν νὰ τῆς ὑπενθυμίσωμεν ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἀρχηγοὶ τὴν ἡνάγκασαν ὄχι μόνον μίαν φορὰν νὰ ὑποκύψῃ.

» Καὶ ἐὰν θέλῃ νὰ ἐπεκτείνῃ εἰς τὸ 1940 τὴν ἔνδοξον ἀνάμνησιν τῶν Θερμοπυλῶν καὶ τῶν ἀκοντίων των, ὀφείλομεν ἀκόμη νὰ τῆς ὑπομνήσωμεν, ὅτι σήμερον ὁ πόλεμος διεξάγεται καὶ νικᾶται μᾶλλον μὲ ἄρματα μάχης, μὲ ἀεροπλάνα καὶ μὲ μεγάλα πυροβόλα.

» Καὶ εἰς τὴν πολεμικὴν αὐτὴν, τὴν ἀνωφελῆ πλέον, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ λείπουν ἡ ἰσορροπία καὶ τὸ μέτρον, τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς καυχᾶται ὅτι ἀπὸ τριῶν χιλιετηρίδων εἶναι ὁ «θεματοφύλαξ».

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 142

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

5 Σεπτεμβρίου 1940

Ἡ ἀλβανικὴ ἐφημερὶς «Τομόρι» συνεχίζουσα τὴν ἐκστρατείαν τῆς διαδόσεως ἀνακριβῶν εἰδήσεων ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν νέαν κατηγορίαν, τὴν φορὰν ταύτην κατὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων, ὅστις ἔδωκε δῆθεν ὁδηγίας εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἠπείρου ὅπως προβῶσιν εἰς τὴν διοργάνωσιν συμμοριῶν ἐξ ἀτάκτων. Εἴμεθα ἐξουσιοδοτημένοι νὰ διαψεύσωμεν κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον τὸν φαντασιώδη τοῦτον ἰσχυρισμὸν εἰς βάρος τῆς σεβασμίας προσωπικότητος ἱεράρχου οὕτινος ἡ δρᾶσις περιορίζεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς.

Ἀριθ. 143

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἰταλικὴ Πρεσβεία πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

7 Σεπτεμβρίου 1940

Διὰ διακοινώσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 31 παρελθόντος Ἰουλίου τὸ Β. Ὑπουργεῖον

τῶν Ἑξωτερικῶν εὐηρεστήθη νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῆς Ἰταλικῆς Β. Πρεσβείας ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι τὴν προτεραιὰν ἰταλικὸν ἀεροπλάνον προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ ὑπεριπτάμενον τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου εἶχε ρίψῃ τέσσαρας βόμβας κατὰ τῶν ἀντιτορπιλικῶν τοῦ Β. Ναυτικοῦ «Βασιλεὺς Γεώργιος» καὶ «Βασίλισσα Ὀλγα» ὥς καὶ κατὰ δύο ἐλληνικῶν ὑποβρυχίων ὁρμούντων εἰς τὸν λιμένα τῆς Ναυπάκτου.

Εἰς ἀπάντησιν, ἡ Β. Πρεσβεῖα τῆς Ἰταλίας ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τοῦ Β. Ὑπουργείου τῶν Ἑξωτερικῶν ὅτι ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς διαταχθείσης ἐπὶ τοῦ ζητήματος παρὰ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν διεπιστώθη ὅτι ἡ ἐπίθεσις ἦν ὑπέστησαν τὴν 30 παρελθόντος Ἰουλίου αἱ μονάδες τοῦ Ἑλληνικοῦ Β. Ναυτικοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διεξήχθῃ ὑπὸ ἰταλικῶν ἀεροπλάνων.

Ἀριθ. 144

Ὁ ἐν Αὐλῶνι Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἑξωτερικῶν.

9 Σεπτεμβρίου 1940

Ἀπὸ μηνὸς παρατηρεῖται ἐνταῦθα κίνησις διὰ τὴν συγκρότησιν ἀτάκτων σωμάτων πρὸς τρομοκρατικὴν δρᾶσιν ἐντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους.

Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα πράκτορες μετέβησαν εἰς τὰ μουσουλμανικὰ χωρία Κανίνα, Τσαπράτι καὶ Δουκάτες, τῆς περιφέρειας Αὐλῶνος, καὶ προσεπάθησαν νὰ στρατολογήσουν ἐθελοντὰς διὰ τὰ ἐν λόγῳ σώματα ὑποσχόμενοι μηνιαίαν μισθοδοσίαν ἐξ 140 φράγκων. Κατὰ τὰς πληροφορίας μας οὐδεὶς ἐδέχθη νὰ καταταχθῇ.

Γεωργιάδης

Ἀριθ. 145

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἑξωτερικῶν.

11 Σεπτεμβρίου 1940

Σήμερον ὅλαι σχεδὸν αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουν τηλεγράφημα τοῦ Πρακτορείου Στέφανι ἐξ Ἀθηνῶν, ἔχον ὥς ἐξῆς :

«Ἐξακολουθεῖ εἰς τὸν ἐλληνικὸν τύπον ὁ περίεργος ἀναβρασμὸς ὁ ὅποιος, καίτοι ἐμφανίζεται ὡς πατριωτικοῦ χαρακτήρος, ἔχει σαφεῖ ἀγγλόφιλον τόνον, ὡς ὑπεγραμμίσθη ἤδη κατὰ τὰς παρελθούσας ἡμέρας ἐν σχέσει πρὸς τὴν συλλογὴν συνεισφορῶν διὰ τὴν ἐκ νέου ναυπήγησιν τοῦ εὐδρόμου «Ἑλλη».

»Ἡ ἐφημερίς «Ἑστία», ἡ ὁποία διεκρίθη ἤδη καὶ ἄλλας φορές δι' ὠρισμένα ὑπερβολικὰ σχόλιά της μὴ συνάδοντα πλήρως πρὸς τὴν πολιτικὴν πραγματικότητα τῆς παρούσης στιγμῆς, λαμβάνει ἀφορμὴν ἐκ τῆς ὀρκωμοσίας τῶν νέων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ διὰ ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς ἀναγνώστας της μίαν ψευδοπατριωτικὴν ἀποστροφήν, ἡ ὁποία ἐν τῇ οὐσίᾳ της εἶναι σαφῶς προκλητικὴ. Πράγματι, ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερίς, ἀφοῦ πρῶτον ἐξαίρει τὰς παραδόσεις τοῦ ἐλληνικοῦ ναυτικοῦ, γράφει ἔπειτα ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς ὁλόκληρος εὐχεται εἰς τοὺς νέους ἀξιωματικοὺς νὰ κρατήσουν ὑψηλὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλληνος ναύτου καὶ νὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῶν εὐγενῶν ναυτικῶν παραδόσεων τῆς χώρας, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν μὲ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ τὸν Θεμιστοκλέα εἰς τὴν Σαλαμῖνᾶ διὰ νὰ καταλήξουν εἰς τὸν Κουντουριώτην καὶ τὴν «Ἑλλήν».

Εἶναι τῷ ὄντι περίεργον ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ ἀνωτέρω τηλεγραφήματος τοῦ Πρακτορείου Στέφανι δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συνιστᾷ εἰς τοὺς ἀξιωματικούς της «νὰ κρατήσουν ὑψηλὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλληνος ναύτου» καὶ θεωρεῖ ὡς πρόκλησιν κατὰ τῆς Ἰταλίας μίαν ἀπλὴν ὑπόμνησιν τῶν ναυμαχιῶν τῆς Σαλαμίνας καὶ τῆς «Ἑλλης».

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 146

Τὸ Γεν. Ἐπιτελεῖον Β. Ναυτικοῦ πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

14 Σεπτεμβρίου 1940

Ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν ὅτι ἐκ τῆς ἐνεργηθείσης παρὰ τοῦ Ν. Χημεῖου Β. Ναυστάθμου χημικῆς ἀναλύσεως καὶ μεταλλοσκοπικῆς ἐξετάσεως δύο θραυσμάτων βομβῶν ριφθισῶν κατὰ τῶν πλοίων μας ἐν Ναυπάκτῳ τὴν 30 Ἰουλίου ἐ. ἔ. προκύπτουσι τὰ ἑξῆς :

Ἀμφότερα τὰ ἀναλυθέντα τεμάχια ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν βόμβαν καὶ πρόκειται περὶ βομβῶν τῆς αὐτῆς προελεύσεως μετὰ τῶν βληθισῶν κατὰ τοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ «Υδρα» τὴν 12 Ἰουλίου 1940.

Ὑποναύαρχος Σακελλαρίου

Ἀριθ. 147

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

14 Σεπτεμβρίου 1940

Κατὰ τὴν διάρκειαν σημερινῆς συνομιλίας μου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐμπορι-

κῶν μεταφορῶν μας μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, οὗτος εὔρε τρόπον νὰ ἐξάρῃ τὴν προθυμίαν καὶ ταχύτητα μὲ τὰς ὁποίας ἐπελήφθη ὁ κόμης Τσάνο τῆς ὑποθέσεως ὅταν εἶδεν ἐκ τοῦ ἐπιδοθέντος ὑπ' ἐμοῦ σημειώματος πῶς ἐμφανίζεται αὕτη. Εἶναι τοῦτο ἄλλωστε φυσικόν, εἶπεν ὁ κ. Ἀνφοῦζο, διότι δὲν ἔχομεν κανένα λόγον νὰ στενοχωρήσωμεν τὸν ἑλληνικὸν λαόν, κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἔχομεν τίποτε. Ἐὰν παραπονούμεθα, εἶναι διότι παρατηροῦμεν εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μίαν ἐμμονὴν εἰς ἀγγλοφίλους διαθέσεις. Σημειώσατε, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ παρατηρήσας τὴν δυσανασχέτησίν μου, ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐκφράζω προσωπικὰς σκέψεις, ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι συνομιλοῦμεν οὐχὶ πλέον ὑπὸ τὴν ἐπίσημον ιδιότητά μας ἀλλ' ὡς ἄτομον πρὸς ἄτομον. Δὲν πρόκειται νὰ διατυπώσω συγκεκριμένα παράπονα, διάφορα ὅμως συμπτώματα ἄγουσιν εἰς τὸ συμπέρασμά μου. Παρατηρῶ, ἐξηκολούθησεν, ἀπὸ τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Πρεσβείας μας ὅτι ὁ ἑλληνικὸς τύπος τηρεῖ στάσιν ὄχι φιλικὴν πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Ὑπάρχει εἰς τόνος ἀντιϊταλικὸς εἰς τινὰς δημοσιογραφικὰς ἐκδηλώσεις.

Εἶπον εἰς τὸν κ. Ἀνφοῦζο ὅτι, ὅπως πλειστάκις μέχρι τοῦδε ἔχει ἐξηγηθῇ τόσον ἐν Ἀθήναις ὅσον καὶ ἐνταῦθα, ἥ τε Κυβέρνησις καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐμπνέονται ἔμμονον ἐπιθυμίαν καὶ μέριμναν, τὴν διατήρησιν τῆς χώρας ἔξω τῆς συρράξεως τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ἐν τούτῳ συνοψίζεται ἡ πολιτικὴ μας, πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς πλὴν τῆς ἐντίμου οὐδετερότητος, πρὸς ἣν εἶναι προσηλωμένη ὁλόκληρος ἡ χώρα. Λυποῦμαι, εἶπον, εἰλικρινῶς ἔάν, παρ' ὅλας τὰς προσπάθειας ὅπως πείσωμεν ὑμᾶς περὶ πραγμάτων ἅτινα εἶναι καὶ ἀφ' ἐαυτῶν ἀρκετὰ εὐγλωττα, διατηρῆτε ἀκόμη πεπλανημένας ἐντυπώσεις. Θὰ εἶχον ἐν τούτοις, προσέθηκα (ἀπαντῶν ἐμμέσως εἰς τὸν περὶ ἀγγλικῆς ἐγγυήσεως ὑπαινιγμὸν του), μίαν παράκλησιν νὰ σᾶς κάμω. Ὅταν ἐξετάζητε λεπτομερειακὰ ζητήματα, νὰ μὴ παραβλέπητε ἐν σπουδαιότατον στοιχεῖον, τὴν γεωγραφικὴν ἡμῶν θέσιν ἣτις παίζει ρόλον κεφαλαιώδη εἰς μερικὰ πράγματα. Παραβλέποντες αὐτὴν διαπράττετε ἐν ἀρχικὸν σφάλμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀπορρέουσι, κατὰ φυσικὸν λόγον, πεπλανημένα συμπεράσματα.

Ναί, δὲν ἀρνοῦμαι τὴν σημασίαν τοῦ πράγματος..., παρετήρησε συγκαταβατικῶς ὁ κ. Ἀνφοῦζο.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τύπον, ἐξηκολούθησα, εἶδον ὅτι ἐν τηλεγράφημα τοῦ Πρακτορείου Στέφανι χαρακτηρίζει ὡς πρόκλησιν τὴν σύστασιν εἰς τοὺς ὀρκισθέντας νέους ἀξιωματικοὺς τῆς θαλάσσης ὅπως κρατήσουν ὑψηλὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλληνος ναύτου. Ἄλλο πάλιν τηλεγράφημα θεωρεῖ προκλητικὸς τοὺς ἐράνους ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀεροπορίας ἐπ' ἀφορμῇ τοῦ τορπιλλισμοῦ τοῦ εὐδρόμου «Ἑλλη» καὶ τὴν μνείαν ἱστορικῶν γεγονότων διὰ τὰ ὁποῖα ὑπερηφανεύεται ὁ Ἑλληνισμός. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν βλέπω ποῦ στηρίζεται ἡ περὶ προκλήσεως ἀντίληψις ἀφοῦ δὲ μοῦ κάμνετε

τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῆς τῆς φιλικῆς ἀνταλλαγῆς σκέψεων, θὰ σᾶς ὑπενθυμίσω πῶς ἔχει ἡ ὅλη ἐξέλιξις αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου. Πρό τινων ἐβδομάδων ὁ ἀλβανικὸς τύπος ἔγραψε πλεῖστα ὅσα προσβλητικὰ διὰ τὸν ἐλληνικὸν λαόν.

Ναί, παρετήρησεν ὁ κ. Ἀνφοῦζο, ἀλλὰ πρόκειται περὶ τοπικῶν ζητημάτων . . .

Ὁ Ἰταλικὸς τύπος, ἐξηκολούθησα, ἔσπευσε νὰ ἀναδημοσιεύσῃ τὰ ἄρθρα ἐκεῖνα μετ' ἀπληστίας καὶ δὴ μετὰ τινος εὐχαριστήσεως, ἂν κρίνω ἀπὸ τὰς ἐπικεφαλίδας καὶ ἀπὸ τινὰ σχόλια μὲ τὰ ὁποῖα ἐπλαισιώσε τὴν ἀναδημοσίευσιν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπω ἐν παρενθέσει ὅτι τοῦτο δὲν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐλληνικὴν κοινὴν γνώμην ἐντύπωσιν συμπαθείας ἐκ μέρους τοῦ Ἰταλικοῦ ἔθνους. Ὅπωςδὴποτε, ὁ ἐλληνικὸς τύπος ἔκρινεν ἀξιοπρεπέστερον νὰ μὴ ἀντιδράσῃ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀβρότητας τοῦ ἀλβανικοῦ τύπου. Σήμερον ἔρχεται ὁ Ἰταλικὸς τύπος, ὁ ὁποῖος ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ ἐφιλοξένησε καὶ ἐνεθάρρυνε τόσας ἀλβανικὰς προκλήσεις κατὰ τῆς Ἑλλάδος, νὰ παραστήσῃ ἑαυτὸν προκαλούμενον διότι ἐξυμνεῖται ὁ Θεμιστοκλῆς ἢ ὁ Μιλτιάδης, διότι οἱ Ἕλληνες ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναπληρώσουν ἐν ἀπολεσθῆν πλοῖον ἢ νὰ ἐνισχύσουν τὴν ἀεροπορίαν των, διότι, τέλος, συνιστᾶται εἰς τοὺς ναύτας μας νὰ εἶναι καλοὶ ναῦται.

Ἴσως ὅχι τόσο ἀυτὰ καθ' ἑαυτά, παρετήρησεν ὁ κ. Ἀνφοῦζο, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐπιδεικνυομένην εὐνοιαν πρὸς τὴν ἀγγλικὴν προπαγάνδαν προσλαμβάνουν τὰ δημοσιεύματα ταῦτα ἰδιαιτέραν σημασίαν.

Ἡ προσωπικὴ μου ἐντύπωσις, τῷ εἶπον, εἶναι ὅτι ὁ ἐλληνικὸς τύπος φιλοξενεῖ ἐξ ἴσου καὶ μὲ ἀπόλυτον ἀντικειμενικότητα ὅλα τὰ δημοσιεύματα τῶν ἐμπολέμων.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 148

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

18 Σεπτεμβρίου 1940

Πληροφοροῦμαι ὅτι ξένος Πρεσβευτὴς, ἀναχωρῶν μεθαύριον ἐπ' ἀδείᾳ, ἐπεσκέφθη τὸν κόμητα Τσάνο τὸν ὁποῖον ἠρώτησε, μεταξὺ ἄλλων, πῶς ἔχουσιν αἱ ἐλληνο-ἰταλικαὶ σχέσεις.

—Ὅχι πολὺ καλὰ, ἀπήντησεν ὁ Ὑπουργός.

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ Πρεσβευτοῦ ἐὰν ὁ Ὑπουργός ἐνδοί διὰ τούτου τὸ ἀλβανικὸν ἐπεισόδιον, ὁ κόμης Τσάνο ἀπήντησεν :

—Τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι τοπικόν. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει τὸ ζήτημα τῆς βοήθειας τὴν ὁποῖαν εὐρίσκουσιν οἱ Ἀγγλοὶ εἰς τὰ ἐλληνικὰ ὕδατα.

—Νομίζω, παρετήρησεν ὁ Πρεσβευτὴς, ὅτι αἱ πληροφορίες σας δὲν εἶναι ἀκρι-

βείς καί θά ἦτο καλόν νά φροντίσητε νά πληροφορηθῇτε καλύτερον. Ἡ ὑπόνοιά σας ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν μέ τήν λογικήν. Δέν εἶναι δυνατόν νά παραδεχθῇ τις ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία ἐτήρησεν ἄψογον οὐδετερότητα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου μέχρι σήμερον, ἐξέλεξεν αὐτήν ἀκριβῶς τήν στιγμήν διὰ νά ἀπομακρυνθῇ τῆς γραμμῆς ἐκείνης. Ἀλλωστε οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι τόσας βάσεις εἰς τήν Ἀνατολικήν Μεσόγειον καί τόσην ἐπάρκειαν ἐφοδιασμῶν καί ἄλλων μέσων, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ νά μὴ ἔχωσιν ἀνάγκην νά ἀναζητῶσι ταῦτα ἀλλαχοῦ. Φροντίσατε νά πληροφορηθῇτε καλύτερον, ἐπανελάβε καταλήγων ὁ Πρεσβευτής.

Ἐν τέλει τῆς συνομιλίας ὁ Ὑπουργός εἶπεν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν συνομιλητὴν του ὅτι ἡ Ἰταλία δέν πρόκειται νά ἐπιχειρήσῃ τι κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 149

Ὁ ἐν Ἀργυροκάστρῳ Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ
Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

18 Σεπτεμβρίου 1940

Ἀπὸ προχθὲς ἤρχισε νά λειτουργῇ ἐνταῦθα ραδιοφωνικὸς σταθμὸς μεσαίων κυμάτων 216, ὅστις μεταδίδει ἐλληνικὴν μουσικὴν καί δελτία εἰδήσεων καί προπαγάνδας εἰς ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ προπαγάνδα ἀπευθύνεται εἰς τὸν ἐλληνικὸν λαὸν καί στρέφεται ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καί τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ὡρα ἐκπομπῆς καθ' ἑκάστην ἡ 8 ἑσπερινή.

Νικολαρετζής

Ἀριθ. 150

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτής πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

20 Σεπτεμβρίου 1940

Ἐνῷ τὸ ἐν τῶν θεμάτων ἅτινα ἀπετέλεσαν τὸ περιεχόμενον τῆς καθ' ἡμῶν Ἰταλικῆς ἐκστρατείας τοῦ παρελθόντος μηνός, ἡ κατηγορία περὶ ἀγγλοελληνικῆς συνεργασίας, συνεχίζεται εἰς περιορισμένην κλίμακα, τὸ ἕτερον, τὸ περὶ τῆς εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὀφειλομένης δικαιοσύνης, φαίνεται εἰσελθὼν εἰς περίοδον ἀνακωχῆς.

Ἐν τινι μέτρῳ ὀφείλομεν ἴσως χάριτας εἰς τὸν περιβόητον Χότζα διότι ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς ἐν σαφηνείᾳ, ὠμότητι καί ἀκριβείᾳ ὅ,τι κατὰ προσέγγισιν μόνον ὑπεθέτομεν μέχρι τοῦδε, τὴν Ἰταλικὴν δηλαδὴ ἐπιβουλήν. Ἀλλά, ὅσον καὶ ἂν τοῦτο φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξον, ὁ ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς κίνδυνος ἐπιτείνεται

δι' ἡμᾶς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ἰταλία ἐξῆλθεν ἐν πολλοῖς μειωμένη ἐκ τῆς ὑποθέσεως τῶν Ἀλβανῶν ληστῶν.

Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ πλοκὴ τοῦ δράματος Χότζα ἐπροκάλεσε τὴν θυμηδίαν ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐγέννησε ζωηρὰν ἀγανάκτησιν. "Ελλειψις σοβαρότητος, ἐπαγγελματικὴ ἀδεξιότης εἶναι αἱ ἐλαφρότεροι τῶν κρίσεων αἵτινες ἠκούσθησαν διὰ τὴν τεχνικὴν ἐμφάνισιν. "Αλλαι πράξεις, ἐξεγείρασαι τὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου, καλῶς ἢ κακῶς ἀπεδόθησαν διὰ βοῆς εἰς ἰταλικὴν πρωτοβουλίαν. Τόσαι καὶ ἄλλαι εἶναι αἱ πληγαί, μικραὶ καὶ μεγάλαι, ἅς τὸ ἐπεισόδιον Χότζα ἤνοιξεν εἰς τὸ ἰταλικὸν γόητρον. Ὁ φασισμὸς δὲν θὰ τὰς συγχωρήσῃ οὔτε εἰς τὸν ἑαυτὸν του οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ εἰς πρώτην εὐκαιρίαν θὰ ζητήσῃ ἐκδίκησιν. Εἰς τὴν βασικὴν ἐπιβουλήν προσετέθη ἤδη ἡ ἐκ τῶν μειώσεων μῆνις.

Εἶπον ἐν ἀρχῇ ὅτι τὸ ἀλβανικὸν ζήτημα εἰσῆλθεν εἰς περίοδον ἀνακωχῆς. Πράγματι ἡ νέα θέσις εἶναι ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι «τοπικόν». Τοῦτο εἶπεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς ξένους Πρεσβευτάς, τὸ αὐτὸ ἐπανελάβεν εἰς ἐμὲ ὁ κ. Ἀνφουζο κατὰ τὴν πρόσφατον συνομιλίαν μας, καὶ κᾶτι ἀνάλογον ἐψέλλισεν ὁ Τμηματάρχης τοῦ Ἀλβανικοῦ Τμήματος εἰς τὸν Σύμβουλον τῆς Β. Πρεσβείας. Πλείονες ἐξηγήσεις δὲν δίδονται, ἀλλ' ἡ ἔννοια εἶναι προφανής. "Εν ἑλληνοαλβανικὸν ζήτημα ἐδημιουργήθη. Ὁ τίτλος ἤδη ὑφίσταται, ἡ ἄμεσος μόνον ρευστοποίησις ἐμποδίζεται ἐξ ὠρισμένων λόγων. "Εν ἑλληνοἰταλικὸν ζήτημα δὲν θὰ ἦτο ἀνεκτὸν νὰ ἐκκρεμῇ ὡς ἑλληνοαλβανικὸν δύναται νὰ περιμένῃ τὴν λύσιν του. Θὰ ἔλθῃ ἡ σειρά του. "Εν τῷ μεταξὺ διατηρεῖται τὸ πῦρ εἰς τὴν ἄλλην θρυαλλίδα, τὴν κατηγορίαν ἐπὶ ἀγγλοφιλίᾳ. Καὶ οὕτω τίθεται συνεχῶς τὸ ἐρώτημα: Ὑπάρχει κίνδυνος;

Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τούτου ἡ ἀντίληψίς μου παραμένει ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὡς τὴν ἔχω ἤδη ἐκθέσει.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι διανύομεν σπουδαιότατην καμπὴν τῆς ἐξελίξεως τοῦ πολέμου καὶ ὅτι λίαν προσεχῶς, ἴσως μετ' ὀλίγας μόνον ἑβδομάδας, ἢ θὰ εὐρεθῶμεν ἐνώπιον σοβαρωτάτων προβλημάτων ἢ θὰ ἀποκτήσωμεν μείζονα πολιτικὴν ἄνεσιν.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 151

Σημείωμα ἐπιδοθὲν ὑπὸ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας πρὸς τὸν Μόνιμον Ὑφυπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

23 Σεπτεμβρίου 1940

Ἀναφερομένη εἰς τὰ σημειώματα διὰ τῶν ὁποίων τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν εὐηρεστήθη νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τῶν πτήσεων ἰταλικῶν ἀεροσκαφῶν ὑπεράνω τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἡ Β. Πρεσβεῖα τῆς Ἰταλίας ἔχει τὴν τιμὴν

νά φέρη εἰς γνῶσιν αὐτοῦ ὅτι ἐδόθησαν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἀεροπόρους σαφεῖς ὁδηγίαι ὅπως ἀποφεύγωσιν ἐπιμελῶς τὰς πτήσεις ὑπεράνω τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

Ἀριθ. 152

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

24 Σεπτεμβρίου 1940

Ἐκ καλῆς πηγῆς ἐπληροφορήθην ὅτι εἰς τὰς ἰταλικὰς εἰσηγήσεις περὶ ἐκκαθαρίσεως τῶν λοιπῶν βαλκανικῶν ζητημάτων, ἐν οἷς τὸ ἀλβανικὸν καὶ τὸ τῆς ἀγγλικῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροῆς, ἡ Γερμανία ἀντέταξε κατηγορηματικὴν ἀξίωσιν ὅπως μὴ ἐπιχειρηθῇ τίποτε τὸ δυνάμενον νὰ γεννήσῃ στρατιωτικὰς περιπλοκάς. Νοεῖται, κατ' ἀντιδιαστολήν, ὅτι ἡ Γερμανία δὲν δύναται νὰ ἐναντιωθῇ εἰς προσπάθειάς τῆς Ἰταλίας ὅπως ἐπιτύχῃ τοὺς σκοποὺς τῆς διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ, καὶ ἴσως μάλιστα εἶναι τὸ Ράιχ ὑποχρεωμένον νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὰς ἐν τινι μέτρῳ. Οἱ ἀπειλητικοὶ ὑπαιγισμοὶ τοῦ τύπου μοὶ ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς φόβητρον.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 153

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

28 Σεπτεμβρίου 1940

Τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι ἀνεδημοσίευσεν νέον κεφάλαιον τοῦ μυθιστορήματος τοῦ δημοσιευομένου ὑπὸ τῆς ἀλβανικῆς ἐφημερίδος «Τομόρι» ἐπὶ δῆθεν κακουργημάτων διαπραχθέντων εἰς βάρος τῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἡπείρου. Εἵμεθα εἰς θέσιν νὰ παράσχωμεν τὰς κατωτέρω διασαφήσεις ἐπὶ τριῶν «ἀνθρωποκτονιῶν» ἐπινοηθεισῶν ὑπὸ τῆς «Τομόρι». Τὸ πρῶτον «θῦμα», ὁ Μαζχάρ Ρετζέπ ἐκ τοῦ χωρίου Χλομποτσάρι, εἶναι πρόσωπον ἀνύπαρκτον, καὶ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο οὐδεὶς φόνος διεπράχθη ἀπὸ τοῦ 1927 ὅτε εἰς Μουσουλμᾶνος εἶχε φονεύσῃ ἕτερον Μουσουλμᾶνον διὰ χρηματικὰς διαφοράς. Τὸ δεύτερον «θῦμα», ὁ Ριζᾶ Κάλι ἐκ Παραμυθίας, ὑφίσταται πράγματι, πλὴν χαίρει ἄκρας υγείας. Τὸ τρίτον «θῦμα», ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Τζεμάλ Χότζα γυνή, ἐκ τοῦ χωρίου Καρβουνάρι, εἶναι πρόσωπον ἀνύπαρκτον, οὐδενὸς φόνου σημειωθέντος εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1932 ὅτε εἰς Μουσουλμᾶνος ἐφόνευσεν τὴν γυναῖκα του διὰ λόγους τιμῆς. Δέον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀνήρ τις, ὀνόματι Τζεμάλ Χότζα, κατῴκει πράγματι ἐν τῷ χωρίῳ μέχρι τοῦ 1903, ἀλλ' οὗτος ἀπεβίωσεν ἐκ φυσικοῦ θανάτου τὸ 1909.

Ἄριθ. 154

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

28 Σεπτεμβρίου 1940

Εἰς τὸ τευχὸς τοῦ Σεπτεμβρίου τῆς μηνιαίας πολιτικῆς ἐπιθεωρήσεως «Αὐτοκρατορικὴ Ἑξάπλωσις» δημοσιεύεται χαρακτηριστικῶς προειδοποιητικὸν ἄρθρον περὶ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποῖαν θὰ ἠδύναντο ἐνδεχομένως νὰ ἀσκήσωσι τὰ οὐδέτερα κράτη τῆς Μεσογείου ἐπὶ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τοῦ πολέμου. Ὁ συντάκτης τοῦ ἁρθρου ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐν λόγῳ χωρῶν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ἰσπανία εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο, ὥς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς τῶν θέσεως, νὰ ἐπηρεάσωσιν οὐσιωδῶς τὴν πορείαν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου, ἐὰν τυχὸν ἐλάμβανον μέρος εἰς αὐτάς.

Ἐκτίθεται διὰ μακροῦ ἡ μεγάλη στρατηγικὴ σημασία ἣν κέκτηνται αἱ ἑλληνικαὶ ἀκταὶ καὶ αἱ νῆσοι ἡμῶν καὶ περιγράφονται ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ οἱ τρομακτικοὶ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους θὰ ἐνεφάνιζον διὰ τὴν Ἰταλίαν ἡ Κέρκυρα, ἡ Πελοπόννησος, ἡ Κεφαλληνία, ἡ Κρήτη ἢ τὸ Ναυαρίνον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν. Διότι, κατὰ τὸν ἀρθρογράφον, «διὰ τὴν ὀξυδερκῇ πολιτικὴν τοῦ Φόρεϊν Ὁφφίς, ἡ Ἑλλάς, μεγεθυθεῖσα παρὰ κάθε ἐλπίδα καὶ ἀξίαν μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1914-1918, ἔπρεπε νὰ χρησιμεύσῃ ἐν καιρῷ εἰρήνης ὥς ἀντιστάθμισμα τῆς ἰταλικῆς δυνάμεως καὶ ἐπιρροῆς ἐν τῇ Ἑγγύς Ἀνατολῇ καὶ νὰ προμηθεύσῃ ἐν καιρῷ μεσογειακοῦ πολέμου τὰς ἐνδεχομένας βάσεις εἰς τὰ πλοῖα τοῦ ἀγγλικοῦ μεσογειακοῦ στόλου. Καὶ ὑπέθαλψαν οὕτω οἱ Ἀγγλοὶ τὰς ἀνοήτους ἑλληνικὰς διεκδικήσεις ἐπὶ τῶν νήσων τῆς Δωδεκανήσου καὶ ὑπεδαύλισαν πάντοτε τὴν ἐχθρικὴν πρὸς τὴν Ἰταλίαν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος».

Καὶ καταλήγει ὁ ἀρθρογράφος τῆς ἐπιθεωρήσεως, προοιωνιζόμενος μίαν προληπτικὴν παρὰ τῶν Ἰταλῶν κατάληψιν τῶν ἐπικαίρων ἑλληνικῶν σημείων, διὰ τῆς ἐξῆς φράσεως :

«Ἡ Ἰταλία δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν βάσεων ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου. Ἐν ᾗ περιπτώσει τοῦτο συνέβαινεν ἢ ἴσως ἀμέσως πρὶν τοῦτο συμβῇ, ἡ ἐνέργεια τῆς Ἰταλίας θὰ εἶναι κεραυνοβόλος χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ ἐξοδευθῇ ἀριθμὸς τις τορπιλλῶν κατὰ ἐνὸς ἀθροῦ παλαιοῦ ἑλληνικοῦ πολεμικοῦ.»

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 155

Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν
καὶ Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

30 Σεπτεμβρίου 1940

Πληροφοροῦμαι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὅτι δύο βρετανικὰ ἀεροπλάνα, μὲ πλήρωμα

δύο ἀνδρῶν ἕκαστον, προσεγειώθησαν χθὲς τὴν ἐσπέραν παρὰ τὴν Σητεῖαν τῆς Κρήτης. Τὸ ἐν ἑξ αὐτῶν ἔχει σοβαρῶς βλαβῇ, ἐνῶ τὸ ἕτερον προσεγειώθη λόγω ἐλλείψεως βενζίνης. Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κάμῃτε μίαν ἐξαίρεσιν εἰς τοὺς κανονισμοὺς σας (ὅπως εἴχετε κάμῃ διὰ τὸ Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ὅπερ ἀνεχώρησε διὰ Ρόδον) καὶ νὰ ἐπιτρέψῃτε καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μας ἀεροπλάνον νὰ ἀναχωρήσῃ;

Πάλαίρετ

Ἀριθ. 156

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας.

30 Σεπτεμβρίου 1940

Ἀπαντῶν εἰς τὴν σημερινὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀναγκαστικὴν προσγείωσιν δύο βρετανικῶν ἀεροπλάνων εἰς Σητεῖαν τῆς Κρήτης, σπεύδω νὰ σας γνωρίσω ὅτι λυποῦμαι εἰλικρινῶς μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιτρέψω τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, τοῦ προσγειωθέντος ἐλλείψει βενζίνης.

Πράγματι ἡ ἀναχώρησις τοῦ ἀεροπλάνου τούτου θὰ ἀπετέλει παράβασιν τῆς ἡμετέρας οὐδετερότητος καὶ θὰ ἡδύνατο, ὑπὸ τὰς τόσον δυσκόλους συνθήκας ἃς διερχόμεθα, νὰ ἐπισύρῃ τὰς πλέον σοβαρὰς περιπλοκάς, τὰς ὁποίας τόσον ἡ Ἑλλάς ὅσον καὶ ἡ Μεγάλη Βρετανία ἔχουσι κάθε συμφέρον νὰ ἀποφύγωσιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἰταλικοῦ ἀεροπλάνου τὴν ὁποίαν ἀναφέρετε ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ, ὀφείλω νὰ σημειώσω ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ πολεμικοῦ ἀεροπλάνου ἀλλὰ περὶ ἐμπορικοῦ τοιοῦτου ἀνήκοντος εἰς τὴν Ἑταιρείαν «Ἄλα Λιττόρια». Ἀλλῶστε τὸ ἀεροπλάνον τοῦτο προσεγειώθη συνεπείᾳ βλάβης τοῦ ἐνὸς τῶν κινητήρων του, ἥτις καὶ ἐπιδιωρθώθη ὑπὸ τοῦ πληρώματός του τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν ἀεροπορικὴν ἑταιρείαν.

Μεταξῆς

Ἀριθ. 157

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

30 Σεπτεμβρίου 1940

Ἐκ πολὺ καλῆς πηγῆς μοὶ μετεδόθη σήμερον ὅτι ὁ αὐτόθι Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας θὰ ἐπιφορτισθῇ νὰ παρουσιάσῃ ὠρισμένα αἰτήματα. Μοὶ ἐλέχθη συγχρόνως ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ εὐρώμεν τρόπον συμβιβασμοῦ, διότι ὑπάρχει πρόθεσις ἐπιβολῆς τῶν ἐν λόγω αἰτημάτων.

Δὲν ἀποκλείεται νὰ προτίθεται πράγματι ἡ Ἰταλία νὰ προέλθῃ ἐν Ἀθήναις εἰς

τοιαῦτα διαβήματα, τὰ δὲ ἀνωτέρω μηνύματα νὰ ἀποτελοῦν δοκιμαστικὰς κρούσεις ἢ ἐκφοβιστικὴν προπαγανδασκευήν. Διὰ τοῦτο εἶπον εἰς τὸν πληροφορητὴν μου ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἡ Β. Κυβέρνησις δὲν εἶναι διατεθειμένη νὰ παζαρεύσῃ παρέκκλισίν τινα ἐκ τῆς ἥν ἀκολουθεῖ τιμίας οὐδετερότητος.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 158

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Β. Πρεσβείαν.

1 Ὀκτωβρίου 1940

Καλῶς ἀπηντήσατε εἰς τὸν πληροφορητὴν σας. Παρακαλοῦμεν ὅπως παρακολουθήσῃτε ἐπακριβῶς τὸ ζήτημα καὶ τηλεγραφήσῃτε πᾶσαν λεπτομέρειαν ἐπ' αὐτοῦ.

Μεταξᾶς

Ἀριθ. 159

Ὁ ἐν Τιράνοις Γενικὸς Πρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

1 Ὀκτωβρίου 1940

Αἱ συλλήψεις τῶν ὁμογενῶν, ἡ μετάβασις τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας εἰς Τεπελένι καὶ Ἀργυρόκαστρον, ἡ ἀναχώρησις στρατιωτικῶν δυνάμεων πρὸς νότον τῆς Κορυτσᾶς καὶ ἡ συνεχιζομένη ἐντατικὴ συγκέντρωσις ἰταλικοῦ στρατοῦ εἰς τὰ σύνορά μας, ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ χειμῶνος· πάντα τὰ ἀνωτέρω συντελοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἐντυπώσεως ὅτι ἐπικεῖνται γεγονότα.

Ἀργυρόπουλος

Ἀριθ. 160

Σημείωμα ἐπιδοθὲν ὑπὸ τοῦ Μονίμου Ὑφυπουργοῦ
τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας.

3 Ὀκτωβρίου 1940

Διὰ τοῦ ἀπὸ 23 παρελθόντος Σεπτεμβρίου σημειώματός της ἡ Β. Πρεσβεῖα τῆς Ἰταλίας εὐηρεστήθη νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸ Β. Ὑπουργεῖον ὅτι ἐδόθησαν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἀεροπόρους σαφεῖς ὁδηγίαι ὅπως ἀποφεύγωσιν ἐπιμελῶς τὰς πτήσεις ὑπεράνω τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους.

Παρά τὴν εὐγενῆ ταύτην ἀνακοίνωσιν παρετηρήθησαν ἐπανειλημμέναι περι-

πτώσεις πτήσεων Ιταλικών αεροσκαφών υπεράνω άπηγορευμένων ζωνών του έλληνικού έδάφους. Συγκεκριμένως αναφέρονται αί κάτωθι περιπτώσεις :

1) Τήν 23 Σεπτεμβρίου καί ώραν 14.15 Ιταλικόν βομβαρδιστικόν αεροπλάνον υπερέπτη εις ύψος 2.000 μέτρων της άμυντικής ζώνης του νοτίου τμήματος της νήσου Αίγίνης.

2) Τήν 23 Σεπτεμβρίου καί ώραν 14 Ιταλικόν βομβαρδιστικόν αεροπλάνον υπερέπτη του Ξυλοκάστρου (έπαρχίας Κορινθίας).

3) Τήν 24 Σεπτεμβρίου καί ώραν 8.45 Ιταλικόν έμπορικόν αεροπλάνον, φέρον τά έθνικά στοιχεία ITINA, υπερέπτη του όχυρου των Φλεβών εις ύψος 600 μέτρων.

4) Τήν 27 Σεπτεμβρίου καί ώραν 14.50 αεροπλάνον της «Άλα Λιτόρια», φέρον τά έθνικά στοιχεία ITITO, υπερέπτη του όχυρου των Φλεβών εις χαμηλόν ύψος.

5) Τήν 1 'Οκτωβρίου καί ώραν 7.20 Ιταλικόν αεροπλάνον υπερέπτη εις ύψος 1000 μέτρων των όχυρών της Αίγίνης έν τη άμυντική ζώνη του βορείου καί νοτίου τμήματος της νήσου.

Τό Β. 'Υπουργείον θά ώφειλε χάριτας εις την Β. Πρεσβείαν της 'Ιταλίας εάν αύτη έφερε τας άνωτέρω περιπτώσεις εις γνώσιν των άρμοδίων άρχών.

Άριθ. 161

Ό έν Άργυροκάστρω 'Υποπρόξενος πρός τό Β. 'Υπουργείον των 'Εξωτερικών.

4 'Οκτωβρίου 1940

Συνεχίζεται ή κίνησης πρός συγκρότησιν άνταρτικών σωμάτων δια τρομοκρατικήν δρᾶσιν έντός του έλληνικού έδάφους. Σχετικά προσπάθειαι καταβάλλονται ίδίως εις τας περιοχάς Τεπελενίου καί Κουρβελεσιού. Εις τούς έγγραφέντας δίδονται 300 άλβανικά φράγκα ως προκαταβολή καί 100 μηνιαίως, θά έξασφαλισθῇ δέ καί ή διατροφή των οικογενειών των.

Νικολαρεΐζης

Άριθ. 162

Σημείωμα έπιδοθέν υπό του Μονίμου 'Υφυπουργού των 'Εξωτερικών εις τόν Πρεσβευτήν της 'Ιταλίας.

8 'Οκτωβρίου 1940

Τό Β. 'Υπουργείον των 'Εξωτερικών έχει την τιμήν νά έπισύρη την προσοχήν της Β. Πρεσβείας της 'Ιταλίας επί των κάτωθι :

1) Τήν 3 'Οκτωβρίου καί ώραν 14.30 Ιταλικόν αεροπλάνον υπερέπτη του κόλπου της Καλλονής (Μυτιλήνης).

2) Τὴν 3 Ὀκτωβρίου, ἀπὸ ὥρας 8.55 μέχρι 10ης, ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ κατευθυνόμενον πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῆς Ἀμοργοῦ μέχρι τῆς Ζακύνθου.

3) Τὴν 3 Ὀκτωβρίου, ἀπὸ ὥρας 11.44 μέχρι 12.45, ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ὑπερέπτη τῆς νήσου τῆς Εὐβοίας, ἀπὸ τοῦ Μαντουδίου μέχρι τῶν Ὁρεῶν.

4) Τὴν 5 Ὀκτωβρίου, ἀπὸ ὥρας 10.10 μέχρι 12.05, ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ἐξετέλεσε πτήσιν ἀναγνωρίσεως ὑπεράνω τῆς νήσου τῆς Εὐβοίας.

5) Τὴν 5 Ὀκτωβρίου, ἀπὸ ὥρας 9.35 μέχρι 11.32, ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ κατευθυνόμενον πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῆς Ἀμοργοῦ, διερχόμενον ὑπεράνω τοῦ Λεωνιδίου, τῆς Ζαχάρως, τοῦ Πύργου καὶ τοῦ Κατακώλου, μέχρι τῆς Ζακύνθου.

6) Τὴν 5 Ὀκτωβρίου, ἀπὸ ὥρας 13.45 μέχρι 15.30, ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐξ Ἰταλίας καὶ διευθυνόμενον πρὸς τὴν Δωδεκάνησον, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῆς Κερκύρας μέχρι τῆς Ἀμοργοῦ, διελθὼν ὑπεράνω τοῦ Ἀγρινίου, τοῦ Γαλαξιδίου, τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Αἰγίνης. Τὸ ἀεροπλάνον τοῦτο ὑπερέπτη πρὸς τούτοις τῆς ἀπηγορευμένης ζώνης εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς Αἰγίνης.

7) Τὴν 6 Ὀκτωβρίου καὶ ὥραν 10.10 ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ὑπερέπτη τοῦ λιμένος Ἑρακλείου (Κρήτης) διαγράψαν κύκλους τινὰς εἰς ὕψος 200 περίπου μέτρων.

8) Τὴν 6 Ὀκτωβρίου, ἀπὸ ὥρας 9.07 μέχρι 11.20 ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ κατευθυνόμενον εἰς Ἰταλίαν, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῆς Ἀμοργοῦ μέχρι τῆς Κερκύρας μέσῳ Αἰγίνης-Κορίνθου-Διακοφτοῦ-Ρίου. Τὸ ἀεροπλάνον τοῦτο ὑπερέπτη πρὸς τούτοις τῆς ἀπηγορευμένης ζώνης τοῦ νοτίου μέρους τῆς Αἰγίνης εἰς ὕψος 3.000 μέτρων.

Τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ ὤφειλε χάριτας εἰς τὴν Β. Πρεσβείαν τῆς Ἰταλίας ἐὰν αὕτη εὐηρεστεῖτο νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ἐπαναλαμβανομένων αὐτῶν περιπτώσεων πτήσεων ἰταλικῶν ἀεροπλάνων ὑπεράνω τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, παρὰ τὰς ὁδηγίας τὰς ἀναφερομένας ἐν τῷ σημειώματι τῆς Ἰταλικῆς Β. Πρεσβείας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 23 παρελθόντος Σεπτεμβρίου.

Ἀριθ. 163

Ὁ ἐν Βουδαπέστη Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

13 Ὀκτωβρίου 1940

Ἐκ θετικωτάτης πηγῆς πληροφοροῦμαι ὅτι εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Οὐγγρικοῦ

Ἐν Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν θεωρεῖται ὡς ἐπικειμένη ἡ ἐπίθεσις τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Σ κ έ φ ε ρ ι ς

Ἀριθ. 164

Σημείωμα ἐπιδοθέν ὑπὸ τοῦ Μονίμου Ἐνθυπουργοῦ
τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὸν Πρεσβευτὴν
τῆς Ἰταλίας.

14 Ὀκτωβρίου 1940

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ σημειώματα ἀπὸ 3 καὶ 8 τρέχοντος μηνός, τὸ Β. Ἐνθυργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῆς Β. Πρεσβείας τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν κάτωθι:

1) Τὴν 9 τρέχοντος καὶ ὥραν 2.57 Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον διέγραψε κύκλους τινὰς ὑπεράνω τῆς πόλεως τοῦ Ἡρακλείου (Κρήτης).

2) Τὴν 9 τρέχοντος, ἀπὸ ὥρας 10.38 μέχρι 14.32, Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐξ Ἰταλίας καὶ κατευθυνόμενον πρὸς τὴν Δωδεκάνησον, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους διελθὼν ὑπεράνω τῶν Λεχαινῶν, τοῦ Γαστουνίου, τῆς Ἀμαλιάδος καὶ τοῦ Ἀστρους.

3) Τὴν 11 τρέχοντος, ἀπὸ 11ης μέχρι 12.54, Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ κατευθυνόμενον πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῆς Ἀμοργοῦ μέχρι τῆς Κεφαλληνίας, διελθὼν ὑπεράνω τοῦ Ναυπλίου, τῆς Νεμέας, τοῦ Αἰγίου καὶ τῆς Ἀράξου.

4) Τὴν 11 τρέχοντος, ἀπὸ ὥρας 12.26 μέχρι 13.20, Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον, προερχόμενον ἐκ Δωδεκανήσου καὶ κατευθυνόμενον πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὑπερέπτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, διελθὼν ὑπεράνω τοῦ Ποντικονησίου, τῆς Φιλιππιάδος, τῆς Μανωλιάσης καὶ τῆς Ἡγουμενίτης.

5) Τὴν 12 τρέχοντος, ἀπὸ ὥρας 9.35 μέχρι 9.55, Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον διέγραψε κύκλους τινὰς ὑπεράνω τῆς περιοχῆς τοῦ Ναυστάθμου καὶ τῆς νήσου Ψυτταλείας. Τὸ ἀεροπλάνον τοῦτο ὑπερέπτη πρὸς τούτοις τῆς ἀπηγορευμένης ζώνης τοῦ βορείου τμήματος τῆς Αἰγίνης.

Τὸ Β. Ἐνθυργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ ὤφειλε χάριτας εἰς τὴν Β. Πρεσβείαν τῆς Ἰταλίας ἐὰν εὐηρεστεῖτο νὰ ἐπισύρῃ ἐκ νέου τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν ἐπὶ τῶν νέων τούτων πτήσεων ὑπεράνω τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους παρὰ τὰς ὁδηγίας τὰς μνημονευόμενας εἰς τὸ σημείωμα τῆς Ἰταλικῆς Πρεσβείας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 23 Σεπτεμβρίου 1940.

Ἀριθ. 165

**Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.**

15 Ὀκτωβρίου 1940

Ἀπὸ τριῶν ἐβδομάδων συμβαίνει μὲ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐναντίον ἡμῶν ἐπιθέσεως τῆς Ἰταλίας ὅ,τι συνέβη κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον μὲ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κερκύρας. Εἰς ὅλους τοὺς κύκλους καὶ εἰς ὅλα τὰ στρώματα τῆς κοινωνίας δὲν ὑπάρχει πρόσωπον τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἔχῃ λάβῃ καὶ μεταδῶσῃ τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἐναντίον ἡμῶν ἐνεργείας εἶναι ζήτημα ὥρων. Ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἐνεργείας αἱ φῆμαι ἐκτείνονται εἰς ὅλην τὴν κλίμακα, ἀπὸ τῆς φιλικῆς διατυπώσεως τῶν αἰτημάτων μέχρι τῆς αἰφνιδιαστικῆς εἰσβολῆς. Τοιούτου εἵδους προειδοποιήσεις περιῆλθον εἰς τὴν Πρεσβείαν ἐκ μέρους προσώπων προσκειμένων πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς διοικητικοὺς κύκλους. Παρατηρῶ ὅτι εἶναι ὁμοιόμορφοι κατὰ τὴν διατύπωσιν καὶ τὰ ἐπιχειρήματα καὶ ὅτι ἐνίοτε συνοδεύονται ἀπὸ τὴν ὑποβλητικὴν ἐρώτησιν ἐὰν δὲν ᾔτο προτιμότερον νὰ συνεννοηθῶμεν ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένων παραχωρήσεων, ἀνωδύνων δῆθεν δι' ἡμᾶς ἀλλὰ στρατηγικῆς ἀνάγκης διὰ τὴν Ἰταλίαν.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 166

**Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.**

21 Ὀκτωβρίου 1940

Ἡ ἔγκυρος ἐβδομαδιαία ἐπιθεώρησις «Διεθνεῖς Σχέσεις», ἐξετάζουσα εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς (19 Ὀκτωβρίου) τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου, παρατηρεῖ σὺν ἄλλοις τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ Ἰταλικὴ ἐπιρροή ἐπὶ τῶν Βαλκανικῶν καὶ Μεσογειακῶν Χωρῶν εἶναι πλέον ἢ ἠϋξημένη καὶ παγιωμένη. Ἡ ἐπιρροή αὕτη προώριστα νὰ λάβῃ μελλοντικὰς ἐξελίξεις. Ἡ ἐπιρροή αὕτη εἶναι τώρα πλέον ἀσυγκράτητος ἕνεκα τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου. Ὁ Ἰταλικὸς λαὸς διεξάγει τὸν πόλεμον τῶν φυσικῶν βλέψεων. Ὁ Ἰταλικὸς λαὸς ἀσκεῖ ἐπίσης τὴν πολιτικὴν τῶν φυσικῶν προφυλάξεων. Εἶναι διὰ τοῦτο πρόδηλον ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἐπιζῶσιν ἀκόμῃ εἰς τὰ Βαλκάνια σκοτεινὰ σημεῖα, τὰ σημεῖα αὐτὰ πρέπει ἀποφασιστικῶς νὰ διευκρινισθοῦν, καὶ θὰ διευκρινισθοῦν μὲ ἄκραν σθεναρότητα. Ἡ Ἀγγλία ἠθέλησε τὸν ὀλοκληρωτικὸν πόλεμον ἄνευ ὀρίων καὶ μέχρις ἐσχάτων. Ὁ Ἰταλικὸς λαός, παίζων τὴν ἰδικήν του περιουσίαν, δὲν δύναται ἢ νὰ προηγηθῇ τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὴν ὁποῖαν οὗτος ἐξέλεξε. Κάθε δισταγμὸς εἶναι ἀδικαιολόγητος καὶ κάθε καθυστέρησις ἀνήθικος. Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπῃν πρέπει νὰ κυβερνᾷ ἡ δύναμις...»

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 167

Ὁ ἐν Ἀγίοις Σαράντα Ὑποπρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

21 Ὀκτωβρίου 1940

Προωθήθησαν πρὸς τὰ σύνορα αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς περιφέρειας τῶν
Ἀγίων Σαράντα.

Τριανταφυλλάκος

Ἄριθ. 168

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

23 Ὀκτωβρίου 1940

Ἐξακολουθοῦν αἱ φῆμαι περὶ ἐπικειμένης καθ' ἡμῶν ἐπιθέσεως, κατὰ δὲ πληρο-
φορίας στρατιωτικῆς πηγῆς προστίθεται ἤδη καὶ χρονικὸς προσδιορισμὸς μεταξύ 25
καὶ 28 τρέχοντος μηνὸς διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ἐνεργείας.

Ι. Πολίτης

Ἄριθ. 169

Ὁ ἐν Βέρνη Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

25 Ὀκτωβρίου 1940

Κατὰ πληροφορίας ἐκ Βερολίνου ἡ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ζήτημα
ἡμερῶν.

Ψαρούδας

Ἄριθ. 170

Ὁ ἐν Τιράνοις Γενικὸς Πρόξενος πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

25 Ὀκτωβρίου 1940

Ἐπιβεβαιοῦται ἡ πληροφορία περὶ ἐπιτάξεως τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων. Ἡ
κίνησις τῶν ἰδιωτῶν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν κατέστη δυσκολωτάτη. Ἡ τηλεγραφικὴ
ἐπικοινωνία συναντᾷ μεγάλας δυσχερείας. Παρατηρεῖται ζωηροτάτη κίνησις εἰς τὸ
ἐνταῦθα Ἰταλικὸν Στρατηγεῖον, τοῦ ὁποῦ οἱ ἀξιωματικοὶ ἀνεχώρησαν εἰς Ἀργυρό-
καστρον. Διάχυτος εἶναι ἡ γνώμη ὅτι εὕρισκόμεθα εἰς τὰ πρόθυρα ἰταλικῆς δράσεως.

Ἀργυρόπουλος

Ἀριθ. 171

Ὁ ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον
τῶν Ἐξωτερικῶν.

26 Ὀκτωβρίου 1940

Διετάχθη χθὲς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἀεροπορίας νὰ ἀνασταλῇ ἡ ἐξυπηρέτησις τῆς ἀεροπορικῆς γραμμῆς Ἀθηνῶν—Ρόδου μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. Δὲν μοι ἐδόθη σαφὴς ἐξήγησις τοῦ μέτρου.

Ἐξ ἄλλου, ταξιδιώτης ἀφίχθεις ἐκ Ρόδου μὲ τὸ τελευταῖον ἀεροπλάνον εἶπεν ὅτι τοῦτο δὲν προσήγγισεν εἰς Ἀθήνας λόγῳ τοῦ ὅτι, καθ' ἃ ἐξήγησεν ὁ κυβερνήτης τοῦ ἀεροπλάνου, αἱ σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας εἰσῆλθον εἰς κρίσιν.

Ι. Πολίτης

Ἀριθ. 172

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Στέφανι.

26 Ὀκτωβρίου 1940

Ἐνοπλος ἑλληνικὴ συμμορία ἐπετέθη σήμερον τὴν πρωΐαν διὰ πυροβολισμῶν καὶ χειροβομβίδων ἐναντίον ἀλβανικῶν φυλακίων πλησίον τῆς Κορυτσᾶς, νοτίως τῆς διαβάσεως Καπέστιτσα. Ἡ ἄμεσος ἀντίδρασις ἀλβανικῆς περιπόλου καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα ἐπέμβασις ἄλλων ἀποσπασμάτων ἐπέτρεψαν τὴν ἄμεσον ἀπόκρουσιν τῆς ἐχθρικῆς ὁμάδος, ἣτις εἶχεν εἰσχωρήσῃ ἐντὸς τοῦ ἀλβανικοῦ ἐδάφους. Ἐξ ἐκ τῶν ἐπιτεθέντων Ἑλλήνων συνελήφθησαν. Αἱ ἀπώλειαι τῶν Ἀλβανῶν ἀνέρχονται εἰς 2 στρατιώτας νεκροὺς καὶ 3 τραυματίας.

Ἀριθ. 173

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Στέφανι.

26 Ὀκτωβρίου 1940

Χθὲς τὴν ἐσπέραν τρεῖς βόμβαι ἐξερράγησαν πλησίον τῆς ἑδρας τοῦ γραφείου τοῦ Ἰταλοῦ λιμενάρχου τοῦ Πόρτο Ἑντα (Ἀγίων Σαράντα). Ὑπάρχουν 2 ἐλαφρῶς τραυματισμένοι. Καταζητοῦνται δραστηρίως οἱ Ἕλληνες ἢ Βρετανοὶ πράκτορες, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ ἀπόπειρα αὕτη.

Ἀριθ. 174

Ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

27 Ὀκτωβρίου 1940

Τὰ ἐκ Τιράνων τηλεγραφήματα, τὰ διαβιβασθέντα ἐκ Ρώμης διὰ τοῦ Πρακτο-

ρείου Στέφανι, κατὰ τὰ ὁποῖα ἑλληνικὴ συμμορία εἰσῆλθε δῆθεν εἰς τὸ ἀλβανικὸν ἔδαφος καὶ προσέβαλεν ἀλβανικὰ φυλάκια πλησίον τῆς Κορυτσᾶς, νοτίως τῆς διαβάσεως Καπέστιτσα, εἶναι ἀπολύτως ψευδῆ. Οὐδεμία ἑλληνικὴ συμμορία διῆλθε τὰ ἀλβανικὰ σύνορα εἰς οἷονδῆποτε αὐτῶν σημείον. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐδεμία συμμορία οὔτε ἐσχηματίσθη οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ σχηματισθῇ ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, δεδομένου ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ἐξασφαλίζουν ἀδιατάρακτον τάξιν.

Ἐπίσης τὸ ἀγγελθὲν ἐκ Ρώμης ὑπὸ τοῦ Πρακτορείου Στέφανι ὅτι, κατ' εἰδήσεις ἐκ Τιράνων, ἐξεργάγη βόμβα εἰς τὸ Ἰταλικὸν Λιμεναρχεῖον τοῦ Πόρτο Ἑντα (Ἀγίων Σαράντα) καὶ ὅτι ἐνέργειαι τοιαύτης φύσεως δύνανται νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς Ἑλλήνας, δῆθεν ὄργανα ἑλληνικῶν ἀρχῶν, θεωρεῖται ἐνταῦθα ὡς προσπάθεια αὐτοχρημα παιδαριώδης. Ἀγνοεῖται ἂν συνέβη τι εἰς τοὺς Ἀγίους Σαράντα, ἀλλὰ πάντως οὐδεμία ἑλληνικὴ ἀνάμιξις εἶναι δυνατὴ εἰς τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις.

Αἱ ἑλληνικαὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ τῶν συνόρων, ἐρωτηθεῖσαι ἐξ Ἀθηνῶν κατόπιν τῶν ἐκ Τιράνων τηλεγραφημάτων, ἐβεβαίωσαν τὰ ἑξῆς :

«Οὐδὲν ἀπολύτως ἐπεισόδιον συνέβη εἰς τὰ ἑλληνοαλβανικὰ σύνορα, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν νύκτα τῆς Παρασκευῆς (25 Ὀκτωβρίου) πρὸς τὸ Σάββατον (26 Ὀκτωβρίου), περὶ ὥραν 2^{αν} πρωΐνῃν, τὰ ἑλληνικὰ φυλάκια ἤκουσαν πυροβολισμοὺς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς Βιγλίστης, ἐντὸς τοῦ ἀλβανικοῦ ἐδάφους, εὐρισκομένης εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων χιλιομέτρων πέραν τῆς ἑλληνοαλβανικῆς μεθορίου. Ἐπαναλαμβάνεται ὅτι ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων οὐδὲν ἀπολύτως συνέβη. Ὅπως δὲ εἶναι τοποθετημένα τὰ ἑλληνικὰ φυλάκια ἀποκλείεται ἐντελῶς ἡ διάβασις τῶν συνόρων εἴτε πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἴτε πρὸς τὴν Ἀλβανίαν. Ὑπάρχουσι πληροφορίες ὅτι ἐντὸς τοῦ ἀλβανικοῦ ἐδάφους σχηματίζονται ἀλβανικαὶ συμμορίαί, ἄγνωστον πρὸς ποῖον σκοπὸν».

Ἀριθ. 175

Δευτέρα ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

27 Ὀκτωβρίου 1940

Ἐν συνεχείᾳ τῆς σημερινῆς ἡμῶν ἀνακοινώσεως ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐν Ἀλβανίᾳ ἐπεισόδια τὰ τηλεγραφηθέντα ὑπὸ τοῦ Πρακτορείου Στέφανι, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ προσθέσωμεν τὰς κάτωθι λεπτομερείας, παρασχεθείσας ἀρμοδίως τὴν νύκτα :

Οἱ πυροβολισμοί, οἱ ἀκουσθέντες ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν φυλακίων, προήρχοντο ἐκ τοῦ χωρίου Βέρνικ, ἐπὶ ἀλβανικοῦ ἐδάφους, ἀπέχοντος πέντε χιλιομέτρα ἐκ τῆς Βιγλίστης καὶ τέσσαρα χιλιομέτρα ἐκ τῶν ἑλληνικῶν συνόρων. Ὁ Ἕλλην ἀξιωματικός, διοικητὴς τοῦ ἀπέναντι ἑλληνικοῦ φυλακίου, ὅστις ἤκουσε τοὺς πυροβολισμοὺς, εἰδοποίησε περὶ τῶν πυροβολισμῶν τοὺς ὁποίους ἤκουσε τὸν ἀπέναντί του Ἰταλὸν

άξιωματικόν καί, συμφώνως πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς διὰ τὰ σύνορα, ἐζήτησε νὰ συναντηθῇ μετ' αὐτοῦ ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῶν συμβαινόντων καὶ συνεννοηθῇ σχετικῶς μαζύ του. Ὁ Ἑλλήν ἀξιωματικὸς δὲν ἔλαβε μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἀπάντησιν.

Ἀριθ. 176

Τρίτη ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

27 Ὀκτωβρίου 1940 (ὥρα 1 μ. μ.)

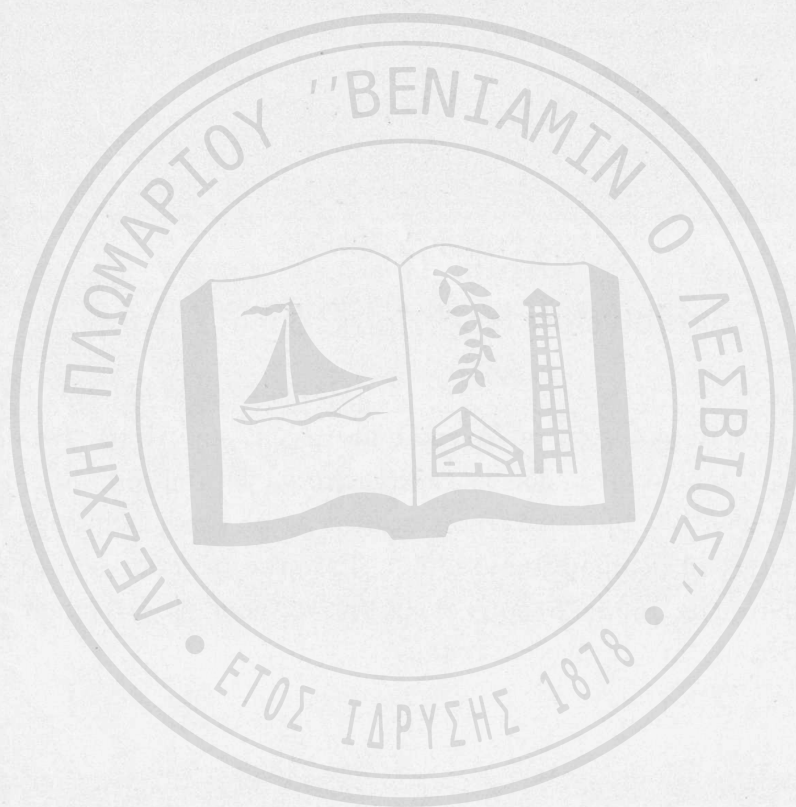
Ἐν συνεχείᾳ τῆς πρωΐνης ἡμῶν ἀνακοινώσεως, τῆς ἀφορώσης τὰ ἐν Ἀλβανίᾳ ἐπεισόδια, καθ' ἣν Ἑλλήν ἀξιωματικὸς ἐζήτησε νὰ συναντηθῇ μετὰ Ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ τῶν συνόρων, πληροφορούμεθα ὅτι ἡ συνάντησις αὕτη θὰ γίνῃ σήμερον τὴν 4ην μ. μ.

Ἀριθ. 177

Τετάρτη ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου Ἀθηνῶν.

27 Ὀκτωβρίου 1940 (ὥρα 9 μ. μ.)

Ἀνακοινοῦται ὅτι ἡ ἀγγελθεῖσα συνάντησις μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὴν ἐλληνοαλβανικὴν μεθόριον ἐπραγματοποιήθη σήμερον Κυριακὴν περὶ ὥραν 4ην ἀπογευματινὴν. Εἰς τὴν συνάντησιν ταύτην ἐνεφανίσθη ἐκ μέρους τῶν Ἰταλῶν εἷς ἀνθυπασπιστής, οἱ δὲ προσελθόντες δύο Ἑλληνες ἀξιωματικοί, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἦτο ὁ διοικητὴς τοῦ τομέως, παρεκάλεσαν ὅπως ἐπαναληφθῇ ἡ συνάντησις καὶ λάβῃ εἰς αὐτὴν μέρος ὁ Ἰταλὸς διοικητὴς τοῦ τομέως.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΙΣ

(28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940)

Ἑγγραφα ὑπ' ἀριθ. 178-183

Ἀριθ. 178

Τελεσιγραφικὴ διακοίνωσις
ἐπιδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν
Πρωθυπουργὸν καὶ Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τὴν
3ην πρωΐνῃν τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1940.

Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη ἐπανειλημμένως νὰ διαπιστώσῃ ὅτι, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς παρούσης συρράξεως, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔλαβε καὶ ἐτήρησε στάσιν ἡ ὁποία ἀντίκειται ὅχι μόνον πρὸς τὰς ὁμαλὰς σχέσεις εἰρήνης καὶ καλῆς γειτονίας μεταξὺ δύο χωρῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ καθωρισμένα καθήκοντα τὰ ἀπορρέοντα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτῆς ὡς οὐδετέρου κράτους.

Κατ' ἐπανάληψιν εὐρέθη ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων της καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐναντίον τῆς συστηματικῆς παραβιάσεως των, παραβιάσεως ἡ ὁποία εἶναι ἐξαιρετικῶς σοβαρά, δεδομένου ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδέχθη ὅπως ὁ ἀγγλικὸς στόλος χρησιμοποίησῃ κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν πολεμικῶν τοῦ ἐπιχειρήσεων τὰ χωρικά της ὕδατα, τὰ παράλιά της καὶ τοὺς λιμένας της, ἡνόησε τὸν ἀνεφοδιασμὸν τῶν ἐναερίων βρετανικῶν δυνάμεων, ἐπέτρεψε τὴν ὀργάνωσιν εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἀρχιπέλαγος μιᾶς ὑπηρεσίας στρατιωτικῶν πληροφοριῶν ἐναντίον τῆς Ἰταλίας. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι πλήρως ἐν γνώσει τῶν γεγονότων τούτων, τὰ ὁποία ὑπῆρξαν ἀντικείμενον, ἀπὸ μέρους τῆς Ἰταλίας, διπλωματικῶν διαβημάτων, εἰς τὰ ὁποία ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις—ἥτις ἐν τούτοις θὰ ὤφειλε νὰ εἶχεν ἀντίληψιν τῶν σοβαρῶν συνεπειῶν τῆς στάσεώς της—δὲν ἀπήντησε διὰ τῆς λήψεως οὐδενὸς μέτρου πρὸς προστασίαν τῆς οὐδετερότητός της, ἀλλὰ, τὸναντίον, διὰ τῆς ἐντάσεως τῆς δράσεώς της πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐνόπλων βρετανικῶν δυνάμεων καὶ τῆς συνεργασίας αὐτῆς μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἰταλίας.

Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις κατέχει ἀποδείξεις ὅτι ἡ συνεργασία αὕτη εἶχε προβλεφθῇ καὶ κανονισθῇ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀκόμη καὶ διὰ συνεννοήσεων στρατιωτικῆς, ναυτικῆς καὶ ἀεροπορικῆς φύσεως. Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν βρετανικὴν ἐγγύησιν τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς εἶχε δεχθῇ ὡς τμῆμα ἐνεργείας κατευθυνομένης ἐναντίον τῆς ἀσφαλείας τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ρητὰς καὶ καθωρισμένας ὑποχρεώσεις, τὰς ἀναληφθείσας ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Δυνάμεων τῶν εὐρισκομένων εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Ἰταλίαν σπουδαίας στρατηγικὰς θέσεις ἐντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, συμπεριλαμβανομένων ἀεροπορικῶν βάσεων ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ προοριζομένων δι' ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ ἀλβανικοῦ ἐδάφους.

Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις δέον σχετικῶς νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὰς προκλητικὰς ἐνεργείας τὰς διεξαχθείσας ἔναντι τοῦ ἀλβανικοῦ ἔθνους

διὰ τῆς τρομοκρατικῆς πολιτικῆς τὴν ὁποίαν υἱοθέτησεν ἔναντι τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τσαμουριάς καὶ διὰ τῶν ἐμμόνων προσπαθειῶν πρὸς δημιουργίαν ἀνωμαλιῶν ἐκεῖθεν τῶν συνόρων τῆς. Καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός εὐρέθη ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις, πλὴν ματαίως, εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὰς ἀναποφεύκτους συνεπείας ἃς παρομοία πολιτικὴ θὰ εἶχεν ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἱταλίαν.

Ἡ Ἱταλία δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ ἐφεξῆς πάντα ταῦτα. Ἡ οὐδετερότης τῆς Ἑλλάδος ἀπέβη ὅλον ἐν καὶ περισσότερον ἀπλῶς καὶ καθαρῶς φαινομενικῇ.

Ἡ εὐθύνη διὰ τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπιπίπτει πρωτίστως ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐπὶ τῆς προθέσεώς της ὅπως περιπλέκῃ πάντοτε ἄλλας χώρας εἰς τὸν πόλεμον.

Ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις θεωρεῖ ἔκδηλον ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔτεινε καὶ τείνει νὰ μεταβάλῃ τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος μεταβληθῇ εἰς βάσιν πολεμικῆς δράσεως ἔναντι τῆς Ἱταλίας. Τοῦτο δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ ἢ εἰς μίαν ἔνοπλον ρῆξιν μεταξὺ τῆς Ἱταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ρῆξιν τὴν ὁποίαν ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις ἔχει πᾶσαν πρόθεσιν νὰ ἀποφύγῃ.

Ὅθεν, ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν—ὡς ἐγγύησιν διὰ τὴν οὐδετερότητα τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς ἐγγύησιν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἱταλίας—τὸ δικαίωμα νὰ καταλάβῃ διὰ τῶν ἐνόπλων αὐτῆς δυνάμεων, διὰ τὴν διάρκειαν τῆς σημερινῆς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ρῆξεως, ὠρισμένα στρατηγικὰ σημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως μὴ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν κατάληψιν ταύτην καὶ ὅπως μὴ παρεμποδίσῃ τὴν ἐλευθέραν διέλευσιν τῶν στρατευμάτων τῶν προοριζομένων νὰ τὴν πραγματοποιήσωσι. Τὰ στρατεύματα ταῦτα δὲν παρουσιάζονται ὡς ἐχθροὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις δὲν προτίθεται ποσῶς, διὰ τῆς προσωρινῆς κατοχῆς στρατηγικῶν τινῶν σημείων ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν περιστάσεων καὶ ἐχούσης καθαρῶς ἀμυντικὸν χαρακτῆρα, νὰ θίξῃ ὅπωςδήποτε τὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνησις ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως δώσῃ αὐθωρεῖ εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς ἵνα ἡ κατοχὴ αὕτη δυνηθῇ νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ εἰρηνικὸν τρόπον. Ἐὰν τὰ Ἱταλικά στρατεύματα ἤθελον συναντήσῃ ἀντίστασιν, ἡ ἀντίστασις αὕτη θὰ καμφθῇ διὰ τῶν ὅπλων καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔφερε τὰς εὐθύνας αἱ ὁποῖαι ἤθελον προκύψῃ ἐκ τούτου.

Ἀθῆναι, τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1940/XIX

Ἀριθ. 179

Ἐγκύκλιος τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς ἀπάσας τὰς Β. Πρεσβείας.

28 Ὀκτωβρίου 1940

Τὴν 3ην πρωΐνῃν ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας μοὶ ἐπέδωκε προσωπικῶς διακοίνω-
σιν διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις κατηγορεῖ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὡς
ὕπομείνας τὴν ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου χρησιμοποίησιν, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν
πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν χωρικῶν αὐτῆς ὑδάτων, τῶν παραλίων τῆς καὶ τῶν
λιμένων τῆς, ὡς εὐνόησασαν τὸν ἀνεφοδιασμόν τῶν ἐναερίων βρετανικῶν δυνά-
μεων, ὡς ἐπιτρέψασαν τὴν ὁργάνωσιν εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἀρχιπέλαγος μιᾶς ὑπηρεσίας
στρατιωτικῶν πληροφοριῶν ἐναντίον τῆς Ἰταλίας. Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις, λέγει,
ὀφείλει νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὴν προκλητικὴν δρᾶσιν τὴν διε-
ξαγομένην ἔναντι τοῦ ἀλβανικοῦ ἔθνους διὰ τῆς τρομοκρατικῆς πολιτικῆς τὴν ὁποίαν
υἱοθέτησεν ἔναντι τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τσαμουριάς καὶ διὰ τῶν ἐμμόνων προσπα-
θειῶν πρὸς δημιουργίαν ἀνωμαλιῶν ἐκεῖθεν τῶν συνόρων τῆς. Προσθέτει ὅτι ἡ Ἰτα-
λία δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ ἐφεξῆς πάντα ταῦτα. Ἡ οὐδετερότης τῆς Ἑλλάδος ἀπέβη
ὅλον ἐν καὶ περισσότερον ἀπλῶς καὶ καθαρῶς φαινομενικὴ. Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις
κατέληξεν ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν,
ὡς ἐγγύησιν τῆς οὐδετερότητος τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς ἐγγύησιν τῆς ἀσφαλείας τῆς
Ἰταλίας, τὸ δικαίωμα νὰ καταλάβῃ διὰ τῶν ἐνόπλων αὐτῆς δυνάμεων καὶ διὰ τὴν
διάρκειαν τῆς σημερινῆς συρράξεως μετὰ τῆς Ἀγγλίας ὠρισμένα στρατηγικὰ σημεῖα
τοῦ ἐλληνικοῦ ἑδάφους. Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρ-
νησιν ὅπως μὴ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν κατάληψιν ταύτην καὶ μὴ παρεμποδίσῃ τὴν ἐλευ-
θέραν διέλευσιν τῶν στρατευμάτων τῶν προοριζομένων νὰ τὴν πραγματοποιήσωσιν.
Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως δώσῃ αὐθωρεὶ
εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς ἵνα ἡ κατοχὴ αὕτη δυνηθῇ
νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ εἰρηνικὸν τρόπον. Ἐὰν τὰ ἰταλικά στρατεύματα ἤθελον
συναντήσῃ ἀντίστασιν, ἡ ἀντίστασις αὕτη θὰ καμφθῇ διὰ τῶν ὅπλων καὶ ἡ Ἑλλη-
νικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔφερε τὰς εὐθύνas αἱ ὁποῖαι ἤθελον προκύψῃ ἐκ τούτου.

Ἐπιδίδων τὴν διακοίνωσιν ταύτην ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας μοὶ προσέθηκε
προφορικῶς ὅτι αἱ κινήσεις τῶν ἰταλικῶν στρατευμάτων πρὸς εἴσοδον εἰς τὸ ἐλλη-
νικὸν ἑδαφος θὰ ἀρχίσωσι τὴν 6ην πρωΐνῃν.

Ἀπήντησα εἰς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας ὅτι ἐθεώρουν τὸ περιεχόμενον τῆς
διακοινώσεως ταύτης καὶ τὸν τελεσιγραφικὸν αὐτῆς χαρακτήρα ὡς κήρυξιν πολέμου
τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Προσθέτω πρὸς πληροφορίαν σας ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ ἀμυνθῇ μὲ ὅλας τῆς τὰς δυνά-
μεις κατὰ τῆς ἰταλικῆς ἐισβολῆς.

Μ ε τ α ξ ᾱ ς

Ἀριθ. 180

**Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
πρὸς τὸν ἐν Ρώμῃ Πρεσβευτὴν.**

28 Ὀκτωβρίου 1940

Ἡ ὑπὸ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας ἐπίδοσις σήμερον τὴν πρῶταν διακοινώσεως ζητούσης τὴν ἐλευθέραν εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος εἴσοδον καὶ τὴν κατάληψιν στρατηγικῶν σημείων, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς χρησιμοποίησεως βίας, ἣν ἐπηκολούθησεν ἄμεσος ἐπίθεσις τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ ἐναντίον τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, ὡς καὶ αἱ σήμερον γινόμεναι κατ' ἐπανάληψιν ἀεροπορικαὶ ἐπιθέσεις ἐναντίον πόλεων καὶ στρατιωτικῶν βάσεων ἐδημιούργησαν κατάστασιν πολέμου σκοπίμως προκληθεῖσαν παρὰ τῆς Ἰταλίας. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἠθέλησε τὸν πόλεμον αὐτὸν καὶ ἔπραξε τὸ πᾶν διὰ νὰ τὸν ἀποφύγῃ.

Τὰ γεγονότα ταῦτα ὑποχρεοῦσιν ἡμᾶς νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν ὅπως, μεταδίδοντες τὰ ἀνωτέρω εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, ζητήσητε τὰ διαβατήριά σας.

Ἀπευθυνόμεθα εἰς τὴν Ἑλβετικὴν Κυβέρνησιν παρακαλοῦντες αὐτὴν νὰ ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν τῶν ἐλληνικῶν συμφερόντων.

Παρακαλοῦμεν ὅπως καθορίσητε τὴν ἀναχώρησιν ὑμῶν ὡς καὶ τῶν ὑφ' ὑμᾶς Προξένων ἀνεξαρτήτως τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἑλβετικῆς Κυβερνήσεως, ἀφίνοντες, ἐν ἀνάγκῃ, τὴν φύλαξιν τῶν Ἀρχείων εἰς τὸν Ἀρχιεοφύλακα τῆς Πρεσβείας.

Μ ε τ α ξ ᾱ ς

Ἀριθ. 181

Διάγγελμα τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

28 Ὀκτωβρίου 1940

Ἡ στιγμή ἐπέστη ποῦ θὰ ἀγωνισθῶμεν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν τιμὴν της. Μολοντί ἐτηρήσαμεν τὴν πλέον αὐστηρὰν οὐδετερότητα καὶ ἴσῃ πρὸς ὅλους, ἡ Ἰταλία, μὴ ἀναγνωρίζουσα εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ ζῶμεν ὡς ἐλεύθεροι Ἕλληνες, μοῦ ἐζήτησε σήμερον τὴν 3ην πρῶτὴν τὴν παράδοσιν τμημάτων τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς βούλησιν, καὶ μοῦ ἀνεκοίνωσεν ὅτι, πρὸς κατάληψιν αὐτῶν, ἡ κίνησις τῶν στρατευμάτων της θὰ ἤρχιζε τὴν 6ην πρῶτὴν. Ἀπήντησα εἰς τὸν Ἰταλὸν Πρέσβυν ὅτι θεωρῶ καὶ τὸ αἶτημα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον γίνεται τοῦτο ὡς κήρυξιν πολέμου τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Τώρα θὰ ἀποδείξωμεν ἐὰν πράγματι εἴμεθα ἄξιοι τῶν προγόνων μας καὶ τῆς ἐλευθερίας τὴν ὁποῖαν μᾶς ἐξησφάλισαν οἱ προπάτορές μας. Ὅλον τὸ Ἔθνος ἄς

ἐγερθῇ σύσσωμον. Ἀγωνισθῆτε διὰ τὴν Πατρίδα, τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά σας καὶ τὰς ἱεράς μας παραδόσεις.

Νῦν ὑπὲρ πάντων ὁ ἀγών.

Ἰωάννης Μεταξᾶς

Ἀριθ. 182

Διάγγελμα τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸν
Ἑλληνικὸν Λαόν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως σᾶς ἀνήγγειλε πρὸ ὀλίγου ὑπὸ ποίους ὄρους ἠναγκάσθημεν νὰ κατέλθωμεν εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ἰταλίας, ἐπιβουλευθείσης τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν στιγμὴν εἶμαι βέβαιος ὅτι κάθε Ἕλλην καὶ κάθε Ἑλληνὶς θὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον τῶν μέχρι τέλους καὶ θὰ φανῶσιν ἀντάξιοι τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἱστορίας.

Μὲ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰ πεπρωμένα τῆς φυλῆς, τὸ Ἕθνος σύσσωμον καὶ πειθαρχοῦν ὡς εἰς ἄνθρωπον θὰ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν μέχρι τελικῆς νίκης.

Ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τῶν Ἀθηνῶν, τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1940.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β.

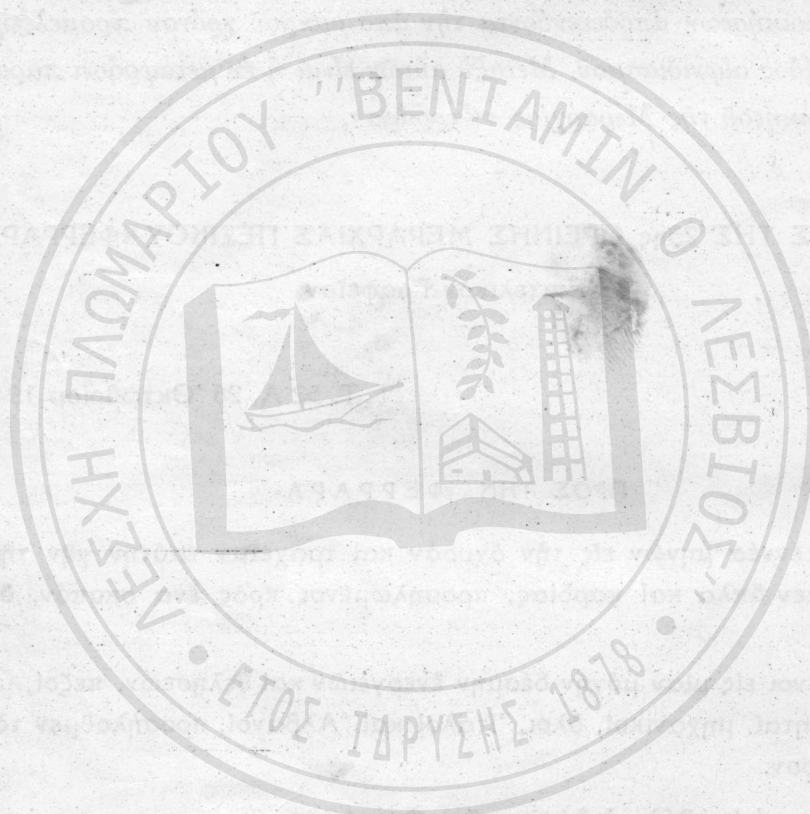
Ἀριθ. 183

Πρῶτον πολεμικὸν ἀνακοινωθὲν
τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου.

28 Ὀκτωβρίου 1940

Αἱ Ἰταλικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις προσβάλλουν ἀπὸ τῆς 5.30 σήμερον τὰ ἡμέτερα τμήματα προκαλύψεως τῆς ἑλληνοαλβανικῆς μεθορίου.

Αἱ ἡμέτεραι δυνάμεις ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΧ. 50 ΕΙΣ ΟΦΕΛΟΣ
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΑΝΟΥ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

